

Møte onsdag den 26. november kl. 10

President: Inge Lønnings

Dagsorden (nr. 22):

1. Debatt om finansministerens redegjørelse om Regjeringens forslag til statsbudsjett og om Nasjonalbudsjettet for 2004
(Redegjørelsen holdt i Stortingets møte 8. oktober 2003)
2. Innstilling fra finanskomiteen om Nasjonalbudsjettet for 2004 og forslaget til statsbudsjett medregnet folketrygden for 2004
(Budsjett-innst. S. I (2003-2004), jf. St.meld. nr. 1 (2003-2004), St.prp. nr. 1 (2003-2004), unntatt kapittel 11, og St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 1-11 (2003-2004))
3. Innstilling fra finanskomiteen om skatte-, avgifts- og tollvedtak for 2004, endring av Stortingets skattevedtak for inntektsåret 2003, rammetilskudd til kommunesektoren mv. for 2004, tilfeldige utgifter og inntekter i statsbudsjettet for 2004 og statsbudsjettets kapitler som gjelder utbytte mv. for 2004
(Budsjett-innst. S. nr. 1 (2003-2004), jf. St.meld. nr. 1 (2003-2004), St.prp. nr. 1 (2003-2004) og smSt.prp. nr. 1 Tillegg nr. 1-11 (2003-2004))
4. Innstilling fra finanskomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Morten Lund, Ola D. Gløtvold og Magnhild Meltveit Kleppa om å utrede og innføre et skattefradrag for aleneboende som ledd i en handlingsplan for å bedre kjøpekraft og levekår for denne gruppen
(Innst. S. nr. 43 (2003-2004), jf. Dokument nr. 8:3 (2003-2004))
5. Referat

Presidenten: Den innkalte vararepresentant for Troms fylke, Leif Christian *Johansen*, foreslås innvalgt i Lagtinget for den tid han møter for representanten Ivar Østberg.
– Det anses vedtatt.

Følgende innkalte vararepresentanter har tatt sete:

For Akershus fylke: Harald *Espelund*

For Hordaland fylke: Ragna *Flotve*

For Rogaland fylke: Inger Lise *Aarrestad*

For Troms fylke: Leif Christian *Johansen*

For Vestfold fylke: Marie *Kürstein*

Representanten Magnhild Meltveit Kleppa vil fremsette et privat forslag.

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp): Eg skal på vegner av representanten Åslaug Haga og meg sjølv få fremja forslag om endringar i utlendingslovgjevinga.

Presidenten: Forslaget vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Etter ønske fra finanskomiteen vil presidenten foreslå at sakene nr. 1–3 behandles under ett. – Det anses vedtatt.

Sak nr. 1

Debatt om finansministerens redegjørelse om Regjeringens forslag til statsbudsjett og om Nasjonalbudsjettet for 2004

(Redegjørelsen holdt i Stortingets møte 8. oktober 2003)

Sak nr. 2

Innstilling fra finanskomiteen om Nasjonalbudsjettet for 2004 og forslaget til statsbudsjett medregnet folketrygden for 2004 (Budsjett-innst. S. I (2003-2004), jf. St.meld. nr. 1 (2003-2004), St.prp. nr. 1 (2003-2004), unntatt kapittel 11, og St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 1-11 (2003-2004))

Sak nr. 3

Innstilling fra finanskomiteen om skatte-, avgifts- og tollvedtak for 2004, endring av Stortingets skattevedtak for inntektsåret 2003, rammetilskudd til kommunesektoren mv. for 2004, tilfeldige utgifter og inntekter i statsbudsjettet for 2004 og statsbudsjettets kapitler som gjelder utbytte mv. for 2004 (Budsjett-innst. S. nr. 1 (2003-2004), jf. St.meld. nr. 1 (2003-2004), St.prp. nr. 1 (2003-2004) og St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 1-11 (2003-2004))

Presidenten: Etter ønske fra finanskomiteen vil presidenten foreslå at debatten føres over én dag, med en samlet taletid på 4 timer og 5 minutter eksklusiv replikker og treminuttersinnlegg, og at taletiden blir slik fordelt på partigruppene: Arbeiderpartiet 65 minutter, Høyre 55 minutter, Fremskrittspartiet 35 minutter, Sosialistisk Venstreparti 35 minutter, Kristelig Folkeparti 30 minutter, Senterpartiet 15 minutter, Venstre 5 minutter og Kystpartiet 5 minutter. I tillegg gis representanten Simonsen en taletid på 5 minutter.

Replikkordskiftene foreslås ordnet slik: Det blir adgang til fem replikker med svar etter innlegg av partigruppens hovedtalere, parlamentariske ledere, statsministeren og finansministeren, og tre replikker med svar etter talere med 10 minutters taletid eller mer samt etter øvrige statsråders innlegg, innenfor den fordelte taletid.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Siv Jensen (FrP) (komiteens leder): For nøyaktig et år siden dreide finansdebatten seg om det subsidiære budsjettforlik som ble inngått mellom regjeringspartiene og Fremskrittspartiet. Jan Tore Sanner sa da følgende:

«La meg først berømme Fremskrittspartiet fordi partiet ville være med og ta ansvar i forbindelse med budsjettet.

... Vi får nå vedtatt et stramt budsjett ... som vil være med og skape ny vekst og ny utvikling ved at det

satses mer på høyere utdanning, mer på forskning og utvikling, og ved at skattene reduseres.»

Ingebrigt Sørfonn sa det slik:

«Først er det grunn til å gje ros til Framstegspartiet, som på opplapssida tok ansvar og medverka til ei fleirtalsløyning for budsjettet og aksepterte regjeringspartia sine rammer og stramheit i budsjettet.»

Hyggelige ord den gang, som også viste at Fremskrittspartiet verken da eller i høst på noen måte forlangte i budsjettforhandlinger å bruke mer oljepenger for å komme frem til en budsjettenighet. Det har derfor undret meg å høre Oddvard Nilsen og andre medlemmer av regjeringspartiene uttale at en budsjettavtale med Fremskrittspartiet hadde medført økt bruk av oljepenger, og at en budsjettavtale med Fremskrittspartiet i år hadde vært verre for norsk økonomi.

I fjor var det veldig ansvarlig av Regjeringen nettopp å inngå et budsjettforlik med Fremskrittspartiet, ifølge de samme talsmenn.

Regjeringens manglende vilje til å avklare sitt grunnlag i Stortinget har gitt budsjettbehandlingen preg av en politisk farse. «Nærmest som bien har regjeringspartiene surret rundt fra parti til parti i håp om at bestøvning skulle gi resultat et eller annet sted.» Dette er et sitat fra fjorårets finansdebatt, og den som sa det, var Hill-Marta Solberg, på vegne av Arbeiderpartiet. Det er en sannhet som også gjelder for høstens budsjettforhandlinger. Det er ikke hvem man samarbeider med, som betyr noe, bare at man samarbeider, og beholder regjeringsmakt, for regjeringspartienes del, og slipper regjeringsmakt, for Arbeiderpartiets del.

Så langt har flere kommentatorer gitt applaus til budsjettforliket, ikke på grunn av innholdet, men rett og slett på grunn av at man ble enig. Det er innholdet som tross alt betyr noe, og det vil nok folk flest merke neste år. Folk vil merke at Arbeiderpartiet og regjeringspartiene ser ut til å være helt uforberedt på en mulig ny strømkrise, og derved heller ikke har foreslått noen spesielle tiltak for å unngå at mange mennesker kommer i økonomiske vanskeligheter denne vinteren. Og siden budsjettet blir vedtatt i kveld, med Arbeiderpartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstres stemmer, må de samme partiene bære ansvaret også etter nyttårsfeiringen.

Hill-Marta Solberg sa flere ting på vegne av Arbeiderpartiet i fjor:

«Vi har nå nettopp fått en presentasjon av det som kan kalles en subsidiær økonomisk politikk. Men jeg tror at i tråd med det representanten Jensen nylig sa, må også Fremskrittspartiet innrette seg etter følgende: Det finnes ingen subsidiære virkeligheter. Det finnes bare én virkelighet. Den virkeligheten blir påvirket av det som blir vedtatt i kveld i denne salen, der regjeringspartiene og Fremskrittspartiet stemmer sammen for statsbudsjettet.»

Jeg er for så vidt enig i at det bare finnes én virkelighet, men den virkeligheten må også Arbeiderpartiet forholde seg til. I år befinner Arbeiderpartiet seg i to virkeligheter: sitt primære budsjettalternativ og det subsidiære. Men det er det subsidiære som blir virkelighet, fordi

Arbeiderpartiet stemmer for det. Jens Stoltenberg har tidligere sagt at Arbeiderpartiet er tilhenger av fast følge og regjeringer som har et avklart flertall bak seg i Stortinget. Og det bidrar Arbeiderpartiet til i kveld, når de stemmer for statsbudsjettet for 2004. Den virkeligheten innebærer bl.a. at en rekke usosiale kutt blir virkelighet. Selv om mange av de endringer som er fremforhandlet i budsjettet, er nødvendige forbedringer i forhold til det Regjeringen opprinnelig la frem, er det langt fra tilstrekkelig for å rette opp den sosiale profilen, bedre grunnlaget for økt sysselsetting eller løse utfordringene for alle landets sykehus.

Det budsjettet som blir vedtatt i kveld, med Arbeiderpartiets og regjeringspartienes stemmer, medfører en økning i egenandelene for syke mennesker og vil selvsagt ramme dem som har det vanskelig fra før. Budsjettet medfører en skjerpelse i permitteringsreglene til tross for et samstemt krav fra både fagbevegelse og konkurranseutsatt industri. Den innsatsbaserte finansieringen av sykehusene blir redusert fra 60 pst. til 40 pst. Og Forsvarets investeringsrammer blir kuttet ytterligere.

Budsjettet er nærmest kjemisk fritt for skatte- og avgiftslettelse. Arbeiderpartiet har mange ganger prøvd å skape inntrykk av at det må velges mellom skattelettelse og velferd. Det er galt. Og tilbake til en mulig strømkrise: Tenk så mye mer praktisk det hadde vært å innrømme folk en lettelse i elavgiften og momsens. Men ifølge Arbeiderpartiet er altså det fryktelig usosialt. Jeg stiller meg også svært undrende til flere av de såkalte inndekningsforslagene man har blitt enig om. Man inntektsfører 500 mill. kr ved å selge statlig eiendom og 700 mill. kr ved å øke utbyttet. Med andre ord tærer staten på sin kapital med ytterligere 1,2 milliarder kr. Og det er intet annet enn en indirekte måte å bruke oljepenger på. Også i Arbeiderpartiet tærer man gjerne på statens formue for å dekke løpende driftsutgifter. Mange av inndekningsforslagene, nærmere 1 milliard kr, består i å skyve utgifter over til senere budsjetterminer. Det er altså ikke reelle omdisponeringer eller reelle kutt som dekker inn de økte, varige utgiftene. Man bare utsetter det til en annen gang, altså til en ny budsjettbehandling.

Da Stoltenberg etter budsjettforliket sa at dette er en avtale om budsjettet, verken mer eller mindre, kunne man jo få inntrykk av at Arbeiderpartiet bare gir sin tilslutning til en hvilken som helst liten enkeltsak i dag. Men det er altså statsbudsjettet for neste år vi snakker om, noe som selvsagt burde innebære, hvis man skal ta Stoltenbergs tidligere uttalelser alvorlig, at de ikke vil foreslå endringer av budsjettmessig karakter i hele 2004. Det betyr at Arbeiderpartiet ikke kan klage over høye egenandeler på nyåret eller høye strømpriser eller for dårlige vilkår for de arbeidsledige eller for få arbeidsmarkedstiltak, fordi de selv har vært med på å stemme for de egenandelene, for de avgiftene, for de skattene og for de vilkår som arbeidsledige nå skal ha, i hele 2004.

Fremskrittspartiet har i sitt alternative budsjett lagt vekt på å stimulere til økt økonomisk vekst i Norge. Det betyr bedre muligheter for flere arbeidsplasser og bedre tilrettelegging for nyskaping og produksjon. Vi foreslår

lavere skatter og avgifter, en innsats for en mer produktiv offentlig og skjermet sektor, en utdanningspolitikk som vil gi oss et internasjonalt konkurransedyktig system og en forskningspolitikk som skaper forutsetninger for ny verdiskaping. Vi foreslår en infrastrukturpolitikk som sikrer bedre veier og elektronisk infrastruktur, som næringslivet trenger, en energipolitikk som sikrer stabil og rikelig tilgang til kraft til konkurransedyktige priser og en arbeidsmarkedspolitikk med vekt på lokale oppgjør som sikrer fleksibilitet og omstilling. I Fremskrittspartiets alternative budsjett kuttes statens utgifter med 13 milliarder kr, i tillegg til at vi omfordeler 15 milliarder kr til å bedre helsevesenet, justissektoren og Forsvaret.

Vårt budsjettalternativ tar bort skjerpelsene på egenandelene, bedrer den sosiale profilen, bedrer helsevesenets samlede økonomi og legger til rette for økt pasientbehandling. Vårt budsjett styrker politiets muligheter for økt kriminalitetsbekjempelse og dermed økt trygghet for folk i hverdagen. Og vi sikrer Norges forsvarsinteresser. Men samtidig reduserer vi de samlede skatte- og avgiftsbelastningene med 18 milliarder kr. Det får gunstig effekt på økonomien fordi det blir mer lønnsomt å arbeide, mer lønnsomt å investere, mer lønnsomt å spare, noe som igjen vil bedre grunnlaget for vekst i bruttonasjonalprodukt. Varer og tjenester blir billigere som følge av avgiftslettelse, grenshandelen reduseres som følge av avgiftslettelse og vil bidra til flere arbeidsplasser i Norge, mindre smugling og mindre annen ulovlig virksomhet. Det er jo helt sprøtt at man snakker om å bekjempe arbeidsledighet og samtidig bidrar til å forsterke problemene bl.a. for norsk bryggerinæring gjennom altfor høye avgifter.

I de siste dagene har flere medlemmer av Regjeringen skapt tvil rundt Regjeringens evne og vilje til å gjennomføre den lovede skattelette fra Sem-erklæringen. Bondevik sa for en uke siden i denne sal:

«Det vil bli krevende å gjennomføre resten av alle de Sem-tallfestede målsettingene også på skatte- og avgiftssiden ...»

Samtidig med dette gjøres det store endringer i vårt naboland Finland. Den finske statsminister Vanhanen sier at skattelettelsene verken betyr at skattene må økes på andre områder, eller at velferden i Finland må svekkes. Han viser til en kraftig reduksjon som ble gjort på bilavgiftene i Finland, som igjen førte til en kraftig vekst i nybilsalget, slik at skatteinntektene likevel ble høyere selv om man satte avgiftene ned. En meget lønnsom skattelette, kaller den finske statsministeren dette. Han sier videre at finske myndigheter nå håper at de foreslåtte skattelettelsene vil bidra til økte skatteinntekter for den finske stat, men at det vil ta tid før det resultatet kommer, og at man på kort sikt vil se et inntektsfall.

Det lever altså finske myndigheter godt med, fordi de tenker langsiktig. Og det er ikke Fremskrittspartiet som styrer i Finland, det er sosialdemokrater.

Den finske statsministeren sier videre at hensikten med skattelettelse er å få ny vekst i finsk økonomi. Vi trenger disse skattelettelsene for å skape noe nytt. Hvis vi

ikke gjør noen ting og er redd for endringer, får vi ingen vekst, sier han. Og det er jeg helt enig i.

Det er derfor trist å registrere at Høyre i regjering nå har løpt seg helt vill i forhold til skattelette. Konsekvensene av budsjettforliket er at de ytterst beskjedne skattelettelsene som var foreslått av Regjeringen, nå er borte. Forsvaret er fra Høyres side at det i hvert fall ikke blir skatteskjerpelser. Ja, det er en svært mager trøst, for å si det forsiktig.

At Fremskrittspartiet nå står alene i Stortinget om å tro at skattelettelse bedrer den økonomiske veksten, og dermed statens fremtidige inntekter, er synd, men sant. De uansvarlige er dermed ikke Fremskrittspartiet. Vi tenker annerledes, men ikke mer annerledes enn at det er gangbar og effektiv politikk i mange andre land.

Dagens politiske debatt knytter seg i stor grad til hvor mye av oljepengene det er forsvarlig å bruke på kort sikt, og budsjettdiskusjonene ender raskt opp med at man konsentrerer seg om kortsiktige problemstillinger fremfor langsiktig vekstpolitikk. Men det er vekstevnen i økonomien som er avgjørende for utviklingen av vår felles velferd. Fremskrittspartiets oppskrift er en kraftig omlegging av finans- og næringspolitikken. Og dette blir altså kalt uansvarlig. Men hva er det som er så uansvarlig ved å tenke langsiktig, ved å gi næringslivet og vanlige folk et skikkelig løft gjennom betydelige skattelettelse? Hvorfor er det uansvarlig å behandle statlige veiinvesteringer som det det er: en investering i fremtidig verdiskaping? Regjeringen og Arbeiderpartiet ser jo på dette som utgifter, som dermed må dekkes inn krone for krone for å holde det stramme budsjettet. En investering i dag gir økte inntekter i morgen. Men den langsiktigheten vil man ikke ha, og man ender heller opp med å kalle Fremskrittspartiet uansvarlig, for da blir debatten liksom mindre farlig.

Jeg skal ta opp de forslag som Fremskrittspartiet fremmer alene eller sammen med andre i finansinnstillingen. Men jeg må også henvise til en feil i den trykte innstillingen. I den trykte innstillingen er det ikke samsvar med den avgitte innstillingen for kapittel 15, som gjelder komiteens tilråding, C. Rammeområde 23, Skatter og avgifter, III, Fastsetting av avgifter m.v. til folketrygden for 2004. Presiseringen i slutten av dette vedtakets § 1 j) første ledd, om at bokstaven gjelder foretak innenfor opplistede næringsgrupperinger, «hvor virksomheten er begrenset til å omfatte produkter som ikke faller inn under EØS-avtalen», gjelder for alle de opplistede næringsgrupperingene og ikke bare for den sist opplistede næringsgrupperingen. Jeg ber om at forslaget til vedtak om Fastsetting av avgifter m.v. til folketrygden for 2004 endres i tråd med dette. – Nå regner jeg med at det ble helt klart for Stortinget hva det var vi nå skulle endre.

Jeg vil bare avslutningsvis si at denne høsten har vært interessant på mange måter. Det har vært mye diskusjon, mye debatt, knyttet til hvorvidt behandlingen av statsbudsjettet er spill eller ikke spill. Jeg har sett noen sitater fra Høyres leder, Jan Petersen, i avisen, hvor det fremgår at Fremskrittspartiet nå tilsynelatende skal føle seg snytt, og særlig jeg, for ikke å ha fått lov til å løpe inn og ut av

dører og se sint ut i hele høst. Jeg kan forsikre om at det var mye mer behagelig å foreta budsjettforhandlinger bak lukkede dører, som vi gjorde i fjor. Det var også en av grunnene til at man kom raskt frem til et godt resultat, rett og slett at man holdt ro. Jeg synes at det hviler et ansvar på alle partier i Stortinget for å bidra til ro rundt behandlingen av statsbudsjettet, bidra til ro rundt forhandlingene om statsbudsjettet. Ikke desto mindre dreier jo dette seg om politikk. Det dreier seg om prioriteringer på alle budsjettkapitler som vil påvirke hele landets økonomi i et helt år fremover. Det er altså ikke noe man burde gå til med uforberedt sinn. Det er heller ikke noe man burde gjøre opp i løpet av noen raske timer bak lukkede dører. Dette er en prosess som burde ta den tiden det tar, rett og slett fordi de som skal inngå i en eventuell enighet, skal bære ansvaret for det i hele det kommende budsjettåret.

Jeg skjønner at det er krevende å komme frem til enighet for en mindretallsregjering. Men det som burde vært en fordel, var om en mindretallsregjering hadde avklart – i mye større grad enn den sittende har gjort – sitt forhold til Stortinget, og i mye større grad hadde holdt en støkere kurs i sitt politiske virke enn det vi nå ser, hvor man altså finner det mer hensiktsmessig å hoppe fra seng til seng – hvis jeg kan få si det sånn – istedenfor å være opptatt av den politiske kursen og retningen for politikken i årene fremover.

Presidenten: Representanten Siv Jensen har tatt opp de forslag hun viste til.

Presidenten vil gi uttrykk for en viss tvil om hvorvidt karakteristikken «sprøtt» bør innlemmes i regulær parlamentarisk ordbruk, men vil for sin del mene at særlig ordsammenstillingen «helt sprøtt» hører hjemme på den gale siden av streken.

Det blir replikkordskifte. Presidenten minner om at tidsrammen for replikkordskifte er 1 minutt.

Torstein Rudihagen (A): Innlegget til Siv Jensen ber preg av at ho tydelegvis er skuffa. Men eg vil våge den påstanden at det er bra at Framstegspartiet ikkje kom til budsjettforlik med regjeringspartia. Då ville høgredreiinga gått frå vondt til verre. Regjeringa ville fått støtte for meir mellombelse tilsetjingar, ei innstramming av AFP-ordninga, og Erna Solberg kunne glede seg over støtte når det gjeld innstramming av kommunane sine inntekter til skule og eldreomsorg.

Framstegspartiet vil gi store skattelettar. Men samtidig kuttar dei i dagpengar og venteløn for dei arbeidslause og i Aetat, som skal få folk ut att i arbeid. Viser ikkje Framstegspartiet at dei i gjerning står milevis frå ein politikk som tener lønsmottakarar og arbeidsfolk i landet?

Siv Jensen (FrP): Jeg er ikke helt sikker på om jeg forstod det spørsmålet. Det er jo ikke slik at skattebetalerne først og fremst er opptatt av bruttolønnen sin. Jeg oppfatter det slik at den jevne skattebetaler i dette land først og fremst er opptatt av hva man sitter igjen med etter at staten og kommunen har tatt sitt i ulike skatter og av-

gifter. Det som faktisk hadde vært en fordel for mange av landets arbeidstakere, ikke minst de som er sysselsatt i konkurranseutsatt industri, var at staten aktivt gikk inn som part i lønnsforhandlingene og tilbød skatte- og avgiftslettelse, både fordi det hadde medført en vekst i real-lønnsutviklingen for lønsmottakerne, og fordi det ikke hadde økt byrden for konkurranseutsatt næringsliv i forhold til økte lønnsutgifter. Det hadde vært ansvarlig i en tid hvor vi er opptatt av å holde kostnadsutviklingen for mange av våre bedrifter nede. Men det er altså en fremmed tankegang i Arbeiderpartiet, og det synes jeg er veldig synd.

Jan Tore Sanner (H): Det virker som om det kan være behov for å minne representanten Jensen om at det var Fremskrittspartiet som brøt budsjettforhandlingene med regjeringspartiene, og at Fremskrittspartiet på den måten valgte ikke å ha innflytelse. Det virker også som om representanten Jensen er skuffet over at man ikke fikk drive sitt spill helt inn i finansdebatten.

Sist helg gav Carl I. Hagen et interessant innblikk i Fremskrittspartiets måte å drive politikk på. Han sa ifølge Dagsavisen:

«I opposisjon kan dere klage og kritisere, og dere kan bruke de samme pengene flere ganger.»

Dette kan bare bety at Fremskrittspartiet egentlig ikke har tenkt å få gjennomslag for de forslagene de fremmer. Mitt spørsmål til representanten Jensen er om det innblikket som Carl I. Hagen har gitt oss, faktisk betyr at ethvert utspill fra Fremskrittspartiet er et planlagt løftebrudd.

Siv Jensen (FrP): Det er helt riktig at vi brøt budsjettforhandlingene, men det var først og fremst av hensyn til tiden – og prosessen – vi hadde til rådighet ved budsjettforhandlingen. Vi så det altså ikke som realistisk eller sannsynlig å komme frem til enighet. Jan Tore Sanner sa selv mange ganger at vi hadde kortere tid til å gjennomføre budsjettforhandlingene i høst. Da mener jeg det var ansvarlig og riktig av Fremskrittspartiet – i stedet for å holde det gående i flere dager og allikevel ikke klare å komme frem til enighet – når vi så hvilket handlingsrom regjeringspartiene hadde å gå på, for det var lite. Da var det mye riktigere av oss å si at dette tror vi ikke vi klarer, slik at regjeringspartiene hadde anledning til å gå videre på sin frierferd og kanskje klare å få frem en enighet.

Det er ikke slik at ethvert utspill fra Fremskrittspartiet er et planlagt løftebrudd. Tvert imot. Fremskrittspartiet har i løpet av denne helgen hatt en ordførerkonferanse – og mange av våre politikere rundt omkring i det ganske land sitter i ansvarlige posisjoner og er opptatt av å ivareta både Fremskrittspartiets interesser og de budsjetttramene som gjelder i Kommune-Norge. Og det skulle bare mangle – like mye der som i Stortinget.

Audun Bjørlo Lysbakken (SV): I Fremskrittspartiets alternative budsjett lanseres et festlig begrep som kalles «miljøprektighet». Det er en betegnelse på de partier

som ikke er for Fremskrittspartiets forslag om flere høye piper og tjukkere røyk i fedrelandet.

Vi kjenner godt til at økonomien ikke setter begrensninger for Fremskrittspartiets budsjettopplegg. Det er helt tydelig at økologien ikke gjør det heller. Det er stadig mer og billigere energi uansett opphav, billigere bensin, mest mulig olje på kortest mulig tid og kutt i jernbane- og kollektivsatsing som gjelder. Jeg går ut fra at Siv Jensen vil være enig med meg i at hadde Fremskrittspartiets opplegg vært gjennomført, hadde det brakt oss hinsides enhver mulighet til å oppfylle Norges klimamålsettinger. Som representant for et særlig miljøprektig parti er det naturlig for meg å spørre om Fremskrittspartiets budsjett er laget med det utgangspunkt at drivhuseffekten er noe som miljøprektige tullinger i FNs klimapanel har funnet på.

Siv Jensen (FrP): Det er en utfordring for norsk næringsliv når et flertall av politikerne i Stortinget vedtar strengere regler for miljøet i Norge, for norske myndigheter, enn det som er tilsvarende for mange av de konkurrerende bedrifter i omkringliggende land.

Fremskrittspartiet er opptatt av å ivareta miljøet på en god måte. Men vi må gjøre det på en slik måte at vi ikke samtidig ødelegger vekstgrunnlaget for vårt eget næringsliv. Vi er som nasjon helt avhengig av å ha et næringsliv som vokser og gror, og vi kan ikke stille vårt eget konkurranseutsatte næringsliv i en situasjon hvor det taper konkurransekraft og risikerer å måtte stenge virksomheten fordi miljøkriteriene er strengere enn i andre land.

Det er altså ikke bare Norge som har forstått verdien av å ha strenge miljøregler. Jeg oppfatter det slik at miljø står på dagsordenen i svært mange land, og at man har en ganske bred enighet om hva slags miljøkriterier som skal være rådende i industrien, i næringslivet og generelt for den enkelte borger. Det betyr ikke at Norge må vedta så strenge miljøkriterier på område etter område at vi rammer vårt eget næringsliv. Det er den miljøprektigheten vi snakker om. Det er det Fremskrittspartiet ønsker å motarbeide, rett og slett fordi vi først og fremst er opptatt av å få vekst ikke minst i vår egen energinæring. Det er ganske absurd når man velger å stikke hodet i sanden for det faktum at norsk kraft er noe av den reneste man har i hele verden. Hadde vi lagt forholdene til rette for å utvikle denne på en bedre måte, enten det er gass, vann eller andre ressurser, ja, så ville det samlet bidra til en mer miljøvennlig energibalanse i Skandinavia enn den vi får med flertallets politikk.

Ingebrigt S. Sørfont (KrF): Bistand er eit av dei områda der det er svært stor forskjell på Framstegspartiet og Kristeleg Folkeparti sin politikk.

Budsjettforslaget styrkjer innsatsen til dei fattigaste av dei fattige, og denne innsatsen er målretta med bl.a. ei sterk satsing på UNICEF sitt utdanningsprogram, særleg for jenter. Framleis er det slik at 123 millionar barn manglar grunnutdanning, og dei fleste av desse er jenter.

Bistandsbudsjettet inneber òg styrkt innsats for betre og rimelegare behandlingstilbod for hivsmitta og aidsjuke.

Framstegspartiet vil kutta mellom 6 og 7 milliardar kr i bistand, og dei grunnjev dette med at statleg u-hjelp er lite effektiv og kostbar å administrera. Mine spørsmål er då: Har Framstegspartiet ikkje syn for at hjelp utanfrå er nødvendig for at dei som har det aller verst, skal ha moglegheit for å koma opp av ei håplaus hengemyr? Og har Framstegspartiet ikkje registrert at berebjelken under norsk bistandspolitikk er demokratibygging, gode styresett og kamp mot korrupsjon?

Siv Jensen (FrP): Bistandsområdet er jo et av de områdene hvor Kristelig Folkeparti virkelig har fått gjennomslag i Regjeringen. Høyre var jo før de kom i regjering, langt på vei enig med Fremskrittspartiet i nødvendigheten av å kutte i bistandsbudsjettet, rett og slett fordi en betydelig andel av det som i dag gis i bistand fra norske myndigheters side, aldri kommer frem til mottaker.

Fremskrittspartiet er enig i behovet for å gi bistand på en del områder, særlig til nød- og katastrofehjelp. Det betyr altså ikke at vi kutter i all bistand over statsbudsjettet, tvert imot. Men vi mener at en del av det som i dag ytes fra norske myndigheters side, ikke er innrettet på en god nok måte, og dessverre heller ikke blir brukt på en slik måte at det kommer dem som virkelig trenger det, til gode. Den kritiske gjennomgangen burde det også være i Kristelig Folkepartis interesse å ta – ikke bare å snakke ensidig om behovet for å plusse på, men faktisk også ta en kritisk gjennomgang av hva pengene blir brukt til.

Morten Lund (Sp): Finanskomiteen har i høst vært borti større og viktigere beløp enn 147 000 kr. 30 milliarder kr har Prosessindustriens Landsforening regnet ut at den høye kronekursen har kostet vareeksportørene etter at rentepolitikken ble lagt om i 2001. Fremskrittspartiet var alene om å kreve inflasjonsstyrt rentepolitikk, som er hovedårsaken til disse tapene, inntil Arbeiderpartiet ombestemte seg.

Da problemene for næringslivet viste seg i 2002, med rekord i utflagging, oppsigelser og nedlegging, foreslo Senterpartiet at Norges Bank skulle legge om kursen, legge mer vekt på stabile vilkår for næringslivet. Fremskrittspartiet ville tvert imot ha mer fokus på lav prisstigning og på en mer uavhengig sentralbank. Vårt forslag ble avvist, og problemene fortsatte å øke. Antakelig snakker vi her om Fremskrittspartiets største politiske seier, å få lagt om rentepolitikken. Likevel snakker Fremskrittspartiet veldig lite om det. Betyr det at Fremskrittspartiet også har innsett at dagens rentepolitikk er en ulempe for norske arbeidsplasser, men til fordel for internasjonale valutaspekulanter?

Siv Jensen (FrP): Nå tror jeg representanten Lund snakker mot bedre vitende, for det er ikke empirisk bevist at det er noen entydig sammenheng mellom kronekurs og renteutvikling. Det er faktisk også slik at hvis han har en viss hukommelse i forhold til hva som har skjedd med norsk pengepolitisk utvikling de siste årene,

vil han også kunne huske at vi under et annet pengepolitisk regime, nemlig hvor man var mer opptatt av å stabilisere kronekursen i forhold til andre valutaer, hadde det motsatte problemet i forhold til renteutviklingen. Det er altså ikke slik at det er noen «quick fix», slik Morten Lund later til å tro. Fremskrittspartiet mener at det pengepolitiske regimet vi i dag har, er det beste vi kan ha. Vi har vært ivrig pådriver for og tilhenger av det pengepolitiske regimet, og vi har støttet varmt opp om det helt siden det ble innført våren 2001.

Så er det jo slik at renteutviklingen og kronekursen har vært høy, men det er altså stabilisert. Man må huske på at det er mange årsaker til at kronekursen har hatt den utviklingen den har hatt. Og jeg synes det blir litt for lett-vint å legge skylden ensidig på det pengepolitiske regimet. Det vet Morten Lund ikke er tilfellet.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Tore Nordtun (A): Forliket om statsbudsjettet for 2004 mellom Arbeiderpartiet og regjeringspartiene er bra for landet og for politikken anseelse. Forliket kom i stand etter en ryddig prosess mellom oss og regjeringspartiene. Vi unngikk spill og spetakkel i Stortinget. Vi har holdt på de budsjettmessige rammene som Regjeringen foreslo. Vi bruker ikke mer oljepenger av hensyn til renter, kronekurs, konkurransevnen til industrien og framtidige pensjoner.

Arbeiderpartiet mener fortsatt at det er mye som ikke er bra i det budsjettet som i dag blir vedtatt. Kristelig Folkepartis parlamentariske leder, Jon Lilletun, sa den dagen forliket ble kjent, at et godt budsjett har blitt enda bedre. Jeg mener at et dårlig budsjett har blitt noe bedre.

Arbeiderpartiet vil stemme subsidiært for budsjettforliket. Vi vil primært stemme for Arbeiderpartiets alternative budsjett, fordi vi mener at dette er det beste for landet og for befolkningen.

I Arbeiderpartiets alternative budsjett foreslår vi å bruke over 10 milliarder kr mer til arbeid, sysselsetting, skole, eldreomsorg, sykehus og et lavere egenandelstak enn Regjeringen i sitt opplegg. Arbeiderpartiet har også forslag om økte lånerammer til Husbanken, til skolebygg og til etablering av et gassinfrastrukturselskap. Vi går imot Regjeringens forslag om en generell ordning for morskompensasjon til kommunesektoren.

I en situasjon med høy arbeidsledighet mener Arbeiderpartiet at den viktigste oppgaven er å sørge for at alle som ønsker det, skal få tilbud om arbeid. Arbeiderpartiet foreslår å bruke nesten 5 milliarder kr mer enn Regjeringen til å redusere arbeidsledigheten og øke sysselsettingen.

Arbeiderpartiet vil bruke over 1 milliard kr til tiltak for å skape nye – og sikre eksisterende – arbeidsplasser gjennom økt satsing på innovasjon og nyskaping i mange bransjer, bl.a. gjennom SND. Arbeiderpartiet vil bruke 2,7 milliarder kr til en aktiv arbeidsmarkedspolitikk. Vi vil fordoble antall arbeidsmarkedsstiltak, fra 12 000 plasser til 24 000 plasser. Vi foreslår også å reversere Regjeringens kutt i dagpengeordningen for de arbeidsledige.

Vi sier nei til Regjeringens innstramminger i permitteringsordningen.

Arbeiderpartiet vil bruke om lag 1 milliard kr til veier, kollektivtransport og jernbane.

Svært mange kommuner har en vanskelig økonomisk situasjon. Arbeiderpartiet mener det er tvingende nødvendig å styrke kommuneøkonomien for å unngå kutt i viktige velferdstilbud som pleie og omsorg og skole og skolefritidsordning. Arbeiderpartiet foreslår i sitt alternative budsjett å øke kommunenes frie inntekter med til sammen om lag 3,5 milliarder kr utover Regjeringens forslag. Av dette foreslår Arbeiderpartiet å bruke noen hundre millioner kroner til å utvide undervisningstiden i småskolen med tre timer pr. uke fra høsten 2004.

Arbeiderpartiet foreslår i sitt alternative budsjett at det bevilges 1 milliard kr ekstra til helseforetakene i 2004 for å styrke sykehusstilbudet. Det er helt nødvendig med mer penger til økt pasientbehandling og for å bedre sykehusenes økonomi. Arbeiderpartiet går i sitt alternative budsjett mot Regjeringens forslag om å heve utgiftstaket i folketrygdens frikortordning fra 1 350 kr til 2 500 kr. En økning på over 1 000 kr ville vært dramatisk.

Budsjettforliket mellom Arbeiderpartiet og regjeringspartiene medfører et gjennomslag for at det neste år skal brukes 5 milliarder kr mer til sysselsetting, skole, eldreomsorg og helse enn det Regjeringen opprinnelig foreslo. Vi har med andre ord fått gjennomslag for om lag halvparten av våre pengekrav og for en del av våre strukturkrav. I forhandlinger må man gi og ta. Selvsagt får man ikke gjennomslag for alt.

Det er nå mer enn 110 000 mennesker uten ordinært arbeid. Arbeid til alle er jobb nr. 1 for Arbeiderpartiet. I budsjettforliket er det satt av om lag 1,5 milliarder kr ekstra til en sysselsettingspakke for å få flere mennesker i arbeid. Budsjettforliket innebærer bl.a. 6 000 flere arbeidsmarkedsstiltak, økte bevilgninger til SND, styrking av nettolønnsordningen for sjøfolk og mer penger til forskning, utvikling og samferdsel.

Arbeiderpartiet har i tillegg fått stoppet Regjeringens forslag om å liberalisere loven om midlertidige ansettelser. Det trengs ikke mer usikkerhet og utrygghet i arbeidslivet. Arbeiderpartiet har fått stoppet forslaget om å stramme inn AFP-ordningen. Vi har også fått stoppet forslaget om å svekke permitteringsreglene. Arbeidsfolk skal fortsatt kunne være permittert i 42 uker, dersom det er nødvendig.

Arbeiderpartiet har fått gjennomslag for å utvide Husbankens låneramme med 1 milliard kr og for å utvide lånerammen for oppussing av skolebygg med 1 milliard kr. Dette vil gi flere boliger, bedre skolebygg og flere arbeidsplasser i byggenæringen.

Arbeiderpartiet har fått til mer enn en fordobling i økningen av kommunenes frie inntekter for neste år. Kommunesektoren vil få om lag 2,2 milliarder kr mer i frie inntekter som følge av budsjettforliket. Jeg tror mange av landets innbyggere – og lokalpolitikere – er glade for denne påplussingen. Jeg håper at denne påplussingen har bidratt til å stoppe nedleggelse av bl.a. sykehjem og skoler.

Jeg er glad for at Arbeiderpartiet har fått gjennomslag for å utvide timetallet i småskolen. Fra høsten 2004 skal det være to timer mer undervisning pr. uke i 1. klasse og én time mer undervisning pr. uke i 2.–4. klasse. Dette er første steg i retning av en utvidet skoledag for barna. Det skal på sikt bli mer og bedre undervisning i de viktige skolefagene norsk, matematikk og engelsk, i tillegg til gymnastikk og leksehjelp.

Arbeiderpartiet har også fått Regjeringen med på å bevilge mer til sykehusene og et lavere egenandelstak. Sykehusene vil få en halv milliard kr mer til neste år. Denne økningen vil kunne gi økt pasientbehandling og bedre sykehusenes økonomi i den viktige omstillingsfasen som de nå er inne i. Men jeg minner om at Arbeiderpartiet i sitt alternative budsjett foreslår at dette blir doblet neste år. Regjeringen foreslo å øke egenandelstaket i frikortordningen med over 1 000 kr, fra 1 350 kr til 2 500 kr. Heldigvis har Arbeiderpartiet fått redusert egenandelstaket i forslaget til 1 550 kr for 2004.

For å få plass til en satsing på 5 milliarder kr er det selvsagt nødvendig å finne inndekning. Det er ikke alle inndekningsforslag som er like populære. Arbeiderpartiet står inne for kuttene, men vi vil stemme subsidiært også for inndekningen. I vårt alternative budsjett har vi en inndekning som vi mener er bedre.

Arbeiderpartiet er uenig i retningen på den politikken som Bondevik-regjeringen fører. Men i politikken og i samfunnet for øvrig er det resultatene som teller. Derfor er jeg glad for at Arbeiderpartiet har klart å stanse noe av høyredreiningen gjennom dette budsjettforliket. Det er bra at vi har bidratt til å styrke innsatsen for økt sysselsetting og for de arbeidsledige samt bedre kommunenes og sykehusenes økonomi.

Til slutt vil jeg gi honnør til finanskomiteens øvrige medlemmer for tålmodighet og forståelse mens fire av partiene forhandlet om budsjettet. Komiteens leder fortjener også ros for å ha ledet arbeidet med finansinnstillingen på en forbilledlig måte.

Jeg tar opp Arbeiderpartiets forslag og de forslagene som vi står sammen med andre partier om i de to innstillingene som foreligger til behandling.

Presidenten: Representanten Tore Nordtun har tatt opp de forslagene han refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Heidi Larssen (H): Representanten Nordtun var ikke så veldig opptatt av de historisk store skatteskjerpelsene Arbeiderpartiet la opp til i sitt alternative budsjett. Det skjønner jeg. Heldigvis stoppet budsjettforliket dem. Ikke minst bør Arbeiderpartiets velgere være glad for at partiet *ikke* fikk gjennomslag f.eks. for å senke innskattspunktet for toppskatten, slik at 120 000 personer hadde fått høyere skatt til neste år. Man skulle nesten tro at Arbeiderpartiet hadde glemte at de gjennom det såkalte verdipapiret til velgerne foran det siste valget lovet *ikke* å øke skattene for de mange som betaler toppskatt.

Mitt spørsmål til Tore Nordtun blir om han er like fornøyd som vi kan gå ut fra at velgerne hans er, med at re-

geringspartiene har sørget for at denne delen av Arbeiderpartiets verdipapir blir oppfylt.

Tore Nordtun (A): Det er riktig som Heidi Larssen sier, at vi hadde en rekke skatteforslag i vårt budsjett. De fleste av de forslagene er stort sett tetting av åpenbare skattehull. Vi er glad for at vi i forhandlingene med regjeringspartiene har fått gjennomslag for bl.a. å gjøre justeringer i delingsmodellen, som de fleste eksperter sier har vært «helt på tur», med de skattelettelsene som har vært der. Også Høyre har dermed vært med og bidratt til dette.

Hvis vi ser på skattenivået i Norge, sammenlignet med nivået i de skandinaviske landene og landene ellers i Europa, ligger det midt på treet. Norge er verken noe skatteparadis eller blant verstingene i klassen. Vi må gjøre de skatteoperasjonene som er nødvendige. De skatteoperasjonene som vi har foreslått, er nødvendige i forhold til fordelingen og prioriteringen vi har gjort i vårt budsjett. I forhold til skattelettelser og sysselsettingsproblematikken var det ikke vanskelig å foreta det valget.

Når det gjelder toppskattinnslagspunktet, holder vi de garantiene som vi har gitt, med en forholdsvis prisjustering over tid.

Gjermund Hagesæter (FrP): Representanten Nordtun sa seg særs nøgd med budsjettavtalen med regjeringspartia, og sa også at Arbeiderpartiet står inne for dei kuttene som er gjorde. Han grunngir dette med at det var nødvendig for å stanse noko av den høgredreinga som det ordinære budsjettet la opp til.

Eg har sett på to av kuttene som Arbeiderpartiet har fått forhandla fram, som er nødvendige for å stanse noko av denne høgredreinga. Det eine er i løyvinga til vedlikehold av seglskutene, som Arbeiderpartiet har fått redusert med 2,8 mill. kr. Det andre er i løyvinga til energiforskning, som Arbeiderpartiet har greidd å få redusert med 6 mill. kr. Framstegspartiet tek sterk avstand frå desse kuttene. Vi synest at begge desse områda er viktige.

Eg har følgjande spørsmål til representanten Nordtun: Er Arbeiderpartiet nøgd med at dei har klart å forhandle fram kutt i løyvingane til vedlikehold av seglskutene og til energiforskning?

Presidenten: Tore Nordtun – til seilas!

Tore Nordtun (A): Det er bra at representanten Hagesæter ikke er ute på rotur, men på seilas!

Når det gjelder vedlikehold av seilskutene, er det mindre kutt det er snakk om, men det er også en forskyvning av investeringene på vedlikeholdssiden som man kan leve bra med. Det er iallfall det man har svart. Men alle kutt smerter – også dette.

Det som var viktig for oss da vi kom inn i en budsjettavtale, var at den ikke fikk den profilen som den gjorde i fjor, da Fremskrittspartiet forhandlet fram en budsjettavtale – hvor gjennomføringen av egenandeler på blå resept for uføre og flere pensjonister ble tatt bort, hvor fjerning av feriepenger til arbeidsledige ble sanksjonert, hvor da-

tautstyr for funksjonshemmede ble dyrere, hvor man fjernet gravferdsstøtten, osv. Det var avtalen den gangen. Da ble det også gjort kutt.

Øystein Djupedal (SV): Det var interessant å høre representanten Nordtun skryte slik av forliket som han faktisk har vært med på, for så å konkludere med at et dårlig budsjett var gjort noe bedre. Altså: I utgangspunktet var det litt vanskelig å vite i hvilken retning hr. Nordtun egentlig ønsket å gå.

Dette er et dårlig budsjettforlik, fordi det er beskjedent. Det som ligger igjen her, er sminket Høyre-politikk, for dette er et Høyre-budsjett – som Arbeiderpartiet riktignok har klart å gjøre noe bedre. Det skal de ha honnør for. Men samtidig er det ca. 1,5 milliarder kr i usosiale kutt. Det er fremdeles 600 mill. kr i økte egenandeler. 2 milliarder kr til kommunene er akkurat det samme beløpet som kommunene har tapt i skatteinntekter – bare for å nevne noe.

Mitt poeng er ikke å slakte forliket, for det går i riktig retning. Det som er interessant, er: Hva med resten av året? Har Arbeiderpartiet nå bundet seg til Regjeringen i forhold til alle utgiftsøkninger gjennom hele året, også i revidert budsjett? Er denne avtalen slik å forstå at Arbeiderpartiet er bundet til Regjeringen i forhold til kostnadsøkninger, slik at de ikke kan være med på ulike politiske initiativ for å gjøre budsjettet litt bedre? Det er utfordringen min til representanten Nordtun.

Tore Nordtun (A): Jeg må jo si at de siste ukene før vi begynte med skikkelige forhandlinger, var SV særdeles forhandlingsvillige og – jeg holdt på å si – forhandlingskåte. Det virket i pressen som om de var villige til å godta hva som helst, bare de kunne komme inn på den banehalvdelen og begynne å forhandle. Men la nå det ligge.

Det som var det viktigste for oss, var å få komme inn og ta grep, viktige grep, innenfor sysselsetting og innenfor arbeidsmarkedsdelen, og få bort mesteparten av de usosiale kuttene. Det er vi stolte over. Vi er stolte over at vi har kunnet drive tilbake AFP-ordningen, at vi har kunnet drive tilbake permisjonsloven. Dette med midlertidige ansettelser osv. var for oss så viktig at vi ikke kunne sitte i ro og se på at det ble dreid enda mer i høyre retning. Derfor var vi villige til å svelge en del av de kuttene som også har smertet for oss. Men det var den profilen som var viktig, og den står vi på.

Ingebrigt S. Sørfonn (KrF): Eg vil starta med å gje honnør til Arbeidarpartiet, som har vist ansvar og medverka til eit ryddig budsjettforlik. Dette viser at det er mogleg å samarbeida om praktiske og fornuftige løysingar utan å viska ut politiske eller ideologiske skiljelinjer.

I innlegget sitt snakka representanten Nordtun mykje om mange gode saker i Arbeidarpartiet sitt alternative budsjett. Men kva med inndekninga?

Spørsmålet mitt er relatert til inndekninga i Arbeidarpartiet sitt alternative budsjett. Der føreslår dei bl.a. å fjerna heile kontantstøtta frå 1. januar komande år. I

praksis vil dette bety at ei rekkje barnefamiliar vil mista fleire titals tusen kroner over natta. Meiner verkeleg Arbeidarpartiet, som eit ansvarleg parti, at dette var forsvarleg? Var verkeleg Arbeidarpartiet fullt ut innstilt på at eit hopetal barnefamiliar frå første årsskifte skulle mista ein vesentleg del av inntekta i eit anstrengt familiebudsjett?

Tore Nordtun (A): For Kristelig Folkeparti og også for andre partier er det vel kjent hva Arbeiderpartiets standpunkt når det gjelder kontantstøtten, har vært siden den kom på bordet: Vi er imot kontantstøtten.

Det som vi er for, og som det også er viktig å si, er: Vi er for full barnehagedekning. Og det at vi får ned betalingen for de foreldrene som har barna i barnehage, er også viktig. Er det mor og far som nå, ved hjelp av kontantstøtten, tilbringer mest tid med barna? Nei, det er det en dagmamma eller andre som blir hyrt inn, som gjør. Kontantstøtten har ikke virket i den retningen som det var lagt opp til. Det tror jeg det er viktig å få med. Men Arbeiderpartiets politiske linje – og det vil jeg ha inn i våre budsjetter – er som sagt flere barnehager, full barnehagedekning og samtidig å få ned prisene. Det er det aller viktigste på dette området. Det er den linjen vi vil følge. Men vi innser at flertallet i denne sal ligger på en annen linje – vi kan se på det – og det har vi også tidligere regjert etter.

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp): Senterpartiet og Arbeidarpartiet er einige om at ein god og gratis skule, ei meir verdig omsorg, tilrettelagde tilbod til dei som treng det, og kulturskule uavhengig av foreldreøkonomien krev ein styrkt kommuneøkonomi og større rom for lokale løysingar.

Senterpartiet meiner at 4 milliardar kr meir enn det Regjeringa har i sitt forslag, er høgst nødvendig til neste år. Arbeidarpartiet stoppa på 2 milliardar og har pressa inn ei ny, underfinansiert reform; fem timar meir i barneskulen utan full kompensasjon.

Nyleg har Arbeidarpartiet godteke at kommunane, utan ekstra midlar, må ta meirkostnadene ved ein tøffare utskrivingspraksis frå sjukehusa. Kva er eigentleg Arbeidarpartiet sin strategi for kommunesektoren? Det som no trengst, er meir langsiktige tiltak – restrukturering av gjeld, ein fleirårig opptrappingsplan for å retta opp den ubalansen som er mellom oppgaver og midlar, fullfinansiering av nye reformer og ei meir rettferdig fordeling av midlane mellom kommunane. Er dette viktige oppgaver for Arbeidarpartiet?

Tore Nordtun (A): I Arbeiderpartiets budsjett ligger det inne en styrking på 3,5 milliarder kr til kommunesektoren utover Regjeringens opplegg. Vi gikk i forhandlingene også på dette området, som var ett av de tre hovedområdene vi skulle forhandle på, og som vi satte en merkelapp på; her må det gjøres noe.

I avtalen som man nå ser, har man lagt inn i overkant av en halv milliard kroner til styrking av kommunesektoren utover Regjeringens opplegg. Sett i forhold til dette

(Nordtun)

og til alternativene, slik det ville blitt med en annen forhandlingsløsning, mente vi at dette var et skritt i riktig retning for å bedre kommunenes økonomi. Men det som er det viktigste her, er velferdssamfunnet – og byggingen av det. Kommunedelen inngår som en del av dette. Sysselsettingen er vel så viktig – får vi opp sysselsettingen, vil det være med på å bedre kommunenes økonomi ved hjelp av skatteinntektene. Når det gjelder den helhetlige delen som man må se her, både i forhold til sysselsetting og til styrking av kommuneøkonomien, har vi gjort mer enn det som var Regjeringens opprinnelige forslag.

Presidenten: Replikordskiftet er dermed omme.

Jan Tore Sanner (H): Norge er på vei ut av nedgangskonjunkturen. Optimismen vender tilbake i næringslivet. Neste år regner vi med en femdobling av den økonomiske veksten. Arbeidsledigheten vil etter hvert gå ned. Regjeringens politikk begynner å virke.

I fjor høst gjorde vi det klart at kampen mot den stigende arbeidsledigheten måtte overordnes andre politiske mål. Regjeringen angrep årsaken til den stigende arbeidsledigheten:

- Et stramt budsjett skulle få renten ned, og renten gikk ned.
- Et inntektspolitisk samarbeid skulle sikre moderate lønnsoppgjør, og vi fikk et moderat lønnsoppgjør.
- Store skattelettelser skulle gjøre det mer attraktivt å investere og utvikle nye ideer i Norge, og skattelettelsene kom på plass.
- Satsing på forskning og utdanning skulle fremme fornyelse, og satsingen kom på plass.

Stadig flere bedrifter melder nå om positive resultater og mer optimistiske fremtidsutsikter. Men vi kan ikke slå oss til ro med det.

I begynnelsen av november la NHO frem sin økonomiske halvårsrapport. NHO meldte:

«De tyngste takene i norsk økonomi er tatt. Nå synker arbeidsledigheten, og bedriftene blir gradvis mer lønnsomme.»

Videre spår NHO at arbeidsledigheten i løpet av annet kvartal 2004 vipper under den magiske grensen på 100 000. Dette er positivt. Økonomisk fremgang og lavere arbeidsledighet betyr mye for trykningen til folk i hverdagen. Nå må vi ta vare på det grunnlaget som er lagt. Det var utgangspunktet for Regjeringens forslag til statsbudsjett. Derfor var de politiske hovedprioriteringene: arbeidsplasser, velferd og fornyelse. Disse målene forutsetter en ansvarlig økonomisk politikk, satsing på forskning og utdanning og vilje til å gjennomføre reformer som bedrer økonomiens vekstevne.

Det er to alternativer til Regjeringens økonomiske politikk:

Det ene finner vi på venstresiden, hvor man ønsker å skru klokken tilbake ved å reversere reformene som skal modernisere offentlig sektor, og gjennomføre store skatteøkninger som vil ramme arbeidsplasser og norsk kapital.

Det andre alternativet representerer Fremskrittspartiet og deres politiske og økonomiske eksperiment som vil sprøyte mange nye oljemilliarder inn i norsk økonomi – et forslag som ville sette norske bedrifter og våre fremtidige pensjoner i fare.

Før budsjettbehandlingen startet, var det mange som spådde både budsjettkaos og krise. Budsjettforhandlingene har gjennom mange år vært preget av uker med forhandlinger, brudd, mye støy og krise. Slike runder skaper stort rom for det politiske spill.

Høstens budsjettforhandlinger representerer et oppgjør med spillet. Jeg registrerer at enkelte politikere står skuffet tilbake, men jeg tror at folk flest er godt fornøyd. I fjor forhandlet vi i fem uker. I år gikk det unna på fem dager.

I år gjorde vi det klart at vi ville se de alternative budsjettene til opposisjonspartiene før vi satte oss til forhandlingsbordet. Det gav oss en kortere forhandlingsperiode, men også en mer oversiktlig forhandlingsprosess.

Regjeringspartiene tok først kontakt med Fremskrittspartiet. Etter et par møter valgte imidlertid Fremskrittspartiet å bryte forhandlingene. Vi tilbød Fremskrittspartiet å komme tilbake med et nytt tilbud, og vi gjorde det klart at vi hadde mer å gå på. Fremskrittspartiet fikk muligheten til å sette sitt preg på budsjettet for 2004, men valgte selv å stille seg utenfor.

Jeg vil berømme Arbeiderpartiet for viljen til å ta medansvar for budsjettet og for konstruktive og ryddige forhandlinger.

Våre krav til en budsjettavtale ble oppfylt. Vi får vedtatt et ansvarlig budsjett innenfor de samme økonomiske rammer som Regjeringen foreslo. Det betyr at det ikke legges opp til å bruke mer oljepenger og heller ingen skatteskjerpelse. Tvert imot, vi beholdt en liten skattelettelse.

Hovedprofilen i Regjeringens forslag – arbeidsplasser, velferd og fornyelse – er beholdt. I tillegg har Arbeiderpartiet fått gjennomslag for økt satsing på sysselsetting, kommuneøkonomi og helse.

I Høyre er vi særlig glade for at budsjettavtalen innebærer en ytterligere satsing på skolen ved at undervisningstimetallet økes, og en ytterligere satsing på veiutbygging. Begge deler er viktige i den langsiktige strategien for fornyelse og verdiskaping.

Etter at budsjettforliket var et faktum, var det mange som var opptatt av hvilket parti som hadde gitt mest i forhandlingene. Enkelte medier pekte på Høyre. Selvsagt innebærer et budsjettforlik at partene må jenke seg. Arbeiderpartiet har oppnådd mye, men de har også måttet legge tradisjonell arbeiderpartipolitikk til side. Arbeiderpartiets ønske om store skatteskjerpelser ble parkert. Det samme ble ønsket om å avvikle kontantstøtten og ønsket om å kutte støtten til friskolene. Budsjettavtalen innebærer også at Arbeiderpartiet gir subsidiær støtte til en rekke strukturreformer de tidligere har argumentert sterkt imot. Betyr det så at Arbeiderpartiet har tap? På ingen måte.

Forliket var mulig fordi partiene avstod fra å påføre hverandre nederlag. Målet var å finne løsninger som alle

kunne leve med. Det gjorde populismen til taper, og fornuften seiret.

Budsjettavtalen blir også kalt historisk. Gjerne det. Det er en god budsjettavtale, og det er nytt at en regjering hvor Høyre er med, inngår en budsjettavtale med Arbeiderpartiet. Men det er ikke noe nytt at ansvarlige partier viser vilje til å komme frem til løsninger i en vanskelig situasjon. Det har Høyre gjort før, og det tjener Arbeiderpartiet til ære at de stilte opp i år.

Fremskrittspartiet har besvart budsjettavtalen med voldsomme angrep mot Høyre. Det har vært en kjefting som bare overgår av reaksjonen i fjor da Fremskrittspartiet selv inngikk en budsjettavtale med regjeringspartiene. Jeg må innrømme at jeg synes det er litt deilig å slippe å bli skjelt ut av en budsjettpartner 5 minutter etter at avtalen er undertegnet.

Det er ikke alltid like lett å forhold seg til Fremskrittspartiet, som den ene dagen dukker opp til høyre for oss, og den andre dagen dukker opp til venstre for oss. Før kalte Hagen Fremskrittspartiet for et liberalistisk frihetsparti. På landsmøtet i mai døpte han Fremskrittspartiet til det nye arbeiderpartiet. Før skulle det meste privatiseres. Nå er det statlig eierskap som skal prioriteres. Før skulle oljemilliardene mures inn. Nå deles de ut med det letteste sinn.

Den ene dagen truer sentrale FrP-ere med å kaste Regjeringen, for så den neste dagen å be om en toårig samarbeidsavtale. Trusler og kjeft bygger ikke tillit. Det er et paradoks at Fremskrittspartiet sier at de vil samarbeide nærmere med Høyre, samtidig som de politisk beveger seg bort fra Høyre.

På Fremskrittspartiets ordførerkonferanse i helgen sa Hagen:

«I opposisjon kan dere klage og kritisere, og dere kan bruke de samme pengene flere ganger.»

Det er denne strategien som gjør at Fremskrittspartiet i dag er den største trusselen mot nye skattelettelser. Hver gang Carl I. Hagen får gjennomslag for nye utgiftsøkninger, reduseres rommet for nye skattelettelser. Eller for å sitere sentralstyremedlem i Fremskrittspartiet, Torgeir Høien:

«For hver oppgave staten tar på seg, reduseres sjansen til å senke skatter og avgifter.»

Hvis Fremskrittspartiet mener at de ønsker lavere skatt, bør de lytte mer til Torgeir Høien og mindre til Carl I. Hagen.

Mange husker budsjettforhandlingene i 1998, da Høyre i forhandlingene med sentrumsregjeringen sa «ikke en krone mer i skatt». Etter to år i regjering har vi gjennomført nesten 20 milliarder kr i skattelette. Nå har vi fått på plass en budsjettavtale med Arbeiderpartiet – uten en krone mer i skatt. Hvem hadde trodd det? Ja, vi reddet til og med en liten skattelette. Boligskatten går ned.

Høyre vil fortsette arbeidet med å senke skattene. Det skal lønne seg å jobbe. Folk skal få beholde mer av egen inntekt, og det skal bli mer attraktivt å investere og utvikle nye ideer i Norge.

For Høyre har det alltid vært et krav at den økonomiske politikken skal være bærekraftig i et generasjonsper-

spektiv. Budsjettet for 2004 er vel tilpasset utfordringene både på kort og lang sikt.

La meg til slutt ta opp de forslag som Høyre er medforslagsstiller til.

Presidenten: Representanten Jan Tore Sanner har tatt opp de forslag han selv refererte til.

Presidenten vil bemerke at en forventning om 5 minutters varighet for fredsavtaler i sin alminnelighet må anses som en moderat forventning.

Det blir replikkordskifte.

Ranveig Frøiland (A): Det er ingen grunn til å kjenne seg fornøgd så lenge arbeidsløysa er så høy som no. Det har Regjeringa, og alle andre òg, eit ansvar for. På grunn av det forliket som Arbeidarpartiet har vore med på, er det mange som gler seg no. Lilletun er heilt ustoppelig i si glede, for budsjettet har vorte betre. Høgre-ordførarar gler seg, for dei har fått meir pengar til kommunane, til skule og til omsorg. Dei permitterte vert ikkje oppsagde med ein gong. Dei har moglegheiter til å pusta ut. Dei som skal gå av med avtalefesta pensjon, får eit litt betre rom til å tenkja på mogleheitene sine.

I år har altså Høgre vore med på velferd framfor skattelette. Høgre har plassert seg i dag i sentrum, høyrde eg Sanner sa. Spørsmålet mitt til Jan Tore Sanner er: Kan vi forvente at òg til neste år vil Høgre gle veljarane framfor å snakka om den skatteletten, som er heilt urealistisk, som dei har lova?

Presidenten: Dette var en replikk som kunne invitere til å proklamere juleferie umiddelbart.

Jan Tore Sanner (H): Jeg synes det er godt at folk gleder seg. Vi trenger litt mer glede i politikken. Hvis budsjettforliket har bidratt til at enda flere gleder seg, synes jeg det er svært hyggelig.

Men jeg må kanskje skuffe representanten Frøiland på ett punkt, nemlig at det skulle være noen motsetning mellom velferd og skattelette. Det er der venstresiden tar så fullstendig feil. Vi har tidligere dokumentert hvordan SVs skatteskjerpelser vil kvele verdiskapingen, og hvordan man gjennom skatteskjerpelser undergraver hele velferdssamfunnet. Når vi ønsker skattelette, er det fordi vi har tro på at folk skal klare seg selv. Folk skal få beholde mer av sin egen inntekt. Det skal lønne seg å jobbe. Vi skal gjøre det attraktivt å investere og utvikle nye ideer i Norge. På den måten baker vi kaken større. Da blir det mer å fordele. Da blir det mer velferd. Denne sosialistiske myten om at det er en motsetning mellom skattelette og velferd, mener jeg er vel dokumentert at ikke stemmer.

Gjermund Hagesæter (FrP): Sidan Sanner brukte store delar av innlegget sitt til å snakke om Framstegspartiet, tenkte eg at eg ville gje han høve til å snakke litt om regjeringspartia sitt politiske grunnlag, som svar på min replikk.

Eg har eit eksemplar av den såkalla Sem-erklæringa. Mitt spørsmål er både kort og enkelt: Gjeld Sem-erklæringa?

Presidenten: Det ville ikke overraske presidenten om svaret skulle være ja.

Jan Tore Sanner (H): Jeg kan bekrefte at svaret er ja. Selvsagt gjelder Sem-erklæringen. I løpet av to år har vi dokumentert at vi har kommet veldig langt i å oppnå de målene som ligger i Sem-erklæringen. Det gjelder bistanden, som er trappet opp. Det gjelder samferdsel, hvor man har trappet opp. Det gjelder også skattelettelsene, hvor vi faktisk har innfridd 20 av 31 lovede milliarder kr. Det innebærer at færre betaler toppskatt. Det innebærer at boligskatten er redusert. Det innebærer at bedriftene har fått store skattelettelser, som bl.a. har vært med på å snu den økonomiske konjunkturen i Norge. På svært mange andre områder er vi kommet et godt stykke i å oppfylle det som ligger i Sem-erklæringen, som er Regjeringens grunnlag.

Heidi Grande Røys (SV): Sanner sa at Regjeringa sin politikk begynner å verke, og no vil arbeidsløysa etter kvart gå ned. Tvert imot, Regjeringa styrer mot auka arbeidsløysa neste år. I nasjonalbudsjettet legg dei inn ei høg arbeidsløysa på rundt 100 000 heilt fram til 2007. Heldigvis vert Regjeringa berga over i eit meir aktivt spor av opposisjonen når det gjeld arbeidsmarknadspolitik. Både i revidert og i statsbudsjettet må dei no innsjå at det må først ein meir aktiv politikk. Vi har sett Lille-tun si glede over dette, og førre fredag kom Victor Norman også ut av det skapet. I ein debatt her i Stortinget om permitteringsreglane sa Victor Norman:

«jeg har ingen problemer med at vi på arbeidsmarkedsområdet må akseptere en litt annen politikk enn det vi ideelt sett skulle ønske.»... «Jeg tror det er i landets interesse.»

Regjeringa sin politikk mot arbeidsløysa er ikkje i landets interesse, men opposisjonen sin politikk er det, heilt tydeleg.

Har representanten Sanner erkjent det same, nemleg at det er opposisjonens aktive politikk for å få ned arbeidsløysa som er det beste for landet?

Jan Tore Sanner (H): Den som tror at man ene og alene forvalter den eneste sannhet, kommer ikke særlig langt. Men jeg er ikke i tvil om at Regjeringens politikk er den riktige. Det er jo det vi nå ser, at Regjeringens politikk begynner å virke. Vi har angrepet årsakene til den stigende arbeidsledigheten. Vi kunne selvsagt strødd rundt oss med mange symboler, men det vi har vært opptatt av, er å gjøre noe med den sterke renten og kronekursen. Det har vi gjort gjennom et stramt budsjett. Vi har redusert skatter og avgifter for å gjøre det mer attraktivt for bedriftene å investere i Norge. Vi har bidratt til et moderat lønnsoppgjør for å få gjort noe med lønnsveksten. Vi har også erfaring for at det tar noe tid fra den økonomiske veksten kommer, til det får effekt på arbeidsledig-

heten. Det vet Arbeiderpartiet. Da Arbeiderpartiet styrte Norge på 1990-tallet, tok det flere år fra veksten begynte å ta seg opp, til arbeidsledigheten begynte å gå ned. Nå har vi allerede fått signaler, bl.a. fra næringslivet selv, om at de ser mer positivt på sine fremtidsutsikter, og at arbeidsledigheten i løpet av annet kvartal vil vippe under 100 000. Det er ikke Regjeringens tall, men det er det næringslivet selv som spør.

Odd Roger Enoksen (Sp): Det var et betimelig oppgjør Jan Tore Sanner tok med Fremskrittspartiet i sitt hovedinnlegg. Det burde likevel virkelig bekymre Høyre og Jan Tore Sanner at dette partiet er Regjeringens parlamentariske basis, hvis det ikke er slik at Høyre har skiftet side i norsk politikk på permanent basis.

Samarbeidsregjeringen har redusert skatter og avgifter, sier Jan Tore Sanner. Ja, mon tro det? Sluttbehandlingsavgiften har økt med 95 mill. kr etter budsjettforliket.

En nystartet bedrift i Møre og Romsdal har nettopp levert 30 m³ avfall til et avfallsbehandlingsanlegg. Det kostet bedriften nesten 19 000 kr. Av det utgjør avgiften 16 100 kr. Den har økt med 2 750 kr på grunn av budsjettforliket, eller nesten det samme beløpet som avfallsbehandlingsanlegget tar for å gjøre denne jobben. Synes Jan Tore Sanner dette er en rimelig belastning på næringslivet? Hvordan står det i forhold til det Jan Tore Sanner sier om å ha redusert avgiftene for næringslivet?

Jan Tore Sanner (H): Dette var en ganske interessant replikk, fordi det vi opplevde nå, var at Senterpartiet, som selv har lagt frem et alternativt budsjett med betydelige skatteskjerpelser, bekymrer seg for en beskjedne økning av sluttbehandlingsavgiften. Det er også interessant at det partiet som tidligere har markedsført seg som et grønt parti, som er opptatt av miljø, nå plutselig argumenterer sterkt imot en miljøavgift.

Det er en beskjedne justering vi har foreslått, som en konsekvens av budsjettforliket med Arbeiderpartiet. Og det er et ugjendrivelig faktum at skattebelastningen for næringslivet, også i Odd Roger Enoksens hjemfylke, har gått kraftig ned etter at Samarbeidsregjeringen overtok.

Gunnar Halvorsen (A): Arbeiderpartiet er svært godt fornøyd med at den avtalefestede pensjonsordningen for arbeidstakere over 62 år nå videreføres. Regjeringen ville jo fjerne muligheten for bedrifter til å gi gavepensjon i forbindelse med AFP-ordningen. Arbeiderpartiet har gjennom forliket nå sikret ordningen, slik at arbeidstakere kan gå av på en verdig måte etter mange år i yrkeslivet. Dette er bra og praktisk politikk.

Er representanten Jan Tore Sanner enig med Arbeiderpartiet i at AFP-ordningen gir valgfrihet til de ansatte og er bra for ryddigheten i arbeidslivet?

Jan Tore Sanner (H): Jeg tror det er viktig å huske på at AFP-ordningen i sin tid ble innført for å hjelpe slitene i arbeidsmarkedet. Etter hvert har vi sett at denne

ordningen har omfattet stadig flere grupper. Det er grunnen til at AFP-ordningen har kommet opp til debatt.

Jeg tror også at tidligere finansminister fra Arbeiderpartiet, nå leder av Pensjonskommissjonen, faktisk ikke er så veldig uenig i det forslaget som ligger fra Regjeringen. Jeg tror vi alle er nødt til å erkjenne at vi har behov for mer arbeidskraft. Vi har behov for den eldre arbeidskraften, og vi har erkjent at AFP-ordningen, slik den har utviklet seg, bidrar til at vi mister mye verdifull arbeidskraft.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Øystein Djupedal (SV): I langtidsprogrammet finnes det en plansje som er min favorittplansje. Det er plansjen over nasjonens formue. Jeg blir stadig vekkt overrasket når jeg ser den, for nasjonens formue er ikke det man skulle tro, nemlig det vi har i banken, det som måtte finnes på Oljefondet, eller det som for øvrig måtte finnes av kapital i Norge. Nasjonens formue er det vi har i hodet, og det vi har i hendene. Denne plansjen viser at hele 80 pst. av formuen i dette landet er folk – hender, hoder, det arbeidet vi lever av. Det viser at verdien av arbeid er det viktigste vi har, og det er det som skal betale våre framtidige pensjoner. Det betyr at hvis vi ikke har en politikk som satser på at folk skal få jobb, at folk skal bruke sine evner til gagn for seg selv, til gagn for fellesskapet, har man en politikk som ikke er framtidsrettet. Plansjen viser at det ikke er noe samfunn som er så rikt at det har råd til arbeidsledighet, og den viser at vi ikke har råd til ikke å satse på det som er spiren til framtidig vekst, nemlig skole, forskning, utdanning. Den viser at arbeidsledighet med all mulig tydelighet er den største sløsing vårt samfunn kan bedrive.

Det er bakgrunnen for mange av de veivalg og mange av de verdivalg som SV gjør, og de prioriteringene vi har gjort i vårt alternative budsjett. Man blir altså ikke kvitt arbeidsledigheten ved passivitet. Da jeg hørte Jan Tore Sanners innlegg nå, mener jeg at jeg hørte ham si akkurat det samme i fjor, nemlig at Regjeringens politikk har begynt å virke. Ja, mon tro det!

Ifølge det budsjettet som nå er lagt fram, har vi 110 000 arbeidsledige, og prognosen sier at det vil være over 100 000 arbeidsledige i mange år framover. Det er altså mange hundre tusen mennesker, og deres familier, som vil rammes av den største sløsing vårt samfunn vil være i stand til å bedrive. Det betyr at det ligger passivitet i å tenke at bare vi nå får på plass dette eller dette – om det er kronekurs eller hva det måtte være – så vil det bli bedre. Denne form for politisk tilnærming vil ikke hjelpe de arbeidsledige. Man må altså bli kvitt passiviteten. Man må få en helt annen drive og en politisk vilje til å bli kvitt den. Det er det SV foreslår. Det betyr at vi i vårt alternative budsjett prioriterer kampen mot arbeidsledighet høyest, nettopp på denne bakgrunn, at det er sløsing med den viktigste ressursen vi har. For enkeltmennesket er det helt meningsløst å ikke ha et arbeid å gå til, og i vårt samfunn er det mange uløste oppgaver som kan løses hvis disse hender brukes fornuftig.

Det er bakgrunnen for det vi gjør. Det betyr at dette skiftet som høyreregjeringen er i stand til å se, og det er vel bare den som er i stand til det, går på at Norge preges av optimisme om dagen. Det er vel omtrent bare en Høyre-mann som vil være i stand til å oppsummere slik.

Noe av det som gjør at denne pessimismen har rådd landet i lang tid, er en helt feilslått pengepolitikk. La meg bare ta to ord om det. Dette er også noe av bakteppet for at vi har høy arbeidsledighet. I Norges Bank tok man for ett og et halvt år siden flere helt katastrofale avgjørelser knyttet til renten som drev kronekursen til værs. Det har ført til mange konkurser og til at mange bedrifter som var livskraftige, ikke klarte byrden. Å ha en pengepolitikk som ikke drar lasset sammen med finanspolitikken – eller sagt på en annen måte, at Stortinget og sentralbanken ikke er enige om hvilke virkemidler man skal bruke, at den ene definerer seg som en overdommer og dermed tar beslutninger som faktisk har katastrofal følge både for politikk og enkeltmennesker – er et eksempel på et pengepolitisk regime som det vi har. Norges Bank tok den gangen avgjørelse om å heve renten, som førte til stor ulykke for mange livskraftige norske lokalsamfunn. De mange og hyppige rentesenkninger vi har hatt etter det, bekrefter jo med all mulig tydelighet at dette var feil, og vi ser i dag at inflasjonen på to års sikt er svært lav, helt nede på 0,9 pst. Dette viser at Norges Bank er langt unna det målet som står i deres mandat, nemlig 2,5 pst.

Når jeg velger å legge litt vekt på dette, er det fordi at når man skal prøve å bli kvitt et samfunnsprobleme, som arbeidsledigheten er, må de ulike aktørene trekke i samme retning, og viljen til å gjøre noe med det må være på plass. La meg ta to ord om det også. I euroland er det nå en kamp mellom sentralbanken og Tyskland og Frankrike. I Tyskland og Frankrike har man i mange år hatt mer ekspansive budsjetter enn det europakten, eller stabilitetspakten, tillater, og nå har dette også blitt konfirmert gjennom et vedtak i Europaparlamentet. Det gjør sentralbanken og kommisjonen meget bekymret, for her er politikken i ferd med å vinne over økonomiske regler som ikke fungerer i dårlige tider. Stabilitetspakten er jo en godværspekt som selvfølgelig ikke kan følges når arbeidsledigheten er permanent høy, som den er i Tyskland og i Frankrike. Her velger man altså å bruke mer ekspansive virkemidler – gammel keynesiansk politikk, motkonjunkturpolitikk – og så sier man selvfølgelig i sentralbanken, meget bekymret, at dette er ulovlig. Men dette er en kamp om økonomisk forståelse, en kamp om virkemidler for hvordan vi skal bli kvitt dette, og vi mener helt klart at det er politikken som må styre dette, og ikke de økonomiske lover som politikere har laget.

I vårt alternative budsjett har vi en budsjettbalanse som er lik den Regjeringen har. I tillegg bruker vi 2,3 milliarder kr som vi ønsker å bruke i en aktiv motkonjunkturpolitikk for å få ledige hender i arbeid. Det gjør vi nettopp for å treffe de mange ulike sektorer som nå har vært preget av arbeidsledighet, og vi gjør det fordi dette vil treffe hele landet og mange ulike sektorer, offentlig sektor så vel som privat sektor. Dette ville ha skapt 20 000 nye jobber i løpet av relativt kort tid. Dette ville

ha skapt optimisme og framtidstro, og det ville gjort at industrien igjen fikk hjulene i gang.

La meg bare nevne litt av det vi faktisk gjør. Det vi kanskje egentlig har bruk for, er, for å bruke et gammelt begrep, en New Deal, en ny pakt, som Roosevelt i sin tid lanserte – ikke for å få Norge ut av depresjonen, for det er ikke depresjon i Norge, men for å få en ny pakt mellom politikk og borger, mellom politikk og samfunn. Vi forplikter oss til å prøve å ta noen store løft som gjør at vi kan gå noen skritt videre. En slik ny pakt, eller en New Deal, kunne ha ført med seg nye jobber, mer rettferdighet, bedre velferd og ikke minst større stabilitet og framtidstro.

La meg derfor si litt om de forslag vi har, som faktisk er en type New Deal, som er det vi ønsker. Vi starter med det som mange kanskje opplever som det mest dramatiske nå, at industrien flagger ut. Hva trenger egentlig industrien? Trenger den økte skattelettelse? Nei. Det industrien har bruk for, er et stabilt pengepolitisk regime som gjør at de har en valuta, slik at den kan forutse også neste kvartal. Det den har bruk for, er et ønske om å investere. Skaper man større investeringslyst bare med skattelettelse? Nei. I så fall må man ha målrettede skattelettelse for industrien, og det foreslår SV. Vi foreslår å øke avskrivningssatsene for industrien, slik at man kan skape økt evne til innovasjon, til fornyelse av maskinpark, til økt produktivitetsvekst og effektivitetsvekst, og dermed få flere hender i arbeid. Industrien har bruk for dette for å komme seg over den bøygen som bl.a. endringen av pengepolitikken gjorde at de fikk midt i fanget. Det var sågar – hvis jeg ikke husker helt feil – Høyres sentralstyremedlem, Ekornes, som også er en kjent industrimann, som kalte dette pengepolitiske regimet et blodbad for norsk industri.

Dette ville skapt vekst og nye investeringer. Vi vil også bruke betydelige midler innenfor byggebransjen i Norge. Vi har mer enn 10 000 ledige bygningsarbeidere og anleggsarbeidere. Det å ruste opp skoler, det å ta vare på verneverdige bygg og kulturminner, det å satse på Husbanken for at flere mennesker kan bygge sin egen bolig, og det å iverksette rassikring – vi har svært mange veistrekninger i Norge som er utsatt for ras – er veldig sysselsettingseffektivt og ville gitt stor samfunnsmessig gevinst. Vi har f.eks. tiltak som jernbaneinvesteringer. Mange jernbanestrekninger i Norge, ikke minst her på Østlandet, har bruk for opprusting og nye spor. Dette er altså tiltak som vil gi en samfunnsmessig gevinst, samtidig som det gir ledige hender arbeid.

I tillegg ønsker vi å satse i offentlig sektor, flere lærere inn i skolen. Det er lærerne i skolen som er kvaliteten i skolen, og vi har nå mange tusen lærere som ikke har jobb, særlig unge lærere. Det er klart at disse må finne sin arbeidsplass blant barna våre, slik at skolen blir enda bedre. Innenfor helsesektoren og innenfor psykiatri har vi bruk for ledige hender. Mye av kvaliteten innenfor pleie og omsorg er nemlig mennesker, ikke noen annen faktor. Å la pleiemedarbeidere gå ledig i en slik situasjon er etter SV mening helt meningsløst.

Det er altså ikke lavere skatt som skaper optimisme. Det som skaper optimisme, er at vi sammen prøver å si at dette skal vi prøve å gjøre noe med. Det er det SV gjør. Vi satser også på muligheten for mer egenkapital for næringslivet. Når banker og private finansieringskilder ikke stiller opp, må noen stille opp for at unge mennesker skal skape sin egen arbeidsplass, eller for at nye virksomheter kan få en mulighet. Der har vi SND, og der har vi mange ulike statlige og kommunale virkemidler som kan benyttes, som SV ønsker. Paradoksalt nok er dette blant de første ting Høyre kutter, ut fra en ideologisk forestilling om at statlige penger skaper statlig eierskap, det er vi imot, fysj! Det er en virkelighetsbeskrivelse og en virkelighetsforståelse i denne regjeringen som dessverre er veldig langt unna den virkeligheten mange norske næringsvirksomheter, fra landsende til landsende, opplever.

Vi bruker mer penger på forskning og utdanning, fordi det er framtidens arbeidsplasser. Merkelig nok legger vi merke til at i dette budsjettforliket har faktisk forskning blitt kuttet. Av alle tenkelige ting har man valgt å ta et kutt på forskning, der man overhodet ikke burde ha gjort det.

En pakt mellom oss og borgerne burde også inneholde mer rettferdighet. La meg bare si at i denne regjeringens periode, disse to og et halvt årene den har sittet, har man altså prestert å foreta usosiale kutt på mer enn 6 milliarder kr, kutt for dem som ikke har så veldig mye i utgangspunktet. Det kan være kutt for arbeidsledige, kutt for uføre, mange ulike små og store kutt som gjør hverdagen litt vanskeligere for dem som har minst. På den andre enden av skalaen har man gitt skattelettelse for dem som har mest, mer enn 4 milliarder kr. Det er klart at denne regjeringen har et usosialt prosjekt som ikke vi deler. Vi tror veldig sterkt på at et samfunn som skal benytte seg av alle sine ressurser, og hvor alle dets mennesker skal få mulighet til verdige og gode liv, ikke kan holde på med slike smålige kutt for dem som har minst. I vårt opplegg nuller vi selvfølgelig ut disse egenandelsøkninene som Regjeringen har foreslått. Vi er tilfreds med at Arbeiderpartiet har gjort dette litt bedre, men ennå ligger det 1 ½ milliard kr i usosiale kutt i det forliket Arbeiderpartiet har gått inn for.

Så mener vi, og tror veldig sterkt, at denne rettferdighetsrefleksjonen det norske folk heldigvis har, nemlig det at vi tross alt skal bidra alle sammen, betyr at vi må omfordele i skattesystemet vårt. Det betyr at de som har mest, må bidra noe mer. Det betyr at de som har minst, faktisk kanskje skal få skattelettelse, og det er det de får med SVs opplegg. Alle mennesker som har en inntekt under 300 000 kr, vil få skattelettelse med SV. De som ligger mellom 300 000 og 500 000, vil få moderate skatteøkninger, og de som ligger i det sjiktet der en stortingsrepresentant er, og oppover, vil få skatteskjerpelse. Det har vi rygg til å bære når vi vet at den økte skatten vi skal betale, går til dem som har minst.

SV skatlegger ikke næringslivet hardere, slik som enkelte framstiller det, men vi skatlegger kapital hardere. Det betyr at de som i dag har skattefritt aksjeutbytte, selvfølgelig må betale skatt med SVs forslag. Aftenpos-

ten kalte på økonomisidene sine i dag forbilledlig nok Norge et «skatteparadis», som det har vært helt siden skattereformen ble innført. Norge er et skatteparadis for kapitaleiere. Det er de som syter høyest, men det er de som har minst grunn til å syte. I alle land rundt oss må man faktisk betale skatt av den kapitalen man har, også av den kapitalen man får som aksjeutbytte. Dette kunne vært noen elementer i en pakt mellom oss og borgerne.

Så velger vi å skape mer velferd. SV er det partiet som faktisk gjør det. Vi bruker 4,6 milliarder kr ekstra til kommuneøkonomien, fordi det skaper bedre mulighet til å løse velferdsoppgaver. Disse pengene finnes hvis man bare vil prioritere. I tillegg bruker vi mange penger på ulike tiltak innenfor kommunen, særlig innenfor skolen, som gjør at dette vil bli bedre. Men vi bruker også penger på helse og psykiatri for at hverdagen skal bli litt lettere og litt bedre for de mange der ute som er avhengige av våre beslutninger.

Også når det gjelder SFO, ønsker vi en ny avtale. Vi hadde gjerne sett at Stortinget gjorde som for barnehageavtalen, at vi alle sammen blir enige om å ta et løft for SFO. Det mange foreldre opplever som helt paradoksalt, er at SFO, som jo faktisk er et dårligere tilbud enn barnehagen, et kortere tilbud og ikke et pedagogisk tilbud, nesten er dyrere enn en barnehageplass. Når barnehageprisene nå heldigvis går nedover, takket være vårt initiativ, vil SFO-prisene dessverre gå opp. Da bør egentlig Stortinget manne seg opp til å si at det er slik i en moderne familie at de fleste barn har bruk for SFO. De fleste barn har bruk for SFO for å ha en trygg omsorg når skoledagen er kort. Det betyr at det å få et felles løft for skolefritidsordningen hadde vært nødvendig. Vi registrerer dessverre at dette er en av de tingene som Høyre konsekvent kutter i, og det er dypt beklagelig. Dette burde Stortinget ha samlet seg om, for dette er viktig for barnefamiliene i Norge.

Det siste går på hvordan vi skal skape større stabilitet for framtiden. Jeg må si at det vi har opplevd i disse to og et halvt årene med stadig vekslende flertall, er at det er umulig å vite hvem som står bak et vedtak, fordi alt mulig går på kryss og tvers. Dette er også SV en del av, for all del, vi lager flertall med hvem som helst hvis det går i vår retning. Så opplever vi at dagen etter blir dette vedtaket nullet ut, for da har Regjeringen gått til noen andre. Denne måten å viske ut hva som er opposisjon og posisjon på, hvem som har ansvar og ikke ansvar, tror jeg over tid er totalt ødeleggende for politikken og ikke minst for politikken anseelse. Vårt klare mål er at vi skal inn i et flertall fra 2005. Det vil bidra til å styrke politikken anseelse. (Presidenten klubber.) Jeg hører presidenten klubber, og derfor skal jeg bare ta opp de forslag som SV har i innstillingen, inkludert et forslag som er omdelt.

K a r i L i s e H o l m b e r g hadde her overtatt presidentplassen.

Presidenten: Representanten Øystein Djupedal har tatt opp de forslagene han refererte til.

Det åpnes for replikkordskifte.

Sigvald Oppebøen Hansen (A): Arbeidarpartiet er i sitt alternative statsbudsjett oppteke av å skape verdier for ein deler ut til gode formål. Øystein Djupedal og SV er mest opptekne av å dele. SV vil bruke 2,3 milliardar oljekroner meir enn det Arbeidarpartiet og regjeringspartia legg opp til, og kallar det motkonjunkturpolitikk. Samtidig kuttar SV i oljeinvesteringar med over 1 milliard kr neste år. I tillegg er SV imot Snøhvit-utbygginga. SV er altså for ein politikk som vil gje staten lågare oljeinntekter både på kort sikt og på lang sikt. Samtidig vil SV bruke meir av statens oljekroner kvart einaste år. Dette rimar dårleg.

Spørsmålet mitt blir: Er det slik å forstå at målet til SV er at framtidens pensjonistar skal betale for denne politikken?

Øystein Djupedal (SV): Jeg takker for en god replikk, for det gir meg anledning til å si følgende: Oljeinvesteringer er noe av det som svinger mest i norsk økonomi, og det er det mange som lider under. De kan variere fra 40 milliarder kr ett år til over 70 milliarder kr noen få år senere. Det gjør leverandørindustrien i Norge veldig sårbar: De har én dag plutselig fulle ordrebøker, dagen etter har de ikke en eneste ordre. Hele vestlandskysten lider under akkurat dette, nemlig at det ikke er noen som prøver å styre oljeinvesteringer, slik at man kan få stabil sysselsetting, stabil oljeutvinning over tid. Nå er oljeinvesteringene i ferd med å gå opp. Neste år er de prognosert til å bli noe over 70 milliarder kr. Det er nesten «all time high» innenfor oljesektoren. Når vi kutter oljeinvesteringene med ca. 1 milliard kr, som Oppebøen Hansen helt korrekt sier, er det fordi vi ønsker å frigjøre kapital som kan investeres i Fastlands-Norge, for å gjøre oss mindre oljeavhengige og få økt mulighet til verdiskaping her. Dette trodde jeg egentlig at Arbeiderpartiet ville hatt sympati for, fordi å vri investeringer fra en sektor som gjør oss ekstremt avhengige av én sektors investeringer, over til noe som gir oss mange bein å stå på, er jo fornuftig politikk.

Svein Flåtten (H): Representanten Djupedal brukte mye tid til å snakke om symbolet New Deal, men innholdet er «the old deal». Det er skatteøkninger for næringsliv og arbeidstakere, både i hans innlegg og i SVs alternative statsbudsjett. Jeg syntes å oppfatte et lysglimt i dette sist fredag i beste sendetid på NRK da representanten Djupedal, slik jeg oppfattet det, stod angrende frem og kommenterte sin tidligere fordømmelse av at enkeltpersoner, særlig sportshelter, ikke lenger fant Norge attraktivt å bo i.

Mitt spørsmål og min utfordring er egentlig enkel: betyr denne offentlige botsgang på skattesiden fra representanten Djupedal at han også kunne tenke seg å se på sine og partiets rituelle holdninger til stadig å ønske et høyere skattetrykk for norsk næringsliv, norske investorer og norske arbeidstakere, ikke bare ønske å forandre dette for sportshelter? Kan vi forvente en mer positiv holdning på skattesiden i fremtiden også overfor de forgrunnsfigurer som er investorer og arbeidstakere i norsk næringsliv?

Øystein Djupedal (SV): Jeg takker for en humoristisk replikk.

For ikke mange dagene siden var jeg på et stort First Tuesday-møte her i Oslo med mange unge, flinke mennesker som har tro på framtiden og ønsker å skape sin egen virksomhet. Jeg satt i panelet sammen med næringsminister Gabrielsen, og vi hadde det veldig hyggelig. Vi satt der sammen med svært mange dyktige og flinke mennesker. Det som er interessant, er at ikke ett av disse menneskene som har tro på et eller annet, særlig innenfor informasjonsteknologi, nevner skatt. Ikke ett av disse menneskene ser skatt som en hemsko for at de skal lykkes. Det de snakker om, er egenkapital, forskning, at vi har bruk for flinke, kompetente mennesker, og hvor skal vi finne dem? De snakker ikke om kostnadsnivået i Norge eller den typen ting. Vårt poeng er: SV skattlegger ikke næringslivet hardere overhodet, men vi skattlegger kapital hardere, og det vedkjenner vi oss gjerne, for det må man i alle land rundt oss også gjøre. Det at man ikke har skatt på aksjeutbytte, er etter mitt skjønn en merkverdighet ved vårt skattesystem og den største urettferdigheten i vårt skattesystem. Men vi har tro på unge mennesker, og mener at skattesystemet skal være tilpasset slik at en kan starte virksomhet i Norge.

Per Erik Monsen (FrP): Historisk har SV vært opptatt av å øke elavgiftene og har hatt et resonnement rundt det. Sist vinter opplevde vi strømpriser som skapte store problemer for mange mennesker. Utsiktene for denne vinteren er ikke særlig mye lysere. Vi får i tillegg økte overføringstariffer. Det var derfor overraskende at SV også i år foreslår økt elavgift. Myndighetene har i mange år lagt opp til eloppvarming, og mange har ingen alternativer.

Spørsmålet mitt blir da: Bekymrer det SV at over 500 000 husstander står i fare for enten å måtte fryse seg gjennom vinteren eller få strømräkninger som de ikke makter å betale?

Øystein Djupedal (SV): Ja, det bekymrer oss veldig. Vi er overrasket over at det som skjedde i fjor vinter, ikke har fått flere til å sperre opp øynene og tenke gjennom hva vi kan gjøre for å unngå dette i framtida. Det kan gis to svar på dette.

Det ene er at vi må sørge for at færre mennesker bruker strøm til oppvarming. Vi må gi dem en alternativ mulighet, og det betyr satsing på biobrensel, på annen form for oppvarming som ikke er strøm. Det er jo det de fleste naboland rundt oss gjør. Ikke minst i Sverige er jo dette en kjempestor industri. Jeg vet ikke hvor mange TWh de har innenfor oppvarming som skyldes biobrensel m.m. Dette ville ha vært et framtidsrettet svar.

Det andre svaret er at vi må hjelpe dem som straffes hardest. I fjor fikk heldigvis Stortinget på plass ulike ordninger til installasjon, for å hjelpe mennesker i den situasjonen. Det ønsker vi videreført og har lagt inn i vårt alternative budsjett.

Men hovedsvaret på Monsens spørsmål er dette: Å liberalisere kraftforsyningen i Norge, som vi har gjort – vi

har i Norge en av de mest liberale og liberalistiske kraftsyningene – gjør at det ikke er mulig å skaffe vanlige mennesker strøm til en overkommelig pris. Det er markedet som er hovedproblemet, ikke forbruket.

Per Steinar Osmundnes (KrF): Representanten Øystein Djupedal snakka i sitt innlegg om den moderne familien. I SV sitt alternative budsjett vert ei av dei klaraste nyvinningane i moderne familiepolitikk, nemleg kontantstøtta, fjerna. Kontantstøtta er ei reform som gjer at foreldra sine egne val vert respekterte, og reforma har vorte verdsett. Men når SV snakkar om å fjerne kontantstøtta, snakkar SV som om desse småbarnsforeldra er ei gruppe som ikkje er i stand til å vurdere kva som er den beste omsorgsforma for barna deira. I dag er det mange tusen familiar som vel kontantstøtte som omsorgsform.

Meiner SV at desse småbarnsforeldra tek galne val for barna sine? Meiner SV at dei er betre rusta enn småbarnsforeldra til å velje kva slags omsorgsform som er den beste for desse barna?

Øystein Djupedal (SV): Det vil ikke falle oss inn! Hver enkelt familie må gjøre de valg som er riktige for seg og sin familie. Det står de selvfølgelig helt fritt til. Hvorvidt de skal få kontantstøtte, er en annen diskusjon.

Vi er for kontantstøtte i den forstand at vi er for barne-trygd. Vi har prisjustert barnetrygden i år igjen. Denne regjeringen har i alle de år den har eksistert, utmerket seg med ikke å prisjustere barnetrygden, som er en kontantstøtteoverføring til alle landets barnefamilier, uavhengig av om du har barnehageplass eller velger å passe barnet hjemme, om du har dagmamma, eller hva det måtte være. Kontantstøttens svakheter er jo så åpenbare, og de blir mer og mer åpenbare. For hvis du har en dagmamma, får du kontantstøtte. Hvis du har en barnehageplass, får du det ikke. Støtten er ikke knyttet til mors eller fars omsorg for barnet; den er knyttet til en merksnodighet, nemlig at du ikke benytter en offentlig ordning med barnehage.

Vi ønsker ikke kontantstøtte. Kontantstøtten vil forhåpentligvis også, når barnehagene bygges videre ut, bety at færre familier ønsker å bruke kontantstøtte, og at flere familier vil bruke barnehage. Men det er familiens valg. Det legger ikke Stortinget, i hvert fall ikke SV, seg opp i.

Morten Lund (Sp): Vi har for mange ledige. Fra 1. mai vil arbeidere fra flere land få adgang til vårt arbeidsmarked.

I dag er det forbudt å lønne utenlandske arbeidstakere under vanlig norsk nivå, men det er bare hvis de kommer fra land utenfor EU. Polakkene mister sin beskyttelse fra 1. mai. Full åpning av grensene for arbeidere fra de nye EU-landene vil gjøre det verre for dem som er ledige i Norge i dag. Det blir vanskeligere å få jobb, og det vil også bli et press mot lønnsnivået. Velferdsordninger kan også bli misbrukt, etter de analysene som er gjort.

Vi kan kreve en overgangsperiode, slik som Finland, Østerrike og Tyskland har gjort. Vi ser av budsjettpapirene at Regjeringen ikke har bygd opp et kontrollapparat. De sier at det skal de vurdere. Det ser ut til å være liten

vilje ikke minst til å endre reglene for å beskytte mot sosial dumping.

Spørsmålet til SV blir da: Vil SV bidra til at Norge krever en overgangsperiode for å få bedre tid til å få på plass et regelverk og et kontrollapparat for å beskytte våre ledige og de som kan komme hit?

Øystein Djupedal (SV): Jeg er litt overrasket over denne replikken, fordi representanten Morten Lund er vel kjent med at vi har lagt inn et forslag i Stortinget som skal motvirke sosial dumping. Det å fokusere på overgangsordninger er jo helt feil. Det vi må bli kvitt, er jo sosial dumping i sin alminnelighet. Vi ser dessverre allerede at enkelte gårdbrukere og andre har benyttet seg av arbeidskraft på vilkår langt under det norske samfunn aksepterer.

Det å fokusere på overgangsordninger er helt feil. Vi ønsker polakker, estere og andre velkomne til Norge for å jobbe, men de skal jobbe på de samme vilkår som vanlige norske arbeidstakere. Vi skal ikke tillate sosial dumping i noen form, uansett hvor menneskene kommer fra. Når de kommer til Norge, er det norske lønns- og arbeidsvilkår som legges til grunn. Vi har lagt inn et forslag i Stortinget med fire gode forslag for å motvirke sosial dumping. Vi har det åpent, og vil kreve overgangsordninger hvis ikke Stortinget kan gå i den retningen vi ønsker. Men vi fokuserer ikke på overgangsordninger, for de tar slutt. Vi fokuserer på hvordan vi skal sikre at alle ansatte i Norge, alle som jobber i Norge, det være seg polakker, estere, nordmenn eller andre, skal være sikre på å ha anstendige arbeidsforhold og en anstendig betaling. Det fokuserer SV på.

Presidenten: Replikkordskiftet er dermed omme.

Ingebrigt S. Sørfonn (KrF): Einigheit om statsbudsjettet kom i år i hamn på ein roleg og verdig måte. Den støyen som har vore vanleg dei seinare åra, glimra med sitt fråvere. På leiarplass skriv mange aviser at dette var bra både for politikarane sitt omdøme, for landet sin økonomi og for norsk politikk. Tilbakemeldingane frå finansmiljøa går i same lei, og ikkje minst –den breie og sterke tilbakemeldinga frå folk flest lyder slik: Dette var bra!

Det er nemleg slik at einigheita om ein del politiske mål er veldig stor. Det gjeld f.eks. kampen for arbeidsplassar og mot arbeidsløyse. Det gjeld målet om tryggleik og trivsel i nærmiljøet, og det gjeld gode oppvekstvilkår. Så er det større ueinigheit om korleis me skal nå desse måla. I denne situasjonen har me to val. Me kan kvar for oss halda beinhardt på at *vår* veg er den beste, eller me kan saman prøva å finna ein veg til det felles målet. Dette budsjettforliket er eit godt eksempel på det siste. Det kallar eg for praktisk og godt politisk handverk.

I denne situasjonen vil eg gje honnør til Arbeidarpartiet, som la til side eigne partitaktiske omsyn og valde ei konstruktiv og ansvarleg linje. Dette har lagt eit godt grunnlag for å vinna kampen for arbeidsplassar og mot arbeidsløyse. I Kristeleg Folkeparti gler me oss over det-

te, ikkje berre over at det vart ein avtale om budsjettet, men over at ansvarlegheita sigra over populismen!

Altfor mange har det siste året stempla timekortet på arbeidsplassen sin for siste gong, med status «arbeidsledig» som neste stoppeplass. Dette har gjort kampen for arbeidsplassar og mot arbeidsløyse til oppgave nummer ein. Og denne kampen skal me vinna. Me ser allereie lys i tunnelen. Optimismen, både i næringslivet og hos hushaldningane, er på veg tilbake.

I fjor hadde me ei anna utfordring. Kravet frå så vel arbeidstakersida som arbeidsgjeversida lydte slik: Gje oss eit stramt budsjett som kan leggja grunnlaget for redusert rente og lågare kronekurs. Denne utfordringa tok me. I løpet av eitt år er rentenivået redusert med 4,5 pst. Vidare er kronekursen markert svekt og har kome ned på eit konkurransedyktig nivå. I tillegg har eit inntektspolitiske samarbeid ført til eit moderat lønsoppgejer.

I dag ser me fruktene av ein stø kurs. Medisinen har verka. Økonomien har stabilisert seg, og me ser ein gryande optimisme i næringslivet. Ein tidlegare ikkje ukjent person i denne salen, Paul Chaffey, no direktør i Abelia, sa sist veke til Teknisk Ukeblad – ifølgje Nettavisen:

«Vi ser et trendsifte ...

Situasjonen var en ganske annen for ett år siden.

Den gang var fokuset rettet mot nedskjæringer og innsparinger hos stort sett alle i bransjen.

– Nå mener mange at de vil oppleve vekst i 2004 og forbereder seg på å ansette folk.»

Dette er berre ei av fleire tilbakemeldingar frå næringslivet. Optimismen er på veg tilbake, og det er bra.

I denne situasjonen er det viktig å ta vare på den positive effekten av eit redusert rentenivå og ein redusert kronekurs, slik at eksisterande arbeidsplassar vert sikra, og at nye kan skapast. Difor er det viktig at den ekspansive pengepolitikken fortsatt skal få verka, og det sikrar me gjennom klare rammer for bruken av oljepengar.

Innanfor ein ansvarleg finanspolitikk set me i gang konkrete tiltak som vil skapa arbeidsplassar. Det gjeld m.a. satsing på veg og jernbane. Me set av ytterlegare midlar til nybygg og oppussing av skulebygg. Me opprettar eit nytt fond for nyskaping og vekst og satsar sterkt på forskning. Aetat vert styrkt med 50 nye stillingar, utover dei 400 som allereie vart tildelte i 2003.

I budsjettforliket med Arbeidarpartiet ligg det ytterlegare styrking av t.d. SND, Husbanken, vegar og kollektivtrafikk. Både gjennom indirekte og direkte tiltak legg såleis den føreliggjande budsjettinnstillinga til rette for å skapa og å tryggja arbeidsplassar.

Sjølv om FN har slått fast at Noreg er eit av verdas beste land å bu i, har me framleis store utfordringar på mange plan. Dei gode velferdstilboda som FN rosar oss for, kan gjerast betre og meir treffsikre. Som ein konsekvens av eit samrøystes barnehageforlik legg vår regjering opp til den største familiepolitiske satsinga på mange år, med 12 000 nye barnehageplassar og makspris på 2 750 kr frå 1. mai 2004. Kampen mot fattigdom vert forsterka. Her ligg det inne nesten 1 milliard kr. Det høge aktivitetsnivået i sjukehussektoren vert vidareført, og innsatsen i psykiatrien vert forsterka med nye 700 mill. kr.

Regjeringa arbeider kontinuerleg med tiltak for kommunane, slik at dei folkevalde der skal få både økonomisk og politisk rom for å levera gode og trygge velferdstilbod til innbyggjarane. I tillegg til dei nærare 4 ekstra milliardar kr som opphavleg låg inne i kommuneopplegget, gjev budsjettforliket ytterlegare 2,2 milliardar kr til disposisjon for kommunesektoren. På toppen av dette vil kommunane etter kvart òg få merkbart reduserte renteutgifter som følgje av eit lågare rentenivå.

I Kristeleg Folkeparti er me likevel svært klare over at livet er meir enn arbeid og gode velferdsordningar. Det er òg viktig å ha noko å leva for. Difor har Kristeleg Folkeparti alltid sett det som viktig å skapa gode vilkår for frivillig sektor. Gjennom frivillig innsats og engasjement er det mogleg å få bruka andre sider av seg sjølv enn det ein gjer i jobb eller på skule. I tillegg er det eit udiskutabelt faktum at frivillig sektor utfører ein uvurderleg og uerstatteleg samfunnsnyttig innsats. Difor har det vore ei viktig sak for Kristeleg Folkeparti å få gjennomført skattefrådrag for gåver til frivillige organisasjonar. Denne ordninga fekk eit stort løft i forrige budsjett. I dette budsjettet vert det lagt opp til at òg gåver til den frivillige innsatsen som skjer i Den norske kyrkja, skal vera med i ordninga. Framleis ligg det positive utviklingspotensial i ordninga. Det gjeld både storleiken på gåvesummen, det gjeld å gjera ordninga minimalt byråkratisk og maksimalt rettferdig og treffsikker, og det gjeld å sikra ei mest mogleg lik behandling når det gjeld gåver til Den norske kyrkja og til andre trussamfunn.

I dette budsjettet har Regjeringa òg prioritert dåpsopplæringa med nye 25 mill. kr. Slik kan planen for dåpsopplæringa verta realisert i samsvar med det Stortinget vedtok tidlegare i år.

Noreg er eit av dei beste landa å bu i. Difor må me passa på så me ikkje vert oss sjølve nok! Vår velstand må ikkje gjera at me gløymer dei som lever utanfor våre grenser. Eg tenkjer då på dei fattigaste av dei fattige. Difor er me i Kristeleg Folkeparti stolte over at òg dette statsbudsjettet viser ein auke i bistanden. Bistandsprosenten er no oppe i 0,94 pst. av BNI.

Bistand og miljø heng nøye saman. Vår regjering har eit aktivt miljøengasjement. Det kom m.a. sterkt til uttrykk under den store miljøkonferansen i Johannesburg i 2002. Der gjorde Noreg ein innsats som vekte internasjonalt merksemd og respekt. I nasjonalbudsjettet vert dette engasjementet følgt opp gjennom omtale av Nasjonal Agenda 21. Her presenterer Regjeringa ein plan for gjennomføring av dei utfordringane som me fekk frå verdsamfunnet gjennom konferansen i Johannesburg. Regjeringas internasjonale engasjement vert no følgt opp òg nasjonalt.

Det budsjettforslaget som føreligg kan samanfattast i tre stikkord – arbeid, velferd og fornying. Me satsar i dette budsjettet på tiltak som tryggjer og skapar arbeidsplassar. Me styrkjer og vidareutviklar sentrale velferdsgode, og me satsar på fornying og utvikling gjennom satsing på utdanning, forskning og innovasjon.

Kristeleg Folkeparti er godt fornøgd med det budsjettet som vert vedteke i dag.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Reidar Sandal (A): Representanten Sørffonn må ha merka seg dei sterke synspunkta som er komne om pengeknipe i veldig mange av kommunane våre. Det rammar særleg dei eldre som ikkje får god nok omsorg, og som føler seg for dårleg behandla. Det går også ut over elevar som ikkje får god nok opplæring.

Statsråd Solberg lovpriste tidlegare i haust forslaget frå Regjeringa og meinte at kommunane får nok pengar neste år. Etter avtala mellom Arbeidarpartiet og regjeringspartia blir det betre eldreomsorg og betre kvalitet på opplæringa i skulen. Eg tek for gitt at representanten Sørffonn ikkje stiller seg bak statsråd Solbergs lovprising av kommuneopplegget frå Regjeringa.

Spørsmålet mitt er: Innser representanten Sørffonn at budsjettavtala med Arbeidarpartiet lettar kvardagen for talrike ordførarar landet rundt og er ei gåvepakke til Kristeleg Folkeparti?

Ingebrigt S. Sørffonn (KrF): Eg vil starta med å minna om det historiske faktumet at situasjonen for kommunane ikkje er noko som har oppstått over natta. Det er faktisk ein situasjon som har vore i ein god del år, og òg i ein del av dei åra som Arbeidarpartiet har hatt regjeringsansvar. Men i regjeringa vår har me teke eit skikkeleg løft for å få gjort noko med dette – det er uttalt, og det er òg vist i praksis, for det løftet på nesten 4 milliardar kr som vart teke for kommunane i budsjettet, er historisk stort. Det er klart at me er glade for at i budsjettforliket med Arbeidarpartiet er dette beløpet ytterlegare auka – det skulle berre mangla – slik at situasjonen vert endå betre for innbyggjarane i kommunane. Det er jo der ute livet vert levd, og det er der våre vedtak eigentleg får sin lakmestest – om dei tiltaka som vi set i verk, verkeleg fungerer.

Per Erik Monsen (FrP): Mitt spørsmål til representanten Sørffonn handler ikke om noen av de store tingene i budsjettet, men kanskje om en av de mer kuriøse.

Økt avgift på rusbrus var Kristelig Folkepartis store valgkampsak, ikke nødvendigvis noen kjempesuksess, men det har i hvert fall blitt en del av budsjettet. SV skriver ganske korrekt i sine merknader at problemet er at avgiften ikke treffer all rusbrus, og viser til USA, hvor produsentene naturligvis tilpasset seg og gikk over fra spritbaserte til øl- og vinbaserte produkter, som ikke hadde fått noen avgiftsøkning.

Har Kristelig Folkeparti grunn til å tro at dette ikke vil skje i Norge, og at det hele muligens bare blir et slag i luften?

Ingebrigt S. Sørffonn (KrF): Eg må innrømme at eg no er inne på eit område som eg har meir eit teoretisk enn eit praktisk forhold til. Eg har likevel ikkje unngått å leggja merke til den bekymringa som kjem frå mange foreldre for konsekvensen av rusbrusen, som er ein typisk tilvenjingsdrikk for alkohol. Derfor var det òg eit tilnærma samrøystes storting som allereie i revidert nasjonal-

budsjett gjekk inn for nettopp å sjå på å gjera rusbrusen dyrare ved å leggja på avgifta.

Eg skjønar òg teoretisk denne forskjellen på brennevinbasert og annan rusbrus. Men etter det eg har fått opplyst, er den vesentlege delen av rusbrusen brennevinbasert, slik at det problemet som Monsen teikna her, etter mi oppfatning er noko overdrive. Me er trygge for at den avgiftsauken som no kjem på rusbrus, vil få den tilsikta verknaden.

Audun Bjørlo Lysbakken (SV): Det har allerede i denne debatten vært hyppig referert til Jon Lilletuns gledesutbrudd ved inngåelsen av budsjettforliket. Slik som jeg kjenner Ingebrigt Sørffonn, er også han en mann som gjerne vil tegne en bredere himmel over sitt politiske prosjekt enn bare milliarder av kroner i skatteletter. Likevel har dét altså vært en del av grunnlaget for en regjering som i løpet av litt over to år har delt ut nesten 20 milliarder kr i skattelette, og som samtidig har vært ute av stand til å gjøre noe vesentlig med f.eks. kommunenes økonomiske situasjon. Den påplussingen til kommunene som nå kom i budsjettforliket, vet vi er knapt nok til å utligne skattesvikten kommunene har opplevd. Likevel sier Sem-erklæringen at det skal gjennomføres enda kraftigere skatteletter, en total skattelette på 30 milliarder kr skal være gitt i løpet av perioden.

Mitt spørsmål til Ingebrigt S. Sørffonn er om han mener målet om så omfattende skatteletter bør oppfylles.

Ingebrigt S. Sørffonn (KrF): Eg synest dette var ein interessant replikk, og har lyst til å returnera spørsmålet. Når det gjeld dei skattelettane som er gjevne, er det slik at SV er misfornøgte med den kraftige auken i minste-frådraget som ikkje berre går på beløp, men òg på prosent, slik at det verkeleg treffer låginnteksgruppene – det utgjør nærare 2 milliardar kr? Er det slik at SV er ueinig i at avskrivingsattsane er auka – over 3 milliardar kr er beløpet som eg då siktar til – investeringsavgifta går ned med 6 milliardar kr, flyplassavgifta går ned med 1,7 milliardar kr? Meininga mi med denne oppstillinga er å få fram at den retorikken som går på at skattelette berre dreiar seg om å gje dei rikaste meir inntekt, er totalt feil.

Når det gjeld Sem-erklæringa, står ho fast, og vår regjering og regjeringspartia vil gjera kva dei kan for å oppfylla dei ulike elementa i Sem-erklæringa.

Rune J. Skjælaaen (Sp): Representanten Sørffonn gir uttrykk for glede over budsjettavtalen. Senterpartiet er på langt nær tilfreds, men mener at budsjettet har fått en noe bedre profil nå enn ved Regjeringens forslag.

For Senterpartiet har folkehøgskolen alltid vært høyt prioritert, og vi ser at folkehøgskolen opplever økning i elevtall og er et populært og viktig skoleslag. Jeg trodde Kristelig Folkeparti fortsatt stod ved det de sa da ny lov om folkehøgskoler ble vedtatt for om lag et år siden, der forutsigbarhet i finansieringen var et vesentlig poeng. Derfor vil jeg utfordre representanten Sørffonn til å forklare det dramatiske kuttet folkehøgskolen får, på

22 mill. kr – det gjelder altså et skoleslag som økonomisk balanserer på en knivsegg.

Står ikke Kristelig Folkeparti lenger sammen med Senterpartiet og andre folkehøgskolevenner om å sikre folkehøgskolene økonomisk forutsigbarhet i framtiden?

Ingebrigt S. Sørffonn (KrF): Når det gjeld det siste spørsmålet, om Kristelig Folkeparti ikkje lenger står saman med Senterpartiet, så kan det til tider vera ei litt slitsam øving, for eg registrerer at Senterpartiet skiftar standpunkt frå tid til annan. Det kan gje krevjande utfordringar.

Når det så gjeld folkehøgskulane, som spørsmålet går på, har dei ein lang tradisjon i vårt land. Folkehøgskulane har ei viktig oppgåve òg framover. Det er ikkje tvil om at det er nokre av dei kutta som vart gjorde i dette budsjettet, som har vore meir smertefulle enn andre. Det har vore gjort prioriteringar, og når folkehøgskulane får eit kutt, slik som det er gjort her, er det gjort ut frå den totale økonomiske situasjonen ein står overfor.

Men eg vil leggja til at frå finanskomiteen si side er det gitt fullmakt – det kjenner Skjælaaen vel til – til dei ulike fagkomiteane til å finna praktiske løysingar innanfor fagbudsjetta. Dei fullmaktene er romslege, og der ligg òg moglegheita til å finna løysingar både på dette spørsmålet og på ein del andre utfordringar.

Svein Roald Hansen (A): Arnulf Øverland sier i et av sine dikt: «Det at du gleder en annen, det er den eneste glede.» Slik sett er det hyggelig at vi i Arbeiderpartiet har bidratt til «den eneste glede», som han uttrykte det, for Ingebrigt Sørffonn, og ikke minst for hans partifeller landet over.

Vi har bidratt til et budsjett som gir mer til helse, skole og eldreomsorg og større mulighet for at arbeidsledige skal komme i jobb igjen. Dette er et budsjett som peker bort fra den høyredreining som Regjeringens politikk har gitt til nå, og jeg tror det er det som gjør at mange gleder seg landet over.

Ingebrigt Sørffonn sa at ansvarligheten har seiret over populismen. Den samme uttrykksmåten brukte Jan Tore Sanner i sitt innlegg, hvor han også tok et ganske kraftig oppgjør med Fremskrittspartiet. Dette kan vanskelig forstås som annet enn regjeringspartienes farvel til sitt parlamentariske grunnlag. Hvordan har da regjeringspartiene tenkt å få flertall for den politiske kurs som ligger i Sem-erklæringen, for resten av perioden?

Ingebrigt S. Sørffonn (KrF): Regjeringspartia er vel fornøgte med dette budsjettforliket, som har ført med seg at Arbeidarpartiet har gjeve tilslutning til hovudlinjene i Regjeringas politikk. Me er svært tilfredse med at Arbeidarpartiet har gått vekk frå m.a. ein del av sine inn-dekningsforslag, som var heilt umoglege, og som ville bryta med både Sem-erklæringa og det som dei ulike regjeringspartia står for.

Når det gjeld seglasen vidare, er eg overtydd om at vår regjering, som er ei mindretalsregjering, òg vil ta den utfordringa på ein god måte, og som medlem av eit regje-

ringsparti her i salen er eg sikker på at hovudlinjene i Regjeringas politikk, som òg går fram av Sem-erklæringa, vil verta vidareførte. Men det er slik at når ein skal forhandla, er det eit gje og ta. Det veit me frå desse forhandlingane, og det har me sett andre gonger. Men hovudlinjene vert vidareførte, det er eg trygg på.

Presidenten: Replikkordskiftet er over.

Morten Lund (Sp): Jeg vil på nytt bekrefte at vi i Senterpartiet gleder oss sammen med Jon Lilletun. Det var flott at det ble et budsjettforlik med Arbeiderpartiet som gav påplussinger på de områdene som er viktigst for Senterpartiet og for folk flest: mer til skole og omsorg, mer til sykehus og mer til kampen mot ledigheten. Så forstår jeg at Lilletun *må* si at det er et godt budsjett som har blitt enda bedre. Jeg fastholder at det var et uansvarlig budsjett.

Det viktigste med budsjettforliket er at Fremskrittspartiets nakketak på Regjeringen glapp. Det gir også Høyre mindre makt. Det er bra om det blir slik.

Når forliket har gitt så stor og allmenn glede, blir spørsmålet: Hvorfor skjedde det ikke før? Og hvorfor ikke gå lenger på den rette vei? Fortsatt får ikke kommunene mer enn det som ble vedtatt i vår. Sykehusene må få mer. Bare 200 av 3 000 ledige vegbyggere får jobb. Fortsatt øker egenandelen til medisin og legebesøk med 600 mill. kr i forhold til i år. Guttene med toppinntekter beholder sitt.

Det er oljepengegrensen og skattelettemålet som har diktert dette budsjettforliket. Først over nyttår kan det brukes mer til gode formål. Da vil penger bli tatt fra oljefondet, men ikke fra de rikeste. Handlingsregelen for bruk av oljepenger er stein død, men det lages nye grenser for hva økonomien tåler, samtidig som folk nesten pålegges å låne i banken til flere julegaver. Forstå det den som kan: Bevilgninger slik at ledige lærere og vegarbeidere kan få jobb, skal være ødeleggende for norsk økonomi, mens ny rekord i julehandelen skal være velsignelsen og berge det hele.

Avkastningen på 4 pst. for oljefondet har vist seg å være en ren drøm. Ved å følge en forsiktig linje og plassere mer i obligasjoner, ville fireprosenten vært nådd. Gevinsten i løpet av seks år ville vært 100 milliarder kr. I tillegg til de fire drømmeprosentene er det nå brukt 16,5 oljemilliarder. Det beløpet vil nok øke til langt over 20 milliarder kr før 2004 er omme.

Budsjettforliket inneholder mange triks for å holde balansen. Å bevilge for bare første halvår er velbrukt, men også nye omveger anvises. Når samme statlige eendoms- og konsesjonssalg brukes som inndekning flere år på rad, og kassene i statseide selskaper kan tømmes, vil ingen partier lenger ha behov for å bruke mer oljepenger i sine alternative budsjett. Men gir slike tryllekunstner mindre press i økonomien og mer til pensjoner?

Senterpartiets alternative statsbudsjett har overskriften «3 strategier for økt verdiskaping og velferd i hele Norge». Kjernen er en serie forslag som vil øke både til-

bud og etterspørsel når det gjelder arbeidskraft. Bare økt verdiskaping vil over tid kunne skape et trygt grunnlag for framtidig pensjoner til alle. Spare- og skattelettelinjen til Regjeringen bidrar til det motsatte.

Regjeringens politikk har gitt større vekst i ledigheten enn i noe annet land. Samfunnstapene er enorme. Reduksjon i arbeidsstyrken på 35 000 som vi har hatt på to år, antas å gi årlige tap på 15–20 milliarder kr. Prosessindustriens Landsforening har beregnet at norske vareeksportører har tapt 30 milliarder kr netto siden 2000 på den sterke kronen. Regjeringen har strittet imot alle forslag til tiltak. Med Fremskrittspartiets støtte belønner man med skattelette dem som tar ut kapital fra selskaper som aksjeutbytte. 42 milliarder kr utgjorde disse skattefrie inntektene i 2002. Da blir det sparsomt med egenkapital igjen.

Senterpartiet vil ha økt fokusering på arbeidskraftresservene som finnes. Vi har lenge sagt det samme som Victor Norman sa i trontaledebatten, at det finnes flere hundre tusen ufrivillig arbeidsledige utenom dem som er registrert. Vi er overbevist om at samfunnet vil tjene mye på at alle får delta i verdiskapingen ut fra sine forutsetninger. Derfor foreslår vi at det i hvert nasjonalbudsjett gis en oversikt over de samlede reservene og tiltak som settes inn for å få folk i arbeid.

Senterpartiet vil ha utredet hva gevinsten kan bli på alle sektorer om arbeidsstyrken øker med 100 000 – hva som må investeres for å sette næringslivet i stand til å ta imot så mange, hvordan arbeidsstyrken kan foredles til å produsere smartere, hvordan kvinner kan få delta og tjene mer, hvordan seniorer kan få jobbe lenger, hvordan køer som fjernes på vegene og i helsevesenet, kan bidra, hvordan vi kan forebygge helse- og miljøskader for å redusere de store tapspostene i samfunnsregnskapet, og hva vi kan tjene på å opprettholde bosetting ved å flytte arbeidsoppgaver *ut* fra pressområdene dit det er ledig kapasitet.

Senterpartiet vil investere mer av oljefondet i innenlandsk verdiskaping og mindre i Coca-Cola.

Senterpartiets alternative budsjett vil nøkternt regnet gi 17 000 flere årsverk, fordelt med 6 000 innen helse, skole og omsorg, 5 000 innen bygg og anlegg og 6 000 i næringslivet for øvrig. Flere i arbeid er beregnet til å gi 3 milliarder kr i gevinst.

Av Senterpartiets næringslivspakke på 4,7 milliarder kr i tillegg til Regjeringens opplegg går bare 100 mill. kr til arbeidsmarkedstiltak. Vi satser mest på å koble ledige hender til gode ideer, ugjort arbeid og tilgjengelig kapital der verdiene skapes.

Vi vil satse 1 milliard kr ekstra i samferdselssektoren. Slik satsing står øverst på alle næringslivets ønskelister, og planene og folk til å gjøre jobben har ventet lenge.

Senterpartiet vil satse på en målrettet næringslivspolitik, med mest hjelp til de bransjene der vi er sterke fra før. Vi bevilger derfor penger til utviklingspakker for verftsindustri, marin sektor, reiseliv og møbelindustri. Vi øker SND-bevilgningene til over 2001-nivå, slik at SND gis mulighet til å gi like god hjelp som før alle støtteordninger ble samlet i ett organ.

Senterpartiets næringslivspakke er i samsvar med næringslivets ønsker. Vi tilbyr forutsigbarhet. Vi ser ingen grunn til å endre reglene for permitteringer hvert halvår – verken når det gjelder lengden av dagpengeperioden, eller antall dager med lønn fra arbeidsgiver. Vi tror ikke permitteringsordningen misbrukes.

Senterpartiet vil øke kontrollinnsatsen mot svart økonomi. I høringene i finanskomiteen er vi fortalt at hvert ekstra kontrollårsverk i skatteetaten gir en gevinst på 3–5 mill. kr. En kontroll i Oslos utelivsbransje avslørte at en tredjepart av de ansatte ikke var registrert. Det er slike avsløringer som må avgjøre hvor innsatsen skal settes inn.

Den dominerende årsak til problemene i eksportnæringene er den pengepolitikk som ble innført i 2001. I ettertid ser vi at den har vært mislykket og skadelig på alle vis. Næringslivet har behov for stabile og forutsigbare vilkår. Inflasjonsstyrt pengepolitikk har medført det motsatte. Det er åpenbart at Norges Bank ikke har godt nok prognoseverktøy. Senterpartiet mener fortsatt at det må presiseres at hele renteinstruksen skal gjelde, og at stabile vilkår for sysselsetting og produksjon må telle mest. Det er ikke nok at en slik presisering gjemmes bort mellom linjene i nasjonalbudsjettet.

Senterpartiets skatteopplegg for 2004 gir lavere skatt for midlere og lave inntekter gjennom økt prosentsats i minstefradraget, økt frikortgrense og skattefradrag for aleneboende med lav inntekt. Alle som tjener over 330 000 kr, får økt skatt. Vi fjerner den mest usosiale skatteletten som noen gang er gitt, ved å gjeninnføre utbytteskatten. Kvinner er de fleste og største vinnerne i dette opplegget. 500 000 kvinner får skattelettelse, bare 170 000 får høyere skatt. 330 000 menn får lavere skatt, 590 000 får høyere. Dette er et skattegrep for bedre likestilling og bedre fordeling.

EU tvinger oss til å fjerne gradert arbeidsgiveravgift. Det burde endt med en rettssak. EU vil tvinge gjennom denne endringen like før de selv skal gjennomgå egne ordninger. Senterpartiet er fornøyd med at hele Stortinget nå står bak et vedtak til fordel for norsk næringsliv. Bedre tid til omlegging og mer treffsikre og varige kompensasjonsordninger må bli resultatet av de vedtakene.

Vi treffer på EØS-avtalens overstyring også i andre sammenhenger. Ulik permitteringsperiode i ulike bransjer skal bli ulovlig. Elavgiften må fjernes for all produksjon fra nyttår og innføres for lys og varme i de samme bedriftene fra sankthans. Trolig trengs det milliardinvesteringer, og vi får mange gråsoner som resultat. Tilskudd til miljøvennlig forbrenning av avfall kan bli forbudt. Og slikt skal være til fordel for næringslivet!

Senterpartiet øker de frie inntektene til kommunesektoren med 4 milliarder kr og de øremerkede med 1 milliard kr. Det følger ingen forutsetning om å innføre en ny kostbar reform med disse pengene. Gårsdagens nødrep her i Oslo fra 124 ordførere understreker at disse pengene trengs.

Etter høstens valgkamp var det ingen som drømte om at det ville bli foreslått nesten 2 milliarder kr mindre til kommunene enn det Stortinget vedtok i vår. Det var bare

spørsmål om hvor mange milliarder ekstra som ville komme. Kommunalministerens kommentarer til forlikets påplussing på 2,2 milliarder kr forteller at ønsket om overføring av lokale velferdstjenester til private firma er sterkt. Den kjappe gjennomføringen av full momsomlegging for kommunene forteller det samme. De som ikke vil konkurransenutsette, skal tvinges til det. De som ikke vil slå seg sammen, skal også tvinges. Hvorfor ble ikke det sagt rett ut før valgdagen? Da tror jeg valgdeltagelsen ville ha blitt høy! Men det var vel det man fryktet.

Så vil jeg ta opp de forslagene fra Senterpartiet som ikke allerede er tatt opp.

Presidenten: Representanten Morten Lund har tatt opp de forslagene han refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Eirin Faldet (A): Starten på innlegget til Morten Lund lød som musikk i mine ører, for jeg har sittet i samme komite som representanten Lund, og da var det mørkt i landet. Det var da Arbeiderpartiet satt i regjering. Det gikk ikke en dag uten at representanten Lund og Senterpartiet kritiserte Arbeiderpartiet for alt, hele tiden. Nå var det toner, og det er jeg veldig glad for. Jeg tar det faktisk som direkte ros til Arbeiderpartiet, som nå har påvirket Regjeringen i riktig retning.

Da Senterpartiet satt i regjering, lovet Senterpartiet sammen med Kristelig Folkeparti og Venstre over 5 milliarder kr mer til samferdsel i Nasjonal transportplan. Så kom Senterpartiet i regjering, og da ble det ikke noe av disse veimilliardene. Sånn er livet, og sånn lærer vi etter hvert. Jeg vil spørre, for å få en liten reprise på rosen her: Er ikke representanten Morten Lund glad for den prioriteringen Arbeiderpartiet har vært med på, nemlig av arbeid, helse og skole, og 3,5 milliarder kr mer til kommuner og fylker i landet?

Morten Lund (Sp): Jo, det er Senterpartiet fornøyd med. Det var bedringer i riktig retning på de aller viktigste punktene.

Som representanten Faldet var inne på, har vi blitt mer enige etter at Arbeiderpartiet også kom i opposisjon. Jeg husker den gangen Stoltenberg var i Finmark og nesten ble jaget hjem for Arbeiderpartiets distriktpolitikk og politikk i forhold til kommunene. Det har forandret seg, og det er bra. Jeg håper at Senterpartiet, Arbeiderpartiet og SV kommer til å samarbeide om de sakene som vi helt åpenbart er enige om. Det håper jeg. Det kommer til å vise seg fort. Ett av områdene er dette med samferdselsbevilgninger. Det tror jeg vi er enige om. Å ha folk gående ledige, og at maskinene står og venter, er det dumme som finnes når det næringslivet aller mest ønsker, er å få bort flaskehalsene på veiene – la oss få billigere transport av varene som skal ut fra bedriftene. Vi kommer til å bli enige på mange punkt når den tiden kommer.

Torbjørn Hansen (H): Representanten Lund og Senterpartiet er opptatt av å ta hele landet i bruk. Partiet bevilger derfor, som representanten Lund var inne på i

innlegget sitt, milliarder kroner til ulike næringstiltak, eller tiltakspakker, som det heter i Senterpartiet.

Regjeringspartiene er også opptatt av å ta hele landet i bruk og opprettholde arbeidsplasser i distriktene. Men mye av bosettingen i distriktene er basert på allerede eksisterende industri, og særlig eksportbedrifter. Mange kommuner har én eller to slike hjørnesteinsbedrifter, og er avhengige av at disse opprettholdes, men slike eksportbedrifter har slitt tungt de siste årene som følge av høy kronekurs, høyt rentenivå og høyt kostnadsnivå. Næringslivet har derfor fremmet et enstemmig krav i forhold til budsjettene, nemlig å ha konkurransegytende rammevilkår og føre en stram finanspolitikk. Det er det som står øverst på næringslivets ønskeliste, som representanten Lund henviste til. Et samlet næringsliv har advart sterkt mot å bruke mer oljepenger, fordi det ødelegger grunnlaget for arbeidsplassene.

Senterpartiet velger likevel å trosse dette budskapet og bruke 3,3 milliarder kr mer i budsjettet sitt, og bruke mer enn 5 milliarder kr mer på ulike fonds- og låneordninger. Da er mitt spørsmål: Tror Senterpartiet virkelig at næringslivet ikke vet sitt eget beste når de krever en stram finanspolitikk?

Morten Lund (Sp): Denne regjeringens politikk i forhold til næringslivet har vært en katastrofe. Vi har mistet 35 000 arbeidsplasser i løpet av denne tiden. Tapet som samfunnet lider av dette, er antakelig ca. 20 milliarder kr i året. Hvis vi hadde brukt ca. 5 milliarder kr ekstra, tatt det fra oljefondet for å stimulere næringslivet så de kunne ha holdt på arbeidsplassene, hadde vi ikke hatt det tapet. Det hadde vært ren netto med en eneste gang. Nå går folk ledige, bedrifter har flagget ut, og bedrifter er lagt ned. Du verden så mye vanskeligere det skal bli å bygge det opp igjen nå. Senterpartiet har ønsket å følge den strategien, det er ikke tvil om at det er det næringslivet også ønsker. Det aller verste er at rentepolitikken har blitt som den har blitt, at kronekursen har fått lov til å utvikle seg, og at Regjeringen har nektet å gripe inn i forhold til Norges Bank. Jeg tror at Norges Bank nå har lært, og at vi kommer til å få en annen politikk framover, men jeg tror det er vanskelig å ha så lav prisstigning. Det viktige er å ha stabil kronekurs.

Per Erik Monsen (FrP): Senterpartiet foreslår økte alkoholavgifter. De jubler over økte tobakksavgifter og har ingen forslag til lettelse for det som ofte blir kalt lokkevarer i forbindelse med grensehandelen. En stor del av grensehandelen er landbruksvarer. Dette er med på å undergrave kundegrnlaget for norske produsenter. Ser Senterpartiet grensehandelen som et problem for norsk landbruk, eller mener de at det ikke har noen betydning i forhold til alle de landbruksvarene som blir importert både fra Sverige og fra Danmark?

Morten Lund (Sp): Alle land er bekymret for grensehandelen sin, det er svenskene, og det er danskene. Den svenske statsministeren var i Norge og sa at det er

en ulykkelig situasjon at vi nå konkurrerer om å ha lavest mulig alkoholavgifter. Det har mange uheldige virkninger. Det er det vi legger mest vekt på når vi vil ha de alkoholavgiftene som var før Bondevik overtok. Det er dem vi holder oss til, og det gjør vi fordi vi tror at det blir mindre alkoholforbruk og mindre helseskader av det.

Vi taper på grensehandelen. Vi kunne ha beholdt de reglene for privat import av kjøtt og andre varer som vi hadde et år tilbake. Fremskrittspartiet ønsket å støtte Regjeringen, slik at vi nå har lov til å ta med mye mer over grensen. Det er klart at det stimulerer til at folk reiser. De tjener mer på hver tur når de kan ha med seg mer. Fremskrittspartiet har til de grader bidratt til økt grensehandel, til at vi taper arbeidsplasser, og til at staten taper inntekter.

Heikki Holmås (SV): Senterpartiet er et parti som flagger høyt, ofte sammen med SV, at vi er skeptiske til den frie flyten av den internasjonale kapitalen, fordi dette kan være med på å presse skattenivået rundt omkring, drive penger til skatteparadis og dermed begrense mulighetene for politisk kontroll, folkevalgt, demokratisk kontroll.

Den mest internasjonale av alle næringer er skipsfarten. Den er også en av de sterkeste lobbyister i Norge. Hva er det som gjør at Senterpartiet mener rederne er en så spesiell og utsatt gruppe i samfunnet at de fortjener skatteamnesti, slik som Senterpartiet går inn på? Hva er det Senterpartiet gjør for å bidra til en internasjonal kamp for skattlegging av redere, og er Senterpartiet aktivt med på en slik kamp? Og til slutt: Er det slik at Senterpartiet fortsatt mottar penger fra Rederiforbundet?

Morten Lund (Sp): Vi mottar ikke penger fra Rederiforbundet, og ikke fra noen andre næringsorganisasjoner heller.

Vi er glad i skipsfarten, bl.a. fordi den er en del av en viktig næringsklynge. Vi er glad i arbeidsplassene som sjøfolkene har, og vi ønsker absolutt at vi skal fortsette å ha dem. Vi har ikke gitt noe skatteamnesti til rederne, men rederiene som selskap har vi gjort det lett for. Det ser ikke ut som om det i dag er lettere i Norge enn det er i andre land. Her er også et av de områdene der det viser seg at det er konkurranse landene imellom, og det kan være en uheldig konkurranse.

Vi ønsker stabile vilkår for rederiene og for de andre som hører til denne klyngen, f.eks. verftsindustrien, og vi har da bidratt til det. Denne gangen sørger vi bl.a. for at nettolønnsordningen som Stortinget har lovt til sjøfolkene, skal bli gjennomført. Vi kommer også til å være offensive i forhold til den meldingen om norsk sjøfart og norske maritime næringer som forhåpentlig kommer fra Regjeringen snart.

Anita Apelthun Sæle (KrF): Kommunane får ca. 6 milliarder kr meir i 2004 enn i år. Mykje er frie inntekter. Men Senterpartiet er framleis tydeleg bekymra for mangt og mykje.

Kristeleg Folkeparti og Senterpartiet har kjempa saman i Sentrumsregjeringa for ein betre kommuneøkonomi. Det var ikkje lett. Økonomiske rammevilkår eksisterer jo. Det er synd å seia det, men kommunane sin gevinst av Senterpartiets Queseth Haarstad eller Enoksen i kommunalministerstolen var heller beskjeden. Vel, eg kritiserer ikkje! Det var eit fellesprosjekt, dei økonomiske rammene var tøffe, og det er dei framleis. Men Samarbeidsregjeringa har levert, og med budsjettavtalen tilfører vi kommunane 6 milliardar kr meir. Det er historisk høgt. Aldri nokosinne har ei regjering levert større auke til kommunane. I tillegg betyr jo rentenedgangen eit kraftig milliardhandslag til kommunane. Eg trudde at Senterpartiet var oppteke av kommunane sin situasjon, men kvar vert det då av jubelen? Den depressive pessimismen som eg opplever herifrå, skjønar eg ikkje. Kvar vert det av jubelen?

Morten Lund (Sp): Senterpartiet er bekymret, fordi ordførerne rundt omkring sier at situasjonen er som den er. 124 av dem var her i går og sa at de trenger mer penger enn de 2 milliarder kr som Arbeiderpartiet sørget for kom. Og hvor er Regjeringen hen? Hvem er det de har kontakt med, når de trodde at det gikk an å redusere med 2 milliarder kr i forhold til det Stortinget bestemte i vår? Utgiftssiden har vokst så mye, det er det som er problemet. Det er det som er problemet for dem som jobber i kommunesektoren, og det er det som er problemet for dem som skal ha tjenestene.

Så hører vi at Erna Solberg sier at det egentlig var litt synd at det kom ekstra penger, for da går det saktere med omstillingen i kommunene. Vi skal jo omstille kommunene slik at de skal kunne springe fortere og gi mer effektive tjenester. Så jeg kunne ha tenkt meg å spørre tilbake: Er Apelthun Sæle enig med Erna Solberg i at det er et problem at det kom 2 milliarder kr ekstra til kommunene? Jeg tror ikke at ordførerne fra Kristelig Folkeparti, som det fins en del av, misliker det.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

May Britt Vihovde (V): Statsbudsjettet skal sørgja for å styra landet i rett retning. Budsjettet for 2004 gjer det. Det er eit budsjett for fleire arbeidsplassar, for velferd og nyskaping. Venstre er godt nøgd med profilen på Regjeringa sitt budsjett. Det har eit tydeleg sentrumspreget, med rekordhøg satsing på kollektivtrafikk, utdanning, forskning, miljø og kultur, kommuneøkonomi, næringsutvikling og kampen mot fattigdom både heime og ute. Budsjettet legg opp til ein ansvarleg bruk av oljepengar. Profilen i Regjeringa sitt budsjett er ikkje svekt i avtalen med Arbeidarpartiet. Påplussingane er uproblematisk, men det er ikkje alle inndekningsforslaga som er Venstre sine prioriteringar.

Eg vil gi ros til Arbeidarpartiet for å ha teke medansvar. Det blei ikkje det spelet og oppspelet til kaos som vi har hatt så altfor ofte dei seinare åra. At nokon er svært skuffa over at det ikkje blei drama til siste innspurt, får så vera. Eg trur at måten budsjetthandsaminga har vore

handtert på denne hausten, er den måten våre oppdragsgivarar – Noreg sine innbyggjarar – ønskjer.

Det kan alltid vera freistande å bruka meir pengar på ei rekkje gode formål, men kostnaden i form av auka rente og tap av arbeidsplassar er ein altfor høg pris å betala. Vi har ført ein stram finanspolitikk, ikkje fordi vi manglar gode formål å bruka pengane på, men fordi eit stramt statsbudsjett er det viktigaste tiltaket for å sikra og skapa arbeidsplassar og eit sterkt, konkurransedyktig næringsliv i heile Noreg. Stramme budsjett har lagt til rette for rentenedgang. Ingenting verkar meir usosialt enn høg rente. Privatpersonar, kommunar, næringsliv og ikkje minst unge som skal etablara seg for første gong, blir ramma. Vår disiplin har gitt resultat ved at renta har gått ned 4,5 pst. og den norske krona har svekt seg med heile 12 pst.

Venstre er stolt over at Regjeringa leverer historisk satsing på kollektivtransport, og at vi igjen får eit budsjett med solid satsing på miljøtiltak, klima og alternativ, fornybar energi. Avgiftsfritak for hydrogenbilar, slik vi i dag har for elbilar, vil kunna vera med på å gjera Noreg til eit føregangsland innanfor nullutsleppsteknologi bygd på hydrogen. Venstre er glad for at eit samla storting stiller seg bak denne typen framtidretta miljøatsing.

Forskning gir grobottn for verdiskaping og nye arbeidsplassar. Det er difor gledeleg at forskinga blir styrkt med 1,1 milliardar i neste års statsbudsjett.

I lokalvalkampen i år hadde Venstre styrking av lokaldemokratiet som hovudparole. Vi meiner kommunane i altfor stor grad blir styrte frå Stortinget gjennom eit aukande tal av lovpålagde oppgåver og ikkje minst gjennom øyremerkte tilskot. Venstre lova meir pengar til kommunane. I Regjeringa sitt budsjettforslag låg det inne ein auke på 3 ¼ milliard til kommunane. At budsjettavtalen med Arbeidarpartiet gav 2,2 milliardar ekstra, blei ikkje møtt med store protestar hos Venstre.

Noverande alderspensjon er ikkje berekraftig. Det er behov for omfattande endringar dersom vi i framtida skal klara å balansera gode velferdsordningar for alle med staten si evne til å dekkja folketrygda sine kostnader. Omlegginga som kjem, er viktig for å sikra velferdsstaten for våre barn og barnebarn. I dag er folketrygda under press. Utgiftene er kalkulerte til å bli dobla i løpet av dei neste 30–40 åra. Veksten i folketrygda sine utgifter tek store delar av den årlege veksten i økonomien og gjer det vanskeleg å finna nødvendige ressursar til andre prioriterte oppgåver.

Oljeinntektene varer ikkje evig, og vi blir stadig færre i arbeid for kvar pensjonist. Jo lenger vi ventar, jo meir kostbar vil ei omlegging bli.

I går var det den internasjonale dagen mot vald. Kampen mot vald og overgrep vinn ein ikkje med festtalar og medieoverskrifter, men ved systematisk jobbing for å stoppa valden og for å få til ei haldningsendring blant folk flest og i hjelpeapparatet. Regjeringa har utarbeidd to handlingsplanar – éin for å få bort vald mot kvinner og éin for å slåst mot handel med kvinner og barn.

Innsatsen for å hjelpa våre rusmiddelmissbrukarar aukar, samstundes som ein omorganiserer hjelpeapparatet

for å betra livskvaliteten og verdigheita for alle som i dag slit med store rusproblem. Venstre meiner at å hjelpa dei som har minst, til eit betre liv, er viktigare enn å flytta pengar mellom det store fleirtalet som allereie lever i materiell velstand.

Venstre vil ha ein god miljøpolitikk, gode vilkår for gründerar og nyskaping i næringslivet og auka velferd for dei som slit mest. Det er resultatata som tel.

Vi skal i løpet av 2004 drøfta to store reformer, både pensjonsreforma og skattereforma. Eg vonar vi då klarer å få mest mogleg fokus på politikken sitt innhald og mindre på taktisk posisjonering før neste stortingsval.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Britt Hildeng (A): Det siste året har vi vært vitne til ein omfattende sykehusdebatt, dels på bakgrunn av en rekke forslag til omorganisering av fødestuene, akuttberedskaper og lokalsykehusene, og dels på bakgrunn av store underskudd og underdekning i helseforetakenes virksomhet. På bakgrunn av det foreslo Arbeiderpartiet å øke bevilgningen til helseforetakene med 1 milliard kr. Vi fikk ikke dette helt til, men vi fikk gjennomslag for halvparten, så nå er helseforetakene styrket med 500 mill. kr. Har representanten Vihovde noen formening om hvordan en slik styrking av helseforetakene bør brukes, og gjerne da eksemplifisert med hennes egen helseregion, Helse Vest, hvor det jo også har vært ganske store diskusjoner med hensyn til omstruktureringer?

May Britt Vihovde (V): Venstre var i utgangspunktet imot den helsereforma vi fekk, og at staten skulle overta sjukehusa. Vi meiner faktisk at fylka kanskje hadde klart å styra både økonomien og sjukehusa betre enn det staten no ser ut til å gjera.

Vår regjering har teke ein del grep for å få styring med økonomien, for å få på plass effektivisering og omorganisering og for å utnytta dei ressursane vi i dag har, på ein betre måte.

Eg er glad for auken på 0,5 milliardar som vi har fått til i budsjettforliket. Men eg trur vi må gå inn og sjå på heile måten vi finansierer sjukehusa på. Eg er ikkje spesielt glad for at alle no kjem til Stortinget for å prøva å få meir pengar ut av oss, og det blir kjempestore medieoverskrifter, i staden for, som det var før, at det er fylkeskommunane som står for dette. Dei gjorde det på ein skikkeleg god måte – det var folkevalde som var nær sjukehusa.

Gjermund Hagesæter (FrP): Forslaget til statsbudsjett for 2004 inneheld mange uheldige forslag, som kan synast små, men som vil få stor betydning for dei det gjeld. Eitt av desse forslaga er å auke den såkalla Svalbard-skatten frå 6 til 8 prosentpoeng. Dette utgjer ei skatteskerping på heile 33,3 pst. Denne skatteskerpinga vil sjølvsagt gjere det mindre attraktivt å søkje arbeid på Svalbard. Det vil også sannsynlegvis føre til eit press på lønnskostnadene for dei bedriftene som er etablerte på Svalbard, noko som igjen vil føre til dårlegare lønnsend

og også gjere det vanskeleg å halde oppe eit høgt aktivitetsnivå på Svalbard.

Eg har då følgjande spørsmål: Kan representanten Vihovde forklare kvifor det er nødvendig og tenleg å auke Svalbard-skatten med 33,3 pst?

May Britt Vihovde (V): Lat meg først starta med å seia at eg faktisk har vore på Svalbard. Eg har sett eit spennande samfunn med stor aktivitet innanfor forskning, utdanning, turisme, og eg har inga tru på at det med ein auke i skatten vil bli mindre attraktivt å busetja seg på Svalbard i nokre år. Eg trur at Svalbard-samfunnet står overfor mykje større utfordringar enn akkurat det – eg trur det står overfor store utfordringar når det gjeld miljø. Ein må balansera ein auke turisme på Svalbard mot det å ta miljøomsyn, og ein må balansera auka skipstrafikk, auka utskiping av kol, mot å ta miljøomsyn. Så eg må seia at eg trur ikkje det vil bli den heilt store katastrofen verken for Svalbard eller kongeriket om dei som jobbar der oppe, får eit lite påslag på skatten.

Audun Bjørlo Lysbakken (SV): Jeg skal konsentrere meg om en del av landet som May Britt Vihovde nok kjenner bedre enn Svalbard. Selv om vi nå diskuterer et budsjett som det har vært noen endringer på i form av budsjettforliket med Arbeiderpartiet, må det være lov å dvele litt ved det opprinnelige forslaget som Regjeringen la fram. I det forslaget var det mange sosiale kutt, fordelt på en rekke små poster. To av dem var kutt i United World College i Fjaler og Krokeide Yrkesskole i Bergen. De har det til felles at de står for ting som jeg tror både May Britt Vihovde og jeg synes er viktige. I Fjaler er det internasjonal solidaritet som står på dagsordenen. Krokeide Yrkesskole er en skole som sørger for at mennesker som på grunn av sykdom, rusproblemer og andre ting er satt ut av yrkeslivet, får en vei tilbake – utgifter til inntekts ervervelse for staten. Likevel foreslår Regjeringen altså å kutte i disse bevilgningene, slik at de to skolene vil måtte legges ned. Er May Britt Vihovde enig med meg i at det å ha vært med på å foreslå slike kutt, er uhyre pinlig for et påstått sosialliberalt parti som Venstre?

May Britt Vihovde (V): I Venstre meiner vi faktisk at den største utfordringa vi står overfor i dag, er å redusera talet på arbeidslause og få fleire i jobb – fleire av dei som i dag føler seg unyttige, og som ønskjer å vera med og medverka til å skapa velferd. Dess fleire vi får i jobb, dess meir kan vi satsa på velferdsoppgåvene. Dess fleire nye arbeidsplassar vi klarer å skapa, dess meir klarer vi å satsa på velferd. Når ein har det som hovudmål, og eg har oppfatta det slik at kampen mot arbeidsløysa og å sikra velferden er hovudmålet også for Sosialistisk Venstreparti, må ein gjera nokre knalltøffe prioriteringar. Det er veldig mange av dei prioriteringane som ligg i det opprinnelege budsjettet, og som ligg i budsjettavtalen, som nok ikkje er Venstre sitt første val, men ein må ta desse tøffe vala. Dei tør Venstre ta, og dersom Sosialistisk Venstreparti nærmar seg regjeringskontora, må dei òg vera med og gjera slike tøffe prioriteringar.

Inger S. Enger (Sp): Venstre kaller seg miljøpartiet – det har vi hørt i dag også. Venstre framstår som parti som er opptatt av små bedrifter og synes det er svært viktig at folk har jobb. Men med den omlegginga av arbeidsgiveravgifta som det nå legges opp til, i tillegg til stivbeinte ordninger for transportstøtte, vil mange eksportbedrifter i distriktene få store problemer. De faller jo som kjent utenfor det såkalte forliket mellom alle partiene i Stortinget. Jeg kan f.eks. nevne både Gausdal Bruk og Begna Bruk.

Så er det samferdsel. Venstre har jo ministeren der og skal satse på miljøvennlig trafikk. Det skal bli dobbeltspor til Asker, det meste av kollektivsatsinga skal gå til byene. Det er ikke noe galt med det, men store deler av landet gjenstår. Hvilke tanker har Venstre om det? De har ikke lagt vekt på å sikre kollektivtransport i resten av landet, og hvis det er meninga at vi skal bruke personbil, må det komme vegbevilgninger. Så mitt spørsmål blir: Er dette egentlig et signal fra Venstre om at det er upraktisk at folk skal arbeide og bo i distriktene?

May Britt Vihovde (V): Lat meg starta med det siste, som går på vegløyvingar. Venstre har jo sete i regjering med Senterpartiet, og det er fleire som har vore inne på: Kva klarte Senterpartiet å gjera då dei sat i regjering? Venstre har vore oppteke av vegløyvingar. Vi slåst for å få fleire midlar til veg, og det har vi klart. Vi har òg klart å få større løyvingar på veg i budsjettforliket med Arbeidarpartiet. Så ønskjer vi å bruka kollektivmidlane der behovet er størst, der det er størst miljøutfordringar, nemleg i dei sentrumsnære områda. Dersom vi ikkje klarer å vri desse investeringane, vil vi heller ikkje kunna få veginvesteringar i Distrikts-Noreg.

Så tilbake til det som går på den differensierte arbeidsgivaravgifta. Jo, det er faktisk slik at det er næringsstøtte, det er masse tiltak som ligg der, som vil dekkja opp i dei områda der ein ikkje får transportstøtte. Men samtidig må ein satsa på gründerar, ein må satsa på forskning, ein må satsa på å få skapt nye arbeidsplassar òg i Distrikts-Noreg. Det er Venstre oppteke av, ved omlegging i landbruket og ved å satsa på dei små og mellomstore bedriftene, gründerane, alle som bur i Distrikts-Noreg som faktisk ønskjer å skapa sin eigen arbeidsplass.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til replikk.

Steinar Bastesen (Kp): I denne finansdebatten vil jeg snakke om trygghet for familien. Som et verdikonservativt sentrumsparti mener vi at familien kan gi den enkelte en trygghet i alle faser av livet. Men da må det offentlige legge til rette for at familien styrkes.

Kystpartiet vil fremme en skatte- og avgiftspolitik som gjør familien og den enkelte i stand til å klare seg selv. Den meste effektive støtten til familien vil være å redusere skattene på nødvendighetsgoder som bolig, arbeid og mat. Frivillige organisasjoner er også en god støtte for lokalsamfunn og familier. Kystpartiet ønsker en likebehandling av frivillige organisasjoner når det gjelder gaverens mulighet til skattefradrag på gaven.

Kystpartiet legger vekt på at boligen er den nærmeste rammen om familien. En tryggest mulig boligsituasjon vil derfor være en fordel for hele samfunnet både økonomisk og sosialt. Boliginvesteringer vil dessuten komme den lokale byggebransjen til gode. Kystpartiet tar sterkt avstand fra påstandene om at det er dårlig samfunnsøkonomi å motivere folk til å investere i egen bolig.

Kystpartiet mener at det i utgangspunktet er tryggere å eie enn å leie en bolig. Som selveier blir man mer motivert til å ta godt vare på boligen, og man får trening i å forvalte eiendom. Vi vil derfor at flest mulig skal få sjansen til å eie sin egen bolig. I Norge har vi en spesielt høy andel av selveiere. Kystpartiet vil at vi fortsatt skal være et annerledesland på dette området. For at det skal bli lettere å komme inn på boligmarkedet, foreslår vi at boligkjøp ved personer under 30 år fritas for dokumentavgift.

Det er en internasjonal trend å øke boligskattene. Skauge-utvalget foreslår det samme. Kystpartiet vil motarbeide denne trenden, både når det gjelder kjøp, drift og arv av bolig. Vi vil understreke at vedlikehold og drift av egen bolig er dyrt. Betaling av renter og avdrag på boliglån kan også være en tung belastning for mange familier. Derfor er det viktig at det offentlige ikke gir boligeierne en ekstrabelastning gjennom boligskatt. Særlig uforståelig er skatten på fordel av egen bolig. Kystpartiet foreslår å øke bunnfradraget til 200 000 kr.

Norge er en viktig matprodusent på verdensbasis. Vi mener at Norge i tillegg til fiskeindustrien skal ha en livskraftig landbruksnæring som kan produsere sunn mat og sikre beredskapen. For å sikre folk flest billigere norsk mat vil Kystpartiet avvikle matmomsen. For 2004 foreslår vi at matmomsen halveres.

Full sysselsetting er en forutsetning for at de aller fleste familier skal kunne skaffe seg den nødvendige inntekt gjennom arbeid. Det norske lønnsnivået er svært høyt i internasjonal sammenheng. For å motivere det private næringsliv og det offentlige til å ansette flere folk må vi redusere de kostnadene som er knyttet til arbeidskraften.

Kystpartiet vil bidra til lønnsoppjøret ved bl.a. å heve minstefradraget i kronebeløp og heve sjømannsfradraget fra 70 000 kr til 100 000 kr. Videre foreslår vi å redusere arbeidsgiveravgiften. Dette er spesielt viktig for å redusere skadevirkningene av EØS-kravene om å avvikle ordningen med differensiert arbeidsgiveravgift.

Kystpartiet mener at man må ta hensyn til fiskerienes spesielle karakter når skattesystemet utformes. Svingningene i inntekt og avkastning er i all hovedsak naturgitte. Derfor bør næringsaktørene ha mulighet til å gjøre fondsavsetninger i gode tider for å bygge opp egenkapital og reserver til å møte dårlige tider. Kystpartiet foreslår å øke avskrivningssatsene.

Som et verdikonservativt sentrumsparti ønsker vi skattelettelser for formål vi vil fremme, og skjerpelser på ting vi ønsker å begrense. Vi ber f.eks. Regjeringen vurdere å innføre en investeringsavgift på nye kontorbygg i Oslo. Hovedstaden har i dag bortimot en million kvadratmeter ledige kontorlokaler. Samtidig planlegges en rekke nye kontorpalasser i ulike deler av byen. Dette er feil bruk

(Bastesen)

av samfunnets ressurser og fører på sikt til enda større press på Oslo og avfolkning av norske bygger.

Kystpartiet vil styrke kommuneøkonomien, slik at kommunene blir bedre i stand til å utføre lovpålagte oppgaver. Vi har også foreslått økning av bevilgningene til sykehusene. I en situasjon med stor arbeidsledighet mener vi at det er forsvarlig å bruke mer penger i Norge.

Kystpartiet vil styrke Redningstjenesten og Kystvakten. Og vi synes det er spesielt betenkelig at de andre partiene vurderer å legge ned Fiskerinæringens felles kompetansestyre.

Velferdstilbudet til fiskerne må opprettholdes. Det gjelder også sikkerhetsopplæringen for fiskere.

Norges oljefond er i dag truet fra mange kanter. Dollaren faller, og mange av verdipapirene er utrygge. Det er farlig å basere seg ensidig på én valuta. Det er farlig å plassere så mye penger på børser som kan falle over natten. Statens Reservefond, som var på 50 mill. kr, ble opprettet i 1904 og avvirket i 1923. Da var verdiene halvert. (Presidenten klubber.) Hva vil skje med det oljefondet vi har i dag?

Jeg registrerer at presidenten klubber, og jeg tar her ved opp Kystpartiets forslag.

Presidenten: Representanten Steinar Bastesen har tatt opp de forslag han refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Ivar Kristiansen (H): Representanten Bastesen skal ha honnør for sitt vedvarende engasjement for norsk fiskerisektor. Men jeg får ikke dette helt til å rime med hans handling, for Kystpartiet har i sine hovedmerknader faktisk som et av sine hovedpunkter at Norge må si opp EØS-avtalen. Og at man vil melde Norge ut av Schengen-samarbeidet, går igjen som en rød tråd. Ser ikke representanten Bastesen hvilken byrde han dermed pålegger norsk fiskerinæring i dens hovedmarked? Ser ikke representanten Bastesen og Kystpartiet hva som vil skje med norsk industri i dens hovedmarked, hvis Kystpartiet i virkelighetens verden skulle få oppslutning om sine forslag? Dette er den reneste avviklingspolitikk for det som fortsatt er bærebjelken langs kysten vår i hele landet.

Steinar Bastesen (Kp): Jeg takker for replikken. Det er ikke alle som tar replikk på meg. Til det at vi foreslår å avvikle EØS-avtalen: Man skulle nesten tro at representanten Ivar Kristiansen snakker mot bedre vitende – men kanskje han ikke vet bedre? Vi har altså en handelsavtale. Den er ikke sagt opp. EØS-avtalen er kommet som et tillegg til handelsavtalen, så jeg vil anbefale representanten Kristiansen å se på den frihandelsavtalen som et element i at vi foreslår avvikling av EØS-avtalen. Jeg tror at de fleste i denne salen ikke er klar over at vi har en frihandelsavtale. Det er noe galt når man må legge lokk på et kar med fisk og så kjøre det ut og henge fisken på gjel. Da er det ikke mye lokk. Da kan måsen skite som den bare vil. Men man må altså ha lokk på karet for å frakte fisken til gjel. Da er det galt, og det er EØS-avtalen som

bestemmer det. Jeg håper representanten Kristiansen forstår dette.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til replikk.

Jens Stoltenberg (A): Arbeiderpartiet og regjeringspartiene kom fram til et forlik om statsbudsjettet for neste år. Arbeiderpartiet inngikk ikke budsjettforlik fordi det overordnede for oss var å unngå regjeringsskifte. Hvis regjeringspartiene hadde vært mindre imøtekommende, var vi forberedt på brudd, med de konsekvenser det kunne få.

Arbeiderpartiet inngikk budsjettforlik fordi vi oppnådde viktige politiske resultater som vil bety mye for folks hverdag. I tillegg bidro vi til mindre spill og usikkerhet i norsk politikk, og det tror vi alle er tjent med. Derfor vil jeg berømme Regjeringen for at den strakk seg langt for å få til enighet. Det var nødvendig at Regjeringen viste stor imøtekommethet, slik at Arbeiderpartiet fikk gjennomslag for sine viktige politiske krav. Vi oppnådde å få økt innsats mot arbeidsledighet, vi oppnådde vesentlig bedre muligheter for kommunene til å gi gode tilbud innen skole og eldreomsorg. Og vi fikk til starten på en historisk skolereform, med mer og bedre undervisning for de yngste elevene. I tillegg fikk vi gjennomslag for reduserte egenandeler i helsevesenet i forhold til Regjeringens forslag og forbedring i sykehusenes økonomi, noe som vil gi behandling av flere pasienter. I tillegg oppnådde vi gjennomslag i forhold til viktige krav når det gjelder arbeidstakers trygghet i jobben. Vi fikk Regjeringen til å trekke tilbake forslaget om midlertidige ansettelser. Vi fikk forbedret forslagene i permitteringsloven og sikret avtalefestet pensjon.

Det har ikke skjedd før at Arbeiderpartiet inngår et budsjettforlik med en Høyre-dominert regjering. Men det er ikke noe nytt at Arbeiderpartiet er opptatt av politiske resultater. Vi inngikk et forlik med Regjeringen fordi vi lyktes i å stanse høyredreiningen på mange viktige samfunnsområder. Sem-erklæringens løfter om midlertidige ansettelser og skattelettelse framfor fellesskapsløsninger blir ikke fulgt opp i 2004. Det er bra.

I politikk er det resultatene som teller. Faktiske vedtak som forbedrer folks virkelighet, er det velgerne måler politikerne etter. Arbeiderpartiet har fått gjennomslag for 5 milliarder kr i faktisk endring i budsjettet. For oss betyr virkelige milliarder mer enn TV-milliarder.

Bondevik-regjeringens forslag til statsbudsjett innebar en altfor svak økning i kommunenes inntekter. Arbeiderpartiet fikk gjennomslag for mer enn en fordobling av økningen i kommunenes frie inntekter, fra 1,8 milliarder kr til 4 milliarder kr. Det betyr ikke gull og grønne skoger i norske kommuner, men det betyr likevel en merkbar forbedring for mange innbyggere. I Oslo la jeg merke til at de 220 mill. kr som kommunen får ekstra takket være forliket med Arbeiderpartiet, innebærer at det ikke blir noe av forslagene fra byrådet om å kutte i kommunale tilleggspensjoner, om å kutte i skole og offentlige bad. Jeg har for øvrig ikke sett en eneste Høyre-ordfører som vil returnere penger til statskassen med beskjeden: Nok er nok, her i min kommune prøver vi oss

heller med «mer igjen for pengene». Høyre-ordførerne er også glad for de pengene de får fra staten.

Regjeringens budsjettforslag innebar ingen satsing på skolen, snarere tvert om. Lite penger til kommunene ville betydd dårligere undervisning, flere elever i klassene og oppsigelse av lærere mange steder. Derfor er jeg glad for at Arbeiderpartiet fikk gjennomslag for 1 milliard kr ekstra til oppussing av skolebygg, mer penger til kommunene, slik at det kan bli flere delingstimer, mer undervisning og flere lærere i forhold til antallet elever. I tillegg ble det avsatt penger til å utvide timetallet i småskolen. Dette gir oss mer og bedre undervisning enn det Regjeringen la opp til i sitt budsjett.

Forliket innebærer også at kampen mot den voksende arbeidsledigheten blir tatt mer på alvor. Det blir nå en større innsats for å skape nye arbeidsplasser, og langt flere arbeidsledige vil få tilbud om opplæring og kvalifisering som gjør at de lettere kommer i jobb. Det blir mer til forskning og utvikling, det blir mer til etablering av nye arbeidsplasser.

I Regjeringens forslag til statsbudsjett ble taket for egenandel på medisiner og legebesøk økt kraftig, til 2 500 kr. Dette var helt uakseptabelt for Arbeiderpartiet, og vi er derfor glad for at vi gjennom forliket lyktes i å redusere egenandelstaket med nesten 1 000 kr. Arbeiderpartiet er fornøyd med det, mange pasienter er fornøyd med det, og jeg er også sikker på at ikke minst i Kristelig Folkeparti er man glad for at man slapp å forsvare et egenandelstak på 2 500 kr, over 1 000 kr mer enn nå. I tillegg får sykehusene økte bevilgninger, og flere pasienter kan behandles.

Enigheten med Arbeiderpartiet om budsjettet for neste år endrer ikke regjeringen Bondeviks parlamentariske stilling. Arbeiderpartiet har aldri vært, er ikke og vil aldri bli denne regjeringens parlamentariske grunnlag eller basis. Det var Fremskrittspartiet som innsatte regjeringen Bondevik. Regjeringspartiene og Fremskrittspartiet har sammen støttet Regjeringens politiske grunnlag gjennom å stemme for regjeringserklæringen. Regjeringens politiske program er nedfelt i Sem-erklæringen. Det er bare fordi Regjeringen har forlatt sitt politiske program på viktige områder at det har vært mulig å få til enighet med Arbeiderpartiet. Arbeiderpartiet vil aldri stemme på den Høyre-politikken som er nedfelt i Sem-erklæringen. Dersom Regjeringen vil gjennomføre løftene i denne erklæringen, må den gå til Fremskrittspartiet. Dersom Regjeringen derimot en gang til er villig til å strekke seg langt, så langt at den forlater sitt eget politiske grunnlag, er det mulig å få til nye avtaler med Arbeiderpartiet. For oss er hele tiden det avgjørende at vi gjør alt vi kan i kampen mot arbeidsledighet, at vi gjør alt vi kan for å sikre en god skole, en god eldreomsorg og sosial rettferdighet i Norge.

Øyvind Halleraker hadde her overtatt presidentplassen.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Oddvard Nilsen (H): En vesentlig forutsetning for at Høyre i det hele tatt kunne inngå et budsjettforlik med Arbeiderpartiet, var at de la vekk sine forslag til skatte-skjerpelser. Arbeiderpartiets alternativ ville gitt et skattesjokk i dette landet som ville satt arbeidsplasser og sysselsetting over styr.

Jens Stoltenberg foreslår i sitt budsjett bl.a. følgende: at vi skal innføre dobbeltbeskatning igjen, vi skal fjerne aksjerabatten igjen, vi skal skjerpe toppskatten – som for øvrig er et løftebrudd i forhold til «verdipapiret» fra Arbeiderpartiet under valget i 2001 – og vi skal fortsette med elavgiften. Samlet utgjør dette 5 milliarder kr.

Kan representanten Stoltenberg fortelle meg hvilket budskap dette er i forhold til det som vi alle sammen er enige om, nemlig å forsøke å redusere arbeidsledigheten i dette landet og skape nye arbeidsplasser? Mener han virkelig at dette ville hatt en slik virkning?

Jens Stoltenberg (A): Med vårt opplegg for 2004 ville skattenivået i 2004 vært 15 milliarder kr lavere enn skatten var i 2001. Det kan umulig være spesielt sjokkerende at vi har 15 milliarder i lavere skatteinntekter enn det vi levde vel med i 2001. Det er ikke noe skattesjokk. Men det Arbeiderpartiet har foreslått, er et mer rettferdig skattesystem, der de som har mye, bidrar med noe mer, bl.a. ved å gå inn for beskatning av aksjeutbytte, slik Skauge-utvalget har foreslått, og slik det nå er innført i Finland. Det gjorde vi bl.a. for å unngå at egenandelstaket ble økt til 2 500 kr innenfor helse og medisiner, og bl.a. for å sørge for at vi følger opp løfter fra valgkampen om oppussing av skolebygg, flere undervisningstimer og bedre undervisning i grunnskolen, og for å unngå at Høyre-byrådet i Bergen og i Oslo måtte gjennomføre en lang rekke usosiale kutt. Så vi mener simpelthen det er viktigere enn lavere skatt til dem som har mest fra før.

Carl I. Hagen (FrP): Først vil jeg ønske Jens Stoltenberg velkommen i klubben blant dem som gir subsidier tilslutning til et budsjett fra regjeringspartiene, noe han for ett år siden forsværget at han aldri ville gjøre.

Så til den sosiale profilen. Fremskrittspartiet stoppet enhver økning i de generelle egenandeler og egenandelstaket. Jens Stoltenberg og Arbeiderpartiet har nå sikret en økning i egenandelene i dette år på 23 pst., og han sikrer en økning i egenandelstaket på 14 pst. Arbeiderpartiet sikrer også at bedriftene må betale lønn under permittering, ikke i tre dager, men i ti dager, noe som forverrer situasjonen for veldig mange av dem.

Jeg har erklært at Fremskrittspartiet ikke lenger anser seg for å være en del av Regjeringens basis. Anser man nå at Arbeiderpartiet har overtatt den store helhetlige avtalen som gjelder alle politikkområder? Og erkjenner Arbeiderpartiets leder at når vi kommer utpå vinteren og våren 2005, vil det være Arbeiderpartiet som også har et medansvar for situasjonen i eldreomsorgen, helsevesenet, norsk skole og for andre problemområder i norsk økonomi?

Jens Stoltenberg (A): Den store forskjellen når det gjelder Fremskrittspartiets forlik med Regjeringen i fjor og vårt forlik i år, er at jeg er villig til å forsvare innholdet i det forliket vi nå inngår, mens jeg mener at det var en lang rekke helt uforsvarlige kutt i forslagene som Fremskrittspartiet stemte for i fjor, bl.a. ved at man gikk fra 0 kr til 1 300 kr i egenandeler på medisiner på blå resept for hundretusener av pensjonister, bl.a. ved at man kuttet dramatisk i arbeidsledighetstrygden, og bl.a. ved at man ikke satset betydelig på kommunene i forhold til skole og eldreomsorg. Jeg mener at innholdet i det forliket vi har nå, er vesentlig bedre enn innholdet i det forliket Carl I. Hagen oppnådde i fjor. Og det er den politiske forskjellen.

Ja, Arbeiderpartiet tar medansvar, fordi vi nå stemmer for et budsjettforlik subsidiært. Men det vi tar medansvar for, er at vi har sørget for at økningen i kommunenes frie inntekter mer enn fordobles, slik at det blir lettere å unngå kutt i eldreomsorg og lettere å unngå kutt i skole. Vi har vårt primære budsjett, som vi mener er enda bedre, men vi mener faktisk at det er viktig å få til noen ordentlige milliarder og ikke bare TV-milliarder.

Øystein Djupedal (SV): Det har vel begynt å bli en øvelse Stortinget har blitt vant til, at man umiddelbart etter at man har inngått et forlik, tar avstand fra den man inngår forlik med. Dette har vi nå vært kjent med i to år. Jeg er sånn sett glad for at Stoltenberg vedkjenner seg innholdet, men han vedkjenner seg altså ikke det følget dette faktisk kan bety. For det det betyr, er at man har berget Regjeringen. Og det det betyr, er at man vel sannsynligvis også er nødt til å skjele litt til at man har inngått et forlik som gjelder statsbudsjettets inntekter og utgifter for 2004.

Mitt spørsmål vil da være, for Jens Stoltenberg er i sin alminnelighet opptatt av at partier bør ha større grad av fast følge, slik han selv har formulert det: Betyr det at vi for 2004 kan forvente at Regjeringen har funnet seg et fast følge i Arbeiderpartiet, eller står Arbeiderpartiet fritt til å inngå et forlik eller inngå en avtale med andre partier som har kostnadsbetydning? Eller ligger det også i dette at Arbeiderpartiet implisitt nå er nødt til å støtte Regjeringens framlegg i revidert nasjonalbudsjett, som jo vil være en del av budsjettet for 2004?

Jens Stoltenberg (A): I mitt åpningsinnlegg sa jeg følgende:

«Arbeiderpartiet har aldri vært, er ikke og vil aldri bli denne regjerings parlamentariske grunnlag eller basis.»

Det er en litt komplisert måte å si det på at vi ikke kommer til å ha fast følge med Per-Kristian Foss og Kjell Magne Bondevik. Vi vil aldri ha noe fast samarbeid med en Høyre-dominert regjering. Fordi Regjeringen har forlatt sine løfter i Sem-erklæringen om å velge skattelette framfor satsing på skole og eldreomsorg, og fordi den forlot sine forslag av ideologisk karakter om at flere skulle stå uten fast jobb, var vi villig til å inngå et forlik med dem om dette budsjettet. Problemet vårt er at dem vi

ønsker å ha fast følge med, enten ikke ønsker å ha fast følge med oss eller ikke gir oss flertall. Det vi er ute etter, er fast følge med noen som kan gi oss flertall, og det beste bidraget til det er at Arbeiderpartiet blir større ved valget i 2005.

Jon Lilletun (KrF): Eg kan nok heller ikkje imøtekomme representanten Stoltenbergs siste ønske om fast følge. Eg vil derimot rose Arbeiderpartiet for at det strakte seg langt for å kome fram til eit forlik. Samstundes konstaterer eg at det budsjettet Arbeiderpartiet kjem til å stemme primært for her i salen, er noko ganske anna enn det eg uttrykte glede over – ei glede som det har vorte referert til mange gonger i dag. Eg må jo seie at det er betre å verte hugsa for glede enn for mange andre ting.

Når det er sagt, må eg òg seie til representanten Jens Stoltenberg: Arbeiderpartiet har i sitt alternative budsjett lagt inn harde kutt i kontantstøtta, i løyvingane til friskulane, i auken når det gjeld støtte til samlivskurs, likeins når det gjeld skattefrådrag til frivillige organisasjonar. Dette er viktige saker for Kristeleg Folkeparti i vår kamp mot A4-samfunnet og for ein kristendemokratisk verdi-basert politikk. Det vert nokså meningslaust når representanten Stoltenberg gong på gong inviterer til samarbeid, men samtidig rammar oss på nokre av våre kjerneområde. På eitt område har dei snudd, og det gjeld i høve til familiemeldinga når det gjeld samlivskurs. Det kan jo vere symbolsk. Vil Arbeiderpartiet òg snu på dei andre områda som eg har teke opp her?

Jens Stoltenberg (A): Jeg er helt sikker på at hvis Jon Lilletun og jeg hadde fast følge, ville det bli riktig hyggelig hele tiden. Det tror jeg Jon Lilletun også synes.

Det må være mulig å ha primære standpunkter som markerer uenighet i forhold til andre partier, og likevel forstå at man er innstilt på samarbeid. For eksempel sitter Kristelig Folkeparti nå i regjering med Høyre, som hvert eneste år da det var i opposisjon, kuttet mange milliarder kroner i norsk bistand. De kuttet 5–6 milliarder kr i sykelønnsordningen – mer enn noen andre partier noen gang våget å foreslå – og de kuttet betydelig i distriktspolitikk og landbruksstøtte. Likevel kan Kristelig Folkeparti sitte i regjering med Høyre, selv om de altså på mange områder hadde dramatisk avvikende syn. Så det å samarbeide betyr at partier som har ulike standpunkt i utgangspunktet, finner sammen om en del felles saker der de kan bli enige. Det er underlig med dette forliket, for normalt foregår forlik slik at to parter møtes og forhandler sammen til noe på midten. Her har vi opplevd at Kristelig Folkeparti, i hvert fall Jon Lilletun, mener at de var der hele tiden og er veldig glad for at Regjeringen har beveget seg dit Lilletun ønsket at budsjettet skulle havne. Det er grunnen til at Kristelig Folkeparti og Lilletun er så pass fornøyd som de er.

Marit Arnstad (Sp): Jeg vil gjerne gratulere Arbeiderpartiet med forliket. Det var sikkert godt for Arbeiderpartiets sjel at det ikke ble noen krisestemming i høst. Det kan også være interessant for stortingspolitikken at

både Kristelig Folkepartis og Arbeiderpartiets representanter i dag har vært så fornøyd med forliket som er inngått. Nå er Kristelig Folkeparti riktignok ikke opptatt av fast følge, men Kristelig Folkeparti tror på ekteskapet, så der kan det kanskje være et håp for Arbeiderpartiet i framtiden.

Jeg mener også at Arbeiderpartiet har brakt budsjettet et stykke i riktig retning. Det tror jeg er viktig. En har bedret kommuneøkonomien ut fra et svært dårlig utgangspunkt. Men en skal i salen i dag være forsiktig med å skape for store forhåpninger. Når det snakkes om 6 milliarder kr i økning, skal en huske på at nesten 3 milliarder kr i skattesvikt for kommunene må telle med i regnskapet. Jeg tror det opprøret som en nå møter, bl.a. fra Arbeiderpartiets egne ordførere, er et tegn på en ulik virkelighetsoppfatning og på noe som er mer dyptgående og langsiktig enn årets og neste års budsjett. Min utfordring til Stoltenberg er om han vil være med på noe som på lang sikt kan gi bedre vilkår for kommunene i forhold til gjeldssituasjonen, i forhold til en langsiktig opptrappingsplan for å fullfinansiere reformer, osv.

Jens Stoltenberg (A): Representanten Arnstad har helt rett i at det kommuneopplegget vi nå skal vedta, ikke løser alle problemer i norske kommuner. Tvert imot. Det kommer til å gjenstå mange problemer. Det handler både om å skaffe kommunene mer penger og om å sørge for at kommunene bruker pengene på en bedre måte, og om fornyelse av offentlig sektor – begge deler trengs. Det kommuneopplegget vi vedtar, er imidlertid vesentlig bedre enn de kommuneoppleggene Senterpartiet var ansvarlig for alle de årene de satt i regjering. Så i forhold til det Senterpartiet tidligere har forsvart, er dette en klar forbedring. Det burde mange ordførere være glad for. Jeg ser at i kommuner hvor budsjettforslagene lå på bordet – det var snakk om skolenedleggelse, det var snakk om å fjerne nattevakt på sykehjemmet, det var snakk om å si opp lærere, eller som i Oslo, hvor Fremskrittspartiet hadde foreslått å kutte den kommunale tilleggspensjonen til mange pensjonister – er det som nå kommer av ekstra penger, nok til å fjerne kuttene. Og for de menneskene som nå får det bedre, er dette en vesentlig forbedring. Arbeiderpartiet er alltid klart til å diskutere langsiktige tiltak for å bedre kommunenes økonomi.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Statsråd Per-Kristian Foss: Da jeg for halvannen måned siden presenterte Regjeringens budsjettforslag, inviterte jeg Stortinget til samarbeid om et budsjett for arbeidsplasser, for velferd og for fornyelse.

Jeg er i dag godt fornøyd med at Regjeringen har fått gjennomslag for hovedlinjene i sin politikk gjennom et budsjettforlik med Arbeiderpartiet. Jeg vil berømme forhandlingspartene her i Stortinget for å ha gjennomført budsjettforhandlingene på en god måte. Ved at opposisjonen la frem sine alternative budsjetter før forhandlingene, har de politiske skillelinjene blitt tydelige. Det har

likevel ikke forhindret en konstruktiv prosess, med vilje og evne til å finne frem til løsninger.

Regjeringens økonomiske politikk gir resultater. På ett år har renten gått ned fra 7 pst. til 2,5 pst. Kronekursen har svekket seg med mer enn 10 pst. Budsjettet for neste år legger til rette for at rente og kronekurs kan ligge på et nivå som ikke ødelegger vår konkurransevne.

Gjennom en slik helhetlig og ansvarlig politikk bidrar vi til å sikre og skape arbeidsplasser.

Budsjettet satser også på velferd. Jeg vil særlig trekke frem at Regjeringen har fått flertall for den største økningen i bevilgninger til psykiatrien noensinne. Få går i demonstrasjonstog, få stiller seg på barrikadene for psykiatrien. Men vi kan ikke la enkeltmenneskers skjebne gå upåaktet hen selv om den kollektive oppmerksomhet er liten.

Budsjettet for 2004 er et budsjett for fornyelse. Offentlig sektor gjennomgås, slik at ressursene utnyttes bedre. Regjeringen får nå igjennom en reform av moms-systemet. Momsreglene vil ikke lenger påvirke hvorvidt det lønner seg å kjøpe tjenester fra private, utføre dem i samarbeid kommuner imellom eller for kommunene å produsere tjenestene selv.

Regjeringen får også flertall for en kraftig satsing på forskning. Vi gjennomfører reformer som vil bedre kvaliteten i undervisningen på alle nivåer, med særlig vekt på kvalitetsreformen i høyere utdanning.

Norsk økonomi er nå preget av ny vekst og ny optimisme.

Vi hører ikke lenger varsler om utflagging. Det produseres mer, og flere bedrifter har planer om nye investeringer.

Etter at budsjettet ble presentert, peker ny informasjon i retning av å bekrefte og til dels forsterke disse positive tegnene.

Den sterke veksten i det private forbruk har fortsatt. Fra 2. til 3. kvartal i år tyder tallene på en produksjonsøkning i industrien på rundt 2 pst. Økningen skjer særlig i bedrifter som konkurrerer med utlandet. Økt eksport av tradisjonelle varer i oktober bekrefter bildet av at også konkurranseutsatt sektor nå opplever bedre tider.

I budsjettet la vi til grunn at arbeidsmarkedet ville bedre seg i løpet av vinteren. Det er nå tegn til at økningen i arbeidsledigheten er i ferd med å stoppe opp. Systemsettingen har tatt seg noe opp.

En sak som har fått mye oppmerksomhet i Distrikts-Norge, er selvsagt omleggingen av den differensierte arbeidsgiveravgiften. Denne ordningen er det mest treffsikre og minst byråkratiske distriktpolitiske virkemidlet vi har. Derfor har Regjeringen prioritert å kjempe for dagens ordning. Da det ble klart at denne ikke kunne videreføres i sin nåværende form, intensiverte Regjeringen arbeidet med å komme frem til gode alternative løsninger og en myk overgang.

Den 14. november bad jeg ESA om en utsettelse med å iverksette endringer til 1. juli 2004. Jeg har lagt vekt på at en søknad om utsettelse måtte avvente ESAs vedtak om overgangsordningen, slik at dette vedtaket kunne ligge i bunnen som en sikkerhet. En ny søknad kunne ellers

gripe forstyrrende inn i ESAs behandling av den foreliggende notifikasjonen, altså notifikasjonen om tre års overgangsordning.

I sitt svar den 21. november sier ESA at de ikke kan gi en forhåndsuttalelse om det endelige vedtaket, men gir uttrykk for at sjansen til å oppnå godkjenning er minimal.

Dette er så langt ESA formelt kan gå i å avslå nå. Uten at det foreligger en godkjenning, mener jeg at det er uaktuelt å gjennomføre utsettelsen. Det vil være i strid med norsk lov og EØS-avtalen å gi slik støtte uten at den er forhåndsgodkjent av ESA. Det vil dessuten være uklokt å gi næringslivet i områdene falske forhåpninger. En negativ konklusjon vil føre til vedtak fra ESA om tilbakebetaling fra det enkelte foretak.

En samlet komite ber videre Regjeringen utforme et forslag til regelverk som så langt som mulig viderefører gradert avgift for bransjer eller vesentlige deler av bransjer som ikke er i konkurranse med andre virksomheter i EØS-land. I den offentlige debatten har et slikt alternativ vært fremhevet, og tanken har vært at flere virksomheter da kan slippe den høyeste avgiften, altså normalavgiften for resten av landet. Regjeringen er innstilt på å søke notifisert en slik ordning som skiller mellom bransjer, eller deler av bransjer. Regjeringen tar derfor sikte på å legge frem et konkret forslag til notifikasjon og en vurdering av virkningene av et slikt avgiftsvedtak innen den fristen som Stortinget har satt.

Selv om norsk økonomi nå preges av ny optimisme, kan vi ikke slå oss til ro med det. Vi må fortsatt holde fast ved en budsjettpolitikk som ikke bidrar til å øke presset mot rente og mot krone. Samtidig er det viktig at partene i arbeidslivet holder fast ved moderate lønnsoppgjør. Stadig høyere lønnsvekst enn hos konkurrentene vil gjøre at det blir for dyrt å produsere i Norge. Det vil sende norske arbeidsplasser ut av landet. Regjeringen legger derfor vekt på det inntektspolitiske samarbeidet.

Det er bekymringsfullt at flere partier i denne sal tar til orde for en politikk som vil forverre vilkårene for norsk næringsliv.

Sosialistisk Venstreparti ønsker både å øke skattene og bruke mer oljepenger. Ideologisk sett er jeg uenig i en slik politikk, fordi det vil redusere den enkeltes valgfrihet ved at mer av egen inntekt skal forvaltes over offentlige budsjetter. Dessuten sender det regningen for økte offentlige utgifter i dag til fremtidige generasjoner, ved at man spiser av pensjonsfondet, noe som Petroleumsfondet da i praksis fungerer som.

En slik pengebruk er dessuten næringsfiendtlig, ved at den øker faren for at vi igjen får et særnorsk høyt rentenivå. Økte skatter vil gjøre det dyrere å skape arbeidsplasser i Norge. Når vi vet at økningen i ledigheten er kostnadsbestemt, er det merkelig at man kan få det for seg at det å øke kostnadene for bedriftene skal bedre situasjonen.

Jeg er glad for at Arbeiderpartiet subsidiært vil stemme for tilnærmet uendret skattenivå neste år. På den måten får ikke Arbeiderpartiet igjennom sitt opprinnelige forslag om å øke skattene for bedriftene og lønnsmottakerne. I sitt alternative statsbudsjett la partiet opp til å

bryte sitt eget valgløfte fra 2001, endog utstedt som et «verdipapir til velgerne». Der het det at toppskatten skulle lønns- og prisjusteres. Arbeiderpartiet la opp til en videreføring av beløpsgrensene fra 2003 til 2004. Gjennom budsjettforliket får Arbeiderpartiet nå anledning til å oppfylle sitt valgløfte.

Fremskrittspartiet har på sin side lagt opp til å bruke enda mer av fremtidens pensjoner enn noen andre i Stortinget. Partiet melder seg etter min oppfatning ut av den økonomiske virkeligheten hvis de tror at det ikke vil bidra til økte renter. Jeg har forstått det slik at Fremskrittspartiets formann er svært fornøyd med at han slipper å ta ansvar. Nå kan partilederen sitte i TV-debatter og «bruke pengene flere ganger», slik man – ifølge ham selv – kan gjøre i opposisjon. Det er tydelig at enkelte er fornøyd med ikke å ha innflytelse.

Regjeringen – for sin del – tar ansvar. Vi tar ansvar for en politikk som har bidratt til å få ned rente og kronkurs, som reduserer skattene, og som bidrar til å sikre og skape arbeidsplasser. Vi tar ansvar for en politikk som gir økt økonomisk vekst, som får ledigheten til å bremse opp, og etter hvert gå ned. Vi tar ansvar for en politikk som prioriterer velferd, og som forbedrer innsatsen for dem som trenger det aller mest. Og vi tar ansvar for å fornye Norge, slik at vi er i stand til å møte morgendagens utfordringer – i en internasjonal, kunnskapsbasert økonomi.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Tore Nordtun (A): Hadde finansministeren tatt seg tid til å lese Arbeiderpartiets budsjettforslag, hadde han også sett at innslagspunktet for toppskatten er pris- og lønnsjustert fra vår side.

Så til hovedspørsmålet mitt. Finansministeren nærmest friskmeldte norsk økonomi i Aftenposten i dag. Det er bra dersom det er tilfellet. Det får vi håpe det er. Men vi står overfor store strukturomlegginger. I et av punktene i budsjettavtalen er nevnt bl.a. Årdal og Høyanger, de tunge, store industristedene. Finansministeren sa at Regjeringen tar ansvar også på dette området, og jeg vil spørre:

Hvilket ansvar tar finansministeren for disse to industristedene? Flere andre vil antakeligvis kunne komme i en vanskelig situasjon. Hvilket verktøy vil finansministeren ta i bruk for at disse industristedene skal være liv laga også i framtiden?

Statsråd Per-Kristian Foss: For ordens skyld: Regjeringen lønnsjusterer innslagspunktet for toppskatten. Lønnsutviklingen er som kjent noe høyere enn prisutviklingen for tiden, for å si det forsiktig.

Det er gledelig at Arbeiderpartiet tar dette til inntekt for seg selv, men dette er altså Regjeringens forslag, som de nå subsidiært stemmer for. Det er ikke mindre gledelig av den grunn. Vi er gjerne med på å oppfylle Arbeiderpartiets valgløfter – på dette området.

Årdal og Høyanger er en del av budsjettavtalen, hvor vi erklærer at vi skal bidra med de virkemidler som er

nødvendige, i tillegg til bedriftenes egen innsats. Men jeg må si, som jeg har sagt i offentlige debatter tidligere: Norsk Hydro har hovedansvaret for den omleggingen som de selv medvirker til. Det gir store konsekvenser i et lite lokalsamfunn. Nå har man god tid til å forberede seg, og jeg forventer at Hydro kommer opp med de tiltak som er nødvendige. Regjeringen vil da vurdere om det i tillegg til dette er nødvendig å bruke de eksisterende virkemidler, bl.a. gjennom SND og på andre måter, for å sikre at industrisamfunnene får en god mulighet til å omstille seg – i pakt med det som har skjedd på andre steder med ensidig industri.

Siv Jensen (FrP): Fremskrittspartiet forbruker ikke fremtidens pensjoner. Vi investerer i fremtidig verdiskaping, og det er noe ganske annet. Og jeg vil bare minne om at i Fremskrittspartiets alternative statsbudsjett er den underliggende utgiftsveksten 12 milliarder kr lavere enn i Regjeringens opprinnelige budsjett.

Mitt spørsmål gjelder skatt. I Finland gjennomfører man nå betydelige skatte- og avgiftsreduksjoner. Finske myndigheter gir uttrykk for at lettelsene på kort sikt vil gi et inntektstap, men på lang sikt vil de gi økte inntekter til den finske stat.

I Norge har vi tilsvarende eksempler. Man kunne ha satt ned alkoholavgiftene og derved fått økte alkoholinntekter, noe vi så av den budsjettavtalen som ble inngått mellom Fremskrittspartiet og Regjeringen i fjor, hvor lavere alkoholavgifter gav høyere inntekter. Tilsvarende kunne vi gjort med bilavgiftene. Der gjorde man det motsatte: Man satte opp firmabilbeskatningen, salget av nye biler stupte, og skatteinntektene avtok. Hvorfor i all verden er det ikke mulig å få Høyre i regjering til å endre på modellene, slik at skattetenkningen blir mer dynamisk enn den som nå er lagt til grunn?

Statsråd Per-Kristian Foss: Beregningsmodeller for virkningen av skatte- og avgiftsendringer gjennomføres ikke etter «synse»-metoden.

De fleste kan vel ønske at endringer man gjennomfører, ikke har provenyvirkninger. Det er jo vanlig at Finansdepartementet presses mye på dette og får spørsmålet: Er det ikke lavere? At man liksom går til bransjeorganisasjoner – til vin- og brennevinshandleres foreninger, eller hva det heter for noe, eller til bilprodusenter og bilimportører – og legger deres tall til grunn, slik Fremskrittspartiet har gjort i sitt alternative budsjett, mener jeg hadde vært hyggelig. De ville jo selvfølgelig ønske å få det ned. Men jeg synes det på en måte er å melde seg litt ut av den seriøse verden.

Det å ha en faglig debatt om priselastisiteten og etterspørsvirkninger av dramatiske avgiftsreduksjoner er høyst berettiget. Dette har vært gjenstand for en offentlig utredning, bl.a. på Fremskrittspartiets initiativ. Noe endring av modellen er nå til gjennomgang. Men det er altså ikke slik at vi går til dem som er selgere på området, og ber om å få deres tall. Det er litt andre faglige vurderinger som ligger til grunn for dette.

Jeg registrerer at mange har henvist til den finske skatteomleggingen. Den er interessant. Men for ordens skyld bare nevner jeg at det for kapitalskattens vedkommende er en omlegging som skal gjennomføres med virkning fra 2005. Hele reformen er smurt med ca. 5 milliarder kr i samlede skattelettelser. Jeg noterer med interesse at Arbeiderpartiet fremhever dette som positivt. Det er oppløftende – med sikte på neste år.

Øystein Djupedal (SV): Et element som er interessant i den finske skatteomleggingen, er at man der nå skatlegger aksjeutbytte. Finland og Norge var de eneste landene som ikke hadde skatt på aksjeutbytte. Det vil nå bli slutt for Finlands vedkommende. Det betyr at Norge faktisk er det eneste skatteparadis som er igjen, slik Aftenposten helt korrekt beskrev Norge som i dag.

La meg bare ta ett poeng: For denne regjeringen står fremdeles – så vidt jeg forstår – Sem-erklæringen og målsettingen om skattelettelser fast. Og hvis jeg har forstått Sem-erklæringen riktig, mangler det ca. 10 milliarder kr i skattelettelser. Mener virkelig Regjeringen at det er klokt å gå inn for skattelettelser av dette omfang, når man har så store utfordringer innenfor det som er fellesskapets ansvarsområde? Ta skole, som har vært et hovedtema gjennom mange valgkamper, der de aller fleste vil se at det er store mangler. Ta kommuneøkonomien, som nå riktignok får 2 milliarder kr mer gjennom forliket. Samtidig vil de fleste si at dette bare er å trå vannet, for det tilsvarer faktisk de tapte skatteinntektene som kommunene har.

Hvordan er det mulig å prioritere skattelettelse i en situasjon der kommunene faktisk skriker etter mer offentlig innsats for å trygge velferden, og der arbeidsledigheten faktisk er høy? Den optimismen finansministeren nå snakker om, er det vanskelig å få øye på. Hvordan kan man i en slik situasjon mene at det er riktig å prioritere skattelettelse foran velferd? Det er mitt spørsmål.

Statsråd Per-Kristian Foss: Hvis man går med bind foran øynene, får man ikke øye på noe som helst – heller ikke optimismen. Men det er altså dokumentert gjennom undersøkelser av Statistisk sentralbyrå at flere bedriftsledere nå oppgir andre forventninger om neste år enn de gjorde tidligere, i mer positiv retning. NHOs undersøkelser blant deres medlemmer går i samme retning. Og – for å si det slik – uten at jeg tror hr. Djupedal får øynene opp for det heller: OECD har i dag gitt ut en rapport som sågar friskmelder norsk økonomi, som det heter i presseoverskriften, dog med en viss bekymring, for lønnsveksten neste år. Det er en bekymring jeg for øvrig deler.

Den finske skattereformen skal jeg gjerne gå inn på. Den har det ved seg at den er fordelaktig for store aksjeutbytter, ikke så fordelaktig for småsparere i aksjemarkedet. Det har den vært kritisert for. Men det er interessante elementer å hente fra den reformen, ikke minst at den også gir en samlet skattelette, som jeg sa, i størrelsesorden 5 milliarder kr.

Det er behov for å kombinere skattereform med skattelettelser. Det kan gjennomføres innenfor en modell, et

samlet budsjett, som også ivaretar vesentlige velferds-hensyn. Det har vi vist gjennom tre år.

Marit Arnstad (Sp): Både Høyres finanspolitiske talsmanns innlegg i dag og finansministerens innlegg viser at en åpenbart er svært lettet over å slippe å snakke mer med Fremskrittspartiet i høst, og at en har inngått et forlik som gjør at en slipper å ha mer med Carl I. Hagen og hans mannskap å gjøre. Samtidig forsøker en å tviholde på løftet om skattelette, som har blitt så liten etter hvert i dette forliket at den knapt er synlig i forhold til det som var Høyres løfter før valget i 2001. Det skaper noen interessante spørsmål om hva Høyre kommer til å gjøre framover, og hva Høyre vil velge neste gang.

Nå har Høyre og Regjeringen ett år igjen på å oppfylle det løftet de har gitt velgerne om i overkant av 10 milliarder kr til i skattelette. Har Høyre og Regjeringen tenkt å prøve å oppfylle det løftet sammen med erkefienden Fremskrittspartiet, eller med Arbeiderpartiet, som har brukt de to siste årene på å argumentere mot skattelette? Eller kan vi allerede nå konkludere med at det skatteløftet har Høyre og Regjeringen lagt vekk?

Statsråd Per-Kristian Foss: Det er to interessante trekk i denne debatten om budsjettet og budsjettforliket. Det ene er at alle synes det er veldig leit at de ikke har fått lov til å være budsjettpartner med Regjeringen. Det er jo hyggelig at det er en kø av mulige fast følge-partnere – for å holde meg til terminologien. Det andre som er interessant, er at de fleste er så fornøyde med budsjettet for 2004 at de har lyst til å snakke mest om budsjettet for 2005. Det er i og for seg også hyggelig, men Regjeringen har ikke begynt på de drøftelsene ennå. Det er kanskje noe tidlig ut fra de økonomiske utsikter vi må legge til grunn for 2005.

Men mandatet for den utredning som går under navnet Skauge-utvalget, var også Senterpartiet med på å utforme. Senterpartiet har altså sett det som et behov å gjennomføre en skattereform som reduserer forskjellen mellom marginalsattesats på kapital og på arbeidsinntekt, og for å gjøre noe med formuesskatten. Og hvis man skal gjøre noe med formuesskatten, må man gjøre noe annet enn å sitte og se på den. Da kan det bli noen realiteter av det. Det tror jeg er ganske viktig for en annen vesentlig senterpartiverdi, nemlig å beholde norsk kapital i virksomhet i Norge. Da er det viktig å gjøre noe med den diskriminerende formuesskatten.

Ranveig Frøiland (A): I min alder er ein ikkje så oppteken av fast følge lenger. Ein får halda seg til det stabile.

Arbeidarpartiet har inngått ein avtale som sikrar meir pengar til kommunane, for å ta vare på skule og omsorg. Kommunalminister Erna Solberg seier at dette likar ho dårleg. Dei må omstilla seg, dei får nok pengar, seier ho. Arbeidarpartiet har vore med på å sikra at lova om mel-lombels tilsetjing ikkje skal tre i kraft no. Arbeidarpartiet har vore med på å sikra at ein ikkje skal gjera noko med

avtalefesta pensjon, og heller ikkje med permisjonsreglementet. Kommunalminister Erna Solberg gjekk til frontalangrep på fagforeningane, på LO-kartellet sin konferanse på Gol, les vi.

Spørsmålet mitt til finansministeren er: Er finansministeren samd med den andre nestleiaren i Høgre i at dette budsjettforliket ikkje er bra, korkje for landet eller for folket, eller gleder han seg litt med representanten Lille-tun i dag?

Statsråd Per-Kristian Foss: Jeg tillater meg litt spøkefullt å bemerke at etter alle disse inviter til fast følge har jeg iallfall registrert at partnerskapsloven må være bredt akseptert i Stortinget. (Munterhet i salen) Det gleder iallfall meg.

Jeg er enig i absolutt det meste av det Erna Solberg har sagt – jeg skal ikke her avsløre hva uenigheten måtte bestå i – om at kommunene ikke må tolke det at de får mer penger, som en invitt til å slappe av når det gjelder behovet for å se om man rett og slett kan få mer igjen for pengene – altså effektivisering, rasjonalisering i kommunal virksomhet. Det var det hun sa, og ikke at hun likte det dårlig.

Jeg håper heller ikke at det vil skje. Jeg tror ikke at det vil skje, for kommunene vil være under et stadig forventningspress, som gjør at fornuftige kommunepolitikere også ser behovet for bl.a. å benytte den muligheten som nå ligger i endringene i momsreglene, nøytral moms, for å kunne se hva som er billigst – kjøpe tjenester sammen med andre kommuner, gjøre det i privat regi eller gjøre det på en effektiv måte i egen regi.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Per Erik Monsen (FrP): Det er neppe bare Fremskrittspartiet som mener at det norske avgiftsnivået er for høyt. For mange av avgiftene er det liten folkelig støtte fordi avgiften i seg selv, eller avgiftsnivået, oppleves som urimelig. Det gjelder f.eks. alkoholavgiftene, som undersøkelser har vist at så mye som 70 pst. av befolkningen ønsker å redusere, fordi avgiftsnivået har kommet helt i utakt med alle andre europeiske land, og folk flest ser at i tillegg til at prisene er urimelig høye, skaper det en lang rekke problemer i form av en økende grenshandel, hjemmebrenning og ikke minst smugling, ikke bare av 96 pst. sprit, men etter hvert i økende grad også av vin og – særlig i det siste året – av øl. Smugling gir store fortjenester og har gitt grobunn for organisert kriminalitet av betydelig omfang.

I tillegg til at grenshandelen, som nå bare med Sverige sannsynligvis har kommet opp i omkring 9 milliarder kr og også er kraftig økende i forhold til Danmark, gjør at staten taper store avgiftsinntekter, går det også i stor grad ut over norske arbeidsplasser, i første rekke innen handelsnæringen, men også i en rekke norske produksjonsbedrifter. Når prisforskjellene mellom Norge og våre naboland stadig øker, vil problemene også øke. Det er derfor uforståelig at Regjeringen ikke ser at

den etter hvert må gjøre noe med dette, men i stedet velger å stikke hodet i sanden og late som om problemet ikke eksisterer. Påstanden om at det vil bli for dyrt å gjøre noe, er det all grunn til å stille spørsmål ved.

Det er en rekke eksempler på at det å sette ned avgifter gir økte inntekter til staten. Det er sannsynligvis også tilfellet når det gjelder engangsavgiften på bil. Nivået på bilavgiftene er et stort problem i Norge, ikke minst den voldsomme progresjonen gjør at det for svært mange mennesker ikke er behovet som styrer bilkjøpet. Særlig for familier med mange barn kan det være helt nødvendig å ha en større bil med både flere seter og romslig bagasjeplass. En slik bil vil veie mer enn en småbil og også ha en større motor. Progresjonen i engangsavgiften gjør at en slik bil blir altfor dyr for de fleste barnefamilier, og de må nøye seg med små, trange og mindre sikre biler som ikke dekker deres transportbehov.

De høye nybilprisene gjør også at Norge har en av de eldste bilparkene i Europa. Gjennomsnittsalderen har passert 10,2 år og er stigende, og vi har mer enn 500 000 biler på norske veier som er 15 år eller eldre. Nyere biler er både «renere» og mer trafiksikre enn gamle. Det har i de siste årene vært en rivende utvikling når det gjelder passiv sikkerhet i bil, og det bør ikke være slik at norske bilister på grunn av høye avgifter må kjøre rundt i mer trafikkfarlige biler enn bilister i andre land. Derfor ønsker Fremskrittspartiet en gradvis nedtrapping av avgiftsnivået mot et europeisk gjennomsnittsnivå.

Vi har en rekke avgifter i Norge som er altfor høye, er uheldige eller er urimelig innrettet. Pr. i dag er det dessverre bare Fremskrittspartiet som ønsker å gjøre noe med det. Tidligere var også Høyre bekymret over en del avgifter, men dessverre ble det høsten 2001 brått stille. Det må ha vært en stor skuffelse for de av Høyres velgere som faktisk trodde at Høyre mente det de skrev i budsjettinnstillingen høsten 2000, hvor Høyre faktisk foreslo å redusere alle alkoholavgiftene med 17,5 pst., hvor de uttrykte betenkeligheter med den sterke progresjonen i engangsavgiften, ville harmonisere vektårsavgiften med EUs minstesatser, mente at de høye bensinprisene var et betydelig problem, og ville redusere dieselavgiften ned til svensk nivå, og som om ikke det var nok: faktisk foreslo å avvikle sjokoladeavgiften, avgiftene på alkoholfrie drikkevarer og avgiften på engangsemballasje for drikkevarer. Siden har Høyre stort sett gått inn for å prisjustere de avgiftene som de for tre år siden mente det var riktig å fjerne.

Fremskrittspartiet blir ofte beskyldt for å vingle og for å skifte standpunkt, men vi mener faktisk det samme om disse sakene som vi gjorde for tre år siden. Høyre, derimot, kan vel neppe beskyldes for å ha holdt en stø kurs. At Fremskrittspartiet nå igjen er alene om å ville gjøre noe med det norske avgiftsnivået, er muligens bra for Fremskrittspartiet, men det er langt fra bra for landet.

Til slutt vil jeg gi Regjeringen ros for én ting: at den nå endelig ser ut til å ha fått på plass en generell momskompensasjonsordning for kommunene som ser ut til å kunne fungere, slik at en helt nødvendig konkurransestimulering av alle kommunale tjenester kan komme i gang.

Og vi ser fram til at en tilsvarende ordning også skal komme i gang for statlig virksomhet. Den er ikke mindre nødvendig der.

Kristin Halvorsen (SV): Det er sagt at dette er et historisk budsjettforlik, fordi erkefiendene Arbeiderpartiet og Høyre har inngått budsjettforlik og blitt enige om et budsjett som er så akseptabelt for Arbeiderpartiet at de kan stemme subsidiært for det ved møteslutt i dag.

I SV har vi prøvd å forholde oss til denne situasjonen saklig og ryddig. Vi ser at Arbeiderpartiet har endret budsjettet i riktig retning på en del vesentlige områder. Samtidig er det slik at det som står igjen når det gjelder økte egenandeler for en del utsatte grupper, er endringer fra i år til neste år som ikke SV kunne ha gått for. Det gjelder egenandeler f.eks. for dem som vi klarte å få til et løft for i forbindelse med bostøtte etter at de fikk enorme strømregninger i våres, og det gjelder f.eks. stønadsordninger for enslige forsørgere.

Det er også slik at dette forliket inneholder kutt på en del vesentlige og viktige miljøområder som går motsatt vei av det som SV ville ha gått for. Men vi har ikke ropt og skreket og sagt at nå ser vi den nye storkoalisjonen i norsk politikk og tror at et ekteskap mellom Høyre og Arbeiderpartiet har kommet for å bli. Vi ser på dette som et hvileskjær, som å trå vannet i en stortingsperiode der Høyre har dominert budsjettet både første året og andre året, ikke i like stor grad dette tredje året, men som Semerklæringen kommer til å prege også det fjerde året. Det er altså et hvileskjær i et stort Høyre-prosjekt. Derfor har vi sagt at dette er sparkling i en situasjon der man trenger hammer og sag. Det er jo fristende noen ganger å sparkle dårlig treverk når en ser at det ser dårlig ut, mens det vi vet gjelder for framtiden, er å bruke litt kraftigere redskap og få ordnet det en gang for alle. Det holder en stund, men det er kortsiktig moro.

Derfor trenger denne Regjeringen en helt annen politisk utfordring. Høyre-politikken trenger et klart alternativ, og den trenger noe annet enn en ny eventuell mindretallsregjering som kan baute seg fram fra uke til uke. Den trenger et fast flertall som kan ta noen store solidariske grep for fellesskapet, som kan vare en hel stortingsperiode.

Man ruster ikke opp et kunnskapssamfunn etter innfallsmetoden og ved å endre et budsjett fra halvår til halvår. Man bekjemper ikke forskjeller i et av verdens rikeste land ved å øke egenandeler det ene halvåret og redusere noen av dem igjen det neste, og ved å gi ut gigantiske skatteletter det ene halvåret og legge seg litt på hvil det neste. Da må man drive en systematisk omfordelingspolitikk. Man slåss heller ikke mot arbeidsløsheten gjennom å kjøre en så uforutsigbar politikk overfor næringslivet at de ikke vet hva de skal forholde seg til. Denne rekken kunne jeg gjort mye, mye lengre.

Det SV nå ser for seg som vår jobb i norsk politikk, er å mobilisere fram mot stortingsvalget i 2005 på den måten at vi gjerne vil oppnå flertall for vår politikk underveis, og med det meget klare mål at vi gjerne vil invitere folk flest til å være med på et politisk prosjekt som er

større enn summen av endringen på de enkelte kapitler og poster i forbindelse med et statsbudsjett, som er et stort, solidarisk prosjekt, en dugnad for solidaritet og fellesskap.

Det er én sak som kan stenge for en slik mobilisering. Det er hvis ja-siden i Arbeiderpartiet mener at EU-saken er den viktigste saken i vår tid, og at en ny omkamp om norsk EU-medlemskap haster mer enn alle andre saker og mer enn et nytt flertall i 2005. Det er ikke fordi SV ikke har respekt for at flertallet i Arbeiderpartiet har et annet EU-syn enn oss, men det er fordi vi ikke har noen tro på at man klarer å mobilisere fram mot et nytt, stort fellesskapsprosjekt hvis deler av en slik allianse, nemlig Arbeiderpartiet, skal stå arm i arm med høyresiden annenhver dag og argumentere for et norsk EU-medlemskap. I norsk politisk debatt har EU-kampen en klar høyre-/venstreakse. Vi skal ikke undervurdere hva slags motkrefter man står overfor dersom vi skulle klare å få til et romslig, frodig, solidarisk prosjekt fram mot neste stortingsvalg. Det vil være mange som ser sine egne interesser truet av det.

Ved høstens valg gjorde SV sitt beste valg noensinne. Vi mobiliserer mange på grunn av verdier. Vi mobiliserer mange på grunn av et klart ønske om mer mål og mening i politikken. Mange sier at i en situasjon hvor markedet skifter så raskt og hvor internasjonal økonomi kan herje med arbeidsplasser fra dag til dag, kan vi ikke ha en politikk som også flyter for vær og vind. Da må man ha en politikk som sier: Vi ønsker å oppnå noen helt klare prosjekter og mål, og vi ønsker å styre etter dem, og det skal vare i fire år.

La meg derfor komme med noen overskrifter om hva en slik politikk burde inneholde.

For det første: Staten i Norge eier mye rundt omkring i mange bedrifter og viktige deler av norsk infrastruktur, men vi har i altfor liten grad mål og mening med hva man skal bruke det statlige eierskapet til. Et eksempel som omtales i finansinnstillingen, er situasjonen i Årdal og Høyanger. Staten eier 44 pst. i Norsk Hydro. Norsk Hydro mener at de ikke skal fortsette å investere i disse industrisamfunnene, fordi det ikke hører hjemme i deres framtidige strategi for selskapet – ikke fordi det er ulønnsomme investeringer, men fordi det ikke er som et ledd i deres strategi. I SV mener vi ikke at Stortinget kan opptre som styre i Norsk Hydro eller gripe direkte inn og gjøre om beslutninger som styret i Norsk Hydro fatter, men vi mener at staten som eier frasier seg den makt og myndighet som ligger i eierskapet, hvis man ikke er med og har en strategi for hvordan man ønsker å bruke det eierskapet, og har klare signaler overfor de styrene som da skal gjøre jobben på vegne av eierne. En slik politikk og en slik debatt må vi ha. Det er på den måten, i kompromisset mellom kapital og styring, at Norge er bygd. Det er dette kompromisset som vi selv også må tuft framtiden på.

For det andre må næringslivet vite hva de skal forholde seg til av rammebetingelser. Det er veldig uforutsigbart når verkstedindustrien f.eks. igjen opplever forslag til endringer i permitteringsloven i en situasjon hvor de mangler ordrer, og hvor de sliter med å holde på kompe-

tansen, og man på grunn av endringer i permitteringsloven tvinges til å si opp folk istedenfor å kunne holde på den arbeidskraften i håp om at det vil komme bedre tider. Nå varsler finansministeren at han har håp om at bedre tider kommer. Da er det bakvendt at man skal tvinge bedrifter til å foreta slike disponeringer i forhold til sin arbeidskraft at man sender folk ut i arbeidsløshet, eventuelt tvinger folk til å flytte, og at bedriftene ikke er i stand til å ta nye ordrer. Det samme vil gjelde dersom det er store svingninger i andre rammebetingelser eller i pengepolitikken, som i fjor sommer tok kverken på en del industriarbeidsplasser.

Det tredje punktet er det som dreier seg om kommuner og velferd. Her har kommunalminister Erna Solberg sluppet katta ut av sekken, for hun regner dette som et unntaksår for den privatisering og den konkurranseutsetting som Høyre mener er nødvendig i Kommune-Norge. Der må vi jo bestemme oss. På morgenen i dag lyste finansministeren mot meg på trappen min med: Fru Halvorsen, kom deg ut, bruk kredittkortet, kjøp, gå berserk i julehandelen, redd nasjonen! Ja vel, jeg er ikke så vanskelig å be, men det er vel ikke akkurat det som er den største og viktigste oppgaven i norsk politikk akkurat nå. Det er jo en større og viktigere oppgave å kunne holde de løftene som veldig mange kommer med overfor alle de ungene som har hverdagen sin i skolen, og de lærerne og de foreldrene som er opptatt av det. Og da må de satse på kommunene – ikke bare som et hvileskjær innimellom all Høyre-politikken – da må vi si at dette mener vi er viktig, fordi vi har slåss for fellesskapsløsninger, som alle, også de som egentlig har penger til å kjøpe seg noe annet, skal slutte opp om, og fordi det skal lyse sånn at vi virkelig ser hva vi satser på for framtiden.

Det fjerde er det som dreier seg om samarbeid mellom partene i arbeidslivet. Når denne regjeringen setter ned et utvalg som skal vurdere hvordan midlertidige ansettelsler skal fungere for framtiden, og så i siste sving, i det øyeblikket dette utvalget er i ferd med å legge siste hånd på verket, sier at nei, vi har tenkt å endre det uansett, bare sitt der og diskuter, dere, men vi har bestemt oss, da tar man ikke partene i arbeidslivet på alvor.

En viktig grunn til at Norge har vært en velferdsstat, er at man har klart dette samarbeidet mellom en aktiv stat og partene i arbeidslivet, og at folk har tatt ansvar sammen.

Min liste er mye lengre enn dette. For eksempel tror vi på en renessanse for miljøpolitikken. Vi tror at veldig mye av det vi har behov for framover, er en annen innsats for ny fornybar energi og for å utnytte den elektrisiteten vi har, på en slik måte at folk ikke får gigantiske overraskelser når strømregningen kommer, og slik at vi kan skaffe industrien ny kraft. Fordeling, internasjonal politikk, hele skole- og utdanningssamfunnet på samme vis. Vi ønsker å invitere folk til å være med på å diskutere denne visjonen, diskutere det som kan være en ny politisk oppvåkning, som alternativet til en høyredominert regjering, ledet av Kristelig Folkeparti.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Olav Akselsen (A): Når eg høyrer Kristin Halvorsen, får eg lyst til å minna om at det ikkje er nok å seia halleluja, ein må gjera det òg.

SV gjev no uttrykk for at dei er bekymra for den aukande arbeidsløysa. Det synest eg er positivt, men eg stiller meg spørsmålet om ein kan ta dette på alvor. I dag vil SV auka bruken av oljepengar i god, gamal tradisjon, men i løpet av 1990-talet har dei stemt imot nesten alle prosjekt som har skaffa oss desse oljeinntektene.

I det siste har fleire av representantane frå SV vore bekymra for kraftforedlende industri. Samtidig er SV det partiet som gjer mest for å hindra at denne industrien får tilgang på kraft, og i tillegg har dei ivra svært mykje for særnorske miljøavgifter. Det siste året har over 20 000 industriarbeidsplassar gått tapt. Mellom anna har det forsvunne 5 000 industriarbeidsplassar i offshorenæringa. Svaret frå SV på dette er å fjerna 1 milliard i investeringar til neste år. Då må det nesten vera lov å spørja: Er det slik at 5 000 er for få? Burde endå fleire ha gått utan jobb i dag?

Kristin Halvorsen (SV): I SV har vi den evnen at vi ikke bare sier halleluja, men vi gjør det også. Vi mener at nettopp det å ha visjoner og klare mål for framtiden er en vesentlig drivkraft i politikken. Vi kan ikke bare drømme oss tilbake til de grepene som virket på femtitallet, når vi skal diskutere rammebetingelser for norsk næringsliv framover.

Det er en veldig stor utfordring at den virksomheten som knyttes til offshore, har en viss forutsigbarhet når det gjelder omfanget. Akselsen vet like godt som jeg at det kan variere med 30 milliarder det ene året og 70 milliarder det andre året i investeringer. Det gir veldig stor uforutsigbarhet. Det betyr f.eks. at et slikt sted som Stord har 1 000–2 000 faste arbeidsplasser det ene året, må leie inn arbeidskraft det andre året for å klare å ekspedere leveranser, og så ut i arbeidsløshet igjen. Vi mener at man skulle hatt mye større forutsigbarhet når det gjelder dette.

Når det gjelder kraft: Ja, her mangler Arbeiderpartiet både økonomisk sans og vanlig folkevett. Det er altså ikke miljøbevegelsens seier i gasskraftsaken som har sørget for at gasskraftverk ikke bygges. Det er prisen. Vi tapte. Vi har mange forslag til mye rimeligere og mer bærekraftig energiutnyttelse enn de gasskraftverkene som nå har blitt et mantra for industrien. Bioenergi, f.eks., er bedre, billigere og har store volum.

Torbjørn Hansen (H): Representanten Halvorsen har som vanlig gitt en underholdende vurdering av den politiske situasjon. Jeg er glad for at hun fant plass til omtale av problemene med arbeidsløshet i sitt innlegg. Sosialistisk Venstreparti vil løse problemene med ledighet ved å ansette flere folk til å løse ulike problemer innenfor offentlig sektor og bruke nesten 7 milliarder mer av oljeformuen til dette formål samt øke skattene kraftig.

Da synes jeg det er på sin plass å spørre representanten Halvorsen om hun frykter hvilke konsekvenser det vil ha for privat sektor. For det er i privat sektor ledighe-

ten har oppstått, og kravet fra næringslivet er nå at man viser moderasjon, og at man lar lettelsene i pengepolitikken virke også i 2004. SV har valgt å øke offentlige utgifter nesten 4 pst. til neste år. Da kan man nesten spørre om det er en bevisst strategi fra Sosialistisk Venstreparti å avvikle store deler av privat næringsliv.

Til slutt vil jeg spørre om representanten Halvorsen mener det er sosialt ansvarlig å kutte kontantstøtten med 3 657 kr pr. måned for tusenvis av barnefamilier med én måneds varsel?

Kristin Halvorsen (SV): Det SV foreslår for statsbudsjettet i 2004, er å bruke 2,3 milliarder kr mer enn det Regjeringen foreslår, for å sette i gang virksomhet når det gjelder både oppussing av skolebygg, opprustning av infrastruktur, f.eks. rassikring, osv. Det mener vi er en langt mer ansvarlig politikk for å få folk i jobb, enn det Høyre har lagt fram. Vi står ved hver eneste arbeidsplass vi foreslår i offentlig sektor. Vi står ved at vi foreslår at vi skal ansette arbeidsløse lærere istedenfor å la dem gå arbeidsløse i en situasjon hvor man trenger den arbeidskraften, og hvor mange lærerværelser står på randen av forgubbing, for å si det rett ut.

Men vi vedstår oss også det vi foreslår i privat sektor. Det er private bedrifter som driver rassikring. Det er private bedrifter som pusser opp skolene. Det er nettopp de delene av privat næringsliv som i dag har problemer fordi de mangler oppdrag. Det er den kapasiteten vi kan utnytte for helt nødvendige samfunnsoppgaver, som vi løser nå som vi har hender til å utføre dem og penger til å betale dem for å gjøre jobben.

Gjermund Hagesæter (FrP): SV skryter av miljøprofilen sin. Dei skryter også av at partiet går inn for særnorske miljøkrav. Og dei verkar ikkje spesielt opptekne av at dette vil medføre utflagging av norske bedrifter og dermed auka arbeidsløyse.

Når det derimot gjeld miljøforslag som ikkje vil ha desse skadeverknadene, er dei mindre observante, og dei er mindre velvillige til å støtte. Der har nemleg Framstegspartiet eit forslag som går ut på at ein skal ha avgiftsincitiv for svovelfritt drivstoff. Dette er drivstoff som allereie i dag blir produsert i Noreg, men det blir så eksportert til land som allereie har innført avgiftsincitiv, og som ønskjer denne typen drivstoff.

Eg vil stille dette spørsmålet til Kristin Halvorsen: Kvifor kan ikkje SV støtte dette, vere med på å leggje til rette for at miljødrivstoff skal vere tilgjengeleg også i Noreg?

Kristin Halvorsen (SV): Det er en utrolig kortsiktighet og mangel på forståelse i Fremskrittspartiet med hensyn til hvor lønnsomt det er å satse på en skikkelig miljøpolitikk. Norsk industri har i veldig mange sammenhenger klart å finne lønnsomme, gode miljøløsninger og er helt i forkant i verdensmålestokk på mange områder. Det er fordi man har klart å finne den miksen mellom krav til omlegging og utslipp som har gjort at bedrifter har lagt seg i selen for å produsere stadig mer miljøvennlig. De

har i veldig stor grad lyktes. Det er bare å se seg rundt på veldig mange industriområder, se hvordan miljøet der ser ut i dag, i forhold til hvordan det gjorde tidligere. Det er derfor en komplett misforståelse at den industripolitikk som Fremskrittspartiet forskriver, er mer lønnsom og bedre, når de mener at norsk industri kan konkurrere med en tut og kjøp-politikk – og ikke bry deg om det som måtte være av utslipp – etter u-landsstandard. Det er helt håpløst! Tvert imot, det er lønnsomt å gjøre det motsatte.

Når det gjelder denne svovelen i drivstoff, er vi enige i intensjonen, men representanten må ha meg unnskyldt for at jeg ikke kan alle underpunktene på dette. Det som SV og Fremskrittspartiet er uenige om når det gjelder dette, er jo Fremskrittspartiets ønske om at bensinen skal være billigst mulig generelt sett. Vi ser gjerne på innretningen med hensyn til hvordan dette gjøres.

Presidenten: Vi får komme tilbake til det en annen gang.

Odd Holten (KrF): Regjeringen fikk svært klare og entydige signaler fra et samlet næringsliv, med NHO i spissen, om å ha et stramt budsjett, for dermed å få ned renten og svekke den norske kronekursen.

Regjeringen har nå levert, og alle nyter godt av hele 4,5 pst. rentereduksjon og en svekket kronekurs, med stor betydning for familieøkonomi, kommuner og næringsliv. I tillegg til dette har også Regjeringen allerede levert 20 milliarder kr i lettelsener, da mest til næringslivet.

Sosialistisk Venstreparti er preget av ja takk, begge deler i sin økonomiske politikk og har derfor i alle år hatt vanskelig for å ta medansvar på økonomiske områder. De ønsker mer skatt til næringslivet i år – 4 milliarder kr – og mer bruk av oljepenger. Hele 6,8 milliarder kr ønsker de å bruke, men uten å øke produksjonen. Er dette den medisinske Sosialistisk Venstreparti mener det er behov for for å få en bedre sysselsetting i Norge?

Kristin Halvorsen (SV): En liten gladmelding om svovelfri bensin først, for finansministeren kunne opplyse da jeg var i ferd med å sette meg, at dette vil komme som et krav fra 2005 og uansett bli innført. Det er jo gode nyheter for både Fremskrittspartiet og SV.

Så til det som dreier seg om rammebetingelsene for næringslivet: Hvor i all verden har Kristelig Folkeparti fått det fra, at SV driver og øker skattene for næringslivet? Ikke fra vårt alternative budsjett! Vi gir skattelette til næringslivet i vårt alternative budsjett. De viktigste to elementene i den skatteletten er for det første at vi reduserer arbeidsgiveravgiften. Det mener jeg er en riktig vei å gå. Det andre er at vi endrer avskrivingssetningene på investeringer i industrien, fordi vi mener det vil være riktig i dagens situasjon å gi bidrag til mer fornyelse i norsk industri. Og så endrer vi noen av skattene i næringslivet, men i sum går det altså i pluss.

Her er det mye interessant som Kristelig Folkeparti kunne lære meget av.

Marit Arnstad (Sp): SVs leder hadde en kraftsalve om kommunal og lokal velferd i forhold til den oppmuntningen folk har fått i dag om å låne penger for å handle til jul. Det er en kraftsalve jeg er hjertens enig i! Det virker ganske meningsløst at det her skal stå i avisen at en oppfordrer folk til å låne penger for å julehandle og øke det private forbruket. Og samtidig skal en si at det er et unntakstilfelle at en i det hele tatt får bedre økonomi i kommunene for å ansette flere hjelpepleiere, eller omsorgspersoner for barna våre i grunnskolen eller i SFO. Det er merkelig!

Men jeg er opptatt av kommuneøkonomien. Det regner jeg med at også SV er. Senterpartiet har prøvd å gå igjennom det vi nå ser med hensyn til kommuneøkonomien i forhold til barnehageforliket. Så langt vi kan se, er ikke barnehagereformen i realiteten fullfinansiert gjennom det kommuneøkonomiske opplegget man nå legger opp til. Det er ikke mulig å få det til å gå i hop med den skattesvikten man har, og med den øremerkingen man har på andre områder, bl.a. til psykiatri. Derfor er det en utfordring til SV å ta det alvorlig, ikke bare si at kommunene antakelig har fått det de trenger, men ta det alvorlig. Skal vi oppfylle barnehageforliket, blir vi allerede i revidert nasjonalbudsjett nødt til å ta et større løft enn det som er tatt i høstens budsjett.

Kristin Halvorsen (SV): Vi i SV er enige med Senterpartiet i at det som hadde vært viktig for kommunene, ikke bare var at man reddet 2 milliarder kr i forbindelse med dette årets budsjett. Det har jo gjort kuttejobben rundt i kommunene litt lettere enn den var, men det betyr altså ikke at vi kan sitte og tenke: Hva skal vi satse på neste år? Det betyr bare at vi kan si: Å, vi kan kutte litt mindre enn vi trodde, på helt nødvendige ting som befolkningen etterspør.

Barnehageavtalen er vår baby. Den skal vi vokte, og den skal vi sørge for blir gjennomført til siste detalj. Hvis Senterpartiet har regnet og funnet andre regnestykker enn oss når det gjelder barnehageavtalen, så ser vi gjerne på det. Vi følger gjerne opp i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett, fordi barnehageavtalen og barnehagereformen er et av de store løftene man til tross for en Høyre-dominert regjering har klart å få til i denne stortingsperioden. Billigere barnehager til alle barn som trenger det, er en veldig viktig reform SV har slåss for i 25 år, og mange barn har dessverre blitt voksne på den tiden. Nå skal vi ikke ha flere konfirmanter før dette er på plass!

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Jon Lilletun (KrF): Sjølv ein finansminister fortener i grunnen å verte sitert riktig og verte tillagd dei motiva han har. Eg las òg intervjuet med Per-Kristian Foss og hørte på radioen i dag. I intervjuet seier han: Gå og bruk pengar for å handle, og så seier han i radioen: Lån i alle fall ikkje meir enn det du har råd til! Så eg oppfattar faktisk at han sa at ein kunne bruke den auka romslegheita ein har fått i familieøkonomien, til å gle seg, men at ein ikkje skulle gjere det som det vart påstått at det vart

gjort her. Eg synest ein skal tillegge folk dei meiningane dei har kome med.

Elles er eg glad for at både representanten Akselsen og representanten Halvorsen er innstilte på å bruke meir halleluja. Eg håper jo det av og til skal gje seg utslag i forhold til den måten ein beskriv Regjeringa sin politikk på, som eg synest ein er nokså unyansert på.

Det er godt å kunne slå fast at hovudprioriteringane til Regjeringa i statsbudsjettet vert førde vidare med forliket som no er i hamn. I Regjeringa sitt framlegg til statsbudsjett låg det inne ei brei satsing på å skape og å sikre arbeidsplassar, og kampen mot arbeidsløysa vert ytterlegare styrkt. Det låg inne ei kraftig satsing på kommunane, og det vert meir utover det til kommunane. Det låg inne ei sterk satsing på høgare utdanning, og det vert meir både til skulebygg og til timar. Det låg inne ei tung satsing på helse, m.a. på psykiatri, og det vert endå meir til helse.

Kampen mot fattigdom i Noreg og i fattige land vert førd vidare og forsterka i neste års budsjett. Gjennom handlingsplanen mot fattigdom skal nær ein milliard kr gå til målretta tiltak for å løfte fattige og rusmiddelmissbrukarar i vårt eige land ut av uføret. Slik kan vi få bukt med fattigdomen som – trass i breie velferdstenester og langvarig arbeid for utjamning – framleis finst. Det er ei skam at vi har så mange fattige barn i Noreg, sa tidlegare statsminister Oddvar Nordli på TV for nokre år sidan. Det er eit synspunkt som Kristeleg Folkeparti og den sitjande regjeringa deler og tek konsekvensen av.

Vi har fått eit godt budsjett for landet. Arbeidarpartiet skal òg ha æra for at dei var villige til å strekke seg langt og til å setje ein strek over halvparten av sine krav. Kutt i kontantstøtte og friskular, slik Arbeidarpartiet hadde skissert i sitt alternative budsjett, er sjølv sagt ikkje aktuell politikk for Kristeleg Folkeparti. Like uaktuelt er det å skulle vere med på å svekke ordninga med skattefrådrag for gaver til frivillige organisasjonar.

Dette er viktige ideologiske saker for familiepartiet Kristeleg Folkeparti, saker som er tett knytte til vårt kristne verdigrunnlag og vårt menneskesyn. Difor er desse kuttforslaga uakseptable for Kristeleg Folkeparti. Men då Arbeidarpartiet var villig til å leggje dette til side og rette blikket mot dei områda vi står saman om, låg det til rette for eit fornuftig forlik. Det skal altså Arbeidarpartiet ha ros for.

Det som få har sagt noko om her i dag, og som eg har lyst til å ta med noko om, er det gledelege i at bistanden til fattige land og utviklingsarbeidet vert auka med over 600 mill. kr, og er oppe i 0,94 pst. av BNI. Dette er i tråd med planen om å nå eit bistandsnivå på 1 pst. av BNI.

Særleg viktig er det at bistanden til utdanning får eit kraftig lyft. Utdanning er jobb nr. 1 for å skape utvikling. Ingen andre investeringar gjev meir tilbake i kampen mot fattigdom enn nettopp utdanning. 123 millionar barn i verda står utan grunnutdanning, og fleirtalet av desse er jenter. Budsjettet legg opp til å auke satsinga på utdanning med om lag 200 mill. kr, og siktemålet er at utdanningsbistanden skal verte dobla frå 2003 til 2005.

Vi skal òg merke oss at bistandsbudsjettet tek på alvor at det er ein nær samanheng mellom miljøspørsmål og fattigdom. Som eit ledd i oppfølginga av Johannesburg-konferansen vil det over ein treårsperiode verte løyvt 375 mill. kr ekstra til arbeid med vatn, energi, landbruk og biologisk mangfald over bistandsbudsjettet. Vidare skal miljøforvaltinga i Noreg sine samarbeidsland styrkast. I kampen for ei berekraftig utvikling er det òg gledeleg at Regjeringa har lagt fram handlingsplanen for Nasjonal Agenda 21.

Det har vore ein del snakk om glede, og det har vore ein del snakk om mi glede. Det er heilt sant at gleda var til stades, både for ryddigheita og for at eg synest budsjettet vart godt. Men det er eitt punkt som Arbeidarpartiet ikkje har sagt noko særleg om når dei har synt til mi glede, og heller ikkje når det gjeld andres glede. Det har eg lyst til å ta med til slutt, for det er glede over at ei god regjering får lov til å halde fram med arbeidet sitt. Det vil eg takke Arbeidarpartiet for.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Torstein Rudihagen (A): Eg skal ikkje forfølge den debatten som var i stad om kven som bør ha fast følge, men det er i alle fall to interessante hendingar i denne budsjettprosessen som utfordrar det politiske landskapet framover. Den eine er jo det no så mykje omtalte gledesutbrotet til Lilletun over forliket, og det andre er Jan Tore Sanner sitt kraftige oppgjær med den parlamentariske basisen til Regjeringa her i salen tidlegare i dag.

Men i Kristeleg Folkeparti er det jo ikkje berre Lilletun som lét munnen springe over med det hjartet er fullt av. I avisa GD i går skriv fylkesleiaren for Kristeleg Folkeparti i Oppland at Kristeleg Folkeparti sine hjertesaker har fått eit lyft i budsjettforliket som nylig vart inngått. Men samstundes tek ein opp spørsmålet om Sem-erklæringa og meiner at i den situasjonen vi er i no, bør skatteløftet i Sem-erklæringa takast opp til revidering. Er Kristeleg Folkeparti sin parlamentariske leiar einig med fylkesleiaren sin i det?

Jon Lilletun (KrF): Nokre hjertesaker er styrkte, nokre hjertesaker har ein klart å halde på, slik at dei ikkje vert utsette for kutt. Eg tykkjer at finanspolitisk talsmann frå Høgre, Jan Tore Sanner, hadde eit glimrande innlegg her i dag, der han på ein god måte skisserte dei politiske skiljelinene. Eg skulle kanskje ønskt at både Arbeidarpartiet, SV og andre parti erkjende meir at den tunge børa som ein har bore med stramme budsjett – det å måtte seie nei til mange ting – faktisk gjev resultat. Det synest eg òg kunne kome med. Vi prøver faktisk å ha ein heilskap og å snakke om dei positive tinga.

Så når det gjeld skattelette: Det er opplagt at det var usemje mellom regjeringspartia om dette før vi gjekk inn i Sem-forhandlingane. Når vi har forhandla fram eit grunnlag, seier vi sjølv sagt at vi står ved det grunnlaget. Vi arbeider for at mest mogleg av det grunnlaget skal gjennomførast. Men ut frå den økonomiske situasjonen

som har vore, er det ei større utfordring no enn det var den dagen ein inngjekk forliket.

Siv Jensen (FrP): Det er direkte fornøyeleg å se representanten Lilletun så lykkelig som han er nå om dagen. Det er lenge siden sist. Dette kan vi andre bare glede oss over. Den lykken oppstod selvfølgelig på grunn av det gryende kjærlighetsforholdet som nå oppstår mellom Arbeiderpartiet og Kristelig Folkeparti. Her pågår det altså en het flørt, og det skjer mens Høyre sitter i den same regjering og ser på.

På kort sikt innebærer selvfølgelig dette at man fortsett kan ha en samarbeidsregjering, men på lang sikt er dette et signal om at Kristelig Folkeparti forbereder seg på – hva skal en si – å tuppe Høyre ut av regjeringkontorene for å kunne invitere Arbeiderpartiet inn. I en tidligere replikkveksling snakket Jon Lilletun om samlivskursene som man nå hadde reddet. Betyr det at det egentlig er Kristelig Folkepartis representanter som burde gå på disse samlivskursene, for å lære seg til å være trofast hos den ene partneren man har valgt, fremfor på en måte å drive den form for bigami som vi nå er vitne til i Kristelig Folkeparti?

Jon Lilletun (KrF): Ja, det er kjekt at det at eg er lukkeleg, òg kan smitte over på andre. Eg synest faktisk representanten Jensen var riktig godvillig i replikken sin her no. Det er jo bra.

Men her er det ingen som har svikta nokon. Det er regjeringspartia som felles har gått inn i eit forlik, på same måten som vi var i eit forlik med Framstegspartiet i fjor. Eg trur vel at vi alle er slik skapte at vi treng samlivskurs. Difor er eg veldig lei meg for at Framstegspartiet ikkje stor det.

Det er ei interessant utsegn i dag som eg må utfordre tilbake på, slik at Siv Jensen kan kommentere det seinare i dag. Ho sa nemleg i sin tale, som ein kommentar til dette med Hagen sin dobbelte rekneskap:

«Det er ikke slik at ethvert utspill fra Fremskrittspartiet er et planlagt løftebrudd.»

Det er nøyaktig sitert, og eg trur det òg vil stå i protokollen.

Eg håper at vi kan treffast på samlivskurs, representanten Jensen og eg.

Presidenten: Det høres hyggelig ut.

Karin Andersen (SV): Det er snart jul. Og mens de av oss som har mest, har fått julegaver fra denne regjeringen som gjør at vi kan gå berserk med kredittkortet vårt, har altså andre fått det verre. Senest denne uken innrømmet Bjørg Tørresdal i «Politisk kvarter» en morgen at det var flere fattige i Norge nå enn før, og at dette var et alvorlig problem. Mens køen hos Frelsesarmeen og Kirkens Bymisjon vokser, og veldig mange kommuner kutter i sosialhjelpen under statens normer – det har jeg ringt rundt og forhørt meg om, og barnefamiliene som i fjor vinter fikk litt hjelp til å klare strømrøgningen, de aller fattigste av dem, ikke skal få det til neste år – går Jon Lil-

letun og skryter av fattigdomssatsingen til Regjeringen. Jeg håper inderlig at det er sinnet og ikke gråten som setter seg fast i halsen til dem som må gå til Frelsesarmeen.

Jeg vil spørre Jon Lilletun: Er det slik at den virkelighetsbeskrivelsen som regjeringspartiene og deres forlikspartner har seg imellom av situasjonen, er det som er den virkelige sannheten om fattigdommen i Norge, eller er det den virkeligheten som de som må gå på Frelsesarmeen, faktisk opplever og forteller om? Når har Kristelig Folkeparti tenkt å legge breidsiden sin til for denne saken?

Jon Lilletun (KrF): No er det ikkje slik at heile den gruppa som representanten Andersen snakka om når det gjeld t.d. bustøtteordninga, var folk som var av dei fattigaste. Det er ikkje slik at dei generelle velferdsordningane våre har hjelpt til slik at dei ikkje har vorte fattige. Det er det som er heile utfordringa. I staden for berre å hamre, å hamre, slik ein idealist som representanten Andersen er, gjer, kunne vi kanskje møtast til ein diskusjon om korleis vi klarer å målrette ein del ordningar slik at dei vil rette opp igjen det dei generelle ordningane ikkje har klart å ta fatt i. Eg er overbevist om at før vi klarer å kombinere generelle ordningar med meir målretting av ein del ordningar, vil òg talet på fattige kome til å stige framleis.

Eg trur på Frelsesarmeen sine skildringar. Eg trur på dei som fortel om verkelegheita der ute. Men eg er overbevist om at berre generelle ordningar ikkje vil hjelpe, og difor må vi òg ha vilje til å målrette.

Karin Andersen (SV) (fra salen): President! Jeg ber om ordet til en åpenbar misforståelse.

Presidenten: Representanten Andersen har bedt om ordet til oppklaring av en åpenbar misforståelse.

Karin Andersen (SV): Bostøtteordningen er ingen generell ordning som går til folk som har god råd. Bostøtteordningen er svært strengt behovsprøvd når det gjelder både inntekter og utgifter. Det er de fattigste barnefamiliene som fikk hjelp i fjor, og som har mistet den hjelpen i år.

Presidenten: Ønsker Lilletun å svare?

Jon Lilletun (KrF): Jeg tar det i neste svar.

Eli Sollied Øveraas (Sp): Først vil eg få seie at det var ein fornøyeelse å registrere representanten Lilletun si udelte glede og begeistring over budsjettforliket med Arbeidarpartiet. Sjølv om det er mange i Kristeleg Folkeparti som har hevda at Senterpartiet ikkje evnar å gle seg over norsk politikk for tida, så vil eg gi uttrykk for at eg var tilfreds med den retninga budsjettforliket tok.

Men Sem-erklæringa står fast: Det vert teke opp att fleire gonger under debatten i dag, og det betyr ytterlegare skattelette på rundt 10 milliardar kr. Sjølv etter forliket er det fleire kommunar som gir uttrykk for bekymring i

forhold til nedlegging på områda barnehage, eldreomsorg og skule, og eg vil formidle vidare – ikkje på vegner av Senterpartiet, men på vegner av fleire ordførarar – den bekymringa som rår i kommunane. Romsdals Budstikke skriv at ein flyttar for å spare. Det gjeld eldre som flyttar tre gonger i løpet av eit år. Er det dette ein meiner med rasjonalisering i Kommune-Noreg? Mi utfordring til representanten Lilletun er: Kva prioriterer Kristeleg Folkeparti, betre eldreomsorg eller ytterlegare skattelette?

Jon Lilletun (KrF): Fyrst eit kort svar til representanten Karin Andersen: Eg snakkar om generelle ordningar generelt. Når det gjeld bustøtta, sa eg at det ikkje berre var dei fattigaste som fekk del i bustøtta, og det står eg fast ved.

Så til representanten Eli Sollied Øveraas: Eit utval i Kristeleg Folkeparti gjekk gjennom kommunane sin situasjon, og dei føreslo tre tiltak. Det eine var styrkte økonomiske rammer over ein del år for å rette opp det mis høvet som hadde vorte skapt gjennom mange år. Det andre var større fridom for kommunane, og det tredje var at ein òg måtte gjennomføre strukturendringar og rasjonalisering i kommunane.

Det er no slik at vi har betra økonomien, og eg meiner det òg må skje framover. Vi la fram den største fridoms pakka som har vore lagd fram for kommunane, som òg Senterpartiet stemde mot delar av. Og det tredje er, som sagt, at det må gå føre seg ei kontinuerleg fornying og strukturering i kommunane for at kvar enkelt krone skal nå lengst mogleg fram til den enkelte som bur i kommunen. (Presidenten klubbar.)

Eg høyrer presidenten klubbar, og det respekterer eg sjølvsagt. Men no var det slik at eg skulle svare på to ting på ein gong her, og det klarte eg nesten på eit minutt.

Takk, president.

Inge Lønning hadde her gjeninntatt presidentplassen.

Presidenten: Derfor klubber presidenten to ganger.

Ranveig Frøiland (A): Lilletun ropar ut at vi har ei god regjering. Vel, det er veljarane som skal avgjera det. Det ser ikkje ut for at så mange, iallfall, er einige med Lilletun. Men det tek vi sjølvsagt seinare i ei sak for seg.

Det har vore vanskeleg, seier representanten Lilletun, med desse stramme budsjetta å løyva til det som ein ønskjer å løyva til. Altså stramme budsjett: Når ein har prioritert skattelette, så vert det sjølvsagt mindre til andre ting. Det er jo ei prioritering som Lilletun har vore med på ved å gje skattelette til dei som er dei rikaste, så han kan ikkje fråskriva seg det.

Så seier Lilletun at Sem-erklæringa, med ytterlegare skattelette, vert ei større utfordring. Vil det seia at vi no venteleg ikkje får desse store skattelettane til neste år, men at ein vil prioritera velferd og prioritera dei som er fattige og treng mest?

Jon Lilletun (KrF): No har det vel med omsyn til oppslutning vore stunder i historia der representanten Frøiland og eg har synst at veljarane ikkje har dømt våre regjeringar i forhold til kor gode dei har vore. Men det har vi to år på oss til å rette opp, og det håper vi at vi skal klare.

I høve til det eg sa om at det hadde vore ganske tøft å køyre så stramme budsjett, så står eg sjølvsagt ved det.

No er det jo slik at det aller meste av skatteletten er gått til næringslivet. Vi veit at i det alternative budsjettet som Arbeidarpartiet la fram no, beholdt òg Arbeidarpartiet faktisk 15 av dei millionane som Regjeringa har gjeve i skattelette til næringslivet. Difor vert det ganske holt når ein seier at denne skatteletten har gått til dei rikaste. Nei, han har gått til næringslivet, slik at det skal kunne både sikre og lage nye arbeidsplassar.

I høve til det å prøve å skaffe forståing for kor tøft det er å prioritere samtidig som ein skal gje tilstrekkeleg gode rammevilkår, må eg seie at eg synest det er eit felles ansvar for oss her på Stortinget. Arbeidarpartiet skal ha ros for at dei har vore villige til å halde ramma. Eg skal stoppe her. Men vi har eit felles ansvar for å vere folkeopplysarar om at det er ein samanheng, og at vi har ein samla totalitet å halde oss til.

Presidenten: Presidenten er litt i tvil om hvorvidt representanten mistet noen nuller underveis, at det skulle være 15 milliarder og ikke 15 millioner. Stemmer det?

Jon Lilletun (KrF): Presidenten har sjeldan hatt meir rett. Takk.

Presidenten: Replikkordskiftet er dermed omme.

Bjarne Håkon Hanssen (A): Etter at Regjeringen la fram sitt forslag til statsbudsjett, ble det raskt klart for oss i Arbeiderpartiet at det ville bli en hovedoppgave å sikre bedre økonomiske rammer til sykehusene ved budsjettforhandlingene nå i høst. Hvorfor det?

La meg svare ved først å fastslå at helsereformen så langt på mange måter har vært en suksess. Først og fremst fordi ventetiden på nødvendig sykehusbehandling allerede er betydelig redusert for de fleste pasientgrupper. Jeg mener at man også allerede nå kan fastslå at helsereformen på sikt vil gi oss mer helse for hver bevilget sykekroner. Men denne type effektiviseringsgevinster vil det ta tid å hente ut.

Problemet med Regjeringens forslag til statsbudsjett var at helseforetakene ble stilt overfor økonomiske rammer som ikke ville gi nødvendig tid til omstilling. De økonomiske rammene var for små, og kravet til når driften måtte være i balanse, var urealistisk.

Dette førte da også til at de regionale helseforetakene raskt var ute og gjorde det klart at dersom Regjeringens forslag ble stående, ville konsekvensene bli store. En rekke forslag til nødvendige strukturendringer ble lansert.

Slike økonomisk motiverte strukturendringer vil sette hele helsereformen i fare. Folk vil ikke forstå at viktige

tilbud skal legges ned fordi kravet til en drift i balanse stilles for strengt. Dette fikk vi også tydelige eksempler på. I Arendal gikk 15 000 i fakkeltog for å slå ring om akuttberedskapen ved det lokale sykehuset.

I Arbeiderpartiets alternative forslag til statsbudsjett har vi derfor foreslått å øke bevilgningene til sykehusene med 1 milliard kr, samtidig som vi foreslår å skyve på kravet om en drift i balanse med ett år.

I budsjettforliket har vi fått gjennomslag for en økning av bevilgningene med en halv milliard kr, og fullt gjennomslag for å skyve balansekravet med ett år. Dette vil gi helseforetakene større rom for fornuftig omstilling, og det har redusert behovet for omlegginger som kun baserer seg på økonomiske forhold. Dette er svært viktig.

På ett viktig område er det imidlertid god grunn til å rose Regjeringens budsjettforslag. Det gjelder den foreslåtte endringen i fordelingen mellom basisbevilgning og bevilgning til innsatsstyrt finansiering – det som ofte forkortes med ISF – i sykehusøkonomien.

I dag er det slik at 40 pst. av økonomien tildeles sykehusene som basisbevilgning, og 60 pst. som ISF. Regjeringen foreslår nå at 60 pst. skal gis som basisbevilgning, og 40 pst. som ISF. Arbeiderpartiet gir dette forslaget sin fulle støtte, og det har vært viktig for oss å sikre dette forslaget gjennom å inngå budsjettforlik med Regjeringen.

En for stor andel ISF-finansiering fører etter vår mening til at viktige pasientgrupper ikke gis tilstrekkelig oppmerksomhet. Det gjelder særlig pasienter med sammensatte lidelser, med kroniske sykdommer, og det gjelder også pasienter i psykiatrien. Disse pasientene gir med dagens system ikke tilstrekkelige inntekter, og sykehusene tvinges til å velge pasienter med andre, mer enkle diagnoser, framfor disse gruppene for å sikre sine inntekter.

Regjeringen og ikke minst helseministeren fortjener stor ros for å ha tatt det tøffe valget de har tatt på dette området.

Heidi Larssen (H): Kommentarene i forbindelse med forliket om statsbudsjettet mellom Arbeiderpartiet og regjeringspartiene viser at dette er blitt godt mottatt av både fagfolk, næringsliv og media. Det er omtalt som en seier for ansvarligheten og bra for landets økonomi.

Nettopp det å sikre flertall for en ansvarlig økonomisk politikk som gjør at det grunnlaget som er lagt for vekst og økt sysselsetting, ikke forringes, har vært viktig for Høyre. Dette budsjettet skal bidra til å sikre og skape arbeidsplasser, bl.a. gjennom fortsatt lav rente og en konkurransedyktig kronekurs. Grunnlaget for bedre tider er lagt. Vi ser konturene av en gryende optimisme, og dette har vi ikke råd til å skusle bort.

Fremskrittspartiet vet ikke helt hvordan de skal ta dette budsjettforliket. Forurettet har de vært hele tiden, men ellers varierer reaksjonene fra dag til dag og fra person til person. I dag sier Alvheim til Dagens Næringsliv at han ikke hadde trodd at Høyre og Arbeiderpartiet kunne komme frem til enighet. Fremskrittspartiet hadde altså håpet på brudd, slik at spillet kunne gå videre og da med

dem i hovedrollen. Der tok de altså feil. Siv Jensen sa i debatten tidligere i dag at hun ikke hadde trodd at Fremskrittspartiet og regjeringspartiene ville ha klart å komme frem til enighet. Det fikk hun ikke testet ut. De valgte selv å sette seg utenfor. Fremskrittspartiet valgte selv å ikke få innflytelse på neste års statsbudsjett. Heldigvis er det andre som ønsker det. For det er ikke slik som Fremskrittspartiet sier i merknadene, at regjeringspartiene fortsetter sin vingling for å oppnå det alt overordnede, nemlig å sikre fortsatt regjeringsdeltakelse.

Dette er galt. Ikke vinger vi, og regjeringsdeltakelse er intet mål, men et middel. For i motsetning til Fremskrittspartiet har Høyre innflytelse på politikken, på budsjettet, gjennom regjeringsdeltakelse og ikke minst gjennom samarbeid med andre partier. Vi er mer opptatt av hva vi samarbeider om, enn med hvem. Jeg er enig med Siv Jensen i at det er innholdet som betyr noe. Stiller man seg utenfor, har man ingen innflytelse, og det er altså Fremskrittspartiets skjebne denne gangen. Hagens replikk til Stoltenberg tidligere i dag kunne tyde på at Fremskrittspartiet ikke ville ha innflytelse heller. En av grunnene kan jo være at da kan man ikke bruke de samme pengene mange ganger.

Men heller ikke Sosialistisk Venstreparti vet helt hvordan de skal karakterisere det budsjettet som nå blir vedtatt. Her svinger kommentarene ikke bare fra dag til dag, men fra time til time. I merknadene til budsjettet påstår Sosialistisk Venstreparti at det budsjettet vi nå vedtar, har Høyre-stempel, samtidig som de to avsnitt lenger nede sier at mangelen på politisk retning er påfallende. Sosialistisk Venstreparti kan da ikke mene at et budsjett med Høyre-stempel ikke har retning. Men i tilfelle Sosialistisk Venstreparti ikke har fått det med seg, kan jeg fortelle dem litt om hvilken retning det er:

Regjeringen ønsker et sterkt og konkurransedyktig næringsliv, da det er en forutsetning for satsing på skole, helse og sysselsetting. Da må vi ha et stramt budsjett hvor det ikke brukes mer oljepenger, fordi det sikrer lav rente og konkurransedyktig kronekurs, slik at den gryende optimisme i norsk næringsliv som vi nå er vitne til, forsterkes og grunnlaget legges for økt sysselsetting.

Så er det noen som hevder at vi med dette forliket har forlatt Sem-erklæringens mål om skattelette. Til glede for de fleste skattytere i dette land kan jeg opplyse om at det har vi ikke. Det er riktignok ikke de store lettelsene neste år, bare en liten. Men Arbeiderpartiets forslag til skattesjokk for enkeltpersoner og bedrifter på rundt 5 milliarder kr er avverget. Og retningen er grei. På to år har vi fått skatte- og avgiftslettelser på rundt 20 milliarder kr.

Til slutt håper jeg også at Sosialistisk Venstreparti har fått med seg at Regjeringen ønsker å bidra til fornyelse, gjennom satsing på skole, forskning og innovasjon. Budsjettforliket om økt satsing på skole er en god Høyre-sak, og det er en riktig retning med flere skoletimer i grunnskolen.

Marit Arnstad (Sp): Det var nok på en måte godt for alle at det gikk som det gikk i høstens budsjett. Så slipper

Arbeiderpartiet å forholde seg til en krisestemming, så får Kristelig Folkeparti mer til saker partiet er svært opptatt av, og så slipper Høyre å forholde seg til dette forferdelige Fremskrittspartiet. Men når Kristelig Folkeparti er så fornøyd med å knytte seg til Arbeiderpartiet, og når Høyre er så åpenbart glad for å finne en anledning til å kunne terge Fremskrittspartiet, åpner det for noen interessante spørsmål framover om hvor Regjeringen i framtiden har tenkt å hente støtte.

Senterpartiet forholder seg på en saklig måte til forliket. Vi synes det er en bedring av det opprinnelige budsjettforslaget som lå der, men vi anser det ikke for godt nok på en del av de viktige områdene som vi er opptatt av.

Senterpartiet har tre viktige satsingsområder i sitt alternative budsjett. Det ene er en målrettet næringspolitikk som tar næringslivet i hele landet i bruk, og som satser på de områdene der Norge har en mulighet til å gjøre det godt. Det andre er å øke bevilgningene for å bidra til bedre lokal velferd, skole og omsorg. Og det tredje er å skape en mer rettferdig skatte- og fordelingspolitikk der vi erkjenner at vi beskatter en del grupper i det norske samfunnet hardere enn i dag, men der vi også gir mer skattelette til dem som har de laveste lønningene.

Diskusjonen om et stramt budsjett og budsjettbalanse er en gjentakende øvelse år for år. Og det er en litt merkelig diskusjon, i den forstand at de partiene som holder veldig hardt fast på at man skal ha en stram budsjettbalanse, bruker mange velkjente triks for å omgå den såkalte balansen. Å bevilge bare for et halvår er ofte brukt, men også nye omveier når det gjelder statlige og konsejonsmessige salg, og ikke minst å kreve utbytte av stats-eide selskap. I år henter vel staten inn godt og vel 95 pst. av utbyttet i Statkraft. Det er egentlig det samme som å bruke mer oljepenger, men ingen er villig til å innrømme det. Men det gir i alle fall ikke noe mindre press i økonomien, og det gir heller ikke noe mer til avsetning til pensjoner for framtiden.

I Hamlet av Shakespeare er en av de mest kjente replikkene:

«There is something rotten in the Kingdom of Denmark».

Den replikken kan kanskje bli overført til dagens forhold mellom stat og kommune. Det er et eller annet råttent i forholdet mellom stat og kommune, i forholdet mellom forventninger og oppgaver som blir løst, i forholdet mellom det ansvaret som tas de ulike plassene.

For hva er det vi ser i norsk kommunesektor i dag? Jo, gjelden vokser, underskuddene øker, skjønnsmidlene som skal brukes til utjamning, reduseres, og distriktskommunene kommer pr. i dag meget dårlig ut strukturelt sett. Svaret fra Regjeringen har så langt vært: Dere må omstille dere, eller dere må slå dere sammen. Men Regjeringen beskriver en virkelighet som jeg tror veldig mange ute i kommunene ikke kjenner seg igjen i, heller ikke i sine egne kommuner. Fordi de som prøver å få den lokale velferden til å gi i hop – det siste eksemplet er de 124 ordførerne som skrev under et opprop og leverte det til statsministeren i går – har en annen virkelighet å for-

holde seg til enn den virkeligheten som skisseres fra denne talerstolen.

Jeg tror det hadde vært klokt av oss om vi ikke angrep den debatten ved enten å skylde på kommunene når våre egne løfter ikke innfris, eller ved å anklage kommunene for å være irrasjonelle eller for små. Det hadde også vært klokt om vi hadde fortalt sannheten om tallene knyttet til kommunesektoren, og ikke hadde gjort som Regjeringen gjør i budsjettet, teller sysselsettingen i kommunene gjennom antall stillinger, ikke antall årsverk, når vi faktisk vet at over 40 pst. av stillingene i kommunesektoren er deltidsstillinger, og at det oppblåste bildet er gjerne er av kommunesektoren, dermed er ganske feil.

De lokalpolitikere som nå er gått inn i nye verv lokalt, er opptatt av at tjenestene til folk skal bli best mulig. De vil at den lokale velferden skal være best mulig, og det plager dem når de må redusere tilbud, eller når de ikke innfrir de forventningene Stortinget har skapt til dem. Det burde vi ta mer alvorlig enn det vi gjør i dagens finansdebatt. Vi burde også ta et mer langsiktig grep i forhold til de problemstillingene. Det er åpenbart at vi ikke bevilger de pengene innenfor neste års budsjett. Vi må tenke på mer langsiktige tiltak for å bedre den lokale velferden. Og etter Senterpartiets mening bør vi fortelle sannheten om hva en fullfinansiering av de reformene vi går inn for, egentlig innebærer. Vi bør bevilge de midlene som faktisk skal til for fullfinansiering, gjennom en langsiktig opptrappingsplan. Vi må være påholdne med sjøl å gi nye løfter, og vi må få en ordening med å kunne restrukturere en del av gjelden i kommunesektoren.

Så må vi også ha tillit til de løsningene som velges lokalt. Det er Senterpartiets utfordring i forlengelsen av denne finansdebatten og i forlengelsen av neste års budsjett.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Tore Nordtun (A): Det har vært en stor forståelse blant de fleste partiene her i denne salen for hvor mye oljepenger man kan bruke i norsk økonomi uten at det skal gå ut over arbeidsplassene, konkurransevnen, renten eller føre til inflasjon osv. Senterpartiet har vært med i dette store flertallet, stort sett. Jeg leste med forundring i det budsjettet som Senterpartiet nå framla, at de faktisk vil bruke over 3,3 mill. kr mer av de såkalte oljepengene i norsk økonomi.

Det har vært vanskelig å stå fast på hvor mye man skal bruke, nettopp på grunn av utviklingen på arbeidsmarkedet. Vi vet: for mye bruk – mer ledighet. Men i dag ser Senterpartiet annerledes på det. Vi kan bruke mye, mye mer oljepenger med Senterpartiets budsjett.

Ser ikke representanten Arnstad at dette også har en bakside når vi ser på framtidige pensjoner og sysselsettingsproblematikken i Norge?

Presidenten: Presidenten konstaterer at viljen til moderasjon i dag er påfallende stor. Også i dette innlegget ble det sagt millioner hvor det skulle vært milliarder.

Marit Arnstad (Sp): Regjeringen og Arbeiderpartiet bruker 50 milliarder kr av oljepengene i sitt budsjett. Senterpartiet bruker 53,3 milliarder kr av oljepengene i sitt budsjett. Det er forskjellen i budsjettbalanse mellom Senterpartiet og regjeringspartiene og Arbeiderpartiet. Den er ikke stor. Men så er det det at regjeringspartiene og Arbeiderpartiet i budsjettforliket – slik jeg var inne på i mitt innlegg – driver en del småtriksing når det gjelder å omgå budsjettbalansen. Noe av det jeg synes er mest problematisk, og som Arbeiderpartiet er med på, er at de velger å ta så å si rubbel og bit av det overskuddet Statkraft har i år. Det er antakelig den beste måten en kan ødelegge et statseid selskap på, og det velger altså Arbeiderpartiet å være med på istedenfor å være ærlig nok og si: Det er det samme som å bruke oljepenger, det er bare det at vi ikke tør å kalle det oljepenger, og derfor tar vi heller utbytte fra Statkraft.

En må også fortelle meg hva som er forskjellen mellom å kunne stimulere etterspørselen gjennom offentlige budsjett litt mer enn det Regjeringen og Arbeiderpartiet gjør, og det å oppfordre folk, slik sentralbanksjefen gjør i dag, til å låne for å gjennomføre julehandelen. Jeg vil mye heller oppfordre folk til å være reservert når det gjelder lån, og så får vi heller stimulere den offentlige etterspørselen. Det er nødvendig.

Leif Frode Onarheim (H): Representanten Arnstad sa at lokal velferd er viktig. Det er jeg enig i. Det krever næringsutvikling. God næringsutvikling krever bl.a. at vi fortsatt har en høy olje- og gassvirksomhet, og det krever gode eiere. Vil representanten Arnstad være med på at vi da må sørge for at vi gir rammebetingelser også til olje- og gassindustrien – bl.a. når det gjelder arealer – som gjør at den kan fortsette?

Er hun enig i at vi trenger gode eiere, og at de også trenger belønning? Det hun gjør, er at hun vil øke skattene, dobbeltbeskatning på utbytte. Det er klart at det ikke stimulerer til eierskap og store investeringer.

Marit Arnstad (Sp): Jeg er enig med representanten Onarheim i at lokal velferd er avhengig av at en har en god, lokal verdiskaping, og at en driver en nasjonal næringspolitikk.

Jeg er skuffet over Høyre, som på en måte ser ut til å tro at skal en drive næringspolitikk, handler det bare om å gi generelle skatteletter. Nei, det handler om å drive en målrettet næringspolitikk mot de områdene der Norge kan bli best. Olje- og gassindustrien er et eksempel på det. Men da må vi også satse både på den kunnskapen som finnes i olje- og gassindustrien, og på forskningen knyttet til olje- og gassindustrien. Jeg må oppriktig si at jeg ikke ser at denne regjeringen gjør det, rett og slett.

Olje og gass ligger mitt hjerte nær, og jeg vil gjerne gi aktørene gode rammebetingelser. Gode rammebetingelser er ikke å strø skatteletter ukritisk nedover hodet på dem, men bl.a. å gi dem et mye større rom for forskning og utvikling, og også gi dem et stødig, statlig eierskap, der en ikke driver og tar ut utbytte nær sagt av alt de klarer å tjene opp i løpet av et år.

Per Erik Monsen (FrP): Slik jeg oppfatter det, prøver Senterpartiet i all sin ferd å være distriktenes beste venn.

Nå er det slik at gjennomsnittsbilisten i Norge bruker mellom 60 000 og 70 000 kr for å ha den mobiliteten som bilen gir. I byene er det mulig å greie seg uten bil, fordi det er et visst kollektivtilbud, og avstandene er forholdsvis små. I distriktene er kollektivtilbudene ofte ikke-eksisterende, og avstandene er vesentlig større.

Fremskrittspartiet har foreslått å redusere både engangsvavgiftene og drivstoffavgiftene. Dette vil åpenbart være mest fordelaktig for folk i distriktene, der det er større avstander og større bilavhengighet. For næringslivet i distriktene vil lavere drivstoffavgifter være særlig viktig. Hvorfor vil ikke Senterpartiet støtte noen av disse forslagene?

Marit Arnstad (Sp): Samferdsel er et viktig tema, ikke minst i distriktpolitisk sammenheng. Det er også en av grunnene til at Senterpartiet i sitt alternative budsjett har lagt inn 1 milliard kr ekstra nettopp til samferdselstiltak, en samferdselsmilliard som i hovedsak bør gå til å utbedre vegnettet i Norge.

Fremskrittspartiet velger i sin prioritering å redusere avgifter for bilistene. Senterpartiet har valgt en prioritering der vi ønsker å ruste opp de fylkesvegene og riksvegene rundt omkring i dette landet som sårt trenger en opprustning. Vår satsing på samferdsel er knyttet til det. Jeg tror at det er svært viktig for norsk næringsliv, for det er klart at i dag er det så dårlig standard på en del veger i Norge at fisken blir ristet sund lenge før den kommer ned på kontinentet.

Jeg er ikke uenig med representanten Monsen i behovet for å øke bevilgningene til samferdselstiltak, og at det er viktig for distriktsbasert næringsliv. Men vi velger altså en annen innretning. Vi velger å utbedre vegnettet framfor å gi skattelette til privatbilistene.

Heidi Grande Røys (SV): Budsjettavtalen har eit punkt om industrisamfunna Årdal og Høyanger. SV er enig med Senterpartiet i at dette er defensivt i utforming. SV spesielt hadde vel ynkskt at det her i Stortinget hadde vore fleirtal for at næringsministeren skulle gå ein runde til med styret og leiinga i Hydro og jobbe for å få til ei modernisering i regi av Hydro – ei modernisering som er umåteleg lønnsam, med ei avkastning på langt over 20 pst.

Det Senterpartiet gjer, er at dei i Budsjett-innst. S. I skriv ein merknad om at Regjeringa må forhandle fram ein avtale om myndighetsdeltaking i moderniseringa av smelteverka, og viser til forslag under kapittel 9. Eg og SV får ikkje heilt tak på kva Senterpartiet meiner med det forslaget. Eg får heller ikkje tak på om Senterpartiet faktisk har fått tilbakemelding på at det er dette desse to industrisamfunna faktisk ynskjer skal vere løysinga på denne runden her.

Marit Arnstad (Sp): For noen måneder siden var Gerhard Schröder i Norge. Den tyske forbundskansleren

så det ikke under sin verdighet å reise til Norge og forhandle med en norsk industrileder om framtiden til tyske verk og tyske arbeidsplasser.

I prosessen omkring Høyanger og Årdal har det hele tiden forundret meg at jeg ikke har sett statsministeren eller Regjeringen på banen én eneste gang for å prøve å gå inn i drøftinger med Hydro om hvordan en kan modernisere virksomheten, og også om hvordan staten eventuelt kan bidra. Her er det sikkert knyttet ting til moderniseringen både når det gjelder teknologiutvikling og lønnsomhet, der staten kunne bidratt med utviklingsmidler – det er jeg ganske overbevist om. Men jeg har ikke sett noen ting.

Senterpartiet vil i dag utfordre de andre partiene på nettopp dette. Vi synes at vi i Norge også bør ha en regjering som er så opptatt av arbeidsplassene knyttet til industrisiden at de faktisk går inn i en aktiv drøfting med det konsernet det er snakk om.

Vi får antakelig ikke flertall for vårt forslag, men kommer da til å stemme subsidiært for det forslaget som SV bl.a. står bak, om omstillingstiltak knyttet til lokalsamfunnene, og håper iallfall at det kan bli vedtatt.

Ingmar Ljones (KrF): Representanten Arnstad tok nok ein gong opp at Senterpartiet vil gi meir pengar til kommunane, slik at dei kan løysa kommunale oppgåver. I kommuneproposisjonen i år blei det lagt vekt på at lokaldemokratiet skal framhevast, lokalpolitikarane skal få større råderett over eigne midlar og rett til å prioritera i samsvar med kommunen sine behov. Då kommuneproposisjonen blei behandla, gjekk Senterpartiet imot å fjerna mange av dei øyremerkte tilskota til kommunane som bind kommunane sin handlefridom.

Senterpartiet sitt alternative budsjettframlegg indikerer heller ingen ny kurs. Spørsmålet til representanten

Arnstad blir då: Er Senterpartiet for å styrkja lokaldemokratiet og gi ordførarane – inklusiv senterpartiordførarane – og andre lokalpolitikarar tillit og rett til sjølve å prioritera, eller vil Senterpartiet at staten framleis skal styra kommunane gjennom øyremerkte tilskot?

Marit Arnstad (Sp): Svaret på om Senterpartiet vil bidra til å styrke den lokale handlefriheten, er ja. Det betyr ikke at vi ukritisk forholder oss til alt det Regjeringen foreslår.

Vi stemte for et flertall av de forslagene som Regjeringen hadde om økt lokal handlefrihet. Men vi så også at et par-tre av forslagene kunne få ganske skjeve virkninger. Blant annet er det en skole i mitt fylke nå – en spesialskole – som plutselig, hals over hode, har fått beskjed om at dette ikke lenger er en statlig oppgave, den skal finansieres kommunalt. Jeg regner med at dette er et utslagene av at en her la inn en del tilskudd i rammene som egentlig bare dreide seg om en ti-tolv kommuner, og så ble det fordelt jevnt utover 434 kommuner. Det er klart at den type skjevheter kunne ikke Senterpartiet stemme for. Men vi stemte for mange av de andre forslagene som Regjeringen la opp til.

Vi mener at lokal handlefrihet er absolutt nødvendig. Men lokal handlefrihet må gå hånd i hånd med at en tar tak i de ressursmessige utfordringene kommunene står overfor, og at en blir enig om noen langsiktige grep for å gjøre noe med den ressurs situasjonen som er i kommunene.

Presidenten: Det var siste ord på formiddagsmøtet.

Den reglementsmessige tid for formiddagens møte er ute. Forhandlingene avbrytes, og nytt møte settes kl. 18.

Møtet hevet kl. 15.05.

Møte onsdag den 26. november kl. 18

President: Inge Lønnings

Dagsorden:

Sakene på dagens kart (nr. 22)

Man fortsatte behandlingen av

s a k n r . 1

Debatt om finansministerens redegjørelse om Regjeringens forslag til statsbudsjett og om Nasjonalbudsjettet for 2004

(Redegjørelsen holdt i Stortingets møte 8. oktober 2003)

s a k n r . 2

Innstilling fra finanskomiteen om Nasjonalbudsjettet for 2004 og forslaget til statsbudsjett medregnet folketrygden for 2004 (Budsjett-innst. S. I (2003-2004), jf. St.meld. nr. 1 (2003-2004), St.prp. nr. 1 (2003-2004), unntatt kapittel 11, og St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 1-11 (2003-2004)

s a k n r . 3

Innstilling fra finanskomiteen om skatte-, avgifts- og tollvedtak for 2004, endring av Stortingets skattevedtak for inntektsåret 2003, rammetilskudd til kommunesektoren mv. for 2004, tilfeldige utgifter og inntekter i statsbudsjettet for 2004 og statsbudsjettets kapitler som gjelder utbytte mv. for 2004 (Budsjett-innst. S. nr. 1 (2003-2004), jf. St.meld. nr. 1 (2003-2004), St.prp. nr. 1 (2003-2004) og St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 1-11 (2003-2004))

Statsminister Kjell Magne Bondevik: Regjeringens budsjettforslag for 2004 er et budsjett for arbeidsplasser, velferd og fornyelse. Disse prioriteringene er opprettet gjennom budsjettforliket med Arbeiderpartiet. Jeg vil gi honnør til vår samarbeidspartner for et konstruktivt og godt samarbeid. Dette sikret den verdighet og ryddighet en slik prosess bør ha.

Forhandlingene foregikk over en kort periode. Vi slapp å se forhandlere gå ut og inn av dører gjennom flere uker. Dette har skapt ro rundt budsjettbehandlingen og bidrar til stabilitet for norsk økonomi. Det har også styrket tilliten til politikerne og til det politiske system.

I fjor høst framholdt Regjeringen at det var behov for et stramt budsjett for å bidra til å redusere rentenivået og svekke kronekursen. Dette ble gjentatt og gjentatt. Vi fikk vedtatt et stramt budsjett. Det siste året har vi også sett resultater av det. Renten har gått ned med 4,5 prosentpoeng. Kronekursen har svekket seg med rundt 13 pst. mot euro siden begynnelsen av dette året. Det har bidratt til å bedre konkurransevnen og trygge arbeidsplasser i konkurranseutsatt sektor.

Det er et hovedmål for Regjeringen å sikre og skape arbeidsplasser. Ett menneske mer i ledighetskøen er ett for mye.

I nasjonalbudsjettet har Regjeringen lagt til grunn en bedring av arbeidsmarkedet i løpet av vintermånedene. Det er nå tegn til at veksten i ledigheten er i ferd med å stoppe opp. Budsjettet legger til rette for en positiv utvikling. Optimismen i næringslivet øker igjen. Konkrete tiltak i budsjettet vil også bety flere i arbeid. Byggeprosjekter for mange milliarder settes i gang, bevilgningene til veibygging øker, forskningsinnsatsen trappes opp, arbeidsmarkedsetaten styrkes, og antall tiltaksplasser økes – for å nevne noe.

Vi lever i et velferdssamfunn i Norge. De fleste av oss tar velferden for gitt. Men et velferdssamfunn måles på hvordan vi tar vare på dem som trenger det mest. Derfor er tiltak mot fattigdom, styrket eldreomsorg og en godt utbygd helsetjeneste med særlig satsing på psykiatri viktige prioriteringer i budsjettet.

Budsjettet er ellers preget av fornyelse gjennom økt vekt på forskning og nyskaping, at kvalitetsreformen innen høyere utdanning blir fullfinansiert, at barnehageforliket får full oppfølging, sterk satsing på kollektivtrafikk og kamp for verdens fattige og forfulgte. Kort sagt: Regjeringen leverer!

I mange land drøftes nå store utfordringer innenfor velferdsområdet. Flere legger opp til omfattende reformer. Norge er heldigere stilt enn de fleste land vi kan sammenlikne oss med. Vi har oljeressurser. Mange spør seg da hvorfor vi ikke kan bruke mer av oljepengene. Da er hovedsvaret: Å styre oljeformuen med kløkt og visdom er solidaritet med kommende generasjoner. Også våre barn og barnebarn fortjener å få del i vårt velferdsnivå. Fortsatt utgjør Petroleumsfondet under en fjerdedel av våre pensjonsforpliktelser. Dessuten må vi unngå en pengebruk som fører til opphetning av økonomien, med stigende priser og renter som undergraver økte bevilgninger.

At regjeringspartiene og Arbeiderpartiet er enige om disse rammene for budsjettpolitikken, gjorde et forlik lettere. Arbeiderpartiets eget budsjettforslag inneholder dårlige inndekningsforslag, som fjerning av kontantstøtten og skattefradraget for gaver til frivillige organisasjoner og kutt i friskolestøtten. Men heldigvis var det mulig å få i stand et forlik uten slike uheldige innslag.

Fremskrittspartiets opptreden i budsjettprosessen har vært forunderlig. Først fikk Regjeringen voldsom kritikk for budsjettforslaget. Så kom en mildere tone og tilsynelatende forhandlingsvilje. Så brøt Fremskrittspartiet forhandlingene etter kort tid, istedenfor å følge invitasjonen om å prøve videre. Slik satte partiet seg selv på sidelinjen. Det er også vinglete i det ene øyeblikk å si at man ikke har ansvar for Regjeringen og skjelle den ut, for så i neste øyeblikk å ville ha en toårig avtale med den samme regjering, som skulle avskjære Regjeringen fra å gjennomføre viktige deler av Sem-erklæringen ved å hindre oss i å ha samarbeid med andre enn Fremskrittspartiet.

Samarbeidsregjeringen har igjen fått igjennom et budsjett hvor vi beholder våre hovedprioriteringer og tar nye

steg i retning av å gjennomføre Sem-erklæringen. Dette bærer preg av alle tre regjeringspartier, ikke bare ett, slik noen av taktiske grunner ynder å framstille det. På dette grunnlag tar Regjeringen fortsatt ansvar.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Jens Stoltenberg (A): Først vil jeg rose statsministeren for at Regjeringen har vist stor imøtekommenhet i forhandlingene og vært villig til å endre budsjettet sitt i betydelig grad på viktige områder. Det gjorde det mulig å få til vesentlig økning i kommunenes inntekter. Vi mer enn doblet økningen i kommunenes frie inntekter. Vi fikk til vesentlig større satsing på skole og eldreomsorg, og vi lyktes i å redusere taket på egenandeler, fra 2 500 kr, slik Regjeringen hadde foreslått, til 1 550 kr. Vi har også fått til mange andre forbedringer i budsjettet – så mange forbedringer at parlamentarisk leder Jon Lille-tun mener at budsjettet er blitt bedre.

Mitt spørsmål til statsministeren er om han er enig med sin parlamentariske leder i at budsjettet er bedre nå enn det opprinnelige forslaget fra Regjeringen. I tilfelle han ikke mener det, hva er det som er så negativt ved forliket at det oppveier den kraftige satsingen på kommunene, på sykehus, på kampen mot ledigheten, som vi fikk på plass gjennom forliket?

Statsminister Kjell Magne Bondevik: Jeg fikk det samme spørsmålet i spontanspørretimen sist, om hvordan jeg så på Jon Lille-tuns uttalelse. Da sa jeg vel noe slikt som at i disse tider må det være rom for slike gledesyttringer, og at mange i Stortinget i så måte har noe å lære av Jon Lille-tun.

Selv sier jeg at det var et svært godt budsjettforslag, og det var et godt budsjettforlik, fordi vi greide å finne rom for ytterligere styrking av områder som også Regjeringen prioriterer, bl.a. skole, helse og andre velferdstiltak, og ikke minst kampen mot ledigheten. Men når Stoltenberg gav meg ros, vil jeg gi ros tilbake. Jeg vil takke Arbeiderpartiet for at de ikke insisterte på bortfall av kontantstøtten, at de ikke insisterte på bortfall av skattefradrag for gaver til frivillige organisasjoner – og at en opprettholder en skikkelig støtte til friskoler, slik at også barn av folk med lavere inntekter kan ha råd til å gå der. Slik ville det ikke blitt hvis Arbeiderpartiet hadde fått det som de ville.

Hva som er negativt i forliket, er først og fremst inn-dekningsforslagene og kuttene. Der var Regjeringens forslag bedre enn Arbeiderpartiets.

Carl I. Hagen (FrP): Dette var da voldsomt med ros. Når jeg hører den rosen som Jens Stoltenberg gir Kjell Magne Bondevik og omvendt, minner det meg om en debatt som vi hadde for ca. et år siden. Debatten vi har hatt i dag, er faktisk veldig lik den vi hadde i fjor. Det er bare at Jens Stoltenberg og Carl I. Hagen har byttet plass. I fjor var det jeg som fikk masse ros, og Stoltenberg som fikk kjeft. I år er det Stoltenberg som får ros, og jeg som får kjeft. Regjeringen kaller det stø kurs. Det ene året

øker man alkoholavgiftene litt, og det andre senker man dem – og så gjør man det opp og ned på begge sider.

Mitt spørsmål er: Hvordan er det egentlig statsministeren nå ser på sitt grunnlag i Stortinget, når han har den kanonaden som han nå har mot oss, og som han hadde mot Jens Stoltenberg i fjor? Er det nå linjen at Regjeringen ikke har annen basis i Stortinget enn de tre regjeringspartiene, som er min vurdering, eller er statsministeren av den oppfatning at han har noe mer reell basis for denne regjeringen, enn regjeringspartiene? I så fall, er han enig i at det må være Arbeiderpartiet etter det forliket som nå foreligger?

Statsminister Kjell Magne Bondevik: Det er riktig at vi gav Fremskrittspartiet honnør for et budsjettforlik i fjor, men det var dessverre ikke grunn til at den skulle vedvare. For det tok ikke mange ukene før Fremskrittspartiet gikk inn på forslag som sprenget de økonomiske rammene de selv hadde vært med på. Der har jeg faktisk større forventninger til Arbeiderpartiet, at de holder fast ved de rammene vi nå har avtalt.

Det er for øvrig ikke riktig at vi senket alkoholavgiftene i fjor og økte dem i år. Alkoholavgiftene er generelt prisjustert, altså reelt de samme som for inneværende år. Det er bare på rusbrus, og det har det vært tverrpolitisk enighet om i Stortinget, at avgiften er økt, av gode grunner.

Når det gjelder stø kurs, må jeg nok si at jeg synes ikke akkurat representanten Hagen er den rette til å legge så veldig mye ut om det, med alle de skiftende syn Fremskrittspartiet har hatt – både i synet på regjering, i synet på statlig eierskap, osv. er det nye standpunkt hver dag. Når det gjelder Regjeringens grunnlag i Stortinget, har jeg alltid vært meg bevisst at dette er en mindretallsregjering. Den har ikke direkte flertall når det gjelder parlamentarisk basis. Men det avgjørende er at vi oppnår flertall for våre forslag i over 90 pst. av tilfellene. Vi fører stø kurs fordi vi følger opp Sem-erklæringen, og vi tar nye steg også der i budsjettet for neste år.

Kristin Halvorsen (SV): Det er et kunststykke statsministeren nå utfører, hvis en skal regne det som akrobatikk, nemlig å balansere på en ganske slakk line. Statsministeren får seg ikke til å si det som Kristelig Folkepartis egen parlamentariske leder sa – han strålte om kapp med sola da budsjettforliket kom – nemlig at et godt budsjett var blitt enda bedre. Han får seg heller ikke til å være klar på hva han regner som Regjeringens parlamentariske grunnlag i Stortinget, bortsett fra at man har tenkt å baute seg fram fra sak til sak. Men til nå har det vært slik at Regjeringen har hatt den forståelsen med Fremskrittspartiet at man først har gått dit. Det har gjeldt ved alle budsjett og reviderte nasjonalbudsjett som skulle gjøres opp. Man har først gått til Fremskrittspartiet fordi man har regnet Fremskrittspartiet som en del av sitt parlamentariske grunnlag.

Da lurer jeg på: Hva skjer neste år? Er det slik at Regjeringen neste år regner seg som helt fri til bare å plukke hvem de vil, etter innfallsmetoden? Eller er det også slik

neste år at man regner med at voteringen, innsettelsesvoteringen som Fremskrittspartiet sørget for da regjeringen Bondevik kom til makten, ligger til grunn, og at det betyr at Fremskrittspartiet er førsteelsker fremdeles?

Presidenten: Tidsrammen for replikker strekker seg ikke så langt som til neste år.

Statsminister Kjell Magne Bondevik: Dette er i hovedsak et godt budsjettforlik, men sett fra Regjeringens side finnes det negative delene på inndekningssiden og på kuttene. Der var vårt opprinnelige forslag bedre.

Når det gjelder hva vi skal gjøre neste år, tror jeg vi nå skal konsentrere oss om å få vedtatt budsjettet for 2004. Regjeringen for sin del har ikke begynt på budsjettet for 2005 ennå, langt mindre bestemt hvem en skal gå til i Stortinget. Det vil, som tidligere, i stor grad også avhenge av reaksjonene. For oss er det ikke avgjørende hvem vi samarbeider med, men hva vi samarbeider om, nemlig at vi kan ta nye steg i retning av å gjennomføre Sem-erklæringen. Jeg er klar over at vi er en mindretallsregjering. Vi har i så måte en relativt smal parlamentarisk basis.

Det minner meg om en sann historie da jeg ledet Sentrumsregjeringen. Vår utenriksminister den gang var i Latin-Amerika, hvor som kjent mange regimer er nokså avhengig av et godt forhold til de militære. Vollebæk fortalte at Sentrumsregjeringen hadde 42 mandater bak seg i Stortinget. Da sa vedkommende kollega av ham i fullt alvor: Ja, da må dere vel ha et godt forhold til de militære styrker.

Åslaug Haga (Sp): Budsjettforliket mellom Regjeringa og Arbeiderpartiet har, etter Senterpartiets syn, trukket politikken i riktig retning. Det er ikke nok til kommuner, sjukehus og næringstiltak, men det er en klar forbedring.

Også jeg vil utfordre statsministeren til å utdype hva vi her i Stortinget kan forvente oss i tida framover når det gjelder samarbeidskonstellasjoner. Ser han for seg et videre samarbeid med Arbeiderpartiet, hvor han gjør sine egne glade, eller er det like aktuelt å gå til Fremskrittspartiet i neste runde?

Statsminister Kjell Magne Bondevik: Jeg skjønner nå at budsjettbehandlingen for 2004 er så ryddig og rolig og udramatisk at nå er opposisjonen plutselig mer opptatt av budsjettbehandlingen om et år. Det er et godt tegn for Regjeringen. Men jeg har ikke noe annet svar til representanten Haga når det gjelder dette, enn mitt svar på foregående replikk, nemlig at vi er mest opptatt av hva vi får igjennom av politikk, og ikke av hvem som viser ansvar i Stortinget og stiller opp og bidrar til dette. Derfor er det ikke mulig å gi noe mer presist svar på dette.

Dette er en mindretallsregjering. Vi er avhengig av å søke samarbeid fra sak til sak. Arbeiderpartiet var denne gangen villig når det gjaldt budsjettet. Det trekker i riktig retning – kampen mot ledighet og kampen for bedre velferd. I Stortinget for øvrig har vi hatt samarbeid med

Fremskrittspartiet om to budsjetter før og også om andre saker. Vi har hatt samarbeid med Arbeiderpartiet, bl.a. om en del landbruksoppgjør og andre viktige spørsmål, og vi har hatt samarbeid med SV, senest om bio- og genpolitikken og miljøpolitikken. Denne regjeringen får gjennomført gradvis mer av det vi bestemte oss for på Sem. Det er det viktige for statsministeren og for Regjeringen.

Jens Stoltenberg (A): Når man ikke får svar på et spørsmål, må man stille spørsmålet flere ganger til man gir opp. Poenget er at statsministeren ikke svarer. Han er ikke i stand til å gjøre klart rede for hvorvidt han mener at dette forliket faktisk gjør budsjettet bedre eller ikke, men snakker noe uklart om et bra budsjett og et bra forlik. Men det er ikke det som er spørsmålet. Det er egentlig oppsiktsvekkende at statsministeren ikke er helt klar på at han selvfølgelig mener at det budsjettet han la fram, var det beste, og at man har gitt en del i forhandlingene. Men sannheten er jo at egentlig synes Kristelig Folkeparti at det var for lite med 1,8 milliarder kr til kommunene, at det var for mye med 2 500 kr i egenandelstak, og at det var for lite til sykehusene. Derfor er man glad for at Arbeiderpartiet har greid å trekke Høyre i retning av å si nei til skattelettelse og gi mer til fellesforbruk. I det ligger en veldig viktig politisk kjerne når det gjelder hvor det politiske flertallet ligger i dette stortinget.

Ellers mener jeg det er åpenbart at Regjeringen har et nederlag bak seg når den ikke greier å lage budsjett med sitt parlamentariske grunnlag, Fremskrittspartiet, og slik sett har Regjeringen svekket sitt parlamentariske grunnlag her i Stortinget gjennom det som nå har skjedd i løpet av budsjett høsten.

Presidenten: Så vidt presidenten kunne oppfatte, besvarte spørreeren nå spørsmålet selv, men statsministeren må gjerne få lov å besvare det, han også.

Statsminister Kjell Magne Bondevik: Jeg har ofte følelsen av når det stilles spørsmål både til statsministeren og andre, at spørreeren i hvert fall ønsker et bestemt svar. Sannheten er at på tross av det forslaget Hagen fremmet ved den første trontaledebatten høsten 2001, har denne regjering oppfattet seg som en mindretallsregjering. Det er vi fortsatt, med de farer som det innebærer. Men det er for tiden ikke grunnlag for en flertallsregjering i norsk politikk. Samarbeidsregjeringen var det naturlige utfall av den parlamentariske situasjonen som oppstod i 2001. Sannheten er at denne regjeringen nå har styrt i godt over to år – styrt støtt med vekslende støtte i Stortinget – men det avgjørende er at vi steg for steg gjennomfører vårt eget politiske program. Vi la fram et regnskap for dette på forsommeren. Etter budsjettbehandlingen nå kan vi ytterligere føye nye kapitler til det regnskapet. Vi har kommet langt, og det viser at Regjeringen styrer støtt.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Ranveig Frøiland (A): Det er viktig å ha eit klart grunnsyn og eit godt gangsyn. Grunnsynet vårt i Arbeidarpartiet er klart. Vi satsar på arbeid, på skule og på helse, ja, vi satsar på å skapa og dela.

Dei viktigaste oppgåvene no er å få fleire folk i arbeid, skapa fleire nye arbeidsplassar, få til ein betre skule, skapa tryggleik i forhold til helsetilbodet. Det er over 100 000 menneske som er heilt utan arbeid. Det må gjerast noko for å redusera det talet så snart som råd er. Industrisselsetjinga er dramatisk redusert. Difor må vi ha ein aktiv næringspolitikk, og i vårt alternative budsjett brukar vi 4,8 milliardar kr på ein aktiv og målretta næringspolitikk.

Eit viktig vilkår for å betra vilkåra til næringslivet er å ha gode samferdselsløysingar. Betre infrastruktur vil medverka til å betra bedriftene si konkurransevne og gjera at ein kan både byggja og bu i distrikta. Både innanfor veg og bane brukar vi fleire kroner. Vi brukar meir på vedlikehald og aukar innsatsen når det gjeld rassikring. Skal vi få til ein betre skule og gode omsorgstjenester, må kommuneøkonomien betrast. Det har vi klart i vårt alternative budsjett, og vi har – og vil òg ha i framtida – meir til ei betre undervisning i småskulen.

Så er det gangsynet. Det er godt! Det er dei praktiske politiske resultatata som tel. Avtalen som Arbeidarpartiet har inngått med regjeringspartia, er ikkje god nok. Det er for lite midlar til dei fleste av dei områda som eg har lista opp, men eit dårleg budsjett på mange område er retta opp. Vi har fått til ei forbetring i arbeidsmarknadstiltak, og vi har fått meir pengar til skule og meir pengar til omsorg. Og det er på resultatata vi vert målte – alle. Arbeidarpartiet har fått til noko – nokre praktiske resultat for folk, og det betyr noko. Så har vi òg fått til ein reduksjon i eigelane på medisinar.

Når det gjeld det som går på faglege rettar for folk som jobbar, var det viktig å få retta opp skeivheitene og det urettferdige som Regjeringa føreslo i dette budsjettet. Det gjeld både midlertidige tilsetjingar, permisjonsreglement og AFP-ordninga. Det var utruleg viktig å få stoppa dette, som gjekk den vegen at ein ville få eit meir brutalisert arbeidsliv. Det er klårt at eit fleirtal i Stortinget kan vedta kva som helst, òg når det gjeld midlertidige tilsetjingar, men eg føler meg roleg for at Regjeringa ikkje kjem tilbake igjen no med noko som vil øydeleggja det som vi har fått til i forhandlingane.

Heilt til slutt: Det har vore harselert ein del med Arbeidarpartiets innslagspunkt for toppskatt, og finansministeren meinte at det var veldig greitt at Regjeringa ordna opp i verdipapiret til Arbeidarpartiet. Det er ikkje nødvendig for regjeringspartia å gjera det. Arbeidarpartiet klarer å ordna opp i det sjølv.

I år 2002 sa vi at innslagspunktet for toppskatten skulle vera på 320 000 kr, og det skulle lønns- og prisjusterast. Vi har sikra vårt verdipapir ved å halda det vi har lovt. Vi har ikkje halde det som Høgre har lovt, men vi har halde det som Arbeidarpartiet har lovt, og det er det som er det viktige. Eg synest ikkje det kan vera nødvendig å gjengi noko som ikkje er riktig, frå talarstolen. Det er viktig når ein lagar verdipapir frå Arbeidarpartiet si-

de, å halda det. Det har vi gjort òg når det gjeld innslagspunktet for toppskatten.

Carl I. Hagen (FrP): I min replikk til statsministeren påpekte jeg en del likheter mellom debatten i fjor og i år, bortsett fra at navnene «Hagen» og «Stoltenberg» og «Fremskrittspartiet» og «Arbeiderpartiet» har byttet plass. Det er imidlertid én ting som ikke er helt lik, noe også statsministeren var inne på: Det var ikke med noen jubel i røsten Fremskrittspartiet inngikk forlik i fjor. Vi påpekte allerede under finansdebatten at det var en rekke ting i budsjettet vi ikke likte særlig godt, bl.a. en del av de tingene som også Arbeiderpartiet kritiserte oss for at vi hadde måttet akseptere. Vi la vekt på i fjor at vi følte et ansvar for Regjeringen, at vi følte et ansvar for ikke å få et regjeringsskifte. Vi var på en del områder misfornøyd med budsjettforliket, men i sum la vi til grunn da vi sa ja, at vi ønsket å berge Regjeringen.

Det er en betydelig forskjell i år. Arbeiderpartiet, som i fjor var imot tanken på å inngå et budsjettforlik basert på subsidiær stemmegivning, har akseptert det i år. For det annet har ikke regjeringsspørsmålet ifølge Jens Stoltenberg vært tillagt noen som helst vekt. Det er altså budsjettets innhold som ene og alene har gjort det mulig for Arbeiderpartiet å slutte seg til det. De stiller seg, som Stoltenberg også sier, helt bak budsjettforliket, hele budsjettet, slik som det nå vil bli vedtatt av Stortinget. Det er en endring fra det vi gjorde i fjor.

Dette vil bli interessant også utover i januar, februar, mars og april. Jens Stoltenberg aksepterte ikke da at det var deler av det budsjettet Fremskrittspartiet hadde stemt for, som vi egentlig ikke likte særlig godt, bl.a. gravferdsstøtte, som Jens Stoltenberg ikke har gjort noe for å få inn igjen i budsjettet, bl.a. medisiner på blå resept for pensjonister, som Jens Stoltenberg ikke har gjort noe for å få inn igjen i budsjettet nå når han hadde muligheten til å ta det opp og kunne gjøre noe med det. Han har altså akseptert alle de tingene som skjedde i fjor, som han ikke har løftet en finger for å få rettet opp i år, og er da i samme bås som Fremskrittspartiet. Vi var ikke noe fornøyd med det. Nå har han også akseptert det.

Utover året ble vi kritisert for konsekvensene av budsjettet, også på de områder hvor vi eksplisitt hadde sagt at vi ikke likte vedtakene. Nå er det slik at Arbeiderpartiet stiller seg bak hele budsjettforliket. Det betyr at hver gang det dukker opp et eller annet neste år – problemer i en kommune, som kanskje må nedlegge en skole, eller det er mangel på sykehjem i en kommune, eller det er problemer i helsevesenet når køene der kommer til å vokse etter at man reduserer innsatsbasert finansiering fra 60 pst. til 40 pst. og har totalt mangelfulle bevilgninger til helsevesenet vårt – er Arbeiderpartiet og Jens Stoltenberg ansvarlig fullt ut for dette sammen med Regjeringen. Det vil ikke være mulig for Jens Stoltenberg å vise til sitt eget alternative budsjett. Det kunne i hvert fall vi gjøre med en viss grad av troverdighet, fordi vi sa det var deler av budsjettet vi følte at vi ikke ønsket å stemme for, men vi gjorde det fordi vi ønsket å berge Regjeringen.

Denne gangen er det også blitt slik at det er ting som går i gal retning når det gjelder det sosiale. I løpet av året har Arbeiderpartiet og regjeringspartiene økt egenandelene i helsevesenet med 23 pst., og nå snakker jeg om satsene. Egenandelstaket er nå økt med 13 pst. – betydelige økninger. Det vil også bli merkbart at det som Fremskrittspartiet i fjor vant frem på – vi fikk stoppet en forverring av permitteringsloven ved at vi fikk hindret forslaget om utvidelse av bedriftenes arbeidsgiverperiode fra 3 til 21 dager – har ikke Arbeiderpartiet lagt noe vekt på. Nå økes lønnsplikten til ti dager av permitteringsperioden, og allerede nå kommer det varsler om at det vil medføre oppsigelser.

Det viktigste er imidlertid – som statsministeren nå har bekreftet, og det har for så vidt statsministeren fastholdt hele tiden, det skal han ha honnør for – at statsministeren aldri har akseptert at Fremskrittspartiet er en del av det parlamentariske grunnlag, eller, for å bruke det uttrykket jeg benyttet da vi følte at vi var det, en basis for Regjeringen. Der har statsministeren holdt en konsekvent linje, nemlig at denne regjeringen ikke vil ha noen fast forankring noe sted, men vil ha frihet til å ha det samme forholdet til Sosialistisk Venstreparti, til Arbeiderpartiet og til Fremskrittspartiet. Jeg er glad for at jeg i hvert fall kan slå fast at på dette området er vi nå helt på linje, slik at det ikke er noen misforståelser om at Fremskrittspartiet skulle ha noen som helst forpliktelser eller spesielle forhold og bindinger til denne regjeringen.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Jens Stoltenberg (A): Representanten Hagen brukte mesteparten av sitt innlegg til å kritisere Arbeiderpartiet, og han fortalte lite om hva Fremskrittspartiet står for. Mye av det Hagen sa, var feil, og en feilaktig framstilling av hva Arbeiderpartiet har sagt i denne debatten og i omtalen av budsjettet. Men én ting har han rett i, og det er at Arbeiderpartiet tar ansvar for det vi stemmer for, også når vi stemmer subsidiært. Vi stemmer subsidiært fordi vi mener at vårt opprinnelige forslag er et bedre forslag – vi ønsker å markere det. Men til gjengjeld tar vi også ansvaret for at vi har fått til vesentlige forbedringer på mange områder, slik at vi kan få gjort mer på skole, mer på eldreomsorg, mer i kampen mot ledighet og ikke minst noe mer i forhold til sykehusene. Så står vi selv sagt fritt til å vurdere situasjonen igjen i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett, og da vil vi, slik vi alltid gjør – når vi er i regjering, når vi er i opposisjon, enten vi har inngått avtale eller ikke – fremme de endringsforslag som er nødvendige for å rette opp de svakheter og skjevheter og mangler som måtte komme på i løpet av året. Men de vil dekkes inn innenfor en ansvarlig ramme, for Arbeiderpartiet er et ansvarlig parti, i motsetning til Fremskrittspartiet.

Carl I. Hagen (FrP): I fjor sa representanten Stoltenberg at det kom aldri på tale for Arbeiderpartiet å gi subsidiær tilslutning til et forlik i et budsjett. Det var Arbei-

derpartiets linje at hvis man skulle lage en avtale, var det om hele budsjettet, hvor Arbeiderpartiet ikke fremmet et eget forslag og så stemte subsidiært. Det holdt altså bare frem til i år. Ellers nevner han de tingene han fikk til i år, på samme måte som jeg i fjorårets debatt nevnte de tingene vi fikk til. Vi fikk altså til bare 1 milliard kr mer til kommunene. Vi fikk skattelettelse for de lavtlønte, og vi fikk stoppet en rekke sosiale forverringer fra Regjeringen, som Arbeiderpartiet i år. Men det er jo tydeligvis stor meningsforskjell mellom statsministeren og Arbeiderpartiets parlamentariske leder når det gjelder Arbeiderpartiets frihet. For statsministeren forventer jo at Arbeiderpartiet holder seg innenfor de vedtatte rammene, og det må jo bety at f.eks. det som har vært omtalt i media om at Arbeiderpartiet kunne tenke seg å bevilge 10 milliarder kr i egenkapital til Statkraft, er Jens Stoltenberg nå forhindret fra å gjøre.

Oddvard Nilsen (H): Jeg husker en episode fra Stortingets talerstol hvor representanten Carl I. Hagen fra innerlommen, muligens fra lommeboken, tok frem en kopi av handlingsregelen, som han leste opp. Den hadde han liggende der fast, så han, slik at han til enhver tid kunne lese den opp når det høvde slik. Det syntes jeg var en ganske god idé, så da jeg fant et sitat i Dagsavisen, laminerte jeg det også. Jeg har det her nå. Det er en uttalelse fra Carl I. Hagen i Dagsavisen 23. november 2003, til sine ordførere:

«I opposisjon kan dere klage og kritisere, og dere kan bruke de samme pengene flere ganger. I posisjon må man derimot tenke seg godt om, og sørge for inndekning for sine forslag, og være ansvarsbevisst og seriøs».

Jeg tror jeg kommer til å bruke det ofte. Dette er vel en ganske god beskrivelse av Fremskrittspartiets budsjett og også en god beskrivelse av Regjeringens budsjett.

Carl I. Hagen (FrP): Jeg takker Oddvard Nilsen for at han har referert så kloke ord, som jeg fremførte for våre ordførere, for jeg går ut fra at Oddvard Nilsen vil underskrive hvert eneste ett som en generell beskrivelse av forskjellen på å være i posisjon og opposisjon, enten partiet er Fremskrittspartiet, Høyre, Arbeiderpartiet, SV eller et hvilket som helst annet parti. I mine første år her i Stortinget lærte jeg den kunsten veldig godt fra opposisjonspartiet Høyre. Så var det noen perioder hvor jeg lærte det veldig godt fra opposisjonspartiet Arbeiderpartiet, som i Stortinget fremmet forslag om å bevilge en viss sum til sykehusene, og så summerte man rundt omkring i arbeiderpartilagene i landet, og alle sammen trodde de skulle bruke halvparten av det totale beløpet. Så min beskrivelse er en formaning til alle som går inn i posisjon, at man må være klar over de store forskjeller. Fremskrittspartiet er klar over de store forskjeller, og det er derfor vi også søker en situasjon hvor vi kan ta ansvar, for vi er fullt klar over det som det måtte medføre. Så jeg synes det var hyggelig at Oddvard Nilsen leste opp de ordene. Jeg er stolt av de ordene, de var meget kloke, og de er meget berettigede.

Audun Bjørlo Lysbakken (SV): Fremskrittspartiet rakk jo å ha ordførerkonferanse i helgen, ved siden av å regne på Victor D. Normans lunsjer, og det ble sagt andre ting på ordførerkonferansen som også var interessant. Per Sandberg er sitert i Aftenposten på mandag på følgende:

«Jeg tror vi skal sette strek over all privatiseringsdebatt i partiet vårt.»

Bare noen uker før det hadde OECD lagt fram en ny rapport, der man slo fast at privatiseringen har ført til at politikken har blitt mer byråkratisk, ineffektiv og udemokratisk. For oss som er privatiseringsmotstandere, er det jo ganske oppsiktsvekkende i løpet av så kort tid å få uttalelser fra både OECD og Fremskrittspartiet, der de framstår som privatiseringstvilere. Jeg vil gjerne invitere Carl I. Hagen til å utdype hvorfor Fremskrittspartiet nå skal sette strek over all privatiseringsdebatt i partiet sitt.

Presidenten: Carl I. Hagen står fritt til å ta imot invitasjonen.

Carl I. Hagen (FrP): Her er det en ganske betydelig misforståelse. Det som Per Sandberg har sagt, er at vi skal være mer bevisst på å bruke ordene konkurranseutsetting, konkurransestimulering og valgfrihet fremfor ordet privatisering, fordi det er så mange som bruker ordet «privatisering» feil. Når man konkurranseutsetter noe – at det offentlige fortsatt betaler for en tjeneste, men man har ulike leverandører – har det ingenting med privatisering å gjøre, men SV har kanskje vært flinke til å få folk til å tro det. Derfor er det en opprydding i begrepene Per Sandberg først og fremst tok for seg.

Vi kommer til å fortsette å sørge for at der hvor det offentlige betaler regningen, særlig velferdstjenester på vegne av brukere, skal vi i langt større grad ha brukervalgfrihet. Vi kan ikke skjønne hvorfor fru Nilsen ikke selv kan få velge hvilket sykehjem hun skal være på, når det er etablert at hun får et tilskudd til en sykehjemsplass – altså stykkprisfinansiering. Det som vi fikk til sammen med Arbeiderpartiet, nemlig innsatsbasert finansiering, som vi fikk etablert, er det Arbeiderpartiet og regjeringspartiene som dessverre ødelegger, og derved reduserer man behandlingen av syke mennesker i dette landet.

Jon Lilletun (KrF): Eg fekk låne sitatet som representanten Oddvard Nilsen brukte i sitt spørsmål. Då eg las det, tenkte eg at det sikkert var ei humoristisk utsegn som ein slags illustrasjon på korleis ting ikkje burde vere. Så står faktisk representanten Carl I. Hagen her og seier at det er godt sagt – ein skal klage og kritisere og bruke pengane fleire gonger. Eg har desse spørsmåla til representanten Hagen: Trur han den typen oppførsel verkar slik at folk flest i landet synest politikken vert seriøs? Kan dette vere noko av det som er med på å drive ned respekten for politikarar, at ein ikkje skildrar verkelegheit?

No skal eg vedgå at kvar og ein av oss skal tenkje seg om korleis vi er i opposisjon. Det kan godt hende at vi alle treng å be bøna «før oss ikkje ut i freisting», men eg

synest representanten Hagen skal svare på det eg spør om.

Så heilt til slutt: Er han einig i utsegna som den glimrande leiaren for finanskomiteen kom med i dag: «Det er ikke slik at ethvert utspill fra Fremskrittspartiet er et planlagt løftebrudd?»

Presidenten: Presidenten vil uttrykke en viss tvil om det er et fremskritt i Stortingets arbeid at sitater lamineres, slik at de kan gå på omgang. (Munterhet i salen)

Carl I. Hagen (FrP): Det siste spørsmålet ser jeg bort fra. Det er dog for dumt.

Når det gjelder det andre, synes jeg ikke det som representanten Lilletun sa, var korrekt sagt. Jeg har aldri sagt at man skal. Jeg har aldri sagt at noen skal bruke penger flere ganger, men jeg har sagt at man kan. Hvis man skal utfordre meg igjen – nå har jeg svart på én utfordring og kastet bort en hel dag på det – til å prøve å finne eksempler på at samtlige partier opp gjennom årene har gjort nøyaktig dette, vil jeg si: Den ene dagen fremmer man forslag om å bevilge penger til et formål, og så dekker man det inn på et annet sted. Så går det fem måneder, og man fremmer et forslag til, og det blir nedstemt. Så foreslår man mer penger til et formål, dekket inn på nøyaktig samme måte som man gjorde med det andre fem måneder tidligere. Det er den måten alle opposisjonspartier bruker av og til. Man har visse favorittinnkningsområder som man bruker som inndekning når man øker bevilgningene. Det kan man gjøre i opposisjon, og det har alle partier i denne sal i opposisjon gjort de siste 25 årene, i utstrakt grad. Det er ingen som er bedre enn noen andre. Jeg har prøvd å komme med en fornuftig formaning til dem som er i posisjon, om å passe på at de er i en ny situasjon. Jeg synes man skal være glad for at man prøver å forberede ordførere og dem som styrer i kommunene, på dette. Det burde flere andre også gjøre.

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp): Framstegspartiet set tydelege spor òg på statsbudsjettet for 2004. Eit eksempel er den momsrefusjonsordninga som blir innført i kommunesektoren. Senterpartiet er ueinig i denne reforma. Vi har ikkje den same trua på konkurranseutsetjing og privatisering som eit beste for innbyggjarane. Vi meiner det òg er grunn til å stilla spørsmål til Framstegspartiet, som har bestilt denne reforma, om dei er nøgde med Regjeringa si førebuing av denne innføringa. Det kjem vektige innendingar frå kommunesektoren. Ein av dei mange reaksjonane er frå fire ordførarar på Jæren – to er frå Kristeleg Folkeparti, og ein er frå Høgre – som ber om at reforma blir utsett. Er det noko Framstegspartiet kan tenkja seg å vurdera nærmare?

Carl I. Hagen (FrP): Nei. Det kommer ikke på tale at vi vil være med på å utsette denne reformen. Vi fremmet forslag om den første gangen i 1983, i Kåre Willoch's statsministerperiode. Når vi nå får den gjennomført, er det etter mas fra oss i alle år. Vi synes det har tatt for lang tid, men her har Regjeringen levert. Vi synes man burde

gjort det for lenge siden, men omsider får vi det til. Det som er mangelfullt ved selve reformen, er at staten ikke er med, og at de statlige, så vidt jeg vet, helseforetakene utgjør litt av problemet her. Kanskje er det funnet løsninger, men staten er ikke med nok. Det bør det snarest gjøres noe med. Jeg kan ikke begripe at Senterpartiet, Arbeiderpartiet og SV er imot den friheten en kommune skal kunne ha når den f.eks. skal ha renhold av bygninger. Når det er et privat renholdsfirma som reelt sett kan gjøre det rimeligere enn egen etat, hvorfor skal man da belaste innbyggerne i kommunen med høyere utgifter? Og så skyldes det utelukkende subsidieringen av kommunens egen aktivitet gjennom momsordningen. Jeg er veldig glad for at den blir endret 1. januar. Da får vi en revolusjon i Kommune-Norge.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Oddvard Nilsen (H): Regjeringen la frem sitt budsjett for 2004 med sikte på å skape og sikre arbeidsplasser, videreutvikle sentrale velferdsordninger og få til nyskaping og fornyelse. Budsjettavtalen med Arbeiderpartiet sikrer hovedtrekkene i Regjeringens budsjettframlegg, bl.a. ved å videreføre den ansvarlige økonomiske linjen som har lagt grunnlaget for den rente- og kronekursnedgang vi har sett i inneværende år. Vi har forbedret konkurransevnen til norsk næringsliv og gitt grunnlag for optimisme og den gryende vekst som vi nå ser tegn til. Avtalen tar også vare på generasjonsperspektivet, i og med at den holder seg innenfor Regjeringens forslag til bruk av oljepenger. Totalt sett blir det ingen skatte- og avgiftsskjerpelser i 2004, men lettelse i boligskatten ligger fast, og likeledes øker innslagspunktet for toppskatten. Budsjettforliket styrker også innsatsen innen skolesektoren. Samlet sett er forliket godt, selv om jeg selvsagt mener at Regjeringens forslag var bedre.

Ja, det er historisk at Høyre og Arbeiderpartiet står bak en felles budsjettavtale i Stortinget. Høyre ønsker å gjennomføre mest mulig av den politikken vi står for. Da samarbeider vi med dem som gir oss muligheter til å få dette til. For Høyre er det selvsagt viktigere hva vi samarbeider om, enn hvem vi samarbeider med. Det er fortsatt politisk uenighet mellom Arbeiderpartiet og regjeringspartiene. Det viser Arbeiderpartiets budsjettforslag klart og tydelig. Dette budsjettet inneholder som kjent en skatteskjerpelse på 4,2 milliarder kr. Legger en til Arbeiderpartiets forslag om utsatt omlegging av elavgiften, blir summen 5 milliarder kr. I tillegg kommer Arbeiderpartiets forslag om å fjerne kontantstøtten og forslag om å fjerne 400 mill. kr fra friskolen. Det viser at innen skattepolitikk og valgfrihet er avstanden stor. I så måte er alt ved det gamle.

Arbeiderpartiet viste forhandlingsvilje, slik at det var mulig å oppnå et resultat. Selvsagt har Arbeiderpartiet gjennom forhandlingene påvirket sluttresultatet på de områder som er viktige for dem. Denne gang hadde Arbeiderpartiet innflytelse. For ett år siden hadde selvsagt Fremskrittspartiet en tilsvarende innflytelse på sluttresultatet. Slik må det nødvendigvis være.

Fremskrittspartiet har laget mye støy etter at forliket ble inngått. Det forundrer meg litt. Fremskrittspartiet burde ikke ha problemer med å innrømme at det var de selv som valgte å bryte forhandlingene. Vi startet forhandlinger med dem. De brøt. Når en bryter forhandlinger, tar en alltid en kalkulert risiko for at en avtale kan inngås med andre. Bruddet var et valg Fremskrittspartiet selv gjorde, og konsekvensene og mangelen på innflytelse må de derfor selv fullt og helt ta ansvar for.

Kommentatorer har understreket at vi denne gang fikk en forhandlingsrunde i Stortinget preget av den ro som en slik prosess bør ha. En skal selvsagt ikke overdrive betydningen av én enkelt slik prosess, men jeg står ved hva jeg tidligere har sagt, jeg tror dette har styrket Stortinget, og jeg tror det også har styrket oss som politikere ute hos folk flest. Men det aller viktigste er at vi nå har fått et budsjett som både tar vare på det vi oppnådde og samtidig legger forholdene til rette for en ytterligere oppgang. Summen av alt dette: Vi gleder oss alle over at vi sikrer og skaper nye arbeidsplasser, vi viderefører velferdsstaten og gir grunnlaget for fornyelse og nyskaping.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Svein Roald Hansen (A): I denne debatten har Høyres talere, i både innlegg og replikkordskifter, tatt et ganske kraftig oppgjør med Fremskrittspartiet. Det har vært en frustrasjon som tydeligvis har sluppet ut i denne debatten.

Nå sa Oddvard Nilsen at man «ønsket å gjennomføre mest mulig av den politikken vi står for», og at sånn sett er det interessante ikke hvem man samarbeider med, men hva man samarbeider om. Samarbeidet med Arbeiderpartiet har på viktige punkter stoppet den høyredreiningen som Regjeringen har lyktes i å gjennomføre de to første årene ved hjelp av Fremskrittspartiet, særlig i forhold til arbeidslivet. Hvis Regjeringen eller regjeringspartiene ønsker å gjennomføre resten av Sem-erklæringen, som flere har pekt på, vil jeg gjerne spørre Oddvard Nilsen: Hvem har han tenkt å gjennomføre de neste skrittene i samarbeid med? Arbeiderpartiet vil ikke bidra til at man skal gjennomføre mer høyrepolitikk. Vi ønsker å stoppe høyredreiningen som Regjeringen står for.

Oddvard Nilsen (H): Denne regjering består av tre partier med ulike programmer. Men disse tre partiene maktet altså i fellesskap på Sem å komme frem til et regjeringsgrunnlag som samlet dem. Det er klart at der måtte alle de tre partiene gi avkall på noe, men summen av det, plattformen der, det er den vi står felles på, og den har vist seg i to år nå også å bære i regjering.

Selvsagt er det Høyres oppgave i denne regjeringen, som de andre to partienes, å sørge for at flest mulig punkter av det som står i Sem-erklæringen, skal gjennomføres. Det er målet, og det arbeider vi etter. Og så blir det slik at vi til enhver tid vil samarbeide med de partier som gjør det mulig for oss å realisere mest mulig av Sem-erklæringen. Så enkelt er det. Det skal vi gjennomføre, og det står vi på.

Siv Jensen (FrP): Representanten Oddvard Nilsen har det åpenbart ikke veldig godt om dagen, det er veldig lett å se. Og jeg kan forstå hvorfor. Nå sitter altså Høyre og må observere et fremvoksende kjærlighetsforhold mellom Arbeiderpartiet og Kristelig Folkeparti, et forhold som utvikler seg mens Kristelig Folkeparti sitter i regjering med Høyre. Det må være ubehagelig, for på kort sikt betyr selvfølgelig dette at Regjeringen overlever, men på lang sikt sitter man jo og ser på at grunnlaget for denne regjeringens eksistens smuldrer hen, og at grunnlaget for etableringen av en alternativ regjering vokser frem. Det betyr at for hver dag som går, beveger Høyre seg sakte, men sikkert bort fra regjeringskontorene som en konsekvens av den budsjetteneheten som har funnet sted i høst. Det burde borge for en betydelig større grad av ettertanke i Høyre, ikke minst fordi de også nå bruker all sin energi på å æreskjelle det partiet som det kanskje ville være mest nærliggende å samarbeide med under helt andre forhold.

Presidenten: Vi får se om det er litt energi til overs til andre formål.

Oddvard Nilsen (H): Jeg tror de må kjenne meg dårlig, de som mener at jeg æreskjeller partier. Det tror jeg er ganske langt fra min stil.

Men det er én ting i politikken som opptar meg enormt, og det er at vi skal ha ansvar for generasjoner som kommer etter oss. Høyre er genuint opptatt av det, og personlig er jeg opptatt av det. Det vil si at den oljeformuen som vi forvalter, skal forvaltes utover egen generasjon. Det er en formue som tilhører landet, nasjonen som sådan. Jeg vil si at det opprører meg at Fremskrittspartiet er så lettvent i denne omgangen, nettopp ved det at de tar fra våre barn det de skal ha i fremtiden. Jeg er ekstremt opptatt av det, det er veldig viktig for meg at dette budsjettet holder seg innenfor den rammen som ligger for bruk av oljeformuen. Jeg tror det tjener oss politikere på sikt. Så vil folk være oppmerksomme på at dette var riktig gjort. Der skuffer Fremskrittspartiet meg. Da har jeg lov – og det sier jeg – å kjefte på Fremskrittspartiet hver bidige gang de bruker en krone mer av oljeformuen, fordi det går på bekostning av våre barn.

Presidenten: Det siste oppfatter presidenten som et løfte.

Oddvard Nilsen (H): Ja.

Heidi Grande Røys (SV): Det er flere enn opposisjonen som har vore opptekne av neste års budsjett i dag. Fleire av Høgre-representantane har forsikra salen om at Sem-erklæringa sine løfte om skattelette står ved lag. Og då snakkar vi om neste års budsjett, sidan det ikkje er så mykje skattelette i dette årets budsjett.

Høgre-leiar Jan Petersen uttalte tidlegare denne veka at målet, ca. 10 milliardar kr i skattelette, nok berre kan nåast med hjelp av Framstegspartiet, mens i dag opplever vi altså – som fleire har vore inne på – at Høgre æreskjel-

ler og nærast hudflettar det same Framstegspartiet både for deira politikk og for mangel på seriøsitet. Så det samarbeidet som er heilt utenkjeleg i år, er på ein måte sjølv-sagt neste år, skal denne regjeringa kunne oppfylle sine løfte. Då er det ikkje så rart at det kan opplevast for oss i opposisjonen som ei regjering utan retning på den politikken dei fører. Men Oddvard Nilsen vil kanskje hjelpe oss med å oppklare den retninga som Regjeringa har for sin politikk.

Oddvard Nilsen (H): Jeg har vel i grunnen nesten svart på den replikken en gang før.

Retningen for denne regjeringen er Sem-erklæringen, som ligger til grunn for denne regjeringens arbeid. Vår oppgave er i alle sammenhenger å forsøke, som jeg sa i sted, å få flertall for de ulike punktene som står der. Det er retningen.

Det vil si at det til visse tider kan være aktuelt å samarbeide med Fremskrittspartiet, ja også med Arbeiderpartiet. Det kan faktisk også på miljøsiden på en del områder være aktuelt å samarbeide med SV. Poenget er at det er tre ulike partier, men det er tre partier som står samlet rundt et dokument som vi i fellesskap har utarbeidet. Selvsagt har vi lojalitet til det som vi der satte opp, og som vi i Stortinget ved tiltredelsen har lagt til grunn. Så enkelt er det faktisk: Vi gjennomfører Sem-erklæringen.

Morten Lund (Sp): Når man får til noe bra i en budsjettsammenheng, er det gjerne noen som skal betale for det også, og spesielt hvis man er veldig nøye på at det ikke skal brukes oljepenger, og at det ikke skal fjernes noen skattelette.

Vi har spurt litt om de inndekningene som er brukt i budsjettavtalen. En post, som har kutt på 30 mill. kr, dreier seg om stønad til barnetilsyn til enslig mor. Det som svares her, er at det er omtrent 28 000 som får denne hjelpen, og for at man skal få til dette kuttet, mister de fleste av dem 800 kr år i året. Så er det 1 200 som mister i gjennomsnitt 10 800 kr. Det er ganske tøft for dem det gjelder – for å spare 30 mill. kr. Hvis en isteden hadde latt dem med toppskatt betale det, hadde det blitt 40 kr på hver. Da ville toppskattgrensen vært 300 kr lavere. Men en valgte altså å frede toppskatten.

De 600 mill. kr ekstra i egenandeler kunne vært dekt ved at toppskattgrensen ble satt til 349 000 kr istedenfor 354 000 kr. Gjennomsnittsinntekten for kvinner i dag i Norge er 149 000 kr.

Oddvard Nilsen (H): Hvis ikke min informasjon er feil, er det slik at vi skjærer de menneskene som har liten inntekt, og at dette gjelder mennesker som har inntekt over 340 000 kr.

Men la meg få nevne én ting som jeg er veldig opptatt av. Det er nemlig slik at det er et sikkerhetsnett i samfunnet som skal bære dem som ikke strekker til. Og det vil alltid være noen som ikke kan, ikke makter. Det er avhengig av at vi som fellesskap er i stand til å skape et økonomisk overskudd som gjør det mulig for oss å bære de byrdene i fellesskap. Det betyr at den økonomiske de-

len knyttet til rente og kronekurs kan virke litt fjernt fra den problemstilling som ble tatt opp her. Men dette henger nøye sammen. Helheten i politikken baserer seg på at det samfunn som ikke er i stand til å skape et økonomisk overskudd, det samfunnet ødelegger på sikt, på den lange linje, også velferden. Derfor har det vært, som jeg sa innledningsvis, en prioritering for denne regjeringen å sørge for at rente og kronekurs går ned, sørge for ytterligere velferd og i tillegg ta vare på de andre verdiene. Men dette henger i hop, det er en sammenheng i dette. Man må skape verdier før man kan dele dem.

Ranveig Frøiland (A): Dei to siste åra har eg sete og høyr på at Arbeidarpartiet har vorte, ikkje æreskjelt, men ikkje gjevne mykje ære for politikken vi har ført. I dag synest eg å høyra at Sanner omtalte Framstegspartiet omtrent på same måten som dei før har omtalt Arbeidarpartiet. Ein skaffar seg vel ikkje så mange venner her i salen ved å gjera det på den måten, men det er i grunnen ikkje mitt problem, det er vel meir Regjeringa sitt problem.

Eg har lyst til å spørja den parlamentariske leiaren i Høgre: Lilletun har gjeve uttrykk for at budsjettet har vorte betre med denne avtalen med Arbeidarpartiet. Statsministeren klarer ikkje å seia det, men han ser ikkje ut som om han synest avtalen har vorte noko dårlegare. Det har vorte satsa på skulen i avtalen. Kommunane har fått meir, så dei kan gjera meir for skulen når det gjeld både innhald og lengd på skuledagen. Synest ikkje den parlamentariske leiaren i Høgre at det har vorte bra etter forliket?

Presidenten: Presidenten finner grunn til å advare mot at man legger altfor meget inn i folks utseende.

Ranveig Frøiland (A): Eg likar ikkje desse replikkane frå presidenten, hr. president.

Oddvard Nilsen (H): Jeg har ingen problemer med å berømme Arbeiderpartiet for det forliket vi nå har inngått. Det har vært usedvanlig ryddig. Det har vært veldig skikkelig, og jeg har bare gode ting å si om det. Det er alltid slik at når man skal forhandle, må noen gi noe her, og noen må gi noe der. Man møtes på midtpunktet. Men jeg understreker at det selvsagt er min mening at det budsjettet som vi la frem, som vi har jobbet med i over ett år, var et bedre budsjett enn dette. Men det betyr også at da vi skulle sammenstille disse tingene, mente vi at dette var mulig bl.a. fordi de tre tingene som har vært viktig for Høyre, ble ivaretatt: Vi brukte ikke mer oljepenger. Vi fikk en betydelig styrking av skolen – det forslaget som nå ligger inne, er faktisk et forslag som Høyre fremmet i forrige periode, så det støtter vi fullt og helt opp om. Og i tillegg har vi ikke fått skatteskjerpelser, men faktisk en liten skattelettelse. Ja, Høyre kunne selvsagt godt tenkt seg mer på skattesiden, men vi aksepterer at stillingen var slik i Stortinget, og berømmer gjerne Arbeiderpartiet for at de var med i dette forliket.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Heidi Grande Røys (SV): Då Regjeringa la fram sitt budsjettforslag i oktober, var vi i SV kritiske til den mangelen på tiltak for å få ned arbeidsløysa som forslaget viste. Med 110 000 utan arbeid hadde budsjettforslaget inga aktiv satsing på å få ned dette talet.

Med så høg arbeidsløysa er vi i SV derimot tydelege på kva som er den viktigaste oppgåva for 2004. Det er å få ledige hender i arbeid. Både innanfor vårt ordinære budsjett og i ei ekstraordinær sysselsetjingspakke er det vår prioritering. Og vi brukar heile verktoykassa. Det må vere breidd i verkemidla, og sysselsetjinga må kome over heile landet. Det at veksten i økonomien særleg vil kome i privat forbruk, vil ha negative konsekvensar for nyetablering i distrikta. Det betyr at vi får vekst i varehandelen og i tenesteytande næringar, som tradisjonelt sett er å finne i meir sentrale strom, medan industriarbeidsplassar blir lagde ned i distrikta.

SV er glad for at ein i budsjettforliket har funne ei løysing på lengda når det gjeld permitteringsperioden. Det er i tråd med det vi har foreslått. Men det som ikkje er så bra, er at lønsplikta for bedriftene er auka til 10 dagar. Det er mindre enn 30, som Regjeringa foreslo, men det er altså ein stor kostnadsauke for bedriftene neste år. For ein del bedrifter betyr det at dei rett og slett ikkje kan nytte seg av permitteringsreglane. Ein har ikkje råd til å løyse ut den eigendelen og må gå til oppseiingar med ein gong. Det vil vere sterkt beklageleg med den arbeidsløysa vi har i dag.

SV sitt budsjettforslag har ei sterk satsing på vegbygging og rassikring, på bygging av hamner og utbetring av farleier, på tiltak for skipsbygging og fiskeindustri og på lokale næringsfond, og ikkje minst ei stor satsing innanfor bygg og anlegg. Vi går sjølvsgatt og mot Regjeringa sitt forslag om fleire mellombels tilsette. Forslaget skapar på ingen måte fleire arbeidsplassar, slik Regjeringa hevdar. Det er med på å brutalisere eit arbeidsliv som er tøft nok.

SV satsar på forskning og utvikling – både gjennom Forskningsrådet og gjennom SND. Opptappinga i forskning, som låg i statsbudsjettet, er i positiv retning, men langt frå nok. Særleg innanfor kommersialisering av forskingsresultat etterlyser vi ei satsing. Det finst nemleg liten eller ingen annan kapitaltilgang for prosjekt i ein tidleg fase enn desse risikoordningane som vi har i SND og i distriktsmilliarden, som SV fekk Regjeringa med på i fjor. Kapitalmarknaden er fullstendig tørr. Sjølv om kapitalmarknaden skulle betre seg noko, vil ikkje privat kapital gå inn i prosjekt for risikoen er kraftig redusert. Difor må vi auke løyvingane til landsdekkjande innovasjon, såkorn og industrielle forskings- og utviklingskontraktar, slik at marknadsbaserte forskingsprosjekt kan følgjast gjennom dei ulike fasane heilt fram til klingande mynt i kassa. SV brukar difor 600 mill. kr meir enn Regjeringa på dette.

I tillegg til denne omfattande satsinga legg vi inn ei skattelette for industrien. Vi aukar avskrivingsssatsane frå 20 til 25 pst. neste år, noko som er ein vesentleg lette for konkurranseutsett sektor, og som bidreg til nye investeringar, innovasjon og arbeidsplassar.

I sum skapar vi rundt 20 000 nye arbeidsplassar neste år, både gjennom strakstiltak og gjennom varige arbeidsplassar. Noko mindre enn det kan vi ikkje vere nøgde med, med ei arbeidsløyse på 110 000.

Så til slutt noko heilt anna, men det opptek meg sterkt: United World College, som Regjeringa, med Kristeleg Folkeparti av alle parti, foreslo nedlagt frå hausten 2004, men som heldigvis vart berga av Arbeidarpartiet i budsjettforliket. Det er viktig å omtale saka, for dei utsegnene som er komne frå Regjeringa om den saka, kan tyde på ei ganske stor grad av historieløyse i departementet. Statssekretæren frå Høgre i Utdanningsdepartementet fekk seg i Bergens Tidende tidlegare i haust til å seie:

«Skolen er sikkert viktig for ildsjelene som står bak, men den er ikke viktig nok for landet.»

Det synest eg er ei heilt utruleg utsegn.

Noregs Røde kors engasjerte seg i skulen på bakgrunn av verdival om integrering av funksjonshemma og vektlegging av menneskerettar, humanitære verdiar og miljøspørsmål baserte på nordiske tradisjonar og praksis. Skulen si sterke internasjonale vinkling og integrasjon av elevar frå flyktingleirar, konfliktområde og utviklingsland bidreg til å motarbeide rasisme og framandfrykt. Om ikkje det er viktig for landet, så forstår ikkje eg.

Eg håpar at Regjeringa no har erkjent at dette forslaget var ein total skivebom, og at United World College får halde fram med det viktige arbeidet i framtida, i fred for Regjeringa sine kuttforslag.

K a r i L i s e H o l m b e r g hadde her overtatt presidentplassen.

Torstein Rudihagen (A): Statsbudsjettet er økonomisk styring, men det må òg møte utfordringane i samfunnet. Derfor har Arbeidarpartiet i sitt alternative budsjett prioritert kampen mot arbeidsløysa og ein betre kommuneøkonomi som gir meir til skule og eldreomsorg og tryggleik for helsetilboda.

Ein forsvarleg stram finanspolitikk, lågare rente og lågare kronekurs er så absolutt viktig for næringslivet, særleg konkurranseutsett verksemd. Men det er ikkje nok. Når nær 112 000 er utan arbeid, viser det med all tydelegheit at vi treng ein meir aktiv og målretta næringspolitikk. Av dei vel 10 milliardar kr Arbeidarpartiet har omdisponert i sitt budsjettforslag, har vi derfor sett av halvparten til tiltak for å skape arbeid for alle. Vi ønskjer å styrkje det næringsretta verkemiddelapparatet vårt, og gi fylkeskommunane auka moglegheit til å utføre den jobben dei er tillagde, med regional utvikling.

Mange næringsområde er inne i ei vanskeleg tid, men samtidig ser vi at mange av desse næringane nettopp er område der vi har føresetnad for å lukkast her i landet, om vi er villige til å satse her. I tillegg vil vi òg auke innsatsen på samferdsel med bortimot ein milliard for å betre framkommelegheita bl.a. for næringslivet, og vi vil leggje til rette for industriell utnytting av naturgassen.

No er det viktig å hindre at den høge arbeidsløysa ikkje bit seg fast. Vi må hindre at dei som er ledige, ikkje blir støytt ut av arbeidslivet, men får moglegheit til å

styrkje sine kvalifikasjonar og sine moglegheiter til aktiv arbeidssinnsats i nye jobbar. Derfor foreslår vi 12 000 fleire tiltaksplassar enn det Regjeringa la opp til. Desse vil vi bruke til differensiert tilbod om yrkespraksis, lønnsstilskot, vikarordningar og ordinære opplæringstiltak.

Når Regjeringa snakkar høgt om ein betre skule og betre omsorgstenester, så blir det berre ord når dei i budsjettforslaget la opp til ei ytterlegare forverring av kommuneøkonomien. Om Regjeringa sitt forslag skulle blitt vedteke, ville det tvert imot medført eit dårlegare skule- og omsorgstilbod. Det akkumulerte underskottet i kommunesektoren nærmar seg 12 milliardar kr, og det er over hundre kommunar som er sette under særleg tilsyn frå staten på grunn av dårleg økonomi. Kommunane har hatt og har ein svikt i skatteinngangen siste året som forverrar situasjonen ytterlegare. Skal velferdstenestene vareretakast, må kommuneøkonomien styrkjast. Derfor foreslår Arbeidarpartiet i sitt budsjettalternativ å auka kommunane sine frie inntekter med 3,5 milliardar kr. Dette gir da rom for å utvide skuledagen i småskulen med tre timar i veka og gjeninnføre utlansordninga av undervisningsmateriell i vidaregåande skule.

Den foreslåtte momskompensasjonen for kommunar og fylkeskommunar går Arbeidarpartiet imot i vårt budsjettforslag. Her kan det bli store utilsikta fordelingsverknader kommunane imellom, og momskompensasjonen sitt føremål og verknad vil bli auka kjøp av private varer og tenester framfor eigenproduksjon. Arbeidarpartiet meiner ytterlegare konkurranseutsetjing innanfor helsevesen og eldreomsorg må stoppast inntil konsekvensane er skikkeleg evaluerte.

Arbeidarpartiet er svært usamd i retninga på politikken Bondevik-regjeringa fører. Men det er ikkje fleirtal for vårt budsjettforslag i denne salen. Derfor er eg glad for at vi gjennom budsjettforliket har klart å stoppe noko av høgredreiinga. 5 milliardar kr meir til sysselsetjing, skule, eldreomsorg og helse betyr eit betre budsjett enn det som var Regjeringa sitt utgangspunkt. I tillegg fekk vi bl.a. stoppa forslaget om meir mellombels tilsetjing og framlegget om innstramming i AFP-ordninga.

Vi skulle gjerne hatt vår tiltakspakke mot arbeidsløyse vedteken. Den ville gitt 24 000 fleire arbeidsplassar. Men når vi likevel fekk auka satsing på SND, styrkt nettolønnsordninga for sjøfolk, meir til forskning, utvikling og samferdsel, så er det eit stykkje på veg. Vi fekk 2,2 milliardar kr meir til kommunesektoren og dermed ein betra situasjon for kommunane, som no diskuterer kutt og innstrammingar. For éin ting er kva vi primært ønskjer, men det er minst like viktig kva vi får til, til beste for folk. Derfor meiner vi at vi så absolutt er tente med dette budsjettforliket.

Statsråd Kristin Clemet: Regjeringens forslag til budsjett og det inngåtte budsjettforliket er et meget godt budsjett for utdanning og forskning.

For det første: Bevilgningen til forskning øker med ca. 1,1 milliarder kr. Dermed vil FoU-bevilgningene over statsbudsjettet utgjøre 0,86 pst. av BNP, hvilket

innebærer en betydelig økning på bare få år. Norge har nå sammen med Sverige den sterkeste veksten i offentlige FoU-midler. I Finland har de offentlige forskningsbevilgningene stagnert, mens de har gått ned i Danmark og på Island. Samtidig videreføres SkatteFUNN-ordningen, som siden 2002 har gjort det mulig å godkjenne fradrag for prosjekter for mer enn 11 milliarder kr. Alt i alt gir dette et bilde som viser at det er krevende, men likevel mulig, å nå OECD-målet i 2005. Norges forskningsråd anslår nå, basert på nøkterne forutsetninger, at Norges FoU-innsats kan utgjøre 2 pst. av BNP i 2004. Hvorvidt vi når OECD-målet i 2005, vil ikke være klart før i 2007, men mulighetene er til stede.

Regjeringen vil våren 2005 fremme ny melding om forskningspolitikken, bl.a. for å drøfte fremtidige ambisjoner og innhold i forskningspolitikken. Alt nå kan vi likevel oppsummere med å si at den forrige forskningsmeldingen, som ble fremmet av Bondevik I-regjeringen, ikke har vært noen papirtiger. Den har snarere fulgt opp på en god måte, særlig de siste to år, både når det gjelder forskningsbevilgninger, skatteincentiver, strategiske satsingsområder og rene kvalitetstiltak. Et viktig eksempel er etableringen av 13 sentre for fremragende forskning.

For det andre: Kvalitetsreformen i høyere utdanning er med dette budsjettet fullfinansiert. Det tilhører antakelig sjeldenhetene i vårt politiske liv at også de som er berørt av en politisk reform og skal gjennomføre den, selv mener at reformen er finansiert som forutsatt. For meg har dette vært viktig og nødvendig. Kvalitetsreformen er et stort løft. Det er tidenes omstilling i universitets- og høyskolesektoren, og innebærer at man midlertidig må vri ressurser, tid og oppmerksomhet fra forskning til undervisning. Jeg benytter anledningen til å gi honnør til alle dem som har sitt virke i sektoren, inklusiv studentene, for det arbeid som nå gjøres. Satsingen på universitets- og høyskolesektoren i 2004 innebærer også en rekordstor satsing på bygg, vitenskapelig utstyr og stipendiater.

For det tredje: Det blir også en betydelig vekst i midlene til kvalitetsutvikling i grunnskolen og videregående opplæring. Det er bl.a. avsatt midler til utvikling av det nasjonale kvalitetsvurderingssystemet, til antimobbearbeidet, til styrking av leseferdigheter og realfag og til kompetanseutvikling for lærere og skoleledere. I tillegg innebærer budsjettforliket at den opptrappingen av timetallet som startet i 2002, vil fortsette i 2004 og selvsagt i 2005, da også meldingen om Kvalitetsutvalgets innstilling vil være ferdig behandlet. En økning i antall timer innebærer i seg selv ikke en kvalitetsforbedring. Derfor er det viktig at gjennomføringen skal skje først etter at meldingen er blitt behandlet. Også låneordningen for skolebygg trappes videre opp, som forutsatt – eller som litt mer enn forutsatt.

Norge er nå inne i en klart positiv utvikling når det gjelder forskning. Vi bruker mer på forskning i både privat og offentlig sektor, og vi satser mye mer på kvalitet i forskningen. Også innen høyere utdanning ligger Norge nå langt fremme, bl.a. i å implementere de krav som ligger i den såkalte Bologna-erklæringen, og som tar sikte

på å skape ett europeisk område innen høyere utdanning. Kvalitetsreformen i høyere utdanning vil bidra til å styrke kvaliteten, studieintensiteten, internasjonaliseringen og kontakten med samfunns- og næringsliv.

I året som kommer, er det derfor stortingsmeldingen om grunnskolen og videregående opplæring, som fremmes til våren, som vil engasjere Stortinget sterkest. Kvalitetsutvalgets innstilling, sammen med omfattende forskning på og evaluering av norsk skole, skal danne grunnlaget for meldingen. En god del er allerede gjort. Vi har mye å være stolte av, men det er også rom for forbedring. Vi vet at det er store og systematiske forskjeller mellom elevene, at for mange elever har for svake ferdigheter i bl.a. basisfagene, og at progresjonen i videregående opplæring er for svak. Hovedutfordringene synes å være å få til tilpasset og differensiert opplæring på en bedre måte og å oppnå mer systematikk i læringsarbeidet, bl.a. slik at elevene blir mer motivert for læring. Jeg ser frem til en bred og konstruktiv debatt med Stortinget om disse utfordringene.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Eva M. Nielsen (A): Utdanningsministeren har tidligere uttalt at økte ressurser ikke er avgjørende for en bedre kvalitet i skolen. Det er en uttalelse som jeg synes er en smule bastant. Så på denne hyggelige dag – hvor regjeringspartiene og Arbeiderpartiet har falt hverandre om halsen – kunne jeg tenke meg å utfordre henne på akkurat den formuleringa.

Vi i Arbeiderpartiet mener at det er behov for å styrke økonomien, både i kommunene og i skolen, for å få en bedre kvalitet. Vi tror at det er en sammenheng mellom kvalitet i skolen og økte ressurser.

Gjennom avtalen mellom regjeringspartiene og Arbeiderpartiet har Arbeiderpartiet fått gjennomslag for en økning i kommuneøkonomien, både i form av flere uketimer i småskolen og i form av en generell styrking av skolen. Dette betyr at vi vil få flere lærere i arbeid, og vi vil få flere undervisningstimer for elevene. Da er utfordringen: Mener statsråden at dette ikke øker kvaliteten i norsk skole?

Statsråd Kristin Clemet: Isolert sett øker det ikke kvaliteten. Det er den erkjennelse som har bredd seg i hele verden, som diskuteres i alle land – rike og fattige. Det er et generelt skifte av fokus, fra det vi investerer i utdanningssystemene, til det vi får *ut av* systemene, bl.a. fordi det er avdekket store og ikke lett forklarlige kvalitetsforskjeller innad i utdanningssystemene og mellom utdanningssystemene.

Men det er klart at dersom man fyller det med innhold, kan det lede til økt kvalitet. Timetall vil – isolert sett – også medføre økte ressurser. Derfor sa jeg i innlegget mitt at jeg er glad for at dette kommer først til høsten. Da vil vi ha lagt frem kvalitetsmeldingen, vi vil ha behandlet den, og vi kan sikre oss at det fylles med fornøftig innhold rent faglig, men også sørge for at vi har lære-

re som har tilstrekkelig kompetanse – og den riktige – til å kunne undervise elevene på en god måte.

Arne Sortevik (FrP): Låneordningen for opprustning av skolebygg er det bred enighet om i denne salen. Men det er viktig at ordningen fungerer etter intensjonen.

I fellesdokumentet for drøftelsene mellom KS og Regjeringen tidligere i høst blir avdragseffekten omtalt. Ordningen har en intensjon om avdragsfrihet i fem år, hvor denne regjeringen ikke har gjort noe for å få den til å virke. Det må til en endring i kommuneloven, enten i loven eller i forskrift, slik at de mange kommunene som aktivt ønsker å oppta lån for å gjennomføre opprustning, og som får lån med avdragsutsettelse, slipper å avsette penger i regnskapet sitt – selv om de ikke betaler avdrag – for å få den likviditetsletten som de ønsker seg.

Dette har jeg utfordret to statsråder på. Jeg utfordrer utdanningsstatsråden igjen på å se til at det blir foretatt den nødvendige lov- og regelendring, slik at intensjonen om å frigjøre midler for de kommuner som foretar opprustning, faktisk virker.

Statsråd Kristin Clemet: Dette er jo ett av to viktige ressursmessige satsingsområder i denne stortingsperioden. Det ene er at det er foretatt et stort lønnsloft for lærerne, noe som er veldig viktig. Det andre er at det satses veldig mye på skolebygg. Vi følger opp det som er et samlet storting når det gjelder denne låneordningen, med 15 milliarder kr over åtte år. Vi ligger på sett og vis foran planen.

Vi skal selvfølgelig ha ordningen til observasjon – se hvordan den virker. Mitt inntrykk er at den tross alt har virket godt til nå. Men vi har helt nylig nedsatt et offentlig utvalg som skal gi oss en bedre oversikt over hva som er situasjonen når det gjelder skolebygg – noe vi ikke har en god oversikt over – og også hva som kan gjøres for å forebygge og reparere systemfeil. Det er ikke til å legge skjul på at denne låneordningen er en form for nødtiltak, som egentlig ikke reparerer grunnleggende systemfeil. Det er mye viktigere at vi får gjort noe med dette på lengre sikt. Men vi skal selvfølgelig også ha selve låneordningen til observasjon.

Lena Jensen (SV): Formålet med Kvalitetsreformen er å sørge for at alle som tar høyere utdanning, får støtte og veiledning i studiene samt tettere oppfølging og individuell tilbakemelding. En viktig og avgjørende forutsetning for at reformen skal lykkes, er at studentene sikres økonomisk trygghet til å satse på studiene. Stipend- og låneordningene må sørge for at alle som ønsker å studere, gis mulighet til det, og boligtilbudet må være utbredt og billig nok.

Regjeringen prisjusterer ikke studiestøtten og gjør alle stipend om til lån – en innsparing som noen studenter med uflaks betaler, som syke studenter, handikappede, de som har uflaks med bostedsadresse, osv. Det nye systemet legger opp til å skape vinnere og tapere. Regjeringen og Arbeiderpartiet foreslår å kutte 45 mill. kr i til-

skuddet til studentboliger. Det bygges for få studentboliger i dag.

Mitt spørsmål til statsråden er: Hvilken sammenheng har studentvelferd med muligheten til å gjøre reformen i høyere utdanning om til en kvalitetsreform?

Statsråd Kristin Clemet: Jeg mener at det nylig er gjennomført en betydelig forbedring i studiefinansieringen eller utdanningsstøtten i Norge. Nå legger vi frem forslag til forbedringer for utenlandsstudentene. Det er foretatt betydelige forbedringer også for elever i videregående opplæring.

Jeg mener at selv om det nå foretas en innstramning i selve konverteringsordningen, er det forsvarlig nå når Kvalitetsreformen gjennomføres. Det betyr at studentene skal få mye bedre veiledning og oppfølging underveis, og at risikoen for at man skal falle fra eller ikke greier å ta eksamen, blir betydelig mindre. Hvis man likevel ikke får tatt eksamen av en eller annen årsak, vil ordningen likevel være slik at man kan få omgjort lån til stipend i inntil åtte år etter at eksamen skulle vært avlagt.

Når det gjelder sosiale ordninger for syke studenter, funksjonshemmede eller andre i Lånekassen, står de uberørt.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Per Sandberg (FrP): Jeg har registrert Arbeiderpartiets leders uttalelser her i dag, som er blitt gjentatt en rekke ganger. Jeg vil derfor åpne med å fastslå følgende: Etter dette forliket mellom Arbeiderpartiet og Regjeringen er Arbeiderpartiet, og Arbeiderpartiet kommer til å bli, det parlamentariske grunnlaget for denne regjeringen – uansett hva Arbeiderpartiet måtte mene i den sammenheng.

Jeg registrerer at en rekke representanter fra regjeringspartiene og venstresiden i norsk politikk i dag har vært på talerstolen og vært meget tilfredse med at nesten 20 pst. av Norges befolkning er satt på sidelinjen i norsk politikk, altså Fremskrittspartiet. Det registrerer jeg med interesse, for det legger en viss mal for videre føringer i politikken i nasjonalforsamlingen overfor denne regjeringen.

Jeg er godt kjent med, og regjeringspartiene burde kanskje også være godt kjent med, at det er en rekke andre tunge og store saker som skal behandles i denne salen. Jeg registrerer da at Fremskrittspartiet i utgangspunktet er satt på sidelinjen, og at regjeringspartiene her på huset i første runde må ta kontakt med venstresiden i norsk politikk for å få gjennomslag for sin politikk. Det er med interesse jeg merker meg det.

Jeg har også merket meg litt forskjellige uttrykk fra de forskjellige partiene i dag. Jeg har registrert en kjempe-svær skuffelse i Høyre. Jeg har merket meg en kjempe-svær frustrasjon hos Kristelig Folkeparti, og særlig hos statsministeren, og jeg har merket meg en fullstendig stillhet fra Venstre. Det er forståelig at Høyre utviser en kjempestor skuffelse når de nå har brakt landet nærmere en sosialistisk regjering enn det vi har vært på lenge. Jeg

skjønner det. Men min oppfordring til Høyres representanter og Høyre i regjering er: Valgt er valgt, spist er spist – se framover! Det kan altså finnes andre muligheter. I Fremskrittspartiet skal vi selvfølgelig – som vi alltid har gjort – vise storsinn.

Jeg registrerer at når Fremskrittspartiet skaffer ekstra midler til kommunene, er det et dårlig budsjett. Når Fremskrittspartiet skaffer ekstra midler til sykehusene, er det et dårlig budsjett. Når Fremskrittspartiet reduserer egenandelene til syke og de svakeste, er det et dårlig budsjett. Da er det rett og slett et problem. Men når Arbeiderpartiet – i småskala – får gjennomslag for noen millioner på disse områdene, da er budsjettet plutselig en kjempesuksess. Det er interessant, men det er ikke noe nytt.

I forkant av budsjettforhandlingene om statsbudsjettet for 2004 har dette «spillet» i norsk politikk vært oppe til debatt. Det er interessant å merke seg hva som har skjedd det siste året. Etter at vi inngikk forlik med Regjeringen om budsjettet for 2003, har det vært en gjenganger i norsk politikk, og i særdeleshet fra Arbeiderpartiet, i klagesangen: For lite penger til kommunene, et direkte angrep på de arbeidsledige og ikke minst kuttet i gravferdsstøtten. Vi tok bort feriepengene til de arbeidsledige, vi reduserte langtidsperioden for arbeidsledige, vi sa nei til økt lønnsplikt for arbeidsledige, og vi reduserte gravferdsstøtten i forliket.

Det var med interesse jeg merket meg at da Arbeiderpartiet inngikk budsjettforhandlinger og fikk til et forlik, fikk de ikke på plass én eneste krone sammenlignet med dette. Faktisk innebærer forliket en forverring, sammenlignet med det budsjettforliket som Fremskrittspartiet fikk til på disse områdene. Jeg håper at det også kan bli gjengklagen i 2004, men det tviler jeg på at det blir.

Jeg merket meg også med interesse at inngangsporten for at Arbeiderpartiet skulle forhandle med regjeringspartiene, var punktet om midlertidig ansettelse. Jeg gleder meg til Arbeidslivslovutvalget kommer med sin konklusjon og innstilling. Hvis dette utvalget legger fram en innstilling som går på at midlertidig ansettelse kanskje er en klok avgjørelse, ser jeg for meg at det vil knirke i denne nye konstruksjonen av partier her på Stortinget.

Jeg registrerer også at Jens Stoltenberg og andre i dag har konkludert med at Sem-erklæringen er død. Det betyr at Fremskrittspartiet overhodet ikke har noe ansvar for denne regjeringen, for Regjeringen har selv brutt sine egne forutsetninger for videre politikk.

Oddbjørg Ausdal Starrfelt (A): Eg er òg glad for at regjeringspartia og Arbeiderpartiet har vorte samde om eit budsjett for 2004, eit ansvarleg budsjett som samtidig tek mål av seg til å løysa viktige samfunnsoppgåver knytte til arbeid, helse og utdanning.

Representanten Sandberg er nok sår, eg skjønner det, men å gjera det til udemokratisk at 20 pst. av veljarane er sette til side, synest eg er merkeleg. Det er faktisk godt og vel 60 pst. av folk i denne salen som stemmer for dette budsjettet i kveld. Det kan ikkje vera noko udemokratisk i det.

Eg er òg glad for at Kristeleg Folkeparti ved Jon Lille-tun er så romsleg at han seier at budsjettet har vorte betre etter budsjettavtalen. Men det er relativt sjeldan kost her i huset at eit regjeringsparti seier at eit alternativt budsjett er betre enn det dei sjølve hadde opphavleg. Eg er ikkje forundra over at det har vore mogleg å verta samd med Kristeleg Folkeparti om eit budsjett. Det har Arbeiderpartiet vorte i dei fleste av dei elleve budsjetta eg har vore med på å handsama i denne salen. I år har me òg vorte samde med Høgre om eit budsjett som har vorte godt motteke rundt om i landet. Det er nytt.

I budsjettet som vert vedteke i kveld, vert det løyvt 250 mill. kr ekstra til samferdsle – til veginvesteringar, til gang- og sykkelstigar, til rassikring, til jernbane og til andre kollektivtiltak. Me har skrive under avtalen i dag etter ein ryddig og ordentleg prosess som har resultert i mange glade innbyggjarar i heile landet. I Arbeiderpartiet er me glade for desse ekstra pengane. Me er vane med å verta målte ut frå resultat, ikkje ut frå gode ynske.

Sjølvsagt er me skuffa over at me ikkje fekk gjennomslag for meir til samferdsle. Arbeiderpartiet har 920 mill. kr friske pengar til samferdsle i sitt alternative budsjett. Det er mykje pengar, faktisk ei uvanleg stor påplussing til dette føremålet. Det er fordi me kvar dag vert minte på kor viktig samferdsle er – for næringsliv og for busetnad. Me har store avstandsulemper i Noreg i høve til dei fleste me konkurrerer med. Som ansvarlege for rammevilkåra for næringslivet er det vår plikt å strekkja oss langt for å redusera desse ulemperne.

Så er det sjølvsagt slik at der det er arbeid, der vil òg folk bu. Arbeidsplassar vert det berre der det er mogleg å ta seg fram.

Arbeiderpartiet er skeptisk til at høgresida er så ein-sidig oppteken av lønsemd, særleg når det gjeld krav om lønsemd i samfunnsinstitusjonar, som Posten AS, NSB AS og Avinor AS. Sjølv samfunnsmessige kostnyttevurderingar kan vera utilstrekkelege om me ynskjer å halda oppe busetnaden i heile landet. Kalkulasjonsrenta i slike utrekningar ligg f.eks. for veg på over det dobbelte av den aktuelle renta. Det er faktisk slik at Svinesundsbrua er vurdert meir lønsam i Sverige enn i Noreg. Det heng lite i hop med slik verda eigentleg er. Men me vil koma tilbake til dette i samband med Nasjonal transportplan til våren.

Me bruker ein del pengar på å kjøpa ulønsame tenester på dei ulike samferdsleområda, bl.a. persontransport. Det me førebels ikkje støttar med såkalla offentlege kjøp, er langdistanse dagtog og enkelte nattogstrekningar. Det er heilt urealistisk at desse toga skal kunna gå rundt utan støtte, og det er på sikt uakseptabelt at NSB AS dekkjer underskotet på desse tilboda. Difor må dette frå 2005 inn under ordninga med offentleg kjøp. Det er ikkje spesielt fordi me er eit lite og spreidd bygt land, tvert imot er det regelen verda over. Det er ganske forståeleg at nattoga i Noreg må ha støtte, når til og med nattoget mellom Paris og München må ha det. Eg er glad for at Regjeringa går inn for offentleg kjøp når det gjeld nattoga, men etter Arbeiderpartiet si vurdering bør det òg omfatta langdistanse dagtog. Det er viktig at me satsar meir på jernbane

framover. Det er miljøvenleg, det er relativt lite arealkrevjande, det er effektivt, og det fører til mindre press på vegane våre. Difor har me auka løyvingane med 300 mill. kr, av dei går 250 mill. kr til vedlikehald.

Eg må òg få lov til å nemna at me i vårt alternative budsjett aukar løyvingane til investeringar til dobbeltsporet Asker–Sandvika og til vidare planlegging og oppstarting av godsterminalen på Ganddal hausten 2004.

I lag med auka løyvingar til andre kollektivtiltak, til veginvesteringar medrekna rassikring, til gang- og sykkelstigar, til vedlikehald og til fiskerihammer, gjev dette i seg sjølv arbeid til fleire over heile landet. I tillegg gjev det betre framkomsttilhøve for næringslivet og slik reduserte kostnader generelt og tidskostnader spesielt.

Eg er sikker på at Moelven Industrier ASA er meir oppteken av planleggingsmidlar til E6 enn av skattelette, og at dei som bur og arbeider i det området, er samde i det. Det er noko grunnleggjande feil i høgresida sitt syn på lønsemnd i denne sektoren. Ein kan ikkje sjå på ei satsing på samferdsle som vanlege utgifter. Rettare er det å sjå på det som «utgift til inntekts ervervelse», for å seia det på bokmål.

Utenriksminister Jan Petersen: Det budsjett Regjeringen har fremmet for Stortinget, er et budsjett for arbeid, for velferd og for fornyelse. Og når hovedtrekkene i dette budsjettet blir bevart gjennom kompromisset, har vi all grunn til å være fornøyd, ikke slik at kompromisset er bedre enn det budsjettet vi opprinnelig fremla – selv om det er grunn til å glede seg over enkeltposter – helheten skulle en ønske hadde vært slik vi opprinnelig fremla det. Men det er allikevel solid innenfor de grenser som kan settes, og det er et budsjett som bevarer hovedtrekkene i det som er Regjeringens linje, og i det som det er viktig for Regjeringen å gjennomføre.

For Høyre er det særlig tre ting jeg vil fremheve. Det ene er at det er et ansvarlig budsjett. Det er et ytterligere bidrag til å holde renter og kronekurs i sjakk, og det er jo selve kjernen i arbeidet for både å bevare og skape arbeidsplasser. Det er et hovedspørsmål. Det er et budsjett som sørger for at utdanning og forskning er blant våre høyt prioriterte mål. Vi går i riktig retning. Det er også et budsjett som ikke på noen måte er negativt i forhold til det tredje hovedpoenget, nemlig at dette landet trenger skattelettelse. Regjeringen har allerede levert 20 milliarder kr. Ja, også dette budsjettet er et budsjett i riktig retning, selv om beløpene denne gangen er små. Men det er grunn til å glede seg over at den lille endringen vi har foreslått når det gjelder boligskatten, er bevart gjennom det vedtaket som blir fattet senere i kveld. Dette er altså et budsjett som går i riktig retning i forhold til også dette hovedmålet.

Når vi har nådd frem til enighet med Arbeiderpartiet, som jo er nytt og historisk på et område som dette, er det fordi både Arbeiderpartiet og regjeringspartiene respekterte en helt grunnleggende forutsetning, nemlig at man har respekt for hverandres smertepunkter. Og det er ikke fremmet krav som man visste det ville være umulig å gå inn i. Det betyr selvfølgelig også at vi måtte oppgi noe av

det som er viktig for oss – som smerter Arbeiderpartiet mest – og derfor aksepterte vi endringer som gjorde at Arbeiderpartiet oppnådde viktige resultater også ved dette budsjettet. Men det ligger jo i kompromissenes natur at man sørger for at alle vinner.

Nå har skattespørsmålet vært et av de sentrale spørsmålene i denne debatten. Jeg la merke til en av Jens Stoltenbergs formuleringer da han snakket om skattenivået i 2001 som «vi levde vel med». Jeg har to kommentarer til det. Den ene er at Arbeiderpartiet slett ikke levde vel med skattenivået i 2001. Arbeiderpartiet tapte regjeringsmakten på grunn av skattenivået i 2001. Det var et skatteopprør som førte til et regjeringsskifte. Men hvis Arbeiderpartiet mener at det nivået – 20 milliarder kr høyere – er noe man lever vel med, ja, så vet vi jo hva vi har i vente hvis Arbeiderpartiet kommer til politisk makt, slik at de kan gjennomføre sine målsettinger fullt ut. Da er det ikke bare årets 5 milliarder kr som er i deres primærforslag, som kommer, da kommer i hvert fall de øvrige 15 milliarder kr også. Det ville stille både enkeltpersoner og bedrifter i en vesentlig dårligere situasjon enn den vi har nå. Det forteller oss at til tross for at vi nå har greid å få en enighet om budsjettet for 2004, er det klart at i det øyeblikket Arbeiderpartiet har makt til å gjennomføre sine standpunkter fullt ut, ved f.eks. å få et tilstrekkelig flertall bak seg i 2005, vil vi måtte regne med at vi står overfor en helt annen politisk kurs i Norge. Derfor har jeg ingen illusjoner om at vi ikke står overfor ganske viktige veivalg og debatter om veivalg i de årene som kommer frem til 2005. Denne enigheten har ikke nullet ut dette veivalgsspørsmålet, fordi Arbeiderpartiet og vi ser forskjellig på viktige hovedspørsmål, selv om vi nå, under dagens forutsetninger, greide å oppnå enighet. Da vil vi se oppgjør på skatt, vi vil se det når det gjelder reformer, valgfrihetssamfunnet, og hva det nå måtte være.

Jeg skal ikke kommentere Fremskrittspartiet så all verdens mye, bortsett fra å gratulere Siv Jensen med at hun endelig føler fred ved å ha kommet frem til den riktige historiebeskrivelsen, nemlig at det var Fremskrittspartiet som brøt. Det som er det interessante, er jo at Fremskrittspartiet på den måten også avskjærer seg politisk innflytelse og politisk makt. Jeg vil minne Fremskrittspartiet på én ting, nemlig at når de bryter en forhandling på denne måten, greier de heller ikke å levere politiske resultater til sine velgere. Det er kanskje det Fremskrittspartiets velgere kommer til å interesse seg for i tiden som kommer. Fremskrittspartiet kunne hatt innflytelse hvis de hadde tidd seg som Arbeiderpartiet, men de meldte seg ut og kan ikke levere resultater til sine velgere.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Karl Eirik Schjøtt-Pedersen (A): Etter budsjettforliket har Høyre nærmest uttalt en lettelse over å slippe å måtte forholde seg til Fremskrittspartiet.

Høyre forventer 12 milliarder kr i nye skattelettelse. De kan bare gjennomføres med Fremskrittspartiets støtte. De strukturelle endringene som Høyre ønsker, kan bare gjennomføres med støtte fra Fremskrittspartiet.

(Schjøtt-Pedersen)

Hvordan skal Regjeringen få gjennomført en politikk som Høyre ønsker, hvis de vil slippe å forholde seg til Fremskrittspartiet? Eller er også Høyre nå klar for å gi opp skatteløftene fra Sem, slik statsministeren synes åpen for?

Utenriksminister Jan Petersen: Jeg har ikke uttrykt noen lettelse over å slippe å forholde meg til Fremskrittspartiet. Vi gav Fremskrittspartiet muligheten til å komme til enighet med oss ved at vi henvendte oss til Fremskrittspartiet først. Hvis de hadde forhandlet like profesjonelt som Arbeiderpartiet gjorde, hadde vi oppnådd enighet med Fremskrittspartiet. Og det ville ha vært helt utmerket. Det jeg har uttrykt en viss lettelse over – ikke bare en viss lettelse, men en stor lettelse – er at vi har sluppet dette spillet som var en del av Fremskrittspartiets politikk. Det tror jeg norsk politikk er glad for. Jeg tror folk har sett Fremskrittspartiet nok inn og ut av dører, tordnende, lynende og sinte. Jeg tror de er glade for at budsjettforliket skjedde med verdighet denne gangen.

Det som Schjøtt-Pedersen meget riktig pekte på, er at Fremskrittspartiet, hvis de spiller sine kort riktig, kan øve innflytelse i riktig retning. Han har helt rett i at hvis Fremskrittspartiet også neste år melder seg ut av debatten, vil de ha avskåret seg fra muligheten til å levere resultater til sine egne velgere, og det tror jeg velgerne vil kunne komme til å straffe dem for.

Christopher Stensaker (FrP): Utenriksministeren var i sitt innlegg inne på at budsjettet er basert på kompromisser.

Jeg ser av budsjettforliket mellom regjeringspartiene og Arbeiderpartiet at de ønsker å redusere kap. 163, Nødhjelp, humanitær bistand og menneskerettigheter, med 55 mill. kr.

Fremskrittspartiet ønsker derimot å styrke dette området med 400 mill. kr, da det er viktig å hjelpe mennesker på flukt fra katastrofer, krig og undertrykkende regimer. Mange land har regimer som gjør at bistand medvirker til at korrupsjon får stor utbredelse, og at bistanden er med på å segmentere regimet.

Spørsmålet mitt blir da: Vil utenriksministeren bidra til at de midler som bevilges til bistand, kommer de trengende til gode og ikke forsvinner i administrasjon eller er med på å gjøre de rike enda rikere?

Utenriksminister Jan Petersen: På dette punktet er jo Stensaker bønnhørt lenge før han har bedt, fordi det har vært en klar linje fra denne Regjeringen virkelig å sørge for at de bistandsmidlene som bevilges, kommer til formålene, de fører til utvikling, de hjelper de fattige i verden, og det er ikke noe bistand som skal gå til de rike i utviklingslandene.

Det at også Fremskrittspartiet kutter meget betydelig i bistandsmidlene, var noe Stensaker ikke nevnte, men det har jeg lyst til å understreke. Jeg kan godt forstå ham hvis han mente at bistanden går helt feil vei, men det er altså slik at Regjeringen nå fører en politikk som gjør at

vi virkelig får virkning ut av bistandsmidlene, så han kunne trygt ha stemt for det forslaget som Regjeringen har fremlagt.

Øystein Djupedal (SV): Jeg la merke til at i Dagens Næringsliv forrige dagen sa Erna Solberg at hun ikke var spesielt begeistret for disse to milliardene som lå i forliket, fordi det hindret privatisering, konkurranseutsetting og kommunesammenslåing. Jeg legger merke til at det fra Høyres talere i dag er litt famlende hva de egentlig skal mene. For det vi nå opplever, er at de skjeller ut sin partner og sitt parlamentariske grunnlag på den ene siden, samtidig som de flagger en politikk som de vet de bare kan få gjennom med det samme partiet, nemlig Fremskrittspartiet.

Jeg registrerer dette, og hele innlegget til Jan Petersen sier egentlig det samme. Han sier, i motsetning til f.eks. Lilletun, at dette var ikke et bedre budsjett enn det som opprinnelig var lagt fram. Det skjønner jeg godt at Høyre sier, for dette har ikke gått i Høyres retning. Men det jeg tror vi kan konkludere med, og som vi har registrert gjennom denne dagen, er at vi har et parti i regjering som er vant til å vingle. Det ble kalt vingle-Venstre før i verden. Nå er det så lite at det er nesten ingen som legger merke til om de vinger eller ikke, men jeg tror det nok er Høyre som nå har overtatt denne vignetten. Det vi er vitne til i denne behandlingen av statsbudsjettet, er et nytt parti i Norge – vingle-Høyre, uten retning.

Utenriksminister Jan Petersen: Djupedal hadde nå så mange tanker på ett minutt at jeg hadde litt problemer med å få tak i resonnementet hans. Jeg vil bare minne ham om følgende: Han betegnet budsjettet som ble fremlagt i begynnelsen av oktober, som et Høyre-budsjett. 99,3 pst. av det budsjettet er bevart, og det skulle motbevises den tesen han nå legger opp til.

For øvrig vil jeg nevne at når Erna Solberg uttalte seg, ikke på den måten som Djupedal nå nevnte, men uttalte seg om de ekstra kronene til kommunene, var det nettopp en formaning om at nå må man ikke bruke de pengene bare til å la være å foreta de nødvendige forandringer, for da får man ikke de ekstra ressursene inn i kommunesystemet. Men hvis man både kunne få disse pengene inn i kommunesystemet og samtidig holde trykk på forandringene, da ville man kunne skaffe flere penger frem til tjenester i kommunene.

Det er det som er så fortvilet med vanetenkningen til Djupedal, at han er mer opptatt av å gjøre ting på gamle måten enn å sørge for at kommunene omstiller seg, slik at man skaffer nye penger til flere tjenester. Hvis det er slik at denne bevilgningen fører til at man ikke får omstillingene, da er man egentlig kommet like langt, dessverre. Det er Djupedals linje, men det er ikke Høyres linje.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Karl Eirik Schjøtt-Pedersen (A): Det har vært stor uenighet om Regjeringens håndtering av den graderte ar-

beidsgiveravgiften. Desto mer positivt er det at det er oppnådd bred enighet om den videre håndteringen.

Norge er *ikke* pålagt å øke avgiften til høyeste nivå for alle deler av næringslivet. Virksomheter som ikke drives i konkurranse med andre EØS-land, *kan* beholde dagens avgift.

Jeg er derfor glad for at Stortinget i dag enstemmig – og med Regjeringens tilslutning – vedtar at Regjeringen skal utforme et regelverk som, så langt det er mulig, skal videreføre gradert avgift både i offentlig og i privat sektor. Med dette vil flere bedrifter kunne beholde dagens lave avgift. Og det blir lettere å målrette kompensasjonstiltakene til dem som rammes.

Forliket om neste års statsbudsjett kommer ikke med grunnlag i Regjeringens arbeidsprogram. Tvert imot, forliket kommer på grunnlag av at Regjeringen har gått bort fra vesentlige deler av sitt arbeidsprogram. Den har gått bort fra de trange rammene i kommuneøkonomien. Den har også gått bort fra den passive sysselsettings- og arbeidsmarkedspolitikken, og gått bort fra forslagene om å svekke arbeidstakernes stillingsvern gjennom bruk av midlertidige stillinger.

Arbeiderpartiet har lagt fram et forslag til statsbudsjett hvor vi vil styrke innsatsen for å sikre arbeid til alle. Vi har lagt fram et forslag til budsjett hvor vi styrker skoletilbudet og omsorgstilbudet i kommunene. Dessverre må vi konstatere at Arbeiderpartiet ikke får flertall for sitt forslag til budsjett. Arbeiderpartiet mener ikke at det er nok å plusse på Regjeringens budsjettforslag med 2,2 milliarder kr til kommunene. Med en slik økning vil mange kommuner fortsatt slite tungt. Derfor foreslo vi 3,5 milliarder, og en plan for å rette opp ubalansen i kommunenes økonomi.

Arbeiderpartiet mener ikke at det er nok med 6 000 tiltaksplasser utover Regjeringens forslag. Med en slik økning vil fortsatt mange stå uten et tilbud. Derfor foreslo vi 12 000 plasser.

Arbeiderpartiet mener ikke at det er nok å styrke sykehusenes økonomi med en halv milliard kr. Derfor foreslo vi en styrking på 1 milliard kr.

Men den styrkingen av kommuneøkonomien, sykehusøkonomien og innsatsen mot arbeidsledighet som vi nå har fått regjeringspartiene med på, gjør like fullt at budsjettet blir vesentlig bedre enn det Regjeringen foreslo. Det mener åpenbart også mange langt inn i regjeringspartiene.

Da statsbudsjettet kom 8. oktober, uttalte Kristelig Folkeparti-ordføreren i Gjesdal:

«Etter det Bondevik og Valgerd sa i valgkampen, hadde eg hatt forhåpningar om eit kraftig løft. Dette er ikkje akkurat noko å klappe for.»

Kristelig Folkepartis fylkesordfører i Hordaland sa:

«Budsjettet er en katastrofe for fylkeskommunen.»

Etter forliket med Arbeiderpartiet er stemningen bedre: Høyres ordfører i Svelvik sier:

«Dette er mer enn forventet... For oss betyr den økte overføringen at SFO og barnehagene reddes. Det er veldig gledelig.»

Kristelig Folkepartis ordfører i Skjervøy sier:

«Aps forslag følger jo opp det som grasrota i KrF har bedt om.»

Kanskje ikke så rart at også Jon Lilletun sier at budsjettet er blitt bedre. Arbeiderpartiet har åpenbart gitt Kristelig Folkeparti mulighet for å finne mer av seg selv igjen i budsjettet.

Men det finnes jo skeptikere. Kommunalminister Erna Solberg gjør det klart at et nytt budsjett fra henne neppe blir like raust.

«Jeg er redd for at programmene for langsiktig omstilling vil ramle litt ut av fokus neste år,» sier hun.

Det naturlige spørsmål blir jo derfor: Hva gjør Regjeringen så? Høyre forventer 12 milliarder i ekstra skatlette i neste års budsjett. Da blir det lite eller ingenting igjen til bedre skole og eldreomsorg i kommunene.

Jon Lilletun og Kristelig Folkeparti sier budsjettet er blitt bedre gjennom Arbeiderpartiets påvirkning. Det er mulig å velge bedre skole, bedre eldreomsorg og lavere arbeidsledighet framfor nye skatteletter til dem som har mest.

Høyres skatteløfter vil ikke bli gjennomført med Arbeiderpartiets hjelp. Når Arbeiderpartiet, etter at vårt eget budsjettforslag har falt, kan stemme subsidiært for det endrede forslaget fra regjeringspartiene, skyldes det jo nettopp at regjeringspartiene har måttet gå bort fra sitt program. De har tatt Høyre-profilen bort fra budsjettet. Da vet Regjeringen og at nye forslag med Høyres profil ikke vil få støtte fra Arbeiderpartiet, men er avhengige av støtte fra Fremskrittspartiet. Det er Regjeringens valg.

Statsråd Einar Steensnæs: Det er all grunn til å være meget godt fornøyd med årets budsjettforlik med Arbeiderpartiet. Men det er altså ikke slik, som Karl Eirik Schjøtt-Pedersen nå gav uttrykk for, at Regjeringen gjennom dette har gått bort fra sitt program, som han sa, dvs. Sem-erklæringen. I dette budsjettet legger Regjeringen til grunn at store deler av det som er vår målsetting, nedfelt i Sem-erklæringen, kan gjennomføres. Men Arbeiderpartiet har bidratt til å skape ro, til å skape forutsigbarhet i en uoversiktlig politisk situasjon. Det bidraget har folk satt pris på, og det fortjener selvfølgelig Arbeiderpartiet også ros for å ha bidratt til.

Kristelig Folkeparti er glad for at vi fikk et ytterligere løft på politiske områder som vi prioriterer høyt. En ekstra innsats for dem som sliter i et tøft arbeidsmarked, og ekstra satsing på velferd, skole og helse er bl.a. resultater av forhandlingene.

Regjeringens budsjettforslag inneholder svært viktige satsingsområder for Kristelig Folkeparti:

- økt satsing på småbarnsfamiliene med en full oppfølging av barnehageforliket
  - kamp mot arbeidsledigheten
  - styrking av kommuneøkonomien
  - forsterket kamp mot fattigdom her hjemme og ute
  - satsing på kollektivtrafikken
  - betydelig satsing på å få fram ny miljøvennlig energi-produksjon
- for å nevne noen viktige poster.

Regjeringen har klart å gjennomføre dette budsjettforliket uten å bruke flere penger. Dette er en viktig forutsetning for å ta vare på arbeidsplassene. Den stramme budsjetttrammen ligger altså fast, og Regjeringen har dermed vist både styrings- og forhandlingsevne. Samtidig har regjeringspartiene, sammen med Arbeiderpartiet, klart å finne rom for en ekstra satsing på velferd, skole og helse. Fra Kristelig Folkepartis side er vi særlig glade for tiltakene mot fattigdom, både nasjonalt og internasjonalt. Å dele noe av vår egen overflod med verdens fattigste skal være et kvalitetskjennetegn ved det norske samfunnet. Samtidig må vi også sørge for at økonomisk svakstilte grupper her hjemme sikres sin rettmessige del av velferdsøkningen.

Arbeidskraften er vår viktigste ressurs. En videre utvikling av norsk industri og næringsliv er avhengig av arbeidstakere med engasjement, kompetanse og erfaring. Takket være målbevisst satsing på teknologiutvikling, sammen med en høyt kompetent arbeidsstokk, har vi lyktes i å etablere produkter i verdensklasse, som er konkurransedyktige og etterspurte. Det gjelder ikke minst innen petroleumsvirksomhet og leverandørindustri. Her ser vi også for oss store utviklingsmuligheter hvis vi bare kan finne gode løsninger på hvordan vi kan tilrettelegge for videre aktivitet, både på egen sokkel og ute. Mulighetene er mange. Derfor har vi også behov for alle! Høy arbeidsledighet er en sløsing med både menneskelige og økonomiske ressurser. Nå ser vi en gryende optimisme i næringslivet. Men før situasjonen på arbeidsmarkedet bedres, er det viktig at det legges til rette med et bredt sett av virkemidler for at flest mulig skal få nødvendig støtte for å komme i arbeid igjen.

Den raske prisøkningen på strøm mot slutten av fjoråret satte søkelyset på vår avhengighet av tilsiget til vannkraftsystemet. Prisutslaget som fulgte ubalansen i markedet, skapte stor misnøye blant folk og førte til en skarp samfunnsdebatt om forsyningssikkerhet, liberalisering av kraftmarkedet og strømpriser. Dette har jeg stor forståelse for.

I dag er fyllingen i vannmagasinene fortsatt lav sammenliknet med tidligere år. Dette henger delvis sammen med fjorårets svært tørre høst. Relativt lav vannkraftproduksjon og stor import av kraft i løpet av dette året har imidlertid bidratt til at magasinutfyllingen igjen er på samme nivå som i 2002. Magasinutfyllingen er for tiden også mer gunstig enn i fjor. I tillegg gjør erfaringene fra siste vinters anstrengte kraftsituasjon at vi nå er bedre forberedt ved inngangen til en ny vinter.

Det er Regjeringens klare mål at det skal være nok strøm til akseptable priser, både for husholdninger og næringsliv. Regjeringen ser det som helt avgjørende at det legges opp til en politikk som sikrer energiforsyningen på lengre sikt. En langsiktig strategi må omhandle både produksjon, distribusjon og forbruk. Som jeg tidligere har varslet, vil Regjeringen før jul legge fram for Stortinget en egen melding som trekker opp en politikk for forsyningssikkerheten for strøm.

Satsingen på gasskraftverk med CO₂-håndtering er et hovedelement i Regjeringens energipolitikk. Denne sat-

sing er et viktig element i arbeidet med å styrke energiforsyningen på en måte som gjør at en også kan nå klimamålsettingene. Norge har i denne sammenheng undertegnet en samarbeidsavtale med bl.a. USA og EU om utvikling av teknologier for CO₂-håndtering som gjør disse kommersielle og bredt tilgjengelige. Dette skaper nytt håp om å kunne nå målsettingen om å introdusere gasskraftverk med CO₂-håndtering i den norske energiforsyningen.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Rolf Terje Klungland (A): Arbeidsledigheten er dramatisk. Over 5 000 personer har mistet jobben sin i oljeindustrien det siste året, og det varsles økning i antall ledige. Sysselsettingssituasjonen i leverandørindustrien er dramatisk, og noe må gjøres. Arbeiderpartiet og regjeringspartiene på Stortinget er enige om at vi ønsker utviklingsbanen i oljesektoren, og ikke forvitningsbanen. Dette innebærer igjen at nye områder må åpnes for leting og produksjon av olje og gass.

Er olje- og energiministeren enig i at utviklingsbanen skal følges og dermed føre til økt sysselsetting i industrien?

Statsråd Einar Steensnæs: Representanten Klungland berørte et veldig viktig tema, nemlig arbeidsledigheten. Jeg brukte også noe tid i mitt innlegg til å berøre dette viktige punktet.

Jeg tror at det området som jeg har et konstitusjonelt ansvar for, nemlig olje- og gassvirksomheten, på en interessant og viktig måte kan bidra til å skape arbeidsplasser og sysselsetting. Nå er utfordringen å vedlikeholde de arbeidsplasser som egentlig er der, fordi vi ser at investeringene framover kan vise seg å bli mindre. Jeg mener at vi kan fastholde den langsiktige utviklingsplanen, og Regjeringens politikk er å legge til rette for at vi både kan utnytte de modne områdene på norsk sokkel på en bedre måte, utvikle ny teknologi og tilpasse rammevilkårene slik at dette blir lønnsomt, samtidig som vi åpner opp for nye arealer. Det er krevende i forhold til de viktige avveiningene som må gjøres, med hensyn til både miljø og fiskeri, men det er Regjeringens ambisjon å finne gode, balanserte løsninger på dette.

Øyvind Korsberg (FrP): Denne og tidligere regjeringer, med Arbeiderpartiet i spissen, har ansvaret for den situasjonen som vi nå har i strømmarkedet. Disse partiene har vært med og hindret utbygging av ny vannkraft. Det er det mange eksempler på – Øvre Otta og sist Sauda-utbyggingen – og ikke blir det bygd gasskraftverk heller, bl.a. på grunn av den politiske usikkerheten som er skapt med hensyn til utslippskrav for CO₂.

Energiministeren snakker stadig vekk om bygging av gasskraftverk med CO₂-håndtering, men det er en teknologi som ligger åtte-ti år fram i tid når det er snakk om et fullskalaverk. Arbeiderpartiet – Regjeringens nye samarbeidspartner – tar stadig til orde for bygging av gasskraftverk innenfor rammen av våre klimaforpliktelser.

Mitt spørsmål til Steensnæs er: Kan det bygges konvensjonelle gasskraftverk innenfor rammen av våre klimaforpliktelser? Da snakker jeg om med den teknologien som er tilgjengelig i dag.

Statsråd Einar Steensnæs: Jeg vil først understreke at når vi skal bedre forsynings sikkerheten, må det for det første skje ved at vi produserer mer energi inn i det nordiske markedet. Der har det politiske system med skiftende regjeringer og skiftende storting forsømt seg.

Det er slik at vi har mangel på tilstrekkelig energiproduksjon i dag. Det må vi gjøre noe med, og det har denne regjeringen gjort noe med. Denne ministeren har gitt konsesjon til dobbelt så mange vannkraftutbygginger, regnet i kilowattimer, som det samtlige regjeringer på 1990-tallet fikk til. Men det kan ikke satses ensidig på én type energiproduksjon. Særlig må vi øke den energiproduksjonen som er uavhengig av nedbør, og da kommer også gasskraftverk med CO₂-håndtering inn.

Når det gjelder gasskraftverk, som denne regjeringen vil gi konsesjon til, vedkjenner den seg de tre konsesjoner som allerede er gitt. De øvrige gasskraftverk tar vi sikte på skal kunne bygges med CO₂-håndtering, i tråd med de klimaforpliktelser som Regjeringen har påtatt seg.

Øystein Djupedal (SV): Det siste statsråden sa nå, var uhyre interessant, fordi det skal bygges et gasskraftverk på Melkøya i forbindelse med utbyggingen av Snøhvit. Der har SFT gitt konsesjon, men denne konsesjonen er i strid med det som er Regjeringens grunnlagsdokument, Sem-erklæringen. Einar Steensnæs bekreftet akkurat nå at Regjeringen står ved de tidligere gitte konsesjoner, men at den ikke ønsker å gi nye. Anlegget på Melkøya i forbindelse med Snøhvit-utbyggingen vil slippe ut 920 000 tonn CO₂ og vil være et helt konvensjonelt, gammeldags gasskraftverk av den typen som vi kjenner til, og som jeg forstår at Regjeringen ikke ønsker.

Man er enig om at det skal bygges et pilotanlegg for CO₂-håndtering. Dette har jo vært en av Regjeringens merkesaker knyttet til gasskraftverk. Bare i parentes bemerket: Det var også spørsmålet om gasskraftverk som gjorde at Bondevik I-regjeringen gikk av, så for Regjeringen er jo ikke dette et hvilket som helst spørsmål. Dette er et viktig spørsmål, det viktigste for den forrige Bondevik-regjeringen. Min utfordring til statsråden er da: Er det kanskje fornuftig å bygge dette pilotanlegget knyttet til Melkøya, til det konvensjonelle gasskraftverket som man har fått tillatelse til fra SFT? Den tillatelsen er anket inn til Regjeringen, og Regjeringen kan altså sette vilkår eller si nei, som Regjeringen ønsker.

Statsråd Einar Steensnæs: Når det gjelder Samarbeidsregjeringens energipolitikk, var den gjenstand for ganske grundige drøftinger på Sem. Sem-erklæringen avklarer det som det ble enighet om mellom de tre samarbeidende partiene: tre gasskraftverk på Kårstø, Kollsnes og i Skogn, og i tillegg Snøhvit. Snøhvit er da eksplisitt nevnt i avtalen som det de tre samarbeidspartiene går inn

for, og i Snøhvit-prosjektet inngår selvfølgelig et energiverk som kan sørge for å få fram gassen til behandling og å få CO₂ tilbake til reservoaret.

Når det gjelder disse pilotanleggene, ser jeg det som meget interessant å få utprøvd teknikk som faktisk er tilgjengelig, men som en ennå ikke er sikker på er den mest kostnadseffektive. I budsjettavtalen med Arbeiderpartiet har vi forpliktet oss til å komme tilbake med en støtteordning for bygging av slike pilotanlegg. Det mest naturlige stedet å legge disse er der hvor gassen allerede er tilgjengelig, hva enten det er Snøhvit, på Tjeldbergodden, Kollsnes, Mongstad og Kårstø, som er de mest aktuelle stedene.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Øystein Hedstrøm (FrP): Budsjettbehandlingen bærer bud om at Regjeringen og stortingsflertallet ønsker at summen av skatter og avgifter skal videreføres på et høyt nivå. For Fremskrittspartiet er det en skuffelse at Regjeringen har nedprioritert skatte- og avgiftslettelser i sitt opplegg for neste år. Dette vil bidra til nye tap av arbeidsplasser. Sporene skremmer. Fra 3. kvartal i fjor til 3. kvartal inneværende år mistet industrien 21 000 arbeidsplasser. Vi opplever en industridød som nesten savner sidestykke. Eksportindustrien forvitrer eller flagger ut, og det skapes knapt nye bedrifter av internasjonalt format. Skal vi ta våre arbeidsplasskapere på alvor, må vi redusere de belastninger som gjør det vanskelig å starte opp virksomheter, utvide virksomheter og forbli i Norge.

Jeg vil ta noen eksempler på hva som er viktig for Fremskrittspartiet: Vi vil bl.a. redusere og på sikt fjerne formuesskatten, eiendomsskatten og arveavgiften. Formuesskatten er en urimelig dobbelbeskatning av verdier staten har hatt inntekter av fra før. I mange andre vestlige land eksisterer ikke formuesskatten, eller den inntrer på et langt høyere formuesnivå og med lavere satser. Og når kapitalbeskatningen er i utakt med andre lands, risikerer vi at kapitalen som skulle gått til å finansiere viktige prosjekter her hjemme, blir borte. Vi får arbeidsledighet som en naturlig konsekvens. Fjernes formuesskatten, vil det være et viktig bidrag for å styrke bedrifter og arbeidsplasser. I dag konfiskerer staten surt oppsparte midler til gründere og industrialister. Betydelige verdier tappes ut av virksomhetene for å betale den drepende formuesskatten, midler som er helt nødvendige for å skape ny vekst og utvikling i bedriftene våre.

For å nevne noen avgifter som fortsatt er svært høye eller økes, har vi avgiftene på alkohol, tobakk, sukker og sjokolade. Slik det nå legges opp til, vil vi fortsatt ha en omfattende grensehandelslekkasje til våre naboland. Handels- og Servicenæringens Hovedorganisasjon anslår denne til 9 milliarder kr inneværende år. Vi taper altså 9 000 arbeidsplasser hovedsakelig innenfor handels- og servicenæringen, men også en del innenfor bryggerinæringen, i forhold til en grensehandel i balanse, og som det i stor grad hadde vært mulig å unngå hvis man hadde vært villig til å harmonisere avgiftsnivået. Budsjettet inneholder faktisk ikke et eneste konkret tiltak, så vidt

meg bekjent, som kan bidra til å redusere grensehandelslekkasjen.

Budsjettforliket mellom regjeringspartiene og Arbeiderpartiet betyr en økning av alkoholavgiftene med 2,5 pst. sammenliknet med Regjeringens opprinnelige budsjettforslag. Dette truer ikke bare et betydelig antall arbeidsplasser, men samtidig fratras myndighetene enhver mulighet for kontroll med omsetning og forbruk av alkohol. Danskene reduserte sine brennevinsavgifter kraftig 1. oktober. Finnene vil gjøre det samme ut over nyåret, og svenskene følger ganske sikkert etter. Regjeringen velger på denne måten å melde Norge ut av Norden avgiftsmessig. Det er ubegripelig at Regjeringen vil ta ansvar for en næringsfiendtlig avgiftspolitik som bidrar til at arbeidsplasser kastes ut av landet helt unødvendig.

Fremskrittspartiets budsjettalternativ betyr betydelige skatte- og avgiftslettelser, ja, et tosifret milliardbeløp. Det er helt nødvendig for at våre bedrifter skal få konkurransedyktige skatte- og avgiftsbetingelser, og for at de skal overleve i et samfunn med knivskarp konkurranse. Dette er bl.a. for å kompensere for bedriftenes handicap med et høyt omkostningsnivå, ved at vi ligger langt fra de store markeder, har et lite hjemmemarked og dårlig infrastruktur – for å ha nevnt noe. Da nytter det ikke å gi ørsmå skatte- og avgiftslettelser. Skal våre virksomheter få tilstrekkelig optimisme og utviklingsmuligheter, må det markante skatte- og avgiftskutt til fra dag én. Det betyr en god økonomisk politikk som støtter opp om arbeidsgiverne og gjør det lettere for arbeidstakerne, som dermed kan få seg jobber.

Anne Berit Andersen hadde her overtatt presidentplassen.

Statsråd Torild Skogsholm: Venstres holdning til budsjettet har vært etterlyst tidligere i kveld. Det sier jeg gjerne noe om.

Venstres politikk bygger på vår visjon om et sosialliberalt samfunn, hvor folk får mer frihet og mer ansvar. Jeg er overbevist om at Venstres ideologi og ideer vil få stadig større grobunn i Norge. Et nytenkende sosialliberalt parti vil ha svarene mange etterlyser, i skjæringspunktet mellom økt frihet for den enkelte og behovet for nye fellesskapsløsninger.

Venstre setter tæring etter næring, og har både en ansvarlig økonomisk politikk og en klar vilje til bedre vilkår for kunnskap og nyskaping. Dette statsbudsjettet og denne budsjettavtalen viser med all tydelighet at de gode politiske løsningene blir til i det sosialliberale sentrum hvor Venstre hører hjemme.

Dette er ikke et budsjett som er preget av venstresidens tro på at økte skatter og avgifter på arbeidsplassene gir et bedre samfunn. Arbeidsmarkedstiltak er vel og bra, men å legge til rette for at mange flere tør og vil skape sin egen arbeidsplass, er ikke så dumt det heller.

Dette er heller ikke et budsjett preget av «være seg selv nok»-politikk. Det er en rimelig sterk usosial melding når Fremskrittspartiet vil at verdens rikeste land neste år skal gi 6,6 milliarder kr mindre i bistand til ver-

dens fattigste. Det er en politikk et sosialliberalt parti som Venstre aldri kan gi sin tilslutning til.

Statsbudsjettet for 2004 er tvert imot et budsjett med et klart Venstre-stempel, et budsjett *for* mer offensiv miljøpolitikk, *for* nyskaping og arbeidsplasser, og *for* å hjelpe de fattigste hjemme og ute.

Regjeringen har lagt fram et historisk godt budsjett for kollektivtrafikken. Det er jeg fornøyd med, både som samferdselsminister og som Venstre-statsråd. Særlig i storbyområdene er økt bruk av kollektivtransport et nødvendig helse- og miljømessig alternativ til økt bilbruk. For å si det enkelt: På samme måte som folk og næringsliv i distriktene trenger et bedre vegnett, skal det lønne seg å velge miljøvennlig i byen, målt i både penger, tid og komfort.

For 2004 foreslår Regjeringen derfor nær 1 milliard kr i økte bevilgninger og reduserte avgifter for nettopp kollektivtrafikken. Denne satsingen er i sin helhet beholdt i budsjettforliket med Arbeiderpartiet.

Regjeringen har foreslått en momsreform som gir en samlet årlig gevinst for drift av kollektivtransport med om lag 500 mill. kr. Jeg vil sterkt oppfordre alle landets lokalpolitikere til å la denne gevinsten komme de reisende til gode.

I tillegg til de store momslettelsene innfører Regjeringen en egen belønningsordning for overgang fra bilbruk til kollektivtrafikk i de fem største byområdene. Pengene skal komme i tillegg til de pengene som allerede i dag brukes lokalt. Ingen tidligere regjering har noen gang innført slike ordninger for statlig drahjelp til lokal kollektivtransport. Storbyene får nå en unik anledning til å gi folk et bedre kollektivtilbud og redusere bilbruken.

La meg avslutningsvis peke på en liten del av samferdselsbudsjettet som har stor betydning for framtida. Neste år foreslår vi nær en dobling av bevilgningen til forsøk med hydrogen- og nullutslippsteknologi i transportsektoren.

Klimagassutslippene gir oss en utfordring. Vi må finne best mulig alternativer til fossile drivstoff. Den jobben har nå Regjeringen tatt fatt på for fullt. De valgene vi gjør i dag, bestemmer hvordan teknologi, miljø og samfunn ser ut om ti, tjue og tretti år.

Så langt må en politiker makte å se, selv om det i populismens tidsalder er mer fristende å rette blikket stivt mot neste kvelds «Holmgang». Venstre er ikke et populistisk parti – vi skal fortsatt tørre å være langsiktige, visjonære, ansvarlige og samarbeidsvillige. På den måten blir Norge bedre, og dette statsbudsjettet gir retningen for det.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Bjørgulv Froyn (A): Jeg føler ikke behov for å diskutere det ideologiske fundamentet for sosialliberalismen i dag. Jeg velger å konsentrere meg om det som er den faktiske hverdag. Da vil jeg minne om at samferdselsministeren til stadighet insisterer på at det hun står for i politikken, og det denne regjeringen står for i bud-

sjetttforslaget, er en tydelig satsing på jernbane, som kan kalles historisk – og jeg tror at hun mener historisk høy.

Da blir det på en måte merkelig å oppleve en annen hverdag – og jeg tror ikke jeg er alene om det – som viser en helt annen og til dels dramatisk situasjon. Vi ser en jernbane som faktisk har fått et etterskudd på 1 ½ milliard kr, og som er i dramatisk forfall. Og da er mitt spørsmål: Kan statsrådets fravær av bekymring skyldes at når hun snakker om en historisk satsing, så er det i betydningen at med denne regjeringens satsing på jernbane er Norge snart uten jernbane?

Statsråd Torild Skogsholm: Jeg ville nok ha vært mer bekymret for jernbanen hadde forrige arbeiderparti-regjering fortsatt med den politikken vi den gang hadde på jernbaneområdet. Heldigvis er vi nå enige om jernbanesatsingen i år, som innebærer nær 40 pst. økning i investeringene. Det vil jeg kalle en rekordhøy satsing når det gjelder investering på jernbane.

Det er viktig at vi fokuserer på en fornying av jernbanen, og derfor satser vi på å få til nye jernbaneinvesteringer der jernbanen har sine fortrinn. Derfor har vi Fastlands-Norges største anlegg nettopp på jernbane like utenfor Oslo.

Heidi Sørensen (SV): Flaggskipet i Regjeringens kollektivsatsing er incentivordningen for kollektivtransport i storbyene. I valgkampen fløy Venstre rundt og hadde 200 mill. kr, som de brukte en, to, tre og fire ganger – i Bergen, Trondheim, Stavanger, Oslo og Kristiansand. Da budsjettet ble fremlagt, var ordningen redusert, og forslaget fra Regjeringen var å bevilge 110 mill. kr til denne ordningen. Etter forliket med Arbeiderpartiet er den kuttet ytterligere, med 25 mill. kr. Og mitt spørsmål til statsråden er: Hvilke signaler sender dette at man det første året man skal sette i verk incentivordningen, inngår et forlik for å kutte i den allerede fra starten av?

Statsråd Torild Skogsholm: Det er helt riktig at denne belønningsordningen var viktig for oss da vi skulle legge fram dette budsjettet, og det var en viktig oppfølging av kollektivmeldingen. Det var òg et tillegg til den satsingen på rundt 1/2 milliard kr årlig som ingen hadde snakket om før i dette budsjettet, og som jeg vil si er en rekordstor satsing på kollektivtransport. Da kommer denne incentivordningen i tillegg, så den satsingen vi snakker om på kollektivsiden, er atskillig større enn det vi snakket om i valgkampen.

Incentivordningen er viktig for at vi skal lykkes, tror jeg, i forhold til å få til en overgang i storbyene fra biltrafikk til kollektivtrafikk.

Det forliket som Regjeringen og Arbeiderpartiet nå har inngått, innebærer ingen kutt når det gjelder kollektivtransporten. Det har skjedd en omfordeling, men kollektivinnsatsen er like stor.

Siv Jensen (FrP): Etter at budsjettforliket er et faktum, ligger man altså nå 1,5 milliarder kr etter vedtatt Nasjonal transportplan når det gjelder veiinvesteringer.

Hvis man skal legge Sem-erklæringen til grunn, som sier at man skal øke bevilgningene med 600 mill. kr i året utover Nasjonal transportplan, er nå etterslepet på 3,3 milliarder kr. Og hvis man ser det i sammenheng med den kalkulasjonsrenten som norske myndigheter bruker når det gjelder veiprojekter, kan vi eksempelvis få som konsekvens at byggingen av Svinesundsbrua blir erklært ulønnsom fra norske myndigheters side, mens den er særdeles lønnsom fra svenske myndigheters side.

Er det en sammenheng å spore her, at Regjeringen har valgt å legge seg på en så høy kalkulasjonsrente for på en måte å kunne dokumentere at det er så mange ulønnsomme veistrekninger i dette landet at man rett og slett ikke trenger å bevilge penger til det? Eller hva er det som egentlig er blitt Regjeringens samferdselspolitikk? Det er veldig vanskelig å forstå, og jeg kunne godt tenke meg at samferdselsministeren avklarte dette.

Statsråd Torild Skogsholm: De som har sett nøye på budsjettet, har sett at det er en solid påplussing i vårt forslag til budsjett på vegsiden sammenlignet med året før. Vi har i dette budsjettforliket lagt til enda en påplussing når det gjelder veg, så jeg vil si at veginnsatsen på budsjettet for 2004 er meget sterk.

Nå kan vi selvfølgelig ta en liten diskusjon om hva som er de reelle tallene i forhold til Nasjonal transportplan og handlingsplanen. Det synes jeg egentlig ikke er så interessant. Det viktigste er at vi har en solid satsing på samferdsel og på veg.

Kalkulasjonsrenten er ikke en størrelse som vedtas politisk. Når det gjelder beregninger på svensk og norsk side, vil jeg minne om: Hvor er vi i ferd med å bygge, og hvor har vi prosjekter sett i forhold til E6 mot Sverige? Jo, nettopp ved Svinesund er vi i gang med et prosjekt nå. Så i den sammenheng har kalkulasjonsrenten lite å si.

Siv Jensen (FrP) (fra salen): President! Jeg vil gjerne få oppklare en åpenbar misforståelse.

Presidenten: Siv Jensen – til en åpenbar misforståelse.

Siv Jensen (FrP): Statsråden sa nå at Nasjonal transportplan var uinteressant. Er det å forstå dit hen at når Stortinget fatter vedtak om en transportplan, så spiller det ingen rolle når Regjeringen har tenkt å følge det opp i budsjettpraksis? Dette må statsråden oppklare.

Statsråd Torild Skogsholm: Det jeg synes er uinteressant, er at representanten Siv Jensen viser til hva Sem-erklæringen sier i tillegg til Nasjonal transportplan, for da refererer hun i praksis til handlingsprogrammet – og dette er to forskjellige størrelser. Det var det som var uinteressant å diskutere, hvilke tall man viser til.

Poenget er at vi er på god veg i arbeidet både i forhold til Nasjonal transportplan og i forhold til Sem-erklæringen. Det er viktig.

Presidenten: Replikkordskiftet er dermed omme.

Olav Akselsen (A): Dei siste to åra har nærmare 40 000 personar mista jobben i Noreg – det er over 50 nye ledige kvar dag. I år vil me setja ny norsk rekord i talet på konkursar, og talet på nyetableringar går ned.

Regjeringa har ikkje teke denne situasjonen på alvor. Budsjettforslaget frå Regjeringa tok heller ikkje den auka arbeidsløysa alvorleg. Trass i den sterke veksten i arbeidsløysa føreslår Regjeringa mange kutt i dei ordningane som kunne og ville bidra til å skaffa nye jobbar. På nytt føreslår ein kutt i SND, ein føreslår kutt i programmet for næringsbasert design, Regjeringa kuttar i programmet for kulturbasert næringsutvikling, Regjeringa kuttar i programmet for fiskerisektoren, ein reduserer låneramma i Husbanken, Regjeringa kuttar i løyvingane til infrastruktur for gass, og Regjeringa følgjer heller ikkje opp Stortinget sine vedtak om nettoløn for norske sjøfolk.

Dette er ille, men verst av alt er Regjeringa sine forslag om drastiske forverringar av permitteringsreglane. Desse forslaga må enten basera seg på at ein lèt seg totalt blinda og heilt overstyra av eigen ideologi, eller ein total manglande kunnskap om situasjonen i norsk næringsliv i dag. Forslaga ville dersom dei blei gjennomførte, fått svært negative konsekvensar. Endå fleire ville ha blitt sagt opp og mista jobben sin. Sjølv sagt er dette svært alvorleg for dei det gjeld, men det er òg særdeles ille for dei bedriftene som då ville mista den arbeidskrafta som dei er heilt avhengige av for å få nye oppdrag. Reaksjonane frå næringslivet på desse forslaga har vore eintydige. Forslaga ville ha fått svært alvorlege følgjer dersom dei hadde blitt gjennomførte.

Eg er derfor glad for at Arbeidarpartiet har bidrege til å redusera skadeverknadene av Regjeringa sin politikk. Me har fått forlengt permitteringsperioden frå 26 til 42 veker, og me har redusert arbeidsgjevaren si lønsplikt frå 30 til 10 dagar. I avisoppslag i min del av landet står no bedriftsleiara fram og seier at forliket har gjort at ferdig utfylte oppseiingsbrev er blitt lagde ned igjen i skuffer. Forliket har bidrege til å auka optimismen, og forliket har gjort at desse bedriftene no står betre rusta til å møte framtida.

For oss i Arbeidarpartiet vil det at alle skal ha ein jobb å gå til, vera den viktigaste saka. Derfor har vårt budsjett-opplegg hatt sysselsetjing og aktiv næringspolitikk som ein raud tråd. Me set av 4,8 milliardar kr til tiltak for arbeid til alle, me har ein meir aktiv politikk for nyskaping og innovasjon, me satsar på forskning og utvikling, på kulturbasert næringsutvikling og på design. Me har ein aktiv politikk for reiseliv, for møbelindustrien, for byggenæringa, for verftsindustrien, og me vidarefører nettolønsordninga for norske sjøfolk, berre for å nemne nokre av dei tinga me satsar på. I likhet med EU, som i sin Lisboa-strategi har lagt opp til ein aktiv næringspolitikk, meiner me at Noreg òg bør føra ein slik næringspolitikk. Me meiner eigentleg at Regjeringa sin næringsnøytralitet har spelt fallitt.

Gjennom forliket med regjeringspartia får me i Arbeidarpartiet gjennomslag for mange av våre forslag, og bidreg dermed til å skapa verkemiddel eller verktøy for å redusera arbeidsløysa i Noreg. Eitt av resultatane av forliket med regjeringspartia er at Regjeringa no må på banen for å avhjelpa situasjonen som snart vil oppstå i Høyanger og Årdal. Det er eigentleg ille at det må eit stortingsvedtak til for å få Regjeringa til å gjera det ho burde ha gjort for lenge sidan. Men eg er likevel glad for at me no endeleg kan begynna ein aktiv politikk overfor desse lokalsamfunna, og eg kan lova at me i Arbeidarpartiet vil følgja Regjeringa si oppfølging på dette punktet med argusauge.

Det siste året har over 20 000 industriarbeidsplassar gått tapt. Det er mange som i dag tilsynelatande er bekymra for dette. Men det må likevel vera grunn til å spørja: Kor alvorleg er denne bekymringa? Det største problemet for norsk konkurranseutsett industri det siste året har vore den høge kronekursen og den høge renta. Likevel er det altså slik at dei partia her i salen som ikkje er ein del av forliket, har auka bruk av oljepengar som ein del av sitt opplegg, noko som etter alt å dømma ville føra til at ein på nytt fekk ein auka kronekurs og dermed redusert moglegheit for at norske bedrifter skulle kunna greia å hevda seg framover. Eg er overraska over at ein tek den risikoen.

Torbjørn Hansen (H): Først vil jeg slutte meg til dem som mener at denne budsjettavtalen er en seier for fornuften. Det er nok også riktig å beskrive avtalen som historisk. Men da må det understrekes at dette er en avtale mellom partier som har, og fortsatt vil ha, meget ulike standpunkter og ulik ideologi i mange saker. Men det er en god budsjettavtale.

For det første innebærer avtalen fullt gjennomslag for Regjeringens forslag til budsjetttrammer og bruk av oljepenger. Ansvarlig finanspolitikk er en grunnpilar i arbeidet med å få ned arbeidsledigheten, og det er betryggende at regjeringspartiene og Arbeiderpartiet nå bærer dette gjennom i Stortinget. Avtalen sikrer at de meget omfattende lettelsene som er oppnådd i pengepolitikken, får virke i 2004. Vi har lyktes i å få ned rentenivået fra 7 pst. til 2,5 pst., og kronekursen har falt med ca. 13 pst. siden toppen i januar. For Høyre er den økonomiske politikken svært viktig, og vi er glad for tilslutning til dette i avtalen med Arbeiderpartiet.

For det andre er budsjettavtalen akseptabel, fordi Arbeiderpartiets forslag til inndekning ikke er en del av avtalen. Arbeiderpartiet har i sitt alternative budsjett foreslått en rekke dramatiske tiltak både for næringslivet og for folk flest, bl.a. et skattesjokk på 3,5 milliarder kr for næringslivet. Bedriftene rammes direkte gjennom 1 milliard kr mer i avgift gjennom utsatt fjerning av elavgiften, og indirekte gjennom 2,3 milliarder kr i økt skatt på privat eierskap. Det er vanskelig å forstå den logiske sammenhengen mellom Arbeiderpartiets såkalte kamp mot arbeidsledighet og det faktum at partiet fører en politikk som utarmer norske bedrifter og norske Eiermiljøer.

Skatteøkninger for privatpersoner er også betydelige i Arbeiderpartiets budsjettalternativ. Toppskatt, arveavgift og annet økes med 1,7 milliarder kr. Det var nettopp slike budsjettalderinger velgerne ville bli kvitt ved valget i 2001. Det slipper de heldigvis også denne gangen.

Arbeiderpartiet foreslår videre å kutte 400 mill. kr i overføringene til friskolene. Dette ville vært en stor belastning både for skolene, for elevene og for foreldrene, og et langt skritt i feil retning for norsk skolepolitikk.

I tillegg foreslår Arbeiderpartiet å fjerne kontantstøtten med virkning fra 1. januar. Da ville tusenvis av småbarnsforeldre få kuttet 3 657 kr månedlig i familieøkonomien med én måneds varsel. Det ville etter mitt syn vært et sosialt uansvarlig kutt, og få ville klart å tilpasse seg dette på én måneds varsel. Uansett mening om kontantstøtten er det urimelig å ta dette på så kort tid.

Det at Arbeiderpartiet ikke forlangte eller fikk gjenomslag for disse sentrale delene av budsjettet, var avgjørende for å oppnå en avtale. Avtalen innebærer faktisk minimale justeringer på skatte- og avgiftssiden. Dermed videreføres hovedlinjene i Regjeringens skatte- og avgiftspolitik. Denne har altså et omfang på nesten 20 milliarder kr i lettelse pr. år, og det er skattelettelse som har betydning for folk og for næringslivet også i 2004.

Fremskrittspartiet har hatt en del underlige reaksjoner på budsjettavtalen. Partiet har ene og alene ansvaret for manglende innflytelse på budsjettet for 2004. Fremskrittspartiet hadde forhåndsvarslet en kaotisk prosess, hvor partiet skulle spille høyt med både budsjettet og Regjeringens framtid under full medieoppmerksomhet. Det ble det ikke noe av, og det tror jeg Stortingets anseelse kommer styrket ut av.

Det er likevel ganske oppsiktsvekkende at budsjettet til Fremskrittspartiet har basert seg på kreativ bokføring på om lag 4 milliarder kr. Partiet har saldert med tallberegninger fra alkohol- og bilimportørenes lobbyorganisasjoner, med reduksjon i sykepenge uten tiltak for å oppnå det, og med antatt reduserte dagpengeutbetalinger for milliarder av kroner. Dette er, etter min vurdering, lite seriøst. Totalt sett ville det blitt brukt om lag 13 milliarder kr mer enn det som er Regjeringens forslag, i form av uttak av oljefondet, og det ville vært et direkte angrep mot konkurranseutsatt næringsliv.

Forrige gang landet hadde høy ledighet, det tror jeg flere av Arbeiderpartiets politikere fortsatt husker, økte ledigheten til nærmere 177 000 arbeidsledige. Den gangen tok det sju år – fra ledigheten begynte å øke i 1987, til toppen var nådd i 1993. Harlem Brundtland-regjeringens passivitet den gangen hadde store konsekvenser for mange arbeidsfolk. Nå er Regjeringen i ferd med å snu skuten i løpet av tre år. Dette statsbudsjettet legger til rette for en meget solid vekst i norsk økonomi til neste år. Veksten i 2003 var på om lag 0,5 pst. Prognosen i det framlagte budsjettet er at veksten femdobles i 2004, til 2,5 pst. Det er åpenbart at neste år vil gi betydelige bedringer i arbeidsmarkedet, i næringslivet og i offentlig sektor.

Vi bør være fornøyd med det budsjettet som blir vedtatt i dag, og ikke minst med prosessen som førte fram til dette. Jeg tror at både prosessen og resultatet øker respekten for Stortingets arbeid ute blant folk flest.

Audun Bjørlo Lysbakken (SV): Dette er en badeand (viser fram en badeand). Mange på Stortinget har fått en slik i posten, og avsenderen er studentene ved universitetene i Norge. De har sendt den til oss fordi de mener det har vært mye kvakking og lite handling i denne salen når det gjelder studentenes kår. Og det har de helt rett i.

Etter mange fagre løfter og en del gode grep i forbindelse med reformene for få år siden, har utviklingen nå snudd. Studentenes lån og stipend blir ikke kostnadsjustert, og det skal nå vedtas å omgjøre hele utdanningsstipendet til et såkalt konverteringsstipend, dvs. økt gjeldsbyrde for studenter som stryker til eksamen, enten grunnen er at man ikke har skjont oppgaven, eller at man har et sykt barn.

Forslaget er typisk for den borgerlige regjeringen. Det viser en grunnleggende mistillit til folks ærlighet i forhold til offentlige støtteordninger og en blind tro på at pisk er mer effektivt enn gulrot for å få gjennomført det en har satt seg som mål. Forslaget er også typisk for en annen side ved denne regjeringens politikk, nemlig at det bidrar til å øke forskjellene mellom folk på en rekke ulike samfunnsområder. Ikke bare økes forskjellene mellom klasser og sosiale lag, men også mellom aldersgrupper og mellom kvinner og menn.

Den borgerlige regjeringen er de velstående middelaldrende menns regjering. Det er en regjering som altså tar mål av seg til å dele ut over 10 milliarder kr i nye skatteletter neste år, hvis vi skal tro flere innlegg i debatten i kveld. Og skal vi tro på fordelingen av Regjeringens mest profilerte skattelettelse til nå, vil det være nettopp disse velstående middelaldrende mennene som får nytte godt av en slik politikk videre også. De rikeste kunne feire utbyttefest i Norge i fjor med 42 skattefrie milliarder, mot bare 13 milliarder som ble tatt ut av aksjeselskapene i 2001. 60 pst. av dette utbyttet går til den ene prosenten av landets befolkning som har en bruttoinntekt på over 1 mill. kr. Fritaket for skatt på aksjeutbytte er i sannhet et veldig treffsikkert virkemiddel for å gjøre de rike rikere og øke forskjellene i Norge. Ved siden av å være rike er de fleste som mottar aksjeutbytte, også middelaldrende menn. Ifølge Finansdepartementets tall går faktisk 82 pst. av denne skatteletten til menn. Andelen av toppskatteletten som tilfaller menn, er 85 pst., og 62 pst. når det gjelder boligskatten.

I den andre enden av skalaen vet vi hvem som får betale for Regjeringens usosiale kutt, enten det er i forhold til studiefinansiering, bostøtte, barnetilsyn eller egenandeler. Det er ungdom, kvinner, syke og gamle.

Når man øker de økonomiske forskjellene i samfunnet, øker man også maktforskjellene og gjør arbeidet for likestilling og inkludering vanskeligere. Og når man øker forskjellene mellom aldersgrupper, gjør man noe annet som også er farlig: Man ødelegger motivasjon og mulig-

heter for å ta utdanning og for å få arbeid – muligheten til å kunne delta og bidra på litt sikt.

Ungdom har lav inntekt, ingen formue, eier ikke egen bolig og har slett ikke noe særlig aksjeutbytte. Derimot er ungdom på topp på en annen statistikk. Unge mennesker er den gruppen som opplever den raskest voksende arbeidsledigheten i Norge, og allikevel har Regjeringen ingen tiltak å komme med. SV har etterlyst både egne ordninger for å øke ungdoms muligheter til å skape seg egne jobber og gjeninnføring av en ungdomsgaranti. Regjeringens eneste svar er et håpløst forslag om å åpne for flere midlertidige ansettelser, som ville gjort det enda vanskeligere for ungdom å få fast jobb.

SV satsar også i år aktivt på unge mennesker i vårt alternative statsbudsjett. Jeg har helt kort lyst til å nevne noen få av de tiltakene som vi stemmer for her i kveld:

- fjerning av reglen om konverteringsstipend
- skolebøkestipend for elever i videregående skole
- økt satsing på studentboliger og andre boliger for ungdom
- økning av frikortgrensen til 35 000 kr, så flere unge kan bli mer uavhengig av pappas lommebok

Helt til slutt har jeg lyst til å nevne en litt annen sak. En av de gledelige tingene ved budsjettforliket var at det smålige kuttet på 7 mill. kr til Krokeide Yrkeskole i Bergen ble reversert. Kuttet ville gjort at internatdriften på skolen ble lagt ned, og sannsynligvis vil det betydd slutten for hele skoledriften. Dette er en skole som tar inn folk som av ulike grunner er satt ut av stand til å delta i yrkeslivet. Det kan være yrkesskadde, folk som sliter med ulike typer sykdommer, eller mennesker med rusproblemer. Gjennom tre år på Krokeide får de utdanning og forberedelse til å komme i jobb. Resultatene er veldig, veldig imponerende. Over 80 pst. av elevene klarer skolen og kommer ut i yrkeslivet. Å fjerne denne bevilgningen ville ikke bare være samfunnsøkonomisk svært dårlig, men det ville også være å ta fra oss muligheten til å sørge for at folk kommer over fra trygd og ut i arbeid. Det ville også være et hardt angrep på en ordning som gir mennesker mulighet til å skaffe seg en tilværelse som de opplever som mer meningsfylt og verdig. Kutforslaget på Krokeide Yrkeskole var – med respekt å melde – helt vanvittig, og jeg håper virkelig at det ikke dukker opp igjen i senere budsjetter.

– Nå skal jeg ta med meg anden min og gå.

Rolf Terje Klungland (A): For Arbeiderpartiet er kampen mot arbeidsledighet jobb nr. 1. Vårt alternative budsjett bærer derfor sterkt preg av det.

Nesten 120 000 mennesker står nå i ledighetskø. Nyelig kunne vi lese i Bergens Tidende at det bare i oljeindustrien har forsvunnet 5 000 arbeidsplasser det siste året, og at den negative utviklingen vil fortsette. Situasjonen er alvorlig, først og fremst for alle de enkeltpersonene som blir rammet, og for deres nærmeste, men også for samfunnet. Et velferdssamfunn kan ikke være bekjent av å ha så mange hender ledige.

Norge er et land som fra naturens side er rikt på ressurser. Fossekraften har gjennom 100 år skapt arbeids-

plasser, vekst og velstandsutvikling. Dette har skjedd fordi vi ved starten av det forrige århundre hadde politikere og industriledere som torde å ta viktige beslutninger og gjøre langsiktige investeringer. Nå står vi foran en ny hundreårsepoke, gassens hundreår. Det kan vi klare dersom vi nå viser vilje og mot til å ta de viktige og nødvendige beslutningene.

Slik jeg og Arbeiderpartiet ser det, er det to viktige forutsetninger som må være på plass for at vi skal kunne lykkes med å bruke mer av naturgassen vår. Det må for det første bygges infrastruktur for transport av gass fram til de plassene som kan og vil ta gassen i bruk. I Arbeiderpartiets alternative budsjett har vi derfor gjentatt forslaget om å opprette et statlig selskap som sammen med industri – og energiselskaper og næringslivet for øvrig skal investere i infrastrukturprosjekt. Vi vil tilføre selskapet 3 milliarder kr i egenkapital. Det er en statlig oppgave å legge til rette for utbygging av infrastruktur. Det er ikke noen prinsipiell forskjell mellom det å bygge veier og jernbane, eller kraftlinje, og det å legge rør for transport av gass. Derfor mener vi at staten må være med på å investere i gassrør. Dessverre ønsket regjeringspartiene heller ikke denne gangen å være med på å gi denne viktige vitamininnsprøytingen til næringslivet.

Den andre viktige forutsetningen for å ta mer gass i bruk er at det må forskes mer på teknologi for miljøvennlig bruk av gass. I gassmeldingen som Stortinget behandlet i vår, foreslo Arbeiderpartiet at det måtte opprettes et innovasjonsselskap for utvikling av teknologi for miljøvennlig bruk av gass, hydrogen som energibærer og petrokjemi.

Vi ville at selskapet skulle opprettes allerede 1. januar 2004, og at vi skulle bruke 250 mill. kr i året over en tiårsperiode til dette formålet. Vi fikk ikke et flertall for det da, men vi er glade for at vi i budsjettavtalen med regjeringspartiene har fått en avtale om at selskapet skal opprettes i løpet av 2004.

Fra flere hold kommer det nå gledelige signaler om store framskritt i utviklingen av gasskraftverk med CO₂-håndtering. Men skal vi være sikre på at vi skal komme fram til den beste teknologien, må forskningen prøves ut i pilotanlegg. Slike anlegg krever store investeringer, og det er helt nødvendig at staten også bidrar til å bygge slike. Derfor er det svært viktig og gledelig at vi i budsjettforliket også fikk gjennomslag for at det snarest må etableres en støtteordning for bygging av pilotanlegg for gasskraftverk med CO₂-håndtering.

Jeg skulle ha sagt noe om kraftsituasjonen i Norge og hvor dramatisk den egentlig er, men da måtte jeg nok hatt ca. 10 minutter til. Så det får vente til budsjetttrunden i komiteen!

Björg Tørrisdal (KrF): Kristelig Folkeparti er et familie- og omsorgsparti. Ved å sitte i regjering som bygger på valgfrihet og mangfold, og som setter mennesker i sentrum, har vi mulighet til å få denne politikken ut i konkret handling.

Kristelig Folkeparti er familiepartiet. Satsing på familie, på barn og unge, er satsing på framtiden. Stortinget

vedtar i dag et budsjett med stor og riktig satsing på barnehager. En økning på 2 800 mill. kr skal først og fremst sikre full utbygging av barnehageplasser til alle som ønsker det. De økte bevilgningene skal også gi lave foreldrebetaling. Det er et budsjett som vil styrke valgfriheten. 12 000 flere barn skal få barnehageplass neste år, og nivået på foreldrebetalingen skal ikke hindre noen i å kunne velge barnehage som omsorgsløsning for sine unger.

Det er gledelig at vi i dag vedtar et budsjett som både skal føre til flere og billigere barnehager og videreføre kontantstøtten. Det kan ikke være enten barnehager eller kontantstøtte. For Kristelig Folkeparti er det et både – og, slik at det kan være et løft for alle barnefamilie.

Kristelig Folkeparti er også et kulturparti. Vi er opp-tatt av at mennesker har mer enn materielle behov. Derfor har vi i denne regjeringen en kulturminister fra Kristelig Folkeparti, en minister som har lagt fram den første kulturmeldingen på mange år. Satsing på kultur er en målrettet investering i et varmere samfunn. Kulturutfoldelse og kunstopplevelse fører til økt livskvalitet. Derfor må alle ha mulighet til å oppleve det. Et aktivt lokalt kulturliv er viktig for barn og unge. Frivillige organisasjoner spiller en grunnleggende rolle. Kultur gir innsikt og bygger broer mellom folk og nasjoner. Derfor er det gledelig at i Regjeringens forslag til budsjett og i det budsjettet vi vedtar i dag, er kulturbudsjettet styrket.

Hovedperspektivet i kulturmeldingen var å sikre hele befolkningen tilgang til et bredt og mangfoldig kulturtilbud. De mange festivalene spiller en nøkkelrolle i dette arbeidet. I festivalene ligger det mye lokalt engasjement, dugnadsånd og eierforhold.

Kultur- og kirkepolitikken dreier seg særlig om de områdene som berører mennesket som åndsvesen. For å utvikle identitet og integritet må barn og unge oppleve nærhet til sitt eget liv og til sin historie. I kulturbegrepet ligger en verdiforankring som skaper trygghet, identitet og åpenhet for det ukjente.

Stortinget vedtok i vår å styrke opplæringen av barn og unge i regi av tros- og livssynssamfunnene i Norge. Opplæring i egen tro gir grunnlag for å være trygg på egen identitet. Ikke minst er det viktig i en tid der ulike kulturer kommer nærmere hverandre. Det er derfor positivt at Stortinget i dag vedtar å bevilge 30 mill. kr til trosopplæringsreformen.

Kristelig Folkeparti er opptatt av lokaldemokratiet. Men for at lokalpolitikkerne skal ha mulighet til å utføre sine prioriteringer til beste for sine innbyggere, trenger de et handlingsrom. Derfor var Regjeringens forslag til statsbudsjett den kraftigste styrkingen av kommunene i landet vårt noensinne.

Forslaget innebar en vekst i kommunenes samlede inntekter på om lag 3 ¼ milliard kr. Sammen med lav rente og fjerning av en rekke øremerkede tilskudd vil en få et økt handlingsrom for kommunepolitikkerne og bedre tjenester for innbyggerne. Utdanningene i by og bygd er mange. Vi gjennomfører nå en viktig satsing på eldreomsorg, og vi bygger barnehager. For det er i kommunene velferden skapes. Derfor uttrykte Kristelig Folkepartis

landsstyre og våre ordførere tidligere denne måneden behov for og ønske om en enda sterkere styrking av det økonomiske handlingsrommet i kommunene. Kristelig Folkepartis fremste tillitsvalgte i kommunene kom med et tydelig og klart budskap til oss på Stortinget: Mer penger til oppvekst, mer penger til skole og til omsorgsoppgaver. Budsjettforliket mellom regjeringspartiene og Arbeiderpartiet har omfordelt og gitt en ytterligere styrking av kommuneøkonomien på over 2 000 mill. kr. Med andre ord: En styrking av ressursene til skole og omsorg. En ryddig og god budsjettprosess gjorde dette mulig.

Svein Roald Hansen (A): Denne debatten har vist en nesten tverrpolitisk tilfredshet med budsjettavtalen, både når det gjelder innhold og form. Kristelig Folkepartis parlamentariske leder sa i dag at avtalen gjør at en god regjering kan fortsette sitt arbeid.

Det kommer imidlertid dager etter at dette budsjettet er vedtatt. Det som står fast, er at budsjettavtalen med Arbeiderpartiet på viktige områder dreier politikken i en annen retning enn det Regjeringen ønsker. Den politiske høyredreiningen som inntil nå er gjennomført med støtte fra Fremskrittspartiet, ble stanset på viktige områder.

Det politisk mest interessante etter denne debatten er derfor, for å bruke Lilletuns ord: På hvilket parlamentarisk grunnlag skal denne gode regjeringen fortsette sitt arbeid? For Arbeiderpartiet kan aldri være partner for en fortsatt gjennomføring av den politiske kurs Sem-erklæringen legger opp til.

Høyres finanspolitiske talsmann, Jan Tore Sanner, tok et kraftig oppgjør med Fremskrittspartiet i sitt innlegg. Han sa bl.a. at denne budsjettavtalen «gjorde populismen til taper, og fornuften seiret». Det er litt av en kilevink til Regjeringens jordmor og støtteparti for en høyreorientert politikk.

Denne regjeringen ble innsatt med Fremskrittspartiets støtte. Den skulle være et alternativ til Arbeiderpartiet og føre landet inn på en ny kurs. Det har Regjeringen gjort, inntil nå. Om det har vært uklart tidligere, synes det nå ganske åpenbart at vi har en situasjon hvor regjeringspartiene er ganske frustrerte over sitt parlamentariske basisparti, og basispartiet er minst like oppgitt over fadderbar-net.

Vi må tilbake til 1981 for å finne en stortingsperiode som startet og sluttet med en borgerlig regjering, og selv da sluttet den med en annen borgerlig regjering enn det den startet med. Siden 1985 har tre av stortingsperiodene startet med en samarbeidsregjering og endt i en regjeringsskifte. Dette er den politiske utfordringen som møter regjeringspartiene etter denne debatten. Det er en utfordring Arbeiderpartiet ikke kan hjelpe regjeringspartiene med, hvis de mener alvor med det de har gjentatt og gjentatt her i dag, at Sem-erklæringens politikk skal ligge til grunn for Regjeringens arbeid også de to siste årene av denne perioden.

Til slutt: Representanten Øystein Djupedal pekte i sitt innlegg på at landene i EU-samarbeidet nå tok et politisk grep i forhold til en mekanisk økonomisk regel som ikke virker. Han tenkte på at man nå har gitt åpning for at

Frankrike og Tyskland kan fravike stabiliseringspaktens krav om et budsjettunderskudd på 3 pst. Djupedal framholdt altså dette som et eksempel på at politikken kan virke på tross av at man tidligere har vedtatt regler som gir en mer mekanisk funksjon. Jeg håper Djupedal tar med seg erkjennelsen om at EU-samarbeidet er et politisk handlekraftig samarbeid, inn i den debatten SV nå fører om Norges framtidige forhold til EU-samarbeidet.

Svein Flåtten (H): Det budsjett som vedtas her senere i dag, er et budsjett som tar ansvar for norsk næringsliv og for konkurranseutsatt industri. Forliket innebærer at den kurs Regjeringen har holdt de siste to årene for å få næringslivet på rett kjørl, kan fortsette.

Internasjonale nedgangskonjunkturer, for høy rente sammenlignet med konkurrentland, for sterk valutakurs og altfor romslige lønnsoppgjør var i ferd med å påføre den konkurranseutsatte industrien alvorlige problemer. Men en ansvarlig finanspolitikk med bedre kontroll over en offentlig utgiftsvekst har brakt rentene ned og svekket valutaen. Med Regjeringens bidrag har partene i arbeidslivet i hvert fall ett moderat lønnsoppgjør bak seg og forhåpentligvis et til like foran seg. De optimistiske meldinger begynner å komme, både fra bransjer og fra enkeltbedrifter. Det lysner i norsk økonomi og norsk næringsliv. Regjeringens politikk virker, og det ligger an til at veksten i norsk økonomi øker betydelig i året som ligger foran oss. Da blir det viktigere enn noen gang å holde frem som vi stevner, i en kurs som vi nå vet gir resultater. Derfor er det viktig at vi ikke kaster oss ut i eksperimentell økonomisk politikk, der man gir etter for pressgruppers og enkeltbransjers optimistiske regnestykker om dynamiske virkninger i økonomien bare nettopp deres prosjekter blir tilgodesett over de offentlige budsjetter, eller imøtekommer utallige gruppers ønsker om utgiftsøkninger som hver for seg er aktverdige nok, men som til sammen øker rammene på en slik måte at grunnlaget for næringslivets vekst forsvinner, og at utgiftsøkningene må salderes med økte skatter.

Det vil være halsløs gjerning av Regjeringen å sette på spill det som er oppnådd i form av bedre rammebetingelser for norsk næringsliv de siste par årene. Det er denne erkjennelsen av den situasjonen norsk næringsliv har vært i, som har dannet grunnlaget for et forlik mellom partier som ut fra forskjellige ståsted har sett viktigheten og nødvendigheten av å finne ansvarlige, økonomiske allianser innenfor de rammer som var til disposisjon – en uvanlig allianse, men nødvendig.

Det har vært hevdet her i dag at det bare er Fremskrittspartiet som ønsker å redusere skatter og avgifter. Det er ikke riktig. Målene i Sem-erklæringen ligger fast. Men det er et faktum at skattene reduseres mindre ved denne korsvei. Årsaken er innlysende: Veksten i økonomien har vært svak, og rommet har vært mindre.

Skattenivået er en viktig rammebetingelse for næringslivet og for tilførselen av arbeidskraft. Slik sett har temaet absolutt fått den oppmerksomhet det fortjener i dagens debatt, selv om engstelsen for å forbedre betingelsene for norsk næringsliv på denne måten er tydelig

stor, særlig i Arbeiderpartiet. Det som imidlertid er et faktum, er at denne regjeringen har redusert skattene med ca. 20 milliarder kr i løpet av to år. Om årets budsjettforlik er historisk, så er denne skattereduksjonen enda mer historisk. Etter en lang, lang periode hvor utviklingen i skattenivået for både næringsliv og arbeidstakere stort sett pekte bare oppover, stod Høyre og Regjeringen ved sine skatteløfter da man fikk ansvaret for å gjennomføre sine programmer, og sørget for at vi fikk dette linjeskiftet i norsk skattepolitikk.

Fremskrittspartiet har rom for atskillig høyere skattelettelse i sine alternative budsjetter, på samme måte som rommet for bruk av oljepenger også er betydelig. Poenget er bare at for norsk næringsliv, for arbeidstakere og investorer blir det liten reell stimulans og liten reell skattelettelse av alternative budsjetter som bare forblir papirtigere. Det er konsistensen i den politiske vilje til å inngå kompromisser og til å ivareta næringslivets behov for skattelettelse ved å søke ansvarlige posisjoner som gir resultater. Skattelettelse som ikke engang ønskes gjennomført, i hvert fall forsøkt, blir irrelevante for norsk verdiskaping. I forlengelsen av dette noterer jeg meg at Fremskrittspartiet nå selv uttaler at man har én politikk for opposisjonstilværelsen, hvor inndekning ikke er nødvendig, og én politikk for eventuelle ansvarlige posisjoner, hvor inndekning er nødvendig, og hvor man må tenke seg om. Jeg tror at norsk næringsliv antakelig ville foretrekke at man tenker seg om hele tiden, også med hensyn til å finne ansvarlige samarbeidsløsninger.

Det har i tillegg i dag vært diskutert hvilken virkelighet de enkelte partier befinner seg i, og hvorvidt den er reell eller subsidiær. Det tror jeg heller ikke norsk næringsliv og norsk industri bryr seg så mye om. Jeg tror det viktige er at man ikke melder seg ut fra noen av de alternative virkeligheter. Det har verken Arbeiderpartiet eller regjeringspartiene gjort ved dette budsjettforliket.

Signe Øye (A): Den viktigste oppgaven for Arbeiderpartiet i forbindelse med neste års budsjett er å få flere ledige i arbeid, å skape flere nye arbeidsplasser, å få til en bedre skole og en bedre eldreomsorg og å skape trygghet for helsetilbudene.

Dette er hovedprioriteringene i Arbeiderpartiets alternative budsjett. Dette var også hovedkravene våre i forhandlingene med Regjeringen. Hadde det ikke vært mulig å få gjennomslag for en vesentlig del av hovedkravene, slik vi fikk, hadde det heller ikke vært mulig å inngå et budsjettforlik med regjeringspartiene.

Vi i Arbeiderpartiet mener at vårt primære budsjett, som nå vil bli nedstemt, hadde vært et langt bedre budsjett for å møte den høye ledigheten, et langt bedre budsjett for å styrke skolen og tilbudet til de eldre, og ville gitt barnefamilier med lave inntekter fortsatt bostøtte. Dette var det fullt mulig å få til uten at det ble brukt en eneste oljekrone mer. Noen av dem som tjener mest her i landet, måtte sannsynligvis betalt noe mer i skatt, men ikke mer enn at det knapt var merkbart.

Arbeiderpartiet ønsker å få en bedre skole med mer undervisning. Nøkkelen ligger i å bedre kommunenes

økonomi. Derfor foreslår Arbeiderpartiet i sitt budsjett å øke kommunenes frie inntekter med 3,5 milliarder kr mer enn det Regjeringen foreslo i sitt opprinnelige budsjett. Forliket gav 2,2 milliarder kr mer til kommunene. Det var et stykke på vei, men vi mener det er behov for mer. Det er behov for en opptrappingsplan for kommunene, slik at de får rimeligere vilkår enn de har nå.

Det er ikke slik at det bare er Lilletun som jubler for 5 milliarder kr mer til kommunene, til helse og til de ledige. Ordførere og lokalpolitikere fra alle partier jubler, og Skjervøy-ordføreren fra Kristelig Folkeparti uttalte i Nordlys 17. november om forliket:

«Ja dette var det eneste riktige.»

På spørsmål om han er mer fornøyd med Arbeiderpartiets budsjettforslag enn budsjettet fra sitt eget parti, svarer han:

«Ja, Aps forslag følger jo opp det som grasrota i KrF har bedt om.»

Arbeiderpartiet mener at sykehusreformen har vært vellykket. Flere pasienter får behandling, og ventetiden blir kortere. Arbeiderpartiet mener at sykehusene må få økonomi til å fortsette denne gode utviklingen. Selvsagt skal det stilles strenge krav til effektivisering i helseforetakene, men det går ikke an å strupe til slik at innsparingene går ut over de syke som trenger behandling, og ventelistene igjen øker. Arbeiderpartiet ville bevilge 1 milliard kr ekstra til sykehusene for neste år. Samtidig mener vi at den økonomiske balansen må utsettes i et år, til 2005. Det ville ikke regjeringspartiene være med på, noe Arbeiderpartiet beklager. Vi oppnådde å øke bevilgningene til sykehusene med 500 mill. kr. Det er bedre enn ingenting.

Regjeringen sier de er opptatt av fattigdom og ønsker å hjelpe dem som har det vanskeligst. Da er det helt uforståelig at Arbeiderpartiet ikke fikk gjennomslag for å gjeninnføre en høyere inntektsgrense for å få bostøtte for barnefamilier. Etter forslag fra Arbeiderpartiet vedtok Stortinget våren 2003 at inntektsgrensen for bostøtte skulle heves med 30 000 kr. Vedtaket gav 12 000 barnefamilier rett til bostøtte, men Regjeringen har reversert hele ordningen. Dette er en viktig sak for oss, og derfor kommer Arbeiderpartiet til å ta opp igjen forslaget ved første korsvei.

Arbeiderpartiet er fornøyd med at Husbankens låneramme er økt med 1 milliard kr, og enda flere skolebygg kan pusses opp til neste år. Det er bra.

Til slutt: Det er bekymringsfullt at vi har over 100 000 som er uten arbeid. Arbeiderpartiets budsjettforslag legger opp til en aktiv, målrettet næringspolitikk for nyskaping og satsing på næringer der vi har gode forutsetninger for å skape nye arbeidsplasser. Vårt opplegg ville gitt 24 000 flere mennesker jobb eller opplæring. Økt aktivitet i kommunene, i helseforetakene og utbygging av infrastruktur bidrar til 10 000 nye arbeidsplasser. Dette ville vært et meget godt grep for å få ned den høye ledigheten.

Inge Lønnning hadde her gjeninntatt presidentplassen.

Presidenten: De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Eva M. Nielsen (A): Arbeiderpartiet har tidligere lagt fram sitt alternative budsjett. Gjennom budsjettforliket har vi klart å legge inn 2,2 milliarder kr mer til satsing på skole og eldreomsorg enn det som var lagt inn fra Regjeringas side. Det må vel kunne sies å være en betydelig forbedring.

Budsjettavtalen med regjeringspartiene er derfor et steg i riktig retning. Egentlig ønsker vi en langt større satsing, men det var viktig for oss å komme i gang med å utvide timetallet i småskolen allerede fra kommende skoleår. Kommunene har fått full kompensasjon for dette, utover det store milliardbeløpet de har fått i frie inntekter.

Budsjettavtalen betyr også at vi fikk gjennomslag for en økning av låneordninga for oppussing av skolebygg og en utvidelse av Husbankens låneramme. I tillegg har vi slått tilbake forslaget om midlertidige ansettelser. Det er ingen tvil om at vi har trukket politikken til venstre gjennom budsjettforliket.

En utvidelse av skoledagen er en del av det å øke kvaliteten i skolen. Det er et ambisiøst mål for norsk skole å være en skole for alle – en inkluderende skole som skal legge til rette for at hver især ut fra sine forutsetninger skal få utvikle sine talenter til beste for fellesskapet. En av konklusjonene i evalueringen av L97 er at skolen ikke makter å gi tilpasset opplæring til alle. Samtidig viser evalueringa at det er store forskjeller mellom sammenlignbare skoler og sammenlignbare kommuner. Vi kan ikke legge flere oppgaver til kommunene uten at det følger penger med. Det å drive utviklingsarbeid i skoleverket er en krevende oppgave, der både skolen, skoleledere, lærere og elever er avhengig av økonomi for å kunne lykkes.

Skolefritidsordninga er blitt satt under stort press det siste året, fordi Regjeringa valgte å halvere statsstøtten i 2003. Resultatet har vært en kraftig prisøkning for mange foreldre. SFO er et viktig tilbud til elever i grunnskolen, og mange familier er avhengig av SFO for å få hverdagen til å gå i hop. Vi er derfor glad for at en utvidelse av skoledagen vil medføre mindre utgifter til SFO og lavere foreldrebetaling.

Denne utvidelsen av skoledagen er en start. En utvidelse må også inneholde fysisk aktivitet. Forskning viser at det gir gode resultater. Fysisk aktivitet bidrar til å øke både velvære og konsentrasjonsevne. For mange elever er kroppsøvingsstimene på skolen deres eneste form for fysisk aktivitet.

Budsjettavtalen gir resultater som vi kan være stolte av, men vi er ikke fornøyd. Fortsatt har vi en regjering som fører en politikk som går i feil retning.

Steinar Bastesen (Kp): Jeg ble ikke riktig ferdig i mitt hovedinnlegg, jeg har litt jeg vil tilføye.

I forbindelse med oljefondet foreslo jeg å plassere en del av oljeformuen i gull da prisen var 266 dollar pr. unse. En unse er ca. 30 gram. Nå er prisen snart oppe i

400 dollar pr. unse. Hadde vi gjort det den gangen jeg sa det, ville oljefondet ha steget betydelig i verdi i stedet for å ha gått ned, slik det nå har gjort. Jeg fikk for øvrig en pris av presselosjen her i Stortinget, og den prisen var ikke positivt ment.

En større del av vår oljeformue burde brukes til investeringer i Norge. Vi bør bruke oljeformuen til å bedre veinettet og havnene. Vi bør bygge ut bredbånd med muligheter for toveis kommunikasjon for alle. Vi bør bruke penger på å kjøpe tilbake eierandeler i nøkkelbedrifter som er solgt til utlandet. Det gjelder særlig bedrifter som forvalter våre naturressurser. På en slik måte vil vi kunne sikre oss gode inntektsmuligheter også etter at oljealderen er over.

Det er nå blitt brudd mellom staten og Norges Fiskarlag om neste års fiskeriavtale. En del av pengene skulle brukes til støtte til frakt av fisk fra fiskemottak til fiskeforedlingsbedrift og tilskudd til arbeidskrevende lineegning. En rekke ordninger som man får over skattedelen, var i denne avtalen. Da er det ikke bra at det ble brudd.

I finanstalen i fjor ble det gitt klare signaler til Norges Bank om å holde en høy kronekurs og høy rente. At vi har tapt arbeidsplasser på grunn av dette, er klart, men det er et politisk valg som denne regjeringen har tatt, og det er ikke noe nytt. I dagens finansdebatt er det brukt en hel dag på å si at kronekursen er svekket og renten er lav. Det kunne de ha spart seg.

Ordet som mange ikke liker, er ordet «signorage». Det skulle ikke ha vært sagt, og jeg skulle helst ikke ha visst det. Men det betyr inflasjon, eller prisstigning. Vi må ha prisstigning for å ha en god økonomi og for at det skal gå framover og oppover med norsk økonomi. Da er ordet «signorage» sagt fra denne talerstolen. Det er ikke bra. Men jeg mener prisstigning.

Sigbjørn Molvik (SV): Det siste året har vært preget av stor uro rundt i alle deler av landet fordi folk, med god grunn, frykter at den tryggheten som et sykehus med akuttfunksjoner og fødetilbud utgjør, er i ferd med å forsvinne. Vi ser det i Narvik, i Arendal, på Rjukan, i Odda, i Lærdal, på Gjøvik og mange andre steder. De regionale helseforetakene og andre helseforetak har presentert planer som har skapt usikkerhet, utrygghet, irritasjon, ja til og med raseri. Det har ført til en kraftig mobilisering og et engasjement i befolkningen og blant de ansatte som det er sjelden en opplever.

Hva gjør så folk i en slik situasjon? Jo de gjør det folk i et moderne demokrati skal gjøre. De demonstrerer, de skriver leserinnlegg i avisene, og de henvender seg til sine folkevalgte representanter her på Stortinget og forventer at vi skal engasjere oss, at vi på Stortinget skal ordne opp.

Frustrasjonen og raseriet blir ikke mindre når det går opp for folk at disse nedleggingsforslagene faktisk ikke er på Stortingets bord, til tross for at staten eier og har ansvaret for driften av norske sykehus. Det er rett og slett ingen forståelse ute blant folk for at landets øverste folkevalgte forsamling langt på vei har gitt fra seg styringa

med noe så grunnleggende viktig som folks trygghet for liv og helse. Dette er et alvorlig demokratisk problem som Stortinget må gjøre noe med, og vi må gjøre det raskt.

SV har ved ulike anledninger fremmet forslag om at Stortinget må ta makta og styringa over helsepolitikken tilbake til denne salen, bl.a. gjennom å vedta overordnede nasjonale helseplaner. Disse forslagene har så langt fått lite gehør her i Stortinget. Men jeg har med glede registrert de siste ukene at Arbeiderpartiet har kommet med signaler som kan tyde på at også dette partiet nå ser behov for at vi som folkevalgte tar tilbake styringa med helsepolitikken og sykehusstrukturen, som er av så grunnleggende betydning for folks trygghet og sikkerhet. Blant annet uttaler partiets sosialpolitiske talsmann, Bjarne Håkon Hanssen, ifølge avisa Nationen den 20. november i år at Arbeiderpartiet kan komme til å «etterkomme et av sykehusaksjonistenes viktigste krav, nemlig at Stortinget må få si sitt ved større strukturendringer».

SV kommer på nytt til å fremme forslag om at Stortinget skal ha beslutningsmyndighet når det gjelder sykehusstrukturen, i årets budsjettbehandling. Det kunne derfor være svært interessant å høre også i denne debatten om dette betyr at Arbeiderpartiet nå kan tenke seg å støtte et slikt forslag. I så fall ville det være svært gledelig.

Jorunn Ringstad (Sp): Når eg reiser rundt i landet i ulike lokalsamfunn og snakkar med lokale representantar og representantar for næringslivet, er det eitt tema som går igjen overalt, og det er samferdsle.

Gode kommunikasjonar er avgjerande for at folk skal kunne leve og bu i heile landet. Gode kommunikasjonar er avgjerande for at folk skal kunne få eit tenestetilbod som høyrer til eit moderne samfunn, og også kunne ta del i sosiale og kulturelle tilbod. Gode kommunikasjonar er avgjerande for at vi skal kunne ta vare på eksisterande arbeidsplassar og også skape nye.

Eit av Noreg sine fortrinn er store naturressursar. Men skal vi kunne utnytte desse ressursane, må vi leggje til rette for næringsutvikling i heile landet. Mykje av eksportnæringsane finn vi ute i distrikta, med lange avstandar til marknadene.

Det er difor naturleg at norsk næringsliv har samferdsle som ei av dei viktigaste sakene dei kjempar for. Skal mange av verksemdene overleve, må kommunikasjonane betrast, slik at transportkostnadene og dermed avstandskostnadene blir reduserte.

I Budsjett-innst. S. I seier dei tre regjeringspartia at Regjeringa føreslår ei sterk satsing på samferdsle i 2004, og i debatten i dag har samferdsleministeren streka under det som ho meiner er den sterke satsinga på samferdsle. Det er vanskeleg å ta dette på alvor når ein går inn i dei konkrete tala. Rett nok er det ei styrking av kollektivtransporten i dei store byane, noko som er heilt nødvendig. Også på enkelte andre postar er det små påplussingar, men totalt sett kan ikkje dette kallast ei sterk satsing på samferdsle. Eg er overtydd om at i opposisjon ville regje-

ringspartia, kanskje spesielt Høgre, brukt sterke ord for å karakterisere eit slikt budsjett.

Samanlikna med NTP aukar etterslepet på veginvesteringar, slik at det no totalt er 1,6 milliardar kr. Etterslepet på jernbaneinvesteringar er nesten like stort. Det er òg store etterslep på vedlikehald på både veg og bane. Denne regjeringa har lite å vere stolt av på samferdsleområdet, til det er det altfor langt igjen før Regjeringa er i nærleiken av å oppfylle dei lovnadene som regjeringspartia har gitt i samband med NTP, i Sem-erklæringa og i debattar i Stortinget tidlegare år.

Senterpartiet meiner at utbygging av samferdsle er avgjerande for god utvikling i heile landet, for busetjing og for næringslivet. Gode og trygge kommunikasjonar er ein føresetnad for eit verdiskapande næringsliv. I tillegg er det no, og det har det vore dei siste åra, ledig kapasitet og kompetanse i anleggssektoren. Det vil gi god sysselsetjingseffekt å auke aktiviteten i anleggssektoren.

Senterpartiet meiner det er nødvendig med auka innsats i samferdslektoren, og har difor i sitt alternative budsjett lagt inn ein auke i løyvingane til samferdsle på 1 milliard kr. Dette vil vere ei god investering for framtida.

Heikki Holmås (SV): Etter at statsråd Steensnæs i fjor satt på TV og sendte på sosialkontoret alle som hadde problemer med skyhøye strømgjeld, var vi noen som satte oss ned og tenkte oss om. Ikke en gang til, tenkte vi. Og siden Regjeringa ikkje tok ansvar for sine egne løfter, måtte vi i opposisjonen meisle ut en løsning. Vi ble enige med Regjeringa om å gi penger til alle bostøttemottakere, men resten måtte vi fikse selv. Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet, Senterpartiet og SV fikk gjennomslag for ekstra strømpenger til barnefamilier og til kommunene, som fikk økte sosialutgifter, som engangstiltak.

Men i tillegg bestemte vi oss for å styrke økonomien permanent for 12 000 barnefamilier som har dårlig råd, og få inn i bostøtteordninga dem som så vidt lå utenfor, for på den måten å unngå at disse må gå på sosialkontoret neste gang strømprisene øker, og det kan skje allerede i vinter. For en familie med to voksne og to barn betyr denne økningen av inntektsgrensen med 30 000 kr at de nå kan tjene 200 000 kr istedenfor bare 170 000 kr, og likevel kvalifisere til bostøtte. Vi snakker altså om at i dag ekskluderes barnefamilier fra bostøtten med inntekt under minstepensjon.

Regjeringa har motarbeidet dette fra dag 1. Først lot de være å sende beskjed til Husbanken, fordi de håpet å få fjernet økningen i revidert nasjonalbudsjett. Men da stod opposisjonen fast på vedtaket. Og nå får Regjeringa sammen med Arbeiderpartiet, som jeg er spesielt skuffet over i denne sammenheng, fjernet økningen på en helt ekstraordinær måte, ved å endre regelverket og trekke pengene tilbake etter at håpefulle barnefamilier har søkt, 10. oktober i år. Jeg mener dette er et ran. Men i beste fall er det å gi fattigere jul til barnefamilier med dårlig råd, de samme barnefamilier som Kristelig Folke-

parti hevder de vil skape et varmere samfunn for. Det har ikkje jeg noen sans for.

Arne Sortevik (FrP): Statsministeren snakket tidligere i dag om stø kurs – om det nå var stø kurs å ødelegge tilbudet ved Krokeide Yrkeskole, om det var stø kurs å ta vekk driften av opplæringsrådene, som er så viktige for yrkesrettet utdanning. Vi er iallfall glade for at Arbeiderpartiet på de to områdene har hatt samme prioritering som Fremskrittspartiet i budsjettsammenheng, slik at dette kursavviket er rettet opp. Derimot er vi skuffet over at Arbeiderpartiet ikkje har hatt samme prioritering som Fremskrittspartiet når det gjelder å redde sikkerhetsopplæring for fiskere, som nå er styrt vekk, med hjelp av Arbeiderpartiet.

Statsråden for utdanning har tidligere i dag skrytt av finansieringen av Kvalitetsreforma. Den fullfinansieringen hviler på tre pilarer. Den ene er budsjettene til institusjonene, som er rimelig vel ivaretatt. Den andre er studentøkonomien, som er rimelig dårlig ivaretatt – det er faktisk slik at Regjeringa og Arbeiderpartiet nå bruker studentene som en delvis saldering av det de kaller for fullfinansiering av reforma. Det tredje fundamentet, den tredje pilaren, er bygninger og vedlikehold, som er lite omtalt, spesielt vedlikeholdsbiten. Vi vet at det står dårlig til mange steder innenfor høyskoler og universiteter, og det er dårlig omtalt. Så det mangler en del på en tilfredsstillende fullfinansiering.

Helt til slutt må jeg tilbake til låneordninga for oppussing av skolebygg, som ved dette årets utløp vil omfatte utlån på 5 milliarder kr. Det har i budsjettsammenheng vært snakket mye om å styrke de frie inntektene for kommunene. Da er det viktig at Regjeringa også gjør noe med kommunelovens bestemmelser, slik at villige kommuner som låner penger til opprustning og tror at de kan vente i fem år med å betale avdrag, faktisk får lov til det. Og siden vi altså har et målepunkt og et beløp på 5 milliarder kr når året er omme, er det enkle regnestykket at hvis alle har lånt, er det snakk om 250 mill. kr i effekt, hvis man ikkje gjør noe med kommuneloven som sørger for at kommuner som faktisk ikkje skal betale avdrag til sin långiver, heller ikkje må avsette de pengene i sin balanse, slik kommuneloven krever med hensyn til bestemmelser om gjeldshåndtering. Dette er altså ingen teknisk justering, som utdanningsstatsråden tidligere i svar på en replikk fra meg sa at det er, men dette er et fundamentalt viktig spørsmål for å sikre at kommunene ikkje binder sine frie inntekter, slik de har påpekt i dette forhandlingsdokumentet etter at KS og Regjeringa har forhandlet tidligere i høst. Jeg håper dette blir ivaretatt.

Øystein Djupedal (SV): Jeg tar ordet av to grunner. Den ene er at jeg gjerne vil trekke forslag nr. 31, som er omdelt i salen. Bakgrunnen for at vi trekker det, er at det svaret statsråd Steensnæs gav på en utfordring, etter vår vurdering er tilfredsstillende. Det betyr at en vil komme tilbake til dette. Det er også begrunnelsen for at vi gjerne vil støtte forslag til VII i den trykte innstillingen, som er en del av forliket mellom Arbeiderpartiet og regjerings-

partiene. Begrunnelsen for dette er at vi ser for oss at et pilotanlegg som vil hindre utslipp på ca. 1 million CO₂, kan bygges på Snøhvit. Forstod jeg Steensnæs rett, mente han at Snøhvit var et av de aktuelle stedene å bygge et slikt anlegg. Det øvrige som står i dette forslaget, er i tråd med det gassforliket som SV var med på sammen med Regjeringen, så det har vært den siste biten av dette forslaget som har vært problematisk for oss. Vi ønsker da å støtte dette.

Når jeg nå først har ordet, la meg også bare si som en liten oppsummering fra SVs ståsted at vi er svært usikre på hva framtiden vil bringe med denne regjeringen, som vinger videre. Denne debatten har vel med all mulig tydelighet vist at denne regjeringen ikke har noen spesielt fast kurs i sin politikk. Vi er usikre på hva dette betyr for de ulike saker som Stortinget skal behandle gjennom året. Det er vel fort å tenke, når man inngår et omfattende forlik for et budsjettår, at budsjettpartnerne ikke står spesielt fritt, selv om man i denne debatten har latt som om man står fritt. Det blir interessant å se om Arbeiderpartiet faktisk vil bruke den friheten som de påberoper seg å ha på tross av budsjettavtalen. Det kan bety at det fremdeles vil være mulig å lage politikk i tråd med det som Arbeiderpartiet og SV har felles, og at vi også sporadisk kan finne støtte hos Fremskrittspartiet, en politikk som gjorde at vi f.eks. var i stand til å få til en barnehageavtale, som var et veldig stort og viktig løft, og som innfridde valglofter fra svært mange partier i denne salen. Men det gjengår å se. Vi registrerer i grunnen bare at Regjeringen driver med en dobbeltkommunikasjon, som de gjerne må drive med for vårt vedkommende. Men det blir interessant å se hva Arbeiderpartiet faktisk gjør i tiden framover.

For øvrig var dette å betrakte som en stemmeforklaring fra SV, så da vil ikke jeg ta ordet mer til det.

Odd Roger Enoksen (Sp): I Aftenposten for i dag kan vi se at finansministeren jubler over muligheten for en rekordstor julehandel:

«Vi kommer til å få tidenes julehandel.»

Og videre:

«Det leser jeg ikke som økt materialisme, men som sysselsetting. Dette er jobber, sier Per-Kristian Foss med et bredt smil.»

Industrien har i det siste året vært gjennom en svært vanskelig tid, med tap av arbeidsplasser, utflagging og en sterkt økende arbeidsledighet. Betydelige deler av industrien sliter fortsatt, særlig gjelder dette fiskeindustrien, og til dels oppdrettsnæringen. Regjeringens bidrag for å hjelpe disse to næringene er en halvering av fiskeriavtalen, som vil gjøre det svært vanskelig å drive fiskeriene for neste år innenfor de rammene som Stortinget har satt, og utlysning av 50 nye oppdrettskonsesjoner i en situasjon hvor den næringen er i ferd med å få situasjonen under kontroll. Verkstedindustrien har fortsatt svært slunkne og til dels tomme ordrebøker. I denne situasjonen er det altså at finansministeren jubler for økt julehandel.

Det er to sider ved dette utsagnet fra finansministeren som jeg synes er verd å avlegge en liten visitt, for det

første det moralsk forkastelige i å skulle oppfordre til å sette rekord i julehandel i et land som ikke preges av at de fleste av oss lider under mangel på materiell velstand. Det andre er de langsiktige virkningene av å kanalisere en stadig større del av arbeidsstyrken over i handelsnæringen og til et importbasert konsum. Dette er ikke godt nytt for eksportindustrien.

Finansministerens uttalelse kan heller ikke tolkes på noen annen måte enn at det faktisk er rom i norsk økonomi for å bruke mer penger nå. Det er det finansministeren oppfordrer til. Den muligheten burde finansministeren og Regjeringen ha brukt til å satse målbevisst på å styrke konkurranseevnen til norsk industri, f.eks. ved å gjøre det lettere å finansiere investeringer gjennom styrking av finansieringsordningene i SND, forbedre infrastruktur, styrke forskningen, gi mulighet til flere utviklingskontrakter, både offentlige og private – altså ikke oppfordre til økt konsum, verken i offentlig eller privat sektor, men til målbevisst satsing på framtidige arbeidsplasser. Men i stedet for en slik målbevisst satsing og en slik målbevisst industripolitikk opplever vi altså at finansministeren tar fram sitt bredeste smil ved utsiktene til rekordstor julehandel. De langsiktige konsekvensene av dette blir større oljeavhengighet, mer sentralisering og mindre eksportrettet næringsvirksomhet. Det er ikke godt nytt for landet.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sakene nr. 1–3, og dermed kan årets finansdebatt erklæres avsluttet.

(Votering, se side 663)

Det vil bli ringt til votering.

Flere (fra salen): Det er en sak igjen.

Presidenten: Om forlatelse. Det var presidenten som ønsketenkte.

S a k n r . 4

Innstilling fra finanskomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Morten Lund, Ola D. Gløtvold og Magnhild Meltveit Kleppa om å utrede og innføre et skattefradrag for aleneboende som ledd i en handlingsplan for å bedre kjøpekraft og levekår for denne gruppen (Innst. S. nr. 43 (2003-2004), jf. Dokument nr. 8:3 (2003-2004))

Audun Bjørlo Lysbakken (SV) (ordfører for saken): Presidenten kan få ønsket sitt oppfylt om ikke så lenge, jeg skal ikke gjøre dette så langt. Men det er noen ting som bør sies.

Komiteen har behandlet Dokument nr. 8:3 og belyst saken både gjennom høring og korrespondanse med finansministeren. Innstillingen som vi legger fram, er delt. Et flertall bestående av regjeringspartiene og Arbeiderpartiet har i utgangspunktet innstilt på at dokumentet avvises, uten å komme med noe eget forslag. Jeg har i dag fått signaler fra Arbeiderpartiet om at de kan tenke seg å

støtte SVs forslag. Det er ulike mindretallsforslag. Senterpartiet fremmer det forslaget som lå i dokumentet, Fremskrittspartiet har sitt eget mindretallsforslag, og SV har ett.

Jeg vil gjerne bruke lite grann tid på å redegjøre for SVs forslag. Vi ønsker en utredning av aleneboendes og aleneforsørgeres levekår fordi vi mener de problemstillingene som er tatt opp i dokumentet, er det viktig å få belyst nærmere.

Det er i dokumentet påpekt en rekke ting som vedrører aleneboendes livssituasjon i forhold til økte utgifter som følge av boform. SIFO har laget en undersøkelse for Ensliges Landsforbund som konkluderer med at aleneboerne har 4 000 kr i måneden i ekstrautgifter sammenliknet med topersonshusholdninger. Vi vet at det naturlig nok er vanskeligere å komme inn på boligmarkedet for enslige, og at det særlig i Oslo, der boliger er dyrest i hele landet, er svært mange aleneboende. Og vi vet at aleneboerne under 45 år er overrepresentert i gruppen med vedvarende lav inntekt.

Fra SVs side ser vi det likevel sånn at skattepolitiske endringer ikke er svaret på disse utfordringene, fordi vi tror et skattefradrag vil være lite treffsikkert. Det er en uensartet gruppe vi snakker om, og det er ikke nødvendigvis like hensiktsmessig å dele ut skattefradrag for aleneboende med ½ mill. kr i inntekt, f.eks. Vi tror at et skattefradrag vil monne lite i forhold til dem som trenger det mest, og også monne lite i forhold til de utfordringene og problemstillingene vi snakker om. Et skattefradrag av en moderat størrelse vil f.eks. bidra lite til at aleneboerne lettere kommer inn på boligmarkedet.

Vi tror også at et skattefradrag er feil tiltak i forhold til dem i denne gruppen som trenger det mest, da vi vet at mange av dem rett og slett ikke har inntekt.

I tillegg ville forslaget, hvis det f.eks. skulle vært gjennomført som et generelt fradrag, være svært kostbart. Det er beregnet at et generelt fradrag på 3 000 kr vil koste 2,2 milliarder kr. Vi tror at det blir dyr symbolpolitikk.

Vi synes imidlertid at det er viktig og riktig å få utredet problemstillingene nærmere. Det har vært en debatt om dette i valgkampen bl.a., både Arbeiderpartiets kvinnebevegelse og Venstre har vært høyt på banen i forhold til spørsmål rundt aleneboerne. Fra SVs side har vi hele tiden vært klare på at vi ikke kan tenke oss å gå inn for tiltak som innebærer skattepolitiske grep i forhold til dette. Vi har også ment at det er andre sosiale indikatorer enn boform som er viktigst i forhold til både å forstå og bekjempe forskjellsutvikling i Norge.

Likevel tror vi at vi kan få en ryddig, god og nyttig debatt hvis vi får en nærmere utredning og belysning av de spesielle økonomiske forhold som gjelder for aleneboende, og også for aleneforsørgerne, som vi kunne tenke oss å se på i denne sammenheng.

Ettersom denne debatten har vært såpass omfattende og oppe så mange ganger i Norge, mener vi det ville være naturlig å få til en eller annen form for videre arbeid rundt dette. Og jeg må si at vi nok er litt forundret over at det sånn som det ser ut foreløpig i hvert fall, ikke skal

være mulig å få flertall for et såpass forsiktig forslag som det SV, sammen med Kystpartiet, har lagt fram i innstillingen.

Med det vil jeg ta opp SV og Kystpartiets forslag i innstillingen.

Presidenten: Representanten Audun Bjørlo Lysbakken har tatt opp det forslag han refererte til.

Tore Nordtun (A): Jeg skal være ganske kort, for jeg synes saksordføreren redegjorde på en utmerket måte for begrunnelsen for det forslaget SV har fremmet, og som Arbeiderpartiet nå vil gi sin tilslutning til. Når jeg sier at saksordføreren har gitt en god begrunnelse for innstillingen og bakgrunnen for SVs forslag, går det på de skattemessige sidene som saksordføreren redegjorde for.

Jeg vil også tilføye at vi står foran en større skattemelding, som Regjeringen har bebudet at vi skal få våren 2004, og det vil være riktig å ta denne saken skattemessig opp i forbindelse med den store saken som da kommer. Dette med en utredning av levekårene for denne gruppen mennesker er en helt annen sak enn en skattesak, og det kan være nødvendig å få det fram i lyset. Det er det som er begrunnelsen for at Arbeiderpartiet vil støtte forslag nr. 1, som er framsatt av SV og Kystpartiet.

Når det gjelder den skattemessige siden, har jeg sagt at det vil vi komme tilbake til, men forslaget om en utredning vil vi slutte oss til nå slik som det er fremmet her.

Svein Flåtten (H): Saksordføreren har gjort greit rede for bakgrunnen for forslaget og hvorfor det er en relativt bred enighet i komiteen om at man ikke kan møte aleneboendes forskjellige problemer med å innføre skattefradrag, så jeg går ikke nærmere inn på det.

Høyre er selvsagt gledelig overrasket over at troen på skattelettelser som løsning på samfunnsproblemer er stor også i Senterpartiet, men vi ønsker en større treffsikkerhet og har større tro på skattelettelser sett i sammenheng med utvikling av næringslivet og arbeidsplasser.

En del av de problemer for aleneboere som beskrives i denne saken, er problemer i relasjon til det å ha et arbeid eller ikke. Arbeidsplasser skapes gjennom forutsigbare rammevilkår for næringslivet, og tilgangen av arbeidskraft har sammenheng med skattenivået på vanlige lønnsinntekter. Det er nok her å skjele til at Regjeringen, trass i beskjedne skattelettelser i dette budsjettet, har vært i stand til fortsatt å lønnsjustere innslagspunktet for toppskatt etter at vi tidligere har justert det opp betydelig. 90 000 flere ville fått toppskatt med Senterpartiets opplegg, derav sannsynligvis også mange aleneboere.

Problemet for de fleste som har økonomiske vanskeligheter, er mangel på jobb og mangel på tilstrekkelig inntekt som livsgrunnlag. Skatten er gjerne på svært lave nivåer, og ekstra skattefradrag gir liten virkning på livssituasjonen. Skatteutvalget, som har utredet grunnlaget for en ny skattereform, har vært ganske klare på at skattefradrag er et lite egnet virkemiddel i situasjoner hvor formålet er å støtte aktiviteter som skal tilfredsstillende bare ett

(Flåtten)

sett av kriterier, slik som i det foreliggende forslag. Hvis man ønsker å støtte enkeltgrupper mer målrettet, er skatte- og avgiftssystemet dårlig egnet sammenliknet med direkte støtte over de årlige budsjetter. Dette er faktisk et av de bærende prinsipper i Skatteutvalgets innstilling, og er omtalt i forhold til mange grupper skatteyttere. Når man da vet at Stortinget om ikke altfor lenge vil bli invitert til å ta stilling til nettopp prinsippene i en ny skattereform gjennom en stortingsmelding, ville det bli underlig om vi nå gjennom et Dokument nr. 8-forslag legger føringer på fremleggelse av denne meldingen. Jeg er derfor glad for at et bredt flertall i komiteen samlers seg om at man ikke på dette tidspunkt vil gi spesielle signaler om hva denne meldingen skal inneholde når det gjelder spesielle skattefradrag for spesielle grupper.

Gjermund Hagesæter (FrP): Framstegspartiet er enig med forslagsstillarane i at skattetrykket i Noreg er altfor høgt for aleinebuande. Vi er derimot av den oppfatninga at skattetrykket også generelt er altfor høgt, og at både direkte og indirekte skattar derfor må reduserast for alle grupper. Det er også verdt å merke seg at ein reduksjon, spesielt i avgifter, ofte vil slå gunstigast ut for aleinebuande.

I tillegg til eit lågare skattenivå er Framstegspartiet oppteke av at skattesystemet må vere enkelt og oversiktleg. Vi viser i denne samanhengen til brev frå finansministeren datert 29. oktober i år, der han påpeiker at eit særskilt skattefradrag for aleinebuande vil medføre vanskelege avgrensingar og kan krevje store ressursar å administrere for likningsmyndighetene. Framstegspartiet er enig i denne vurderinga og er derfor i utgangspunktet skeptisk til eit slikt skattefradrag. Likevel har vi ingen problem med å gå inn for at eit slikt særskilt skattefradrag blir drøfta i samband med meldinga som skal leggast fram som oppfølging av Skauge-utvalets innstilling.

På denne bakgrunn vil eg vise til forslaget frå Framstegspartiet. Eg tek hermed opp forslaget.

Presidenten: Representanten Gjermund Hagesæter har tatt opp det forslaget han refererte til.

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp): Utsegner frå fleire parti i valkampen kunne tyda på eit betre klima for ein debatt om kva tiltak som trengst for å yta dei mange aleinebuande større rettferd. Karita Bekkemellem Orheim tok på vegner av Arbeidarpartiet sine kvinner til orde for skattefradrag. Trine Skei Grande var ute i VG og proklamerte at Venstre var det einaste partiet som hadde ein singelpolitikk. Venstre ville ha fleire eittroms husvære.

Senterpartiet unner faktisk aleinebuande noko meir enn eitt rom. Vi var likevel glade for begge desse innspelane. Det kunne innebera at vi i lag med lokale folkevalde skulle fått til større rettferd i løpet av 2004. Bakgrunnen for vårt forslag om å be Regjeringa utgreia og foreslå eit skattefradrag for aleinebuande som ledd i ein handlingsplan for å betra kjøpekraft og levekår for denne gruppa, er tørre tal. SSB fortel at gruppa einslege under 45 år har

hatt ei negativ inntektsutvikling i forhold til andre grupper. Tal frå 2001 fortel at dei har hatt dei lågaste inntektene etter skatt dei siste 15 år. Alle andre har hatt ein vekst på ca. 30 pst. Einslege har dessutan mest gjeld og størst betalingsproblem i høve til inntekt. Samtidig veit vi at husleige, straum, kommunale avgifter, telefon og aviser kostar like mykje for ein som er aleine, som for par med to inntekter. Aleinebuande betalar like mykje skatt som alle andre, men får ingen kompensasjon for høge levekostnader. Senterpartiet har ved fleire høve teke til orde for eit skattefradrag for einslege.

No kan Stortinget få dette utgreidd nærare fordi Regjeringa skal følgja opp Skauge-utvalet. Vi finn det merkeleg at dette temaet skal avfeiest med at einslege er ei ueinsarta gruppe. Ei slik utgreiing kunne gått nærare inn i ulike kriterium, f.eks. ei føremålstenleg inntektsgrense for å få del i eit slikt fradrag. Vi synest heller ikkje det er noko argument at hovudårsaka til at ein stor del i denne gruppa har dårleg økonomi, er dårleg eller inga tilhøyring til arbeidslivet eller at til og med eit lite skattefradrag vil kosta mykje og difor få følgjer for andre sider av statsbudsjettet. Alle desse innvendingane kan òg brukast i høve til andre hushaldstypar som har fått auka kjøpekrafta anten gjennom endra skatt eller ved auka kontantoverføringar. For eksempel kan det ikkje vera tvil om at det er mange barnefamiljar som utvilsamt kunne levd godt utan kontantstøtte.

No registrerer eg at det har kome noko godt ut av dette forslaget. Eg beklagar at vi i Senterpartiet ikkje får støtte til vårt forslag, men SV føreslår at Regjeringa tek initiativ til ei utgreiing av aleinebuande og aleineforsørgjarar sine levekår, samt ei drøfting av eventuelle politiske tiltak retta inn mot den økonomiske situasjonen til desse gruppene. Dette forslaget har no fått støtte frå Arbeidarpartiet. Senterpartiet vil, som vi har varsla i innstillinga, subsidiært støtta både SVs og Framstegspartiets forslag.

Björg Tørresdal frå Kristeleg Folkeparti sa i Politisk kvarter her om dagen at Kristeleg Folkeparti ville sjå ulike tiltak i ein samanheng. Ut frå utsegner som har kome, håpar eg at både Kristeleg Folkeparti og Framstegspartiet no kan bidra med støtte til det forslaget som SV har fremja på vegner av dei mange aleinebuande som verkeleg slit. Det er ikkje alle, men det er altså viktig med tiltak i høve til dei i denne gruppa som slit, som har ein vanskeleg økonomi. Det ville verkeleg vore eit viktig steg i rett retning å få ei slik utgreiing. Det kan altså Stortinget bestilla no i kveld om det vil.

Presidenten: Skulle representanten ta opp Senterpartiets forslag?

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp): Tusen takk for påminninga! Eg tek med dette opp Senterpartiets forslag.

Presidenten: Representanten Magnhild Meltveit Kleppa har tatt opp det forslaget hun selv viste til.

Trine Skei Grande (V): Det er veldig mange gode intensjoner bak Senterpartiets forslag, men for oss single

er det kanskje ikke den største drømmen å bli kontrollert av skatteetaten om man sover med noen eller om man ikke sover med noen. Single har kanskje andre drømmer enn akkurat det.

Jeg tror nok det er mange andre grep som må gjøres, enn å bruke sånne skattemodeller. Utredninger og kunnskap har vi også ganske mye av når det gjelder vår gruppe. Vi utgjør en ganske stor del, bl.a. halvparten av den byen vi befinner oss i nå.

Det jeg vil utfordre Senterpartiet på, og som de virkelig burde ta innover seg, er det det er mulig å gjøre for single for et ordførerparti som Senterpartiet. Det ligger mest på lokalpolitisk plan. Det gjelder f.eks. avgiftspolitikken, det å koble avgift mot forbruk i stedet for å koble det mot fastpriser, det å kjøre en boligpolitikk som gjør at single unge har mulighet til å komme inn i boligmarkedet, det å kjøre en forbrukerpolitikk som gjør at vi slipper å kaste så mye mat som vi f.eks. gjør. Det er viktige grep som bør gjøres. Det er mye snakk om lokalpolitikk og mye snakk om aktive ordførere som ønsker å gjøre leveforholdene for alle enklere, samme hvordan man har tenkt å leve livet. Alt dette er det mulig å gjøre i lokalpolitikken, og det har Senterpartiet store muligheter for å gjøre som ordførerparti. Utredningen fra Ensliges Landsforbund sier veldig mye om det. Så får vi slutte å drømme oss bort i skattemodeller, som bare vil føre til et spennende byråkrati som kontrollerer hvordan vi skal leve livene våre, og hvordan vi lever livene våre.

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp): Det er ingen tvil om at det går an å drøfta fleire tiltak. Det er difor Senterpartiet faktisk har peikt på ein handlingsplan. Vi finn ikkje grunn til å overprøva den organisasjonen som i årevis har engasjert seg spesielt for dei som bur åleine, nemleg Ensliges Landsforbund. Eg registrerer at Trine Skei Grande snakka på vegner av noko ho kalla «oss single» og ikkje på vegner av den organisasjonen. Dei har faktisk bedt om eit skattefrådrag.

Når det gjeld kommunale avgifter etter forbruk, er det eit tiltak som Senterpartiet er heilt einig i, som vi har fremja før i Stortinget og fått nedstemt i høve til Kommunaldepartementet sin medverknad, men som vi kjem til å ta opp igjen, og som mange av våre ordførarar lokalt allereie har teke initiativ til.

Til slutt vil eg berre minna om at snart får vi ein ny runde på eit anna område, nemleg bustadpolitikken. Då håpar vi i Senterpartiet at Venstre vil tøya seg noko lenger enn å fokusera på eittroms leilegheiter. Ei viktig sak for dei som har problem med å dekkja buutgiftene, er faktisk å sørgja for at einpersonshushald kjem inn under bustøtta. Så langt har det òg vore umogleg å få denne Regjeringa med på.

Presidenten: Presidenten vil anta at ingen som taler fra Stortingets talerstol, taler på vegne av en organisasjon.

Björg Tørresdal (KrF): Jeg vil vise til det aller første innlegget fra saksordføreren som på en veldig god måte redegjorde for SVs syn og også for regjeringparti-

enes syn i denne saken. Alt som har med generelle tiltak og skatt å gjøre, vil vi se på når Skauge-utvalgets innstilling foreligger og stortingsmeldingen om skatt kommer til Stortinget.

Jeg er glad for at representanten Meltveit Kleppa følger godt med når en uttaler seg i radioen. Det er positivt. Det jeg håper og tror at både Meltveit Kleppa og andre hørte, var at mitt innlegg var et ja til målretting av tiltak. Det handler om tiltak for dem som trenger det mest. Oppsummert var det det som var budskapet mitt i det innlegget. Det blir ikke akkurat et nei til generelle tiltak, men det er et kritisk syn på de generelle velferdstiltak vi har i samfunnet. Vi må modernisere våre tiltak, og vi må se på alle velferdsordninger, også dem som gjelder skatt. Men oppsummert: Vi får Skauge-utvalgets innstilling, og vi skal ha en skattedebatt i Stortinget senere.

Trine Skei Grande (V): Jeg skjønner at det forunder representanten Meltveit Kleppa at jeg snakker på vegne av Venstre, men det gjør jeg for det meste fra denne talerstolen.

Jeg har lyst til å poengtere to ting. Vi har sagt at man må åpne for ettroms leiligheter i byer. Det betyr at man må ha mulighet til å kunne komme inn på et boligmarked. Den gamle tankegangen om at man får seg et hus som man skal få barn i, og dø i, er kanskje ikke helt riktig i denne sammenhengen. De aller fleste av oss skifter leilighet ganske ofte. I det hele tatt å få mulighet til å komme inn på boligmarkedet er ganske viktig. Hadde det ikke vært for at det finnes ettroms leiligheter, hadde jeg aldri kommet inn på boligmarkedet i Oslo som singel.

For det andre: Hvordan har Senterpartiet tenkt å kontrollere hvorvidt man bor alene? Er det noen type sensorer man skal innføre i senga, eller skal det sitte noen i gangen og telle hvor mange ganger man får besøk? Dette blir en helt umulig måte å gjennomføre et skattesystem på, der man skal regne ut hvorvidt man bor alene eller om man bor sammen med noen. Det vil åpne for kreative muligheter for kontroll av mennesker som kanskje ikke Venstre støtter.

Presidenten: Presidenten vil ikke unnlate å bemerke at det også ville kunne bidra til å øke sysselsettingen.

Audun Bjørlo Lysbakken (SV): Hvis jeg hadde vært singel, hadde jeg vært veldig lite imponert over Trine Skei Grandes innsats i denne debatten. Når den politiker som kanskje har gått høyest på banen som frontperson for de single, kan komme ut av denne saken uten å ha fremmet et eneste forslag, og uten å kunne støtte SVs relativt begrensede forslag om å få en skikkelig kartlegging og et opplegg for en skikkelig politisk debatt om dette, så fortøner det seg med respekt å melde relativt merkelig.

Jeg kunne godt tenke meg å be Trine Skei Grande forklare hvorfor hun ikke kan støtte SVs forslag i saken.

Morten Lund (Sp): Det er en grunn til at de aleneboende har blitt hengende etter økonomisk. Nå har det vært gjennomført reform etter reform, og vi har brukt milliard-

der på milliarder på å løfte dem vi mener trenger det mest, og det er fordi det mangler vilje til å ta hensyn til akkurat den gruppen.

Nå har Senterpartiet fremmet forslag på grunnlag av henvendelser fra de aleneboende, der dette er ett av ønskene deres. Men det er klart det må mange andre tiltak til i tillegg. Men for at Skauge-utvalgets innstilling nå skal komme på vårt bord, har vi bedt om at det i den utredningen skal stå noe om de aleneboendes situasjon.

Björg Tørresdal sier at vi får behandle dette når meldingen kommer. Men hva i all verden hjelper det når det ikke kommer til å stå ett ord om de aleneboendes situasjon i den meldingen, for det har finansministeren sagt?

Så til Venstre, som lurer på hvordan vi i all verden skal kunne kontrollere dette. Vi tror på folk når de skriver under på at slik er det, det gjør vi da i alle andre situasjoner, så hvorfor i all verden skal vi ikke tro på dem som er aleneboende, som sier at de er det.

Presidenten: Trine Skei Grande har hatt ordet to ganger i denne saken, og får anledning til en kort merknad begrenset til ett minutt.

Trine Skei Grande (V): Venstre har fremmet en rekke forslag på dette området. Det er bare å gå inn på min egen Internett-side og se på de forslagene vi har fremmet. De fleste er knyttet til lokale avgjørelser som jeg kommer til å følge opp videre i forhold til våre lokale politikere.

Og når det gjelder utredninger, er det mye kunnskap om denne gruppen, mye kunnskap om hvordan leveforholdene er. Det har Ensliges Landsforbund sørget for at vi har, så det er bare å følge det opp videre.

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp): Eg trur kanskje denne debatten fyrst og fremst viser at når Venstre engasjerer seg, så er det meir på vegner av einpersonshushald som har over 500 000 kr i inntekt, enn på vegner av dei som strevar i sin kvardag for å få ting til å gå rundt.

Dersom Venstre vil gjera noko konkret i denne saka for å koma vidare, treng dei ikkje harselera over dei forslaga som er fremma, men faktisk bidra til støtte til ei utgreiing av korleis levkåra er, men ikkje stoppa der, for forslaga frå SV stoppar ikkje der. Dei går ut på ei drøfting av behovet for politiske tiltak. Og er det noko denne debatten har vist, så er det det at det her er behov for ei drøfting av kva politiske tiltak som skal setjast inn for å løfta dei av einpersonshushalda som slit med sin økonomi.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 4. (Votering, se side 701)

Presidenten registrerer at den reglementsmessage tid for kveldsmøtet er i ferd med å løpe ut, men antar at Stortinget – som avslutning på dagens møte – er innstilt på å votere. Det vil derfor bli innkalt til votering.

Etter at det var ringt til votering i 5 minutter, uttalte **presidenten:** Stortinget er rede til å votere i sakene på dagens møtekart.

Votering i sak nr. 1

Presidenten: Presidenten foreslår at finansministerens redegjørelse om stats- og nasjonalbudsjettet for 2004 i Stortingets møte 8. oktober 2003 vedlegges protokollen.

– Det anses vedtatt.

Votering i sak nr. 2

Presidenten: Sak nr. 2 gjelder Budsjett-innst. S. I.

Til denne saken er det satt frem i alt 31 forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra Tore Nordtun på vegne av Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti
- forslag nr. 2, fra Tore Nordtun på vegne av Arbeiderpartiet
- forslag nr. 3, fra Øystein Djupedal på vegne av Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kystpartiet
- forslagene nr. 4 og 5, fra Siv Jensen på vegne av Fremskrittspartiet og Senterpartiet
- forslagene nr. 6 og 7, fra Øystein Djupedal på vegne av Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet

Presidenten gjør oppmerksom på at forslag nr. 7 ikke er fullstendig slik det er gjengitt under oversikten over mindretallsforslag, og henviser til side 64 første spalte i innstillingen, der forslaget er inntatt i fullstendig form.

Videre er følgende forslag satt frem:

- forslagene nr. 8–13, fra Siv Jensen på vegne av Fremskrittspartiet
- forslagene nr. 14–20 og 31, fra Øystein Djupedal på vegne av Sosialistisk Venstreparti

Presidenten gjør oppmerksom på at Øystein Djupedal under debatten har trukket forslag nr. 31.

Videre:

- forslagene nr. 21 og 22, fra Morten Lund på vegne av Senterpartiet og Kystpartiet
- forslagene nr. 23–26, fra Morten Lund på vegne av Senterpartiet
- forslagene nr. 27 og 28, fra Steinar Bastesen på vegne av Kystpartiet
- forslagene nr. 29 og 30, fra Jan Tore Sanner på vegne av Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre

I voteringen som nå følger, vil presidenten starte med forslagene fra minste fraksjon og gå videre etter økende størrelse.

Det voteres først over forslagene nr. 27 og 28, fra Kystpartiet.

Forslag nr. 27 lyder:

«*Rammevedtak*

For Stortingets behandling av statsbudsjettet medregnet folketrygden for 2004 fastsettes følgende rammer for bevilgningen i samsvar med inndelingen i rammeområder vedtatt av Stortinget 16. oktober 2003 og supplert 4. og 11. november 2003:

Nr.	Betegnelse	Kroner
1	Statsforvaltning	9 986 176 000
2	Familie og forbruker	40 367 799 000
3	Kultur	3 255 703 000
4	Utenriks	17 684 552 000
5	Justis	11 352 816 000
6	Innvandring, regional utvikling, bolig og arbeid	17 165 851 000
7	Dagpenger mv.	20 184 000 000
8	Forsvar	29 097 579 000
9	Næring	2 855 750 000
10	Fiskeri	521 913 000
11	Landbruk	13 119 547 000
12	Olje og energi	-52 677 931 000
13	Miljø	2 588 942 000
14	Stortinget mv.	1 291 019 000
15	Sosial	179 857 500 000
16	Helse	86 844 743 000
17	Kirke, utdanning og forskning	35 286 492 000
18	Samferdsel	20 971 405 000
19	Rammetilskudd mv. til kommunesektoren	55 702 946 000
20	Tilfeldige utgifter og inntekter	7 014 464 000
21	Eksportgarantier mv.	-416 000 000
22	Finansadministrasjon mv.	21 823 168 000
23	Skatter og avgifter	-566 407 531 000
24	Utbytte mv.	-13 124 852 000
Sum før lånetransaksjoner og overføring til/fra Statens Petroleumsfond		-55 653 949 000»

Forslag nr. 28 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag til en investeringsavgift på nye kontorbygg i Oslo slik at man får dempet den sentraliserende overinvesteringen i slike bygg i landets hovedstad.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Kystpartiet ble mot 1 stemme ikke bifalt.

Presidenten: Forslagene nr. 23–26, fra Senterpartiet, tas opp til votering.

Forslag nr. 23 lyder:

«A

Rammevedtak

For Stortingets behandling av statsbudsjettet medregnet folketrygden for 2004 fastsettes følgende rammer for bevilgningen i samsvar med inndelingen i rammeområder vedtatt av Stortinget 16. oktober 2003 og supplert 4. og 11. november 2003:

Nr.	Betegnelse	Kroner
1	Statsforvaltning	9 956 976 000
2	Familie og forbruker	40 083 299 000
3	Kultur	3 128 703 000
4	Utenriks	17 701 552 000
5	Justis	11 335 816 000
6	Innvandring, regional utvikling, bolig og arbeid	17 165 851 000
7	Dagpenger mv.	20 184 000 000
8	Forsvar	28 405 579 000
9	Næring	3 455 750 000
10	Fiskeri	465 913 000
11	Landbruk	13 076 647 000
12	Olje og energi	-52 690 931 000

Nr.	Betegnelse	Kroner
13	Miljø	2 588 942 000
14	Stortinget mv.	1 289 019 000
15	Sosial	179 856 700 000
16	Helse	87 529 082 000
17	Kirke, utdanning og forskning	34 686 585 000
18	Samferdsel	20 941 205 000
19	Rammetilskudd mv. til kommunesektoren	54 235 821 000
20	Tilfeldige utgifter og inntekter	6 486 874 000
21	Eksportgarantier mv.	-416 000 000
22	Finansadministrasjon mv.	21 618 168 000
23	Skatter og avgifter	-580 283 256 000
24	Utbytte mv.	-13 124 852 000
Sum før lånetransaksjoner og overføring til/fra Statens Petroleumsfond		-72 322 557 000

B

Stortinget ber Regjeringen sikre at private og offentlige virksomheter i de 14 kommunene som ble flyttet fra sone II til sone I 1. januar 2000, sikres kompensasjon som om de fortsatt skulle ligge i sone II.»

Forslag nr. 24 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen om å utrede bruk av deler av Petroleumsfondets realavkastning til internasjonal bistand og utviklingsstøtte.»

Forslag nr. 25 lyder:

«Stortinget ber at det som en fast del av Nasjonalbudsjettet gis en samlet oversikt over landets arbeidskraftsreserver, og av tiltak som kan bidra til at alle kan bli deltakere i arbeidsstyrken ut fra egne forutsetninger og ønsker.»

Forslag nr. 26 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen nedsette et offentlig utvalg for å kartlegge og foreslå tiltak for å oppnå reell likestilling mellom kvinner og menn i arbeidslivet.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Senterpartiet ble mot 7 stemmer ikke bifalt.

Presidenten: Forslagene nr. 21 og 22, fra Senterpartiet og Kystpartiet, tas opp til votering.

Forslag nr. 21 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen forhandle fram en avtale om myndighetsdeltakelse i modernisering av smelteverkene i Høyanger og Årdal.»

Forslag nr. 22 lyder:

«Stortinget bed Regjeringa om å leggje fram ein plan for utflytting av 5 000 årsverk over ein 5-årsperiode frå Oslo-regionen.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Senterpartiet og Kystpartiet ble mot 8 stemmer ikke bifalt.

Presidenten: Forslagene nr. 14–19, fra Sosialistisk Venstreparti, tas opp til votering.

Forslag nr. 14 lyder:

«Rammevedtak

For Stortingets behandling av statsbudsjettet medregnet folketrygden for 2004 fastsettes følgende rammer for bevilgningen i samsvar med inndelingen i rammeområder vedtatt av Stortinget 16. oktober 2003 og supplert 4. og 11. november 2003:

Nr.	Betegnelse	Kroner
1	Statsforvaltning	10 131 471 000
2	Familie og forbruker	37 902 556 000
3	Kultur	3 437 378 000
4	Utenriks	18 154 552 000
5	Justis	11 446 816 000
6	Innvandring, regional utvikling, bolig og arbeid	18 064 351 000
7	Dagpenger mv.	20 454 000 000
8	Forsvar	24 697 579 000
9	Næring	2 324 750 000
10	Fiskeri	520 913 000
11	Landbruk	12 917 547 000
12	Olje og energi	-54 039 431 000
13	Miljø	2 815 442 000
14	Stortinget mv.	1 289 019 000
15	Sosial	179 857 500 000

Nr.	Betegnelse	Kroner
16	Helse	86 586 082 000
17	Kirke, utdanning og forskning	36 333 892 000
18	Samferdsel	20 812 805 000
19	Rammetilskudd mv. til kommunesektoren	48 147 946 000
20	Tilfeldige utgifter og inntekter	6 755 464 000
21	Eksportgarantier mv.	-416 000 000
22	Finansadministrasjon mv.	29 393 168 000
23	Skatter og avgifter	-578 336 256 000
24	Utbytte mv.	-12 924 852 000
Sum før lånetransaksjoner og overføring til/fra Statens Petroleumsfond		-73 673 308 000»

Forslag nr. 15 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen sørge for at Nasjonal Agenda 21 inngår som en fast del av nasjonalbudsjettet.»

Forslag nr. 16 lyder:

«Riksrevisjonens mandat og ressursituasjon må styrkes med tanke på å følge opp Nasjonal Agenda 21.»

Forslag nr. 17 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen lage en nasjonal 10-årsplan for bærekraftig produksjon og forbruk, i tråd med vedtaket fra Verdenstoppmøtet i Johannesburg.»

Forslag nr. 18 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen legge fram en oppfølging og evaluering av «Grønn skattekommisjon» med sikte på å gjøre Norge verdensledende i grønn skattevridning.»

Forslag nr. 19 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen innføre 0-sats for merverdiavgift for kollektivtransporten fra 2005.»

V o t e r i n g s t a v l e n e viste at 96 representanter stemte mot forslagene og 13 representanter for. (Voteringsutskrift kl. 22.10.04)

Kristin Halvorsen (SV) (fra salen): Jeg stemte feil, jeg skulle ha stemt for forslagene.

Presidenten: Da blir altså tallene 95 stemmer mot forslagene og 14 for, og forslagene er dermed ikke bifalt.

Forslag nr. 20, fra Sosialistisk Venstreparti, tas opp til votering. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen om å innlede drøftinger med kommunene om en plan for oppretting av den økonomiske ubalansen i kommunesektoren. Rammene og de økonomiske konsekvensene av en slik plan legges fram for Stortinget i opplegg for kommuneøkonomien for 2005.»

Senterpartiet har varslet at de støtter forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti ble med 89 mot 21 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 22.10.53)

Presidenten: Forslagene nr. 8–13, fra Fremskrittspartiet, tas opp til votering.

Forslag nr. 8 lyder:

«A

Rammevedtak

For Stortingets behandling av statsbudsjettet medregnet folketrygden for 2004 fastsettes følgende rammer for bevilgningen i samsvar med inndelingen i rammeområder vedtatt av Stortinget 16. oktober 2003 og supplert 4. og 11. november 2003:

Nr.	Betegnelse	Kroner
1	Statsforvaltning	9 699 397 000
2	Familie og forbruker	40 705 615 000
3	Kultur	2 327 485 000
4	Utenriks	11 367 152 000
5	Justis	11 803 491 000
6	Innvandring, regional utvikling, bolig og arbeid	12 118 501 000
7	Dagpenger mv.	19 869 000 000
8	Forsvar	30 319 148 000
9	Næring	2 323 050 000
10	Fiskeri	310 513 000
11	Landbruk	9 402 947 000
12	Olje og energi	-53 233 031 000
13	Miljø	2 010 251 000
14	Stortinget mv.	1 291 019 000
15	Sosial	179 775 700 000

Nr.	Betegnelse	Kroner
16	Helse	86 794 743 000
17	Kirke, utdanning og forskning	33 403 730 000
18	Samferdsel	21 088 105 000
19	Rammetilskudd mv. til kommunesektoren	41 072 946 000
20	Tilfeldige utgifter og inntekter	7 016 264 000
21	Eksportgarantier mv.	-416 000 000
22	Finansadministrasjon mv.	28 899 696 600
23	Skatter og avgifter	-556 912 456 000
24	Utbytte mv.	-12 419 852 000
Sum før lånetransaksjoner og overføring til/fra Statens Petroleumsfond		-71 382 585 400

B

Stortinget ber Regjeringen om å innlemme de 14 kommunene, som fikk økt arbeidsgiveravgift f.o.m. 1. januar 2000, i ordningen med kompensasjon og bagatellmessig støtte. Full innlemming skal skje med virkning fra 2005. For budsjettåret 2004 blir det bevilget 55 mill. kroner til slik kompensasjon.

C

I Bevilgningsreglementet § 5 Utgiftene gjøres følgende endring:

Nytt punkt 5 skal lyde:

Avdelingen for kjøp av varer og tjenester fra utlandet

D

I Stortingets vedtak av 16. oktober 2003 om statsbudsjettets fordeling til komiteene gjøres følgende endring/tillegg under finanskomiteen:

Rammeområde 25 (Utenlandsbudsjett).

E

Under rammeområde 25 Utenlandsbudsjett bevilges for 2004 i henhold til oppstillingen nedenfor.

Inntekter(overført fra petroleumsfondet)	3 700 000 000
Utgifter	
EUs rammeprogram for forskning	570 000 000
Tilskudd til studier i utlandet	100 000 000
Kjøp av IKT-utstyr til universitet og høyskoler	100 000 000
Kjøp av annet utstyr og tjenester til universitet og høyskoler	100 000 000
Tilskudd til internasjonale utdanningsprogrammer	70 000 000
Kjøp av utstyr til grunnskoler og videregående skoler	100 000 000
Kjøp av forskningsutstyr	160 000 000
Finansiering av militærstyrker i utlandet	1 000 000 000
Redningstjenesten, kjøp av helikoptre og materiell	1 000 000 000
Politiet, innkjøp av våpen og utstyr	150 000 000
Styrke næringslivets eksportinnsats	100 000 000
Markedsføre Norge som turistland	200 000 000
Kampanje for å styrke internasjonal forståelse sel- og hvalfangst	50 000 000
Sum utenlandsbudsjett	3 700 000 000»

Forslag nr. 9 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen ta initiativ til et inntektspolitisk samarbeid hvor staten tilbyr skatte- og avgiftslettelse som et bidrag i en felles rammeavtale for lønnsoppgjøret 2004.»

Forslag nr. 10 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen snarest legge frem sak om konsekvenser og bakgrunn for fjerningen av «knekkpunktet» i Statens Pensjonskasse og grunnlaget for å ikke gjøre endringen gjeldende for de som allerede var pensjonister, etter at pensjonistenes organisasjoner har hatt saken til høring.»

Forslag nr. 11 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen legge frem forslag om å inkludere de statlige helseforetakene i en generell momskompensasjonsordning.»

Forslag nr. 12 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen legge saken om samordning av A-etat, trygdeetaten og sosialtjenesten frem for Stortinget våren 2004.»

Forslag nr. 13 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen avstå fra å innføre et tidlig nasjonalt klimavotesystem.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Fremskrittspartiet ble med 93 mot 17 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 22.11.13)

Presidenten: Forslagene nr. 6 og 7, fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, tas opp til votering.

Forslag nr. 6 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen legge til rette for at Langtidsprogrammet utarbeides etter prinsippene for bærekraftig utvikling.»

Forslag nr. 7 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen foreta en revisjon av handlingsplanen mot global fattigdom i lys av resultatene fra FN-konferansen i Johannesburg.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet ble med 89 mot 21 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 22.11.37)

Presidenten: Forslagene nr. 4 og 5, fra Fremskrittspartiet og Senterpartiet, tas opp til votering.

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen igangsette et forskningsprosjekt på makroøkonometriske modeller. Forskere/makroøkonomer fra ulike fagmiljøer inviteres til å delta.»

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen sørge for at kravet til balanse i helseforetakene forskyves fra 2004 til 2006.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Fremskrittspartiet og Senterpartiet ble med 86 mot 24 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 22.11.57)

Presidenten: Forslag nr. 3, fra Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kystpartiet, tas opp til votering. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen sørge for at det i skattelistene for personlige skatteyttere ikke tas med en beregnet skatt på aksjeutbytte ut over det den enkelte blir avkrevd.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kystpartiet ble med 88 mot 22 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 22.12.17)

Presidenten: Forslag nr. 2, fra Arbeiderpartiet, tas opp til votering. Forslaget lyder:

«Rammevedtak

For Stortingets behandling av statsbudsjettet medregnet folketrygden for 2004 fastsettes følgende rammer for bevilgningen i samsvar med inndelingen i rammeområder vedtatt av Stortinget 16. oktober 2003 og supplert 4. og 11. november 2003:

Nr.	Betegnelse	Kroner
1	Statsforvaltning	9 971 576 000
2	Familie og forbruker	37 877 099 000
3	Kultur	3 122 128 000
4	Utenriks	17 669 052 000
5	Justis	11 331 816 000
6	Innvandring, regional utvikling, bolig og arbeid	18 111 951 000
7	Dagpenger mv.	21 215 200 000
8	Forsvar	29 097 579 000
9	Næring	2 488 750 000
10	Fiskeri	461 613 000
11	Landbruk	12 967 547 000
12	Olje og energi	-52 576 931 000
13	Miljø	2 389 942 000
14	Stortinget mv.	1 288 429 000
15	Sosial	179 367 700 000
16	Helse	86 167 582 000
17	Kirke, utdanning og forskning	33 984 892 000
18	Samferdsel	20 861 405 000
19	Rammetilskudd mv. til kommunesektoren	52 700 846 000
20	Tilfeldige utgifter og inntekter	6 985 664 000
21	Eksportgarantier mv.	-416 000 000
22	Finansadministrasjon mv.	21 764 868 000
23	Skatter og avgifter	-579 416 256 000
24	Utbytte mv.	-13 137 452 000
	Sum før lånetransaksjoner og overføring til/fra Statens Petroleumsfond	-75 721 000 000»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Arbeiderpartiet ble med 81 mot 29 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 22.12.36)

Presidenten: Forslag nr. 1, fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti, tas opp til votering. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen vurdere å etablere et nasjonalt investeringsprogram for lokalt Agenda 21-arbeid.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 67 mot 43 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 22.12.53)

Presidenten: Forslagene nr. 29 og 30, fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre, tas opp til votering.

Forslag nr. 29 lyder:

«Stortinget samtykker i at kringkastingsavgiften for fjernsynsmottakere for 2004 skal være 1 802 kroner ekskl. merverdiavgift. Tilleggsavgiften ved forsinket betaling av kringkastingsavgiften og når melding ikke blir gitt etter reglene i lov av 4. desember 1992 nr. 127 om kringkasting § 8-1 andre ledd, skal være 15 pst. av kringkastingsavgiften.»

Forslag nr. 30 lyder:

«Stortinget samtykker i at Miljøverndepartementet i 2004 kan foreta bestillinger av materiell o.l. utover gitt bevilgning over kap. 1441 Statens forurensnings-tilsyn, post 39 Oppryddingstiltak, men slik at samlet ramme for nye bestillinger og gammelt ansvar ikke overstiger 25 mill. kroner.»

Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet har varslet at de støtter forslagene, mens Fremskrittspartiet har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g s t a v l e n e viste at 92 representanter stemte for forslagene og 17 representanter imot.

(Voteringsutskrift kl. 22.13.26).

Karl Eirik Schjøtt-Pedersen (A) (fra salen): Jeg fikk ikke stemt.

Presidenten: Karl Eirik Schjøtt-Pedersen skulle ha stemt for forslagene. Da blir altså stemmetallene 93 for forslagene og 17 mot, og forslagene er dermed vedtatt.

Det skal så votes over innstillingens forslag til vedtak.

Komiteen hadde innstillet:

I*Rammevedtak*

For Stortingets behandling av statsbudsjettet medregnet folketrygden for 2004 fastsettes følgende rammer for bevilgningen i samsvar med inndelingen i rammeområder vedtatt av Stortinget 16. oktober 2003 og supplert 4. og 11. november 2003:

Nr.	Betegnelse	Kroner
1	Statsforvaltning	9 566 976 000
2	Familie og forbruker	40 327 799 000
3	Kultur	3 023 328 000
4	Utenriks	17 614 552 000
5	Justis	11 200 816 000
6	Innvandring, regional utvikling, bolig og arbeid	16 447 351 000
7	Dagpenger mv.	21 404 000 000
8	Forsvar	28 912 579 000
9	Næring	2 235 750 000
10	Fiskeri	390 913 000
11	Landbruk	12 832 547 000
12	Olje og energi	-52 927 931 000
13	Miljø	2 325 442 000
14	Stortinget mv.	1 258 429 000
15	Sosial	180 249 700 000
16	Helse	85 577 582 000
17	Kirke, utdanning og forskning	34 331 092 000
18	Samferdsel	20 036 405 000
19	Rammetilskudd mv. til kommunesektoren	45 057 946 000
20	Tilfeldige utgifter og inntekter	5 425 164 000
21	Eksportgarantier mv.	-416 000 000
22	Finansadministrasjon mv.	29 242 168 000
23	Skatter og avgifter	-575 982 756 000
24	Utbytte mv.	-13 854 852 000
	Sum før lånetransaksjoner og overføring til/fra Statens Petroleumsfond	-75 721 000 000

Voteringsstavlene viste at 74 representanter stemte for innstillingen og 35 mot.

(Voteringsutskrift kl. 22.14.04)

Geir-Ketil Hansen (SV) (fra salen): Jeg stemte feil.

Bjørn Jacobsen (SV) (fra salen): Det gjorde jeg også.

Presidenten: Da blir altså stemmetallene 72 for innstillingen og 37 imot, og komiteens innstilling er dermed vedtatt.

Videre var innstillet:

II

Fullmakt til postering av sentralt beregnet arbeidsgiveravgift

Som en overgangsordning ved administrativ omlegging av arbeidsgiveravgiften for statlige virksomheter, samtykker Stortinget i at Finansdepartementet kan unnlate å postere sentralt beregnet arbeidsgiveravgift for perioden november og desember 2003 i statsregnskapet for 2004.

III

Stortinget ber Regjeringen snarest mulig utforme forslag til regelverk som så langt mulig viderefører ordningen med gradert arbeidsgiveravgift for bransjer eller vesentlige deler av bransjer som ikke er i konkurranse med virksomhet i andre EØS-land, i tråd med finanskomiteens merknader i Budsjett-innst. S. I (2003-2004). Ordningen forutsettes å gjelde både offentlig og privat sektor. Ordningen utformes og avgrenses slik at den må forutsettes å kunne gjøres gjeldende for hele eller vesentlige deler av en bransje i samme arbeidsgiveravgiftssone uten at dette er i strid med EØS-avtalen. Regjeringen bes utforme forslag til en slik ordning innen utgangen av mars 2004. Før formell notifikasjon av en slik ordning sendes til ESA, skal Stortingets organer orienteres med rimelig tid til vurdering. Regjeringen forutsettes å fremme eventuelle forslag til endringer i regelverk og bevilgningsvedtak som følge av ordningen så snart godkjenning fra ESA foreligger.

IV

Stortinget ber Regjeringen oppnevne et utvalg for å vurdere konkret utforming av virkemidler som kan settes inn innenfor rammen av EØS-regelverket som følge av bortfall av differensiert arbeidsgiveravgift.

V

Stortinget ber Regjeringen legge opp til et aktivt engasjement for å øke forståelsen i EØS-området for fordelene ved en gradert arbeidsgiveravgift framfor andre og mindre målrettede tiltak.

VI

Stortinget ber Regjeringen sørge for at kravet til balanse i helseforetakene forskyves fra 2004 til 2005.

VII

Stortinget ber Regjeringen komme tilbake til Stortinget våren 2004 med forslag til hvordan man kan øke bruken av gass innenlands på en miljøvennlig måte. Innovasjonsselskapet i Grenland gis i oppdrag å etablere et nasjonalt gassteknologiprogram for å drive frem miljøvennlig bruk av gass til energiformål inkludert CO₂-håndtering. Det vurderes også en eventuell utvidelse av selskapets virksomhet til å omfatte bruk av gass i industrielle prosesser og løsninger for hydrogen som energibærer. Selskapet etableres i løpet av 2004. Det må snarest etableres en støtteordning for bygging av pilotanlegg for gasskraftverk med CO₂-håndtering, og partene ber Regjeringen legge frem sak for Stortinget om dette senest i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett 2004.

VIII

Stortinget ber Regjeringen om å ta aktivt del i arbeidet for å legge et grunnlag for ny næringsdrift i Årdal og Høyanger i forbindelse med store nedleggelse av industriarbeidsplasser. Det må tas initiativ overfor nåværende virksomheter, fremtidige eier- og investormiljøer og gjennom målrettede offentlige virkemidler.

IX

St.meld. nr. 1 (2003-2004) – Nasjonalbudsjettet 2004 – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Votering i sak nr. 3

- Presidenten:** Sak nr. 3 gjelder Budsjett-innst. S. nr. 1. Til denne saken er det satt fram i alt 29 forslag. Det er
- forslagene nr. 1, 6, 11 og 16, fra Tore Nordtun på vegne av Arbeiderpartiet
  - forslagene nr. 2, 7, 12, 17 og 25–28, fra Siv Jensen på vegne av Fremskrittspartiet
  - forslagene nr. 3, 8, 13 og 18, fra Øystein Djupedal på vegne av Sosialistisk Venstreparti
  - forslagene nr. 4, 9, 14 og 19, fra Morten Lund på vegne av Senterpartiet
  - forslagene nr. 5, 10, 15 og 20, fra Steinar Bastesen på vegne av Kystpartiet
  - forslag nr. 21, fra Tore Nordtun på vegne av Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet og Kystpartiet
  - forslagene nr. 22 og 23, fra Tore Nordtun på vegne av Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet
  - forslag nr. 24, fra Tore Nordtun på vegne av Arbeiderpartiet og Senterpartiet
  - forslag nr. 29, fra Morten Lund på vegne av Senterpartiet og Kystpartiet.

Når det gjelder den videre votering, vil presidenten henvise til § 19 i Stortingets forretningsorden. Der går det frem at når det er gjort vedtak om beløpsrammer for de 24 rammeområdene som budsjettet er delt inn i, kan ikke de vedtatte beløp fravikes ved den videre behand-

ling av rammeområdene. Slikt vedtak ble gjort under foregående sak, og av dette følger at en del av de fremsette mindretallsforslag som nå foreligger, ikke vil komme til votering og følgelig vil bortfalle, fordi de bygger på andre rammebeløp enn dem som er vedtatt. Det gjelder forslagene nr. 1–20 i den innstillingen som det nå skal voteres over, og angår rammeområdene 19, 20, 23 og 24.

Forslagene nr. 21–29 er rammeuavhengige, så disse vil det bli votert over.

Og det vil bli votert først over disse rammeuavhengige mindretallsforslagene.

Forslag nr. 29, fra Senterpartiet og Kystpartiet, tas opp til votering. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen legge fram en egen sak om innføring av generell momskompensasjonsordning for kommunene der det spesielt gjøres greie for de administrative kostnader samt fordelingsvirkningene.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Senterpartiet og Kystpartiet ble mot 8 stemmer ikke bifalt.

Presidenten: Det voteres over forslagene nr. 25–28, fra Fremskrittspartiet.

Forslag nr. 25 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen fremme en sak for Stortinget om endringer i kraftskattereglene som muliggjør en økning av grensen for småkraftverk tilsvarende 10 MW uten at det samtidig innebærer en vridning av skatteinntektene fra kommune til stat.»

Forslag nr. 26 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen fremme sak for Stortinget der man belyser fordeler og ulemper ved å la reelle kraftpriser bli lagt til grunn for beregning av grunnrenteinntekt.»

Forslag nr. 27 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen legge frem sak, i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett 2004, om direkte utgiftsføring av opprustnings- og utvidelsesprosjekter (O/P) i eksisterende vannkraftanlegg.»

Forslag nr. 28 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen legge frem en plan for utvikling av grunnavgiften for drikkevareemballasje snarest, og senest i Revidert nasjonalbudsjett for 2004. Planen skal også inneholde en konsekvensanalyse.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Fremskrittspartiet ble med 93 mot 17 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 22.17.14)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 24, fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen vurdere tiltak, herunder avgiftsmessige incentiver, som kan sikre en raskest mulig overgang til lavsvovel- og svovelfritt drivstoff og fremme forslag om dette i statsbudsjettet for 2005.»

Fremskrittspartiet har varslet at de støtter forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet ble med 56 mot 54 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 22.17.39)

Presidenten: Det voteres over forslagene nr. 22 og 23, fra Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet.

Forslag nr. 22 lyder:

«Regjeringen bes komme tilbake til Stortinget med forslag om en avgiftsmodell for energianlegg som oppfyller EUs krav til utslipp, og med én avgift som nedtrappes i takt med energigjenvinningsgraden til et nivå ved 100 pst. energiutnyttelse som tilsvarer fossil andel i avfallet.»

Forslag nr. 23 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen evaluere konsekvensene og effektene av HFK-avgiften.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet ble med 64 mot 46 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 22.18.01)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 21, fra Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet og Kystpartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen endre forskrift 90 slik at merverdiavgiften er utlignet når differansen mellom inngående og utgående merverdiavgift pr. bil er null.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet og Kystpartiet ble med 63 mot 47 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 22.18.22)

Presidenten: Det skal så voteres over innstillingens forslag til vedtak, og vi starter med rammeområde 19.

Til dette rammeområdet foreligger det mindretallsforslag fra Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kystpartiet – det er forslagene nr. 1, 2, 3, 4 og 5. Som presidenten har redegjort for, bortfaller disse forslagene i tråd med bestemmelsene i § 19 i Stortingets forretningsorden.

Komiteen hadde innstillet:

A. Rammeområde 19
Rammetilskudd mv. til kommunesektoren

I

På statsbudsjettet for 2004 bevilges under:

Kap.	Post	Formål:	Kroner	Kroner
U t g i f t e r :				
571		Rammetilskudd til kommuner (jf. kap. 3571)		
	21	Kunnskapsutvikling og drift av inntektssystemet	6 700 000	
	60	Innbyggertilskudd	28 506 225 000	
	62	Nord-Norge-tilskudd	1 112 156 000	
	63	Regionaltilskudd	552 511 000	
	64	Skjønnstilskudd, <i>kan nyttes under kap. 572 post 64</i>	2 750 408 000	
572		Rammetilskudd til fylkeskommuner (jf. kap. 3572)		
	60	Innbyggertilskudd	9 697 405 000	
	62	Nord-Norge-tilskudd	419 545 000	
	64	Skjønnstilskudd, <i>kan nyttes under kap. 571 post 64</i>	1 207 592 000	
	65	Hovedstadstilskudd	427 258 000	
574		Økonomisk oppgjør ved endringer i ansvaret for barnevern, familievern og rusomsorg		
	60	Tilskudd til sletting av gjeld	180 250 000	
	61	Tilskudd til feriepenger	116 531 000	
	62	Tilskudd til pensjonsutgifter	81 365 000	
		Totale utgifter		45 057 946 000

II

Omdisponeringsfullmakter

Stortinget samtykker i at Kommunal- og regionaldepartementet i 2004 i samråd med Miljøverndepartementet og Arbeids- og administrasjonsdepartementet i forbindelse med forsøk med oppgavedifferensiering i kommunene Bergen, Båtsfjord, Kristiansand, Stavanger og Oslo får adgang til å omdisponere mellom kap. 571 Rammetilskudd til kommuner post 60 Innbyggertilskudd på den ene siden og bevilgningene under:

1. kap. 572 Rammetilskudd til fylkeskommuner post 60 Innbyggertilskudd
2. kap. 1426 Statens naturoppsyn post 31 Tiltak i naturvern-, kulturlandskap- og friluftsområder
3. kap. 1427 Direktoratet for naturforvaltning post 74 Tilskudd til friluftslivstiltak
4. kap. 1590 Aetat post 1 Driftsutgifter
5. kap. 1594 Arbeidsmarkedstiltak post 70 Ordinære arbeidsmarkedstiltak

III

Stortinget ber Regjeringen sørge for at timetallet for småskoletrinnet (1. til 4. klasse) økes med to timer pr. uke for 1. klasse og en time pr. uke for 2. til 4. klasse. Timetallet i småskolen økes ytterligere i 2005.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes med 71 mot 39 stemmer. (Voteringsutskrift kl. 22.19.12)

Presidenten: Til rammeområde 20 foreligger det forslag fra Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kystpartiet. Det er forslagene nr. 6, 7, 8, 9 og 10, som nå bortfaller.

Komiteen hadde innstillet:

B. Rammeområde 20
Tilfeldige utgifter og inntekter

I

På statsbudsjettet for 2004 bevilges under:

Kap.	Post	Formål:	Kroner	Kroner
U t g i f t e r :				
2309		Tilfeldige utgifter		
	1	Driftsutgifter	6 354 797 000	
		Totale utgifter		6 354 797 000

Kap.	Post	Formål:	Kroner	Kroner
I n n t e k t e r :				
5309		Tilfeldige inntekter		
	29	Ymse	929 633 000	
		Totale inntekter		929 633 000

II

Innsparingsfullmakt

Stortinget samtykker i at det spares inn til sammen 75 mill. kroner på departementenes drifts- og investeringsutgifter (postene 1-49, unntatt post 24), samt på netotbudsjetterte virksomheter. Regjeringen gis fullmakt til å foreta den endelige fordelingen av beløpet. Innsparingen spesifiseres på kapitler og poster, og Stortinget orienteres om fordelingen i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett 2004. Innsparingen tas foreløpig ved å redusere kap. 2309 Tilfeldige utgifter med 75 mill. kroner. Når beløpet er fordelt på kapitler og poster, tilbakeføres 75 mill. kroner til kap. 2309.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes med 71 mot 39 stemmer. (Voteringsutskrift kl. 22.19.53)

Presidenten: Vi er nå kommet til rammeområde 23, og det er under dette området Stortinget skal vedta skatte- og avgiftsreglene og inntektene av disse for neste år. Rammeområde 23 er omfattende og strekker seg fra og med side 142 til og med side 170 i innstillingen, og det voteres altså samlet over dette.

Komiteen hadde innstillet:

C. Rammeområde 23
Skatter og avgifter

I

På statsbudsjettet for 2004 bevilges under:

Kap.	Post	Formål:	Kroner	Kroner
I n n t e k t e r :				
5501		Skatter på formue og inntekt		
	70	Toppskatt mv.	23 790 000 000	
	72	Felleskatt	108 850 000 000	
5506		Avgift av arv og gaver		
	70	Avgift	1 234 000 000	
5507		Skatt og avgift på utvinning av petroleum		
	71	Ordinær skatt på formue og inntekt	30 700 000 000	
	72	Særskatt på oljeinntekter	49 100 000 000	
	73	Produksjonsavgift	400 000 000	
	74	Arealavgift mv.	500 000 000	
5508		Avgift på utslipp av CO ₂ i petroleumsvirksomhet på kontinentalsokkelen		
	70	Avgift	3 600 000 000	
5511		Tollinntekter		
	70	Toll	1 474 000 000	
	71	Auksjonsinntekter fra tollkvoter	12 000 000	
5521		Merverdiavgift og avgift på investeringer mv.		
	70	Avgift	134 788 000 000	
5526		Avgift på alkohol		
	71	Produktavgift på brennevin, vin mv.	5 444 000 000	
	72	Produktavgift på øl	3 798 000 000	
5527		Vinmonopolavgiften m.m.		
	72	Gebyr på statlige skjenkebevillinger	300 000	
	73	Vinmonopolavgiften	12 000 000	
5531		Avgift på tobakkvarer		
	70	Avgift	7 561 000 000	

Kap.	Post	Formål:	Kroner	Kroner
5536		Avgift på motorvogner m.m.		
	71	Engangsavgift på motorvogner m.m.	13 260 000 000	
	72	Årsavgift	6 728 500 000	
	73	Vektårsavgift	316 000 000	
	75	Omregistreringsavgift	1 690 000 000	
	76	Avgift på bensin	9 070 000 000	
	77	Avgift på mineralolje til framdrift av motorvogn (autodieselavgift)	4 535 000 000	
5537		Avgifter på båter mv.		
	71	Avgift på båtmotorer	169 000 000	
5541		Avgift på elektrisk kraft		
	70	Forbruksavgift	4 420 000 000	
5542		Avgift på mineralolje mv.		
	70	Avgift på mineralolje	886 000 000	
	71	Avgift på smøreolje	86 000 000	
5543		Miljøavgift på mineralske produkter mv.		
	70	CO ₂ -avgift	4 208 000 000	
	71	Svovelavgift	103 000 000	
5545		Miljøavgifter i landbruket		
	71	Miljøavgift, plantevernmidler	40 000 000	
5546		Avgift på sluttbehandling av avfall		
	70	Avgift på sluttbehandling av avfall	664 000 000	
5547		Avgift på helse- og miljøskadelige kjemikalier		
	70	Trikloretten (TRI)	4 000 000	
	71	Tetrakloretten (PER)	2 000 000	
5548		Miljøavgift på klimagasser		
	70	Hydrofluorkarbon (HFK) og Perfluorkarbon (PFK) ..	63 000 000	
5555		Sjokolade- og sukkervareavgift		
	70	Avgift	991 000 000	
5556		Avgift på alkoholfrie drikkevarer m.m.		
	70	Avgift	970 000 000	
5557		Avgift på sukker		
	70	Avgift	258 000 000	
5559		Avgift på drikkevareemballasje		
	70	Grunnavgift på engangsemballasje	527 000 000	
	71	Miljøavgift på kartong	19 000 000	
	72	Miljøavgift på plast	77 000 000	
	73	Miljøavgift på metall	86 000 000	
	74	Miljøavgift på glass	82 000 000	
5565		Dokumentavgift		
	70	Avgift	3 269 000 000	
5571		Totalisatoravgift		
	70	Avgift	92 500 000	
5577		Avgift til staten av apotekenes omsetning (jf. kap. 751)		
	70	Avgift	136 027 000	
5578		Avgift på farmasøytiske spesialpreparater (jf. kap. 750)		
	70	Registreringsavgift	65 397 000	
	71	Kontrollavgift	48 032 000	
	72	Refusjonsavgift	2 000 000	
5583		Særskilte avgifter mv. i bruk av frekvenser		
	70	Inntekter fra telesektoren	117 000 000	
5700		Folketrygdens inntekter		
	71	Trygdeavgift	64 005 000 000	
	72	Arbeidsgiveravgift	87 730 000 000	
		Totale inntekter		575 982 756 000

II

Stortingets skattevedtak for inntektsåret 2004**Kapittel 1 – Generelt***§ 1-1. Vedtakets anvendelsesområde*

Dette vedtaket gjelder forskuddsutskriving og endelig utskrivning av skatt på inntekt og formue.

Utskriving av statsskatt og skatt til kommunene og fylkeskommunene skjer for skattyterne etter de satser som følger av dette vedtak.

§ 1-2. Forholdet til skattelovgivningen

Så langt dette vedtak ikke bestemmer noe annet, legges lovgivningen om skatt på formue og inntekt til grunn ved anvendelsen av vedtaket.

§ 1-3. Klasseansettelse

Reglene om klasseansettelse i skatteloven § 15-4 gjelder tilsvarende for skatt etter dette vedtaket.

Personer og boer som ikke har krav på personfradrag, skal settes i skatteklasse 0. Personer som må bo i utlandet på grunn av tjeneste i den norske stat, følger samme regler om klasseansettelse som personer bosatt i Norge.

§ 1-4. Forskuddsutskriving

Skattyter som nevnt i skattebetalingsloven § 1, jf. § 2, skal betale forskudd på formues- og inntektsskatt til staten for inntektsåret 2004. Ved beregningen og innbetalingen gjelder reglene i dette vedtaket og i skattebetalingsloven.

Det samme gjelder når skatteplikten utelukkende følger av lov om skattlegging av undersjøiske petroleumsforekomster mv., og skattyteren ikke skal svare terminskatt etter samme lov § 7.

Plikten til å betale forskudd på inntektsskatt omfatter også person som ikke har bopel i riket, men som mottar lønn av den norske stat.

Kapittel 2 – Formuesskatt til staten og kommunene*§ 2-1. Formuesskatt til staten – personlig skattyter og dødsbo*

Personlig skattyter og dødsbo svarer formuesskatt til staten av den del av skattyterens samlede antatte formue som overstiger 120 000 kroner i klasse 0 og 1 og 150 000 kroner i klasse 2. Skattyter i klasse 1 som får særfradrag i alminnelig inntekt etter skatteloven § 6-80 til § 6-83, henføres til klasse 2 når det gjelder formuesskatt. Det samme gjelder ektefeller som ligned særskilt etter skatteloven § 2-11.

Formuesskatten beregnes etter disse satsene:

	Klasse 0 og 1	Klasse 2
0,2 pst. av de første	420 000	430 000
0,4 pst. av det overskytende beløp		

§ 2-2. Formuesskatt til staten – upersonlig skattyter

Selskaper og innretninger som nevnt i skatteloven § 2-36 annet ledd, og som ikke er fritatt for formuesskatteplikt etter skatteloven kap. 2, svarer formuesskatt

til staten med 0,3 pst. Formue under 10 000 kroner er skattefri.

§ 2-3. Formuesskatt til kommunene

Det svares formuesskatt til kommunen dersom skattyter ikke er fritatt for slik skatteplikt etter skatteloven kap. 2. Skattyter som har krav på personfradrag etter skatteloven § 15-4 skal ha et fradrag i formuen på 120 000 kroner. Når skattyter er skattepliktig til flere kommuner, gjelder reglene i skatteloven § 6-90 første og tredje ledd tilsvarende for formuen. Satsen for formuesskatten til kommunene må ikke være høyere enn 0,7 pst. Maksimumssatsen gjelder når ikke lavere sats er vedtatt i kommunen.

Kapittel 3 – Inntektsskatt til staten og kommunene og fylkeskommunene*§ 3-1. Toppskatt*

Personlig skattyter skal av personinntekt fastsatt etter skatteloven kap. 12, svare toppskatt til staten med 13,5 pst. for den delen av inntekten som overstiger 354 300 kroner i klasse 0 og 1 og 378 600 kroner i klasse 2, og med 19,5 pst. for den delen av inntekten som overstiger 906 900 kroner i klasse 0, 1 og 2.

Personlig skattyter i en kommune i Finnmark eller i kommunene Karlsøy, Kvæningen, Kåfjord, Lyngen, Nordreisa, Skjervøy og Storfjord i Troms fylke, skal likevel bare svare toppskatt til staten av inntekt som nevnt i første ledd med 9,5 pst. av hele den delen av inntekten som overstiger 354 300 kroner i klasse 0 og 1 og 378 600 kroner i klasse 2, og med 19,5 pst. for den delen av inntekten som overstiger 906 900 kroner i klasse 0, 1 og 2.

Dersom skattyteren er bosatt i riket bare en del av året, nedsettes beløpene i første og annet ledd forholdsmessig under hensyn til det antall hele eller påbegynte måneder av året han har vært bosatt her. Tilsvarende gjelder for skattyter som ikke er bosatt i riket, men som plikter å svare skatt etter skatteloven § 2-3 første og annet ledd, eller lov om skattlegging av undersjøiske petroleumsforekomster mv.

§ 3-2. Fellesskatt

Enhver som plikter å betale inntektsskatt til kommunen etter skatteloven skal betale fellesskatt til staten. Fellesskatten skal beregnes på samme grunnlag som inntektsskatten til kommunene.

Satsen for fellesskatt skal være:

- For personlig skattepliktig og dødsbo i Finnmark og kommunene Karlsøy, Kvæningen, Kåfjord, Lyngen, Nordreisa, Skjervøy og Storfjord i Troms fylke: 8,7 pst.
- For personlig skattepliktig og dødsbo ellers: 12,2 pst.

§ 3-3. Skatt til staten for selskaper og innretninger

Selskaper og innretninger som nevnt i skatteloven § 2-36 annet ledd, svarer skatt til staten med 28 pst. av inntekten, fastsatt etter reglene i skatteloven.

§ 3-4. Skatt på grunnrenteinntekt i kraftforetak

Av grunnrenteinntekt i vannkraftverk fastsatt i medhold av skatteloven § 18-3 svares grunnrenteskatt til staten med 27 pst.

§ 3-5. Skatt til staten for person bosatt og selskap hjemmehørende i utlandet

Skattyter som nevnt i skatteloven § 2-3 første ledd bokstav h, skal i tillegg til å svare skatt etter bestemmelsene foran i dette vedtaket svare skatt til staten med 28 pst. av inntekten. De regler som ellers gjelder ved beregning av inntektsskatt til kommunen gis tilsvarende anvendelse.

Person som ikke har bopel i riket, men som mottar lønn av den norske stat, skal av denne inntekt svare fellesskatt til staten etter satsen for personlig skattyter og dødsbo i dette vedtaket § 3-2 annet ledd annet strekpunkt, samt toppskatt som nevnt i § 3-1 første ledd. Bestemmelsene i skatteloven § 16-20 til § 16-28 gjelder tilsvarende for skattytere som nevnt i dette ledd.

Person som ikke har bopel i riket og som er aksjonær i aksjeselskap eller allmennaksjeselskap skattepliktig etter skatteloven § 2-2 første ledd eller § 2-3 første ledd, og som innen riket eller på områder nevnt i lov om skattlegging av undersjøiske petroleumsforekomster mv. § 1, deltar aktivt i driften av selskapet, skal svare toppskatt som nevnt i dette vedtaket § 3-1 første ledd av personinntekt fastsatt av selskapets inntekt etter skatteloven kap. 12.

Av aksjeutbytte som utdeles til aksjonær som er hjemmehørende i utlandet, svares skatt til staten med 25 pst. eller i tilfelle den sats som følger av skatteavtale med fremmed stat. Det samme gjelder renter på grunnfondsbevis som utdeles til skattyter hjemmehørende i utlandet.

§ 3-6. Skatt til staten på honorar til utenlandske artister mv.

Skattepliktig etter lov om skatt på honorar til utenlandske artister mv., skal svare skatt til staten med 15 pst. av inntekten.

§ 3-7. Skattesats for utbetalinger fra individuell pensjonsavtale til bo

Skattesatsen for utbetaling fra individuell pensjonsavtale og etter innskuddspensjonsloven til bo, som omhandlet i skatteloven § 5-40 sjette ledd, skal være 45 pst.

§ 3-8. Skattefri inntekt

Inntekt under 1 000 kroner er skattefri ved beregning av skatt til staten. I utlandet bosatt aksjonær (parthaver) i aksjeselskap, allmennaksjeselskap og dermed likestilt selskap ilignes skatt når inntekten – fastsatt under ett for samtlige aksjonærer – utgjør minst 100 kroner.

§ 3-9. Inntektsskatt til kommunene og fylkeskommunene

Den fylkeskommunale inntektsskattøren for personlige skattytere og dødsboer skal være maksimum 2,6 pst. Den kommunale inntektsskattøren for personlige skattytere og dødsboer skal være maksimum 13,2 pst.

Maksimumssatsene skal gjelde med mindre fylkestinget eller kommunestyret vedtar lavere satser.

Kapittel 4 – Skatt etter lov om skattlegging av undersjøiske petroleumsforekomster mv.

§ 4-1. Ordinære skatter

Skattyter som har formue knyttet til eller inntekt vunnet ved petroleumsutvinning og rørledningstransport, jf. § 2 annet ledd i lov om skattlegging av undersjøiske petroleumsforekomster mv., skal av slik formue og inntekt, i tillegg til de skatter som følger av bestemmelsene foran, svare skatt til staten etter reglene og satsene nedenfor. Det samme gjelder når skatteplikten utelukkende følger av nevnte lov.

Av formue som tilhører andre skattytere enn selskaper, svares skatt med 0,7 pst. De regler som ellers gjelder for beregning av formuesskatt til kommunen, gis tilsvarende anvendelse.

Av inntekt svares skatt med 28 pst., med mindre det skal svares skatt på inntekten etter dette vedtaket § 3-3. Skatten blir å utligne i samsvar med bestemmelsene i lov om skattlegging av undersjøiske petroleumsforekomster mv. De regler som ellers gjelder ved beregning av inntektsskatt til kommunen av alminnelig inntekt gis tilsvarende anvendelse.

§ 4-2. Særskatt

Av inntekt vunnet ved petroleumsutvinning, behandling og rørledningstransport som nevnt i lov om skattlegging av undersjøiske petroleumsforekomster mv. § 5, skal det svares særskatt med 50 pst.

§ 4-3. Terminskatt

Terminskatt for inntektsåret 2004 skrives ut og betales i samsvar med lov om skattlegging av undersjøiske petroleumsforekomster mv. § 7. Ved utskrivningen av terminskatt benyttes satsene ovenfor.

§ 4-4. Utbytte utdelt til utenlandsk eierselskap

Det svares ikke skatt til staten av aksjeutbytte som utdeles fra i riket hjemmehørende aksjeselskap og allmennaksjeselskap som er skattepliktig etter lov om skattlegging av undersjøiske petroleumsforekomster mv. § 5, til selskap hjemmehørende i utlandet som direkte eier minst 25 pst. av kapitalen i det utdelende selskap. Dersom det i riket hjemmehørende selskap også har inntekt som ikke er skattepliktig etter lov om skattlegging av undersjøiske petroleumsforekomster mv. § 5, svares skatt til staten etter de alminnelige regler for aksjeutbytte som fordeles til slik inntekt. Aksjeutbytte fordeles mellom særskattepliktig inntekt og annen inntekt på grunnlag av alminnelig inntekt fratrukket skatter for henholdsvis særskattepliktig inntekt og annen inntekt.

Kapittel 5 – Tonnasjeskatt

§ 5-1. Tonnasjeskatt

Aksjeselskap og allmennaksjeselskap som nevnt i skatteloven § 8-10, skal svare tonnasskatt, jf. skatteloven § 8-16, etter følgende satser:

- 0 kroner for de første 1 000 nettotonn, deretter
- 50 kroner pr. dag pr. 1 000 nettotonn opp til 10 000 nettotonn, deretter
- 33 kroner pr. dag pr. 1 000 nettotonn opp til 25 000 nettotonn, deretter
- 16 kroner pr. dag pr. 1 000 nettotonn.

Satsene i første ledd kan reduseres etter nærmere bestemmelser fastsatt av departementet, jf. skatteloven § 8-16 første ledd.

Kapittel 6 – Skattested

§ 6-1. Skattested for forskuddsutskrivningen

Forskuddsutskrivningen foretas i den kommune hvor den forskuddspliktige er bosatt, jf. skatteloven § 3-1. Her medtas også forskudd på skatt av formue og inntekt som nevnt i skatteloven § 3-3. For boer gjelder bestemmelse i skatteloven § 3-1 fjerde ledd.

For person som ikke er bosatt i riket, skal den kommunen som er angitt i skatteloven § 3-4 første, fjerde eller femte ledd eller i lov om skattlegging av undersjøiske petroleumforekomster mv. § 6 nr. 2, utskrive skatten.

Første og annet ledd gjelder i den utstrekning annet ikke er bestemt i medhold av skattebetalingsloven § 8 nr. 4 og § 18 nr. 4.

Utskriving av forskudd som omhandlet i dette vedtaket § 1-4 tredje ledd foretas i Oslo.

§ 6-2. Skattested for ligningen

Statsskatteligningen for personer og dødsbo foregår i den kommune hvor skattyteren etter bestemmelsene i skatteloven § 3-1 og § 3-4 blir å iligne kommuneskatt. Ved ligningen medtas formue og inntekt som skattlegges etter bestemmelsene i skatteloven § 3-3 og § 18-7.

Statsskatteligningen for selskaper og innretninger som nevnt i skatteloven § 2-36 annet ledd, foregår i kontor-kommunen, jf. skatteloven § 3-2.

Ved utligning av skatt for skattepliktig etter lov om skattlegging av undersjøiske petroleumforekomster mv., gjelder § 6 i denne loven.

I utlandet hjemmehørende mottaker av godtgjørelse, tantieme, gratiale og lignende fra selskap eller innretning som er hjemmehørende her i riket (skatteloven § 3-4 tredje ledd), skattlegges i den kommune der selskapet har sitt kontor (hovedkontor) eller styret har sitt sete. Det samme gjelder selskap eller samlag for omsetning av brennevin, vin, fruktvin, mjød eller øl.

Skattlegging av inntekt som nevnt i dette vedtaket § 3-5 annet ledd foretas i Oslo.

Kapittel 7 – Særlige bestemmelser om skattegrunnlag, beløpsgrenser og satser mv.

§ 7-1. Kapitalavkastningsraten for fastsetting av personinntektsdel av nærings- og selskapsinntekt (deling)

Kapitalavkastningsraten som nevnt i skatteloven § 12-13 tredje ledd skal være maksimalt 7,0 pst.

§ 7-2. Minstefradrag

Fradrag beregnet etter skatteloven § 6-32 skal ikke settes lavere enn 4 000 kroner og ikke høyere enn 47 500

kroner. Fradrag som beregnes av inntekt som omfattes av skatteloven § 6-31 første ledd a, c eller d eller annet ledd skal likevel ikke settes lavere enn 31 800 kroner. Tilsvarende gjelder for tidsbegrenset uførestønad, rehabiliterings- og attføringspenger. Fradraget kan ikke overstige den inntekten som det beregnes av.

§ 7-3. Foreldrefradrag

Fradrag beregnet etter skatteloven § 6-48 skal ikke settes høyere enn 25 000 kroner for ett barn og 30 000 kroner for to eller flere barn.

§ 7-4. Personfradrag

Fradrag etter skatteloven § 15-4 er 32 900 kroner i klasse 1 og 65 800 kroner i klasse 2.

§ 7-5. Skattebegrensning ved lav alminnelig inntekt

Beløpsgrensene som nevnt i skatteloven § 17-1 første ledd skal være 88 600 kroner for enslige og 143 800 kroner for ektepar og samboere som går inn under skatteloven § 2-16.

Kapittel 8 – Forskriftskompetanse mv.

§ 8-1. Avrundingsregler og utfyllende regler

Departementet kan gi nærmere forskrift om gjennomføring og utfylling av bestemmelsene i dette vedtak, herunder regler om avrunding av inntekts- og formuesposter, samt fradragposter.

§ 8-2. Adgang til å fravike reglene i vedtaket

Reglene i dette vedtaket kan fravikes på vilkår som nevnt i skattebetalingsloven § 56 nr. 5.

III

Fastsetting av avgifter mv. til folketrygden for 2004

For året 2004 svares folketrygdavgifter etter følgende satser:

§ 1 Arbeidsgiveravgift

- a) For arbeidsgiveravgift av inntekt som blir skattlagt etter lov 29. november 1996 nr. 68 om skatt til Svalbard er satsen 0 pst.
- b) Når arbeidstakeren i inntektsåret 2004 er skattepliktig etter skatteloven § 3-1 eller § 3-4 til en kommune i Finnmark fylke eller til en av kommunene Karlsøy, Lyngen, Storfjord, Kåfjord, Skjervøy, Nordreisa, Kvænangen i Troms fylke, som kalles sone V, er satsen 0 pst.
- c) Når arbeidstakeren i inntektsåret 2004 er skattepliktig etter skatteloven § 3-1 eller § 3-4 til en kommune i sone IV, er satsen 7,3 pst. Denne sonen omfatter:
  - Troms fylke, med unntak av de kommuner som er nevnt i bokstav b,
  - Nordland fylke,
  - kommunene Namsos, Namdalseid, Lierne, Røyrvik, Namsskogan, Grong, Høylandet, Overhalla, Fosnes, Flatanger, Vikna, Nærøy, Leka i Nord-Trøndelag fylke,

- kommunene Hitra, Frøya, Åfjord, Roan, Osen i Sør-Trøndelag fylke,
  - kommunen Smøla i Møre og Romsdal fylke.
- Inntil differansen mellom den arbeidsgiveravgift som ville følge av en sats på 14,1 pst. og den arbeidsgiveravgift som ville følge av en sats på 5,1 pst. overstiger 270 000 kroner for foretaket i 2004, er satsen likevel 5,1 pst.
- d) Når arbeidstakeren i inntektsåret 2004 er skattepliktig etter skatteloven § 3-1 eller § 3-4 til en kommune i sone III, er satsen 8,3 pst. Denne sonen omfatter:
- kommunen Snåsa i Nord-Trøndelag fylke,
  - kommunene Hemne, Snillfjord, Oppdal, Røros, Holtålen, Tydal i Sør-Trøndelag fylke,
  - kommunene Surnadal, Rindal, Aure, Halså, Tustna i Møre og Romsdal fylke,
  - kommunene Dovre, Lesja, Skjåk, Lom, Vågå, Sel, Sør-Aurdal, Etnedal, Nord-Aurdal, Vestre Slidre, Øystre Slidre, Vang i Oppland fylke,
  - kommunene Stor-Elvdal, Rendalen, Engerdal, Tolga, Tynset, Alvdal, Folldal, Os i Hedmark fylke.
- Inntil differansen mellom den arbeidsgiveravgift som ville følge av en sats på 14,1 pst. og den arbeidsgiveravgift som ville følge av en sats på 6,4 pst. overstiger 270 000 kroner for foretaket i 2004, er satsen likevel 6,4 pst.
- e) Når arbeidstakeren i inntektsåret 2004 er skattepliktig etter skatteloven § 3-1 eller § 3-4 til en kommune i sone II, er satsen 14,1 pst. Denne sonen omfatter:
- kommunene Meråker, Frosta, Leksvik, Mosvik, Verran i Nord-Trøndelag fylke,
  - kommunene Ørland, Agdenes, Rissa, Bjugn, Rennebu, Meldal, Midtre Gauldal, Selbu i Sør-Trøndelag fylke,
  - kommunene Vanylven, Sande, Herøy, Norddal, Stranda, Stordal, Rauma, Nesset, Midsund, Sandøy, Gjemnes, Tingvoll, Sunndal, Haram, Aukra, Eide i Møre og Romsdal fylke,
  - Sogn og Fjordane fylke,
  - kommunene Etne, Tysnes, Kvinnherad, Jondal, Odda, Ullensvang, Eidfjord, Ulvik, Granvin, Kvam, Modalen, Fedje, Masfjorden, Bømlo i Hordaland fylke,
  - kommunene Hjelmeland, Suldal, Sauda, Kvitsøy, Utsira, Vindafjord, Finnøy, Ølen i Rogaland fylke,
  - kommunene Åseral, Audnedal, Hægebostad, Sirdal i Vest-Agder fylke,
  - kommunene Gjerstad, Vegårshei, Åmli, Iveland, Evje og Hornnes, Bygland, Valle, Bykle i Aust-Agder fylke,
  - kommunene Drangedal, Tinn, Hjartrdal, Seljord, Kviteseid, Nissedal, Fyresdal, Tokke, Vinje, Nome i Telemark fylke,
  - kommunene Flå, Nes, Gol, Hemsedal, Ål, Hol, Sigdal, Rollag, Nore og Uvdal i Buskerud fylke,
  - kommunene Nord-Fron, Sør-Fron, Ringeby, Gausdal, Søndre Land, Nordre Land i Oppland fylke,
- kommunene Nord-Odal, Eidskog, Grue, Åsnes, Våler, Trysil, Åmot i Hedmark fylke.
- Inntil differansen mellom den arbeidsgiveravgift som ville følge av en sats på 14,1 pst. og den arbeidsgiveravgift som ville følge av en sats på 10,6 pst. overstiger 270 000 kroner for foretaket i 2004, er satsen likevel 10,6 pst.
- f) Når arbeidstakeren i inntektsåret 2004 er skattepliktig etter skatteloven § 3-1 eller § 3-4 til en annen kommune enn dem som nevnt i bokstavene b til e, er satsen 14,1 pst. Dette området kalles sone I.
- g) Denne bokstav gjelder foretak som
1. produserer elektrisitet skapt ved vannkraft,
  2. utvinner råolje eller naturgass,
  3. yter en eller flere av følgende tjenester tilknyttet utvinning av olje eller gass:
    - prøve- eller produksjonsboring på kontrakt,
    - servicevirksomhet i forbindelse med olje- og gassutvinning,
    - bore- eller brønnservice på kontrakt. Denne bestemmelsen omfatter ikke tjenesteyting tilknyttet letevirksomhet, eller drift og bruk av innretninger i den utstrekning de brukes til letevirksomhet.
  4. bryter metallholdig malm, med unntak av jernmalm og jernmalm med innhold av mangan,
  5. utvinner industrimineralene nefelinsyenitt eller olivin,
  6. bygger eller reparerer selvdrevet, sjøgående kommersielt fartøy. Med slikt fartøy forstås følgende:
    - fartøy på minst 100 BRT for transport av passasjerer eller gods,
    - fartøy på minst 100 BRT til særlige formål,
    - slepebåt på minst 365 kW,
    - fiskefartøy på minst 100 BRT bestemt for eksport til land utenfor EØS-området,
    - flytende og flyttbart uferdig skrog av ovennevnt fartøy. Denne bestemmelsen omfatter også foretak som foretar vesentlig ombygging av fartøy som nevnt ovenfor, dersom fartøyet er over 1000 BRT.
  7. nevnt i finansieringsvirksomhetsloven § 1-4 eller verdipapirhandelloven § 7-1, jf. § 1-2 første ledd, dersom foretaket har filial, driver grenseoverskridende virksomhet eller har etablert datterforetak som driver tilsvarende virksomhet, i andre stater innen EØS-området,
  8. produserer stål omfattet av den tidligere EKSF-traktaten,
  9. produserer telekommunikasjonstjenester.
- Slike foretak skal beregne avgift etter satsen på 14,1 pst. uansett til hvilken kommune arbeidstakeren er skattepliktig.
- Inntil differansen mellom den arbeidsgiveravgift som ville følge av satsen på 14,1 pst. og den arbeidsgiveravgift som ville følge av
- en sats på 0 pst. når arbeidstakeren er skattepliktig til en kommune som nevnt i bokstav b,

- en sats på 5,1 pst. når arbeidstakeren er skattepliktig til en kommune som nevnt i bokstav c,
- en sats på 6,4 pst. når arbeidstakeren er skattepliktig til en kommune som nevnt i bokstav d,
- en sats på 10,6 pst. når arbeidstakeren er skattepliktig til en kommune som nevnt i bokstav e overstiger 270 000 kroner for foretaket i 2004, er satsene likevel i:
  - sone V: 0 pst.
  - sone IV: 5,1 pst.
  - sone III: 6,4 pst.
  - sone II: 10,6 pst.

Bestemmelsen i nr. 6 kommer ikke til anvendelse på verft som utelukkende driver reparasjon av fartøy

- og reparasjonene gjøres på verft hjemmehørende i Nordland, Troms eller Finnmark eller
- reparasjonene gjøres på fartøy som utelukkende drives på norsk sjøterritorium.

Slike foretak beregner arbeidsgiveravgift etter bokstavene b til f.

- h) Foretak som utfører godstransport på vei og som i 2003 hadde mer enn 50 årsverk skal beregne avgift etter satsen i bokstav f uansett til hvilken kommune arbeidstakeren er skattepliktig. Som godstransport regnes ikke egentransport etter samferdselsloven § 8.

For øvrige transportforetak skal arbeidsgiveravgiften beregnes etter følgende satser når arbeidstakeren er skattepliktig etter skatteloven § 3-1 eller § 3-4 til en kommune i

- sone V: 0 pst.
  - sone IV: 7,3 pst.
  - sone III: 8,3 pst.
  - sone II: 14,1 pst.
- i) Når et foretak beregner arbeidsgiveravgift etter bokstavene c til e, bokstav g og bokstav m, kan ikke samlet fordel av redusert arbeidsgiveravgift og eventuell annen bagatellmessig støtte til foretaket overstige 270 000 kroner i 2004, jf. Kommisjonsforordning 69/2001 om bagatellmessig støtte inntatt i EØS-avtalen ved EØS-komiteens beslutning 88/2002.
- j) Denne bokstav gjelder foretak innenfor næringsgrupperingene:

- 01.1 Dyrking av jordbruks- og hagebruksvekster
- 01.2 Husdyrhold
- 01.3 Kombinert husdyrhold og planteproduksjon
- 01.4 Tjenester tilknyttet jordbruk og husdyrhold, unntatt veterinærtjenester og beplantning og vedlikehold av hager og parkanlegg
- 01.5 Jakt, viltstell og tjenester tilknyttet jakt og viltstell
- 02.01 Skogbruk
- 02.02 Tjenester tilknyttet skogbruk, med unntak av tømmermåling
- 05.01 Fiske og fangst
- 05.02 Fiskeoppdrett og klekkerier
- 15.1 Produksjon, bearbeiding og konservering av kjøtt og kjøttvarer
- 15.2 Bearbeiding og konservering av fisk og fiskevarer

- 15.3 Bearbeiding og konservering av frukt og grønnsaker
- 15.4 Produksjon av vegetabiliske og animalske oljer og fettstoffer
- 15.5 Produksjon av meierivarer og iskrem
- 15.6 Produksjon av kornvarer, stivelse og stivelseprodukter
- 15.7 Produksjon av fôr
- 51.2 Engroshandel med jordbruksråvarer og levende dyr
- 51.31 Engroshandel med frukt og grønnsaker
- 51.32 Engroshandel med kjøtt og kjøttvarer
- 51.33 Engroshandel med meierivarer, egg, matolje og -fett
- 51.381 Engroshandel med fisk og skalldyr
- 61.103 Innenriks sjøtransport, men bare for så vidt gjelder drift av brønnbåter
- 63.12 Lagring, men bare for så vidt gjelder drift av kornsiloer, hvor virksomheten er begrenset til å omfatte produkter som ikke faller inn under EØS-avtalen, jf. avtalens artikkel 8.

Slike foretak skal beregne arbeidsgiveravgift etter følgende satser når arbeidstakeren er skattepliktig etter skatteloven § 3-1 eller § 3-4 til en kommune i

- sone IV: 5,1 pst.
- sone III: 6,4 pst.
- sone II: 10,6 pst.

Dersom foretakets virksomhet også omfatter aktiviteter eller produkter som ikke er nevnt i første ledd, og denne virksomheten er av ubetydelig omfang, kan foretaket likevel beregne arbeidsgiveravgift etter satsen i annet ledd.

- k) Satsen på 14,1 pst. skal legges til grunn for arbeidsgiveravgift fastsatt i kongelig resolusjon med hjemmel i § 4 nedenfor.
- l) Satsen på 14,1 pst. skal legges til grunn ved beregning av arbeidsgiveravgift for statsforvaltningen som omfattes av reglene i folketrygdloven § 24-5 tredje ledd og for foretak som omfattes av helseforetaksloven, uansett hvilken kommune arbeidstakeren er skattepliktig til. Er arbeidstakeren skattepliktig til en kommune nevnt i bokstav b, skal satsen likevel være 0 pst.
- m) Det skal betales arbeidsgiveravgift etter følgende satser for lønn og annen godtgjørelse for arbeid og oppdrag i og utenfor tjenesteforhold som arbeidsgiver plikter å innberette for arbeidstakere som har fylt 62 år og som er skattepliktig etter skatteloven § 3-1 eller § 3-4 til en kommune i
- sone IV: 3,3 pst.
  - sone III: 4,3 pst.
  - sone II: 10,1 pst.
  - sone I: 10,1 pst.

Inntil differansen mellom den arbeidsgiveravgift som ville følge av satsen på 10,1 pst. og den arbeidsgiveravgift som ville følge av

- en sats på 1,1 pst. når arbeidstakeren er skattepliktig til en kommune som nevnt i bokstav c,
- en sats på 2,4 pst. når arbeidstakeren er skattepliktig til en kommune som nevnt i bokstav d,

- en sats på 6,6 pst. når arbeidstakeren er skattepliktig til en kommune som nevnt i bokstav e overstiger 270 000 kroner for foretaket i 2004, er satsen likevel:

sone IV: 1,1 pst.

sone III: 2,4 pst.

sone II: 6,6 pst.

For foretak som nevnt i bokstav g skal satsen være 10,1 pst. for arbeidstakere som har fylt 62 år. Inntil differansen mellom den arbeidsgiveravgift som ville følge av satsen på 10,1 pst. og den arbeidsgiveravgift som ville følge av

- en sats på 0 pst. når arbeidstakeren er skattepliktig til en kommune som nevnt i bokstav b,
- en sats på 1,1 pst. når arbeidstakeren er skattepliktig til en kommune som nevnt i bokstav c,
- en sats på 2,4 pst. når arbeidstakeren er skattepliktig til en kommune som nevnt i bokstav d,
- en sats på 6,6 pst. når arbeidstakeren er skattepliktig til en kommune som nevnt i bokstav e overstiger 270 000 kroner for foretaket i 2004, er satsen likevel:

sone V: 0 pst.

sone IV: 1,1 pst.

sone III: 2,4 pst.

sone II: 6,6 pst.

For foretak som nevnt i bokstav h første ledd og bokstav l første pkt., skal satsen være 10,1 pst. for arbeidstakere som har fylt 62 år. Foretak som nevnt i bokstav h annet ledd skal betale arbeidsgiveravgift etter følgende satser for arbeidstakere som har fylt 62 år og som er skattepliktig etter skatteloven § 3-1 eller § 3-4 til en kommune i

sone V: 0

sone IV: 3,3 pst.

sone III: 4,3 pst.

sone I: 10,1 pst.

For foretak som nevnt i bokstav j skal satsen være i

sone IV: 1,1 pst.

sone III: 2,4 pst.

sone II: 6,6 pst.

sone I: 10,1 pst.

for arbeidstakere som har fylt 62 år.

Beregning av arbeidsgiveravgift etter denne bokstav skjer fra og med første hele avgiftstermin etter at arbeidstakeren har fylt 62 år.

- n) Når arbeidstaker fra samme arbeidsgiver mottar ytelser på mer enn 16 ganger gjennomsnittet av grunnbeløpet i folketrygden i 2004, skal det i tillegg til satsene nevnt ovenfor regnes en særskilt avgift etter en sats på 12,5 pst. av det overskytende.

§ 2. Trygdeavgift

- a) Av pensjon, føderåd, livrente som ledd i pensjonsordning i arbeidsforhold, utbetalinger under individuell pensjonsavtale etter skatteloven § 6-47 bokstav c, utbetalinger etter innskuddspensjonsloven og personinntekt for skattyter under 17 år og over 69 år, som nevnt i folketrygdloven § 23-3 annet ledd nr. 1: 3 pst.

- b) Av lønnsinntekt og annen personinntekt som nevnt i folketrygdloven § 23-3 annet ledd nr. 2: 7,8 pst.
- c) Av næringsinntekt og annen personinntekt som nevnt i folketrygdloven § 23-3 annet ledd nr. 3: 10,7 pst.
- d) Avgift av næringsinntekt (annen ervervsinntekt) i jord- og skogbruk som overstiger 7,8 pst. av inntekten, skal dekkes med tilskudd knyttet til jordbruksoppjøret. Næringsinntekt er i denne sammenhengen inntekt som nevnt i forskrift gitt av Finansdepartementet 5. oktober 1970 nr. 2 om levering av årsoppgave og om avgiftsfrie uttak i jordbruk med binæringer og skogbruk.

§ 3. Tilskudd fra kommunene og fylkeskommunene som nevnt i folketrygdloven § 23-9 annet ledd

- a) I kommuner: 0 pst.

- b) I fylkeskommuner: 0 pst.

§ 4. Forskriftsfullmakt

Kongen gir regler om grunnlag og satser for avgifter og tilskudd etter folketrygdloven § 23-4 for visse grupper av medlemmer i trygden. Departementet gir regler til utfylling og gjennomføring av bestemmelsene i § 1.

IV

Produktavgift til folketrygden for fiskeri-, hval- og selfangstnæringen for 2004

Med hjemmel i folketrygdloven § 23-5 annet ledd fastsettes:

I

I 2004 skal følgende avgifter til folketrygden dekkes ved en produktavgift på omsetning av fisk, hval og sel, og produkter av disse, fra fartøy som har drevet egen fangstvirksomhet innenfor det aktuelle kalenderår:

1. Trygdeavgift over 7,8 pst. av pensjonsgivende inntekt fra fiske, hval- og selfangst i inntektsåret.
2. Arbeidsgiveravgift på hyre til mannskapet på fiske-, hvalfangst- og selfangstfartøy.
3. Premie til kollektiv yrkesskadetrygd for fiskere, hval- og selfangere.
4. Avgift til dekking av de utgiftene folketrygden har med stønad til arbeidsløse fiskere, hval- og selfangere.
5. Avgift til dekking av de utgiftene folketrygden har i forbindelse med ordningen med frivillig tilleggstrygd for sykepengener til manntallsførte fiskere, hval- og selfangere.

II

Produktavgiften skal være 3,8 pst. for 2004.

Avgift på omsetning av råfisk, råfiskprodukter, hval og hvalprodukter innkreves av godkjente salgslag, jf. lov 14. desember 1951 nr. 3 om omsetning av råfisk § 3. Ved fiske på fjerne farvann der omsetningen foregår utenom salgslag og ved omsetning av sel og produkter av sel, skal den avgiftspliktige innbetale produktavgiften til Fiskeridirektoratet.

V

Avgift til statskassen på arv og gaver for budsjetterminen 2004

§ 1

Av arv og gaver som er avgiftspliktige etter lov 19. juni 1964 nr. 14 om avgift på arv og visse gaver, skal det fra 1. januar 2004 svares avgift til statskassen etter reglene i dette vedtaket.

§ 2

Frdrag etter arveavgiftsloven § 15 annet ledd for begravelsesomkostninger, skifteomkostninger og utgifter til gravsted settes til 35 000 kroner, hvis ikke høyere utgifter er legitimert.

Utgifter til dokumentavgift og tinglysing kommer særskilt til frdrag.

Frdrag etter arveavgiftsloven § 17 for avgiftspliktig som ikke har fylt 21 år settes til 50 000 kroner pr. år.

§ 3

Avgiftsgrunnlaget rundes nedover til nærmeste tall som kan deles med 1 000.

§ 4

Av arv og gaver til arvelaterens/giverens barn, fosterbarn – herunder stebarn som har vært oppfostret hos arvelateren/giveren – og foreldre, svares:

Av de første 250 000 kroner	intet
Av de neste 300 000 kroner	8 pst.
Av overskytende beløp	20 pst.

§ 5

Av arv og gaver som ikke går inn under § 4, svares:

Av de første 250 000 kroner	intet
Av de neste 300 000 kroner	10 pst.
Av overskytende beløp	30 pst.

VI

CO₂-avgift i petroleumsvirksomheten på kontinentalsokkelen for budsjetterminen 2004

Fra 1. januar 2004 skal det i henhold til lov 21. desember 1990 nr. 72 om avgift på utslipp av CO₂ i petroleumsvirksomhet på kontinentalsokkelen betales CO₂-avgift til statskassen etter følgende satser:

- for gass 76 øre pr. standardkubikkmeter,
- for olje eller kondensat 76 øre pr. liter.

For mineralske produkter som omfattes av bokstav b), og som er avgiftsbelagt etter Stortingets vedtak om CO₂-avgift på mineralske produkter, skal satsen være 46 øre pr. liter.

VII

Merverdiavgift for budsjetterminen 2004

§ 1

- Fra 1. januar 2004 skal det betales 24 pst. avgift etter bestemmelsene i lov 19. juni 1969 nr. 66 om merverdiavgift.
- Fra 1. januar 2004 skal det betales 11,11 pst. avgift av omsetning som nevnt i lov 19. juni 1969 nr. 66 om

merverdiavgift § 39 og godtgjørelse som nevnt i samme lov § 41.

§ 2

Fra 1. januar 2004 skal det betales 12 pst. avgift etter bestemmelsene i lov 19. juni 1969 nr. 66 om merverdiavgift for næringsmidler. Som næringsmidler anses enhver mat- eller drikkevare og enhver annen vare som er bestemt til å konsumeres av mennesker, unntatt:

- legemidler,
- vann fra vannverk,
- tobakkvarer,
- alkoholholdige drikkevarer.

§ 3

1. Fra 1. januar 2004 skal det betales 6 pst. avgift etter bestemmelsene i lov 19. juni 1969 nr. 66 om merverdiavgift for kringkastingsselskap under utøvelse av allmennkringkasting som er finansiert av kringkastingavgift som nevnt i kringkastingloven § 6-4.

2. Fra 1. mars 2004 skal det betales 6 pst. avgift etter bestemmelsene i lov 19. juni 1969 nr. 66 om merverdiavgift for:

- Tjenester som gjelder persontransport.
- Formidling av tjenester som nevnt i bokstav a.
- Transport av kjøretøy på ferge eller annet fartøy på innenlands veisamband.

§ 4

Departementet kan gi nærmere forskrifter om avgrensning av avgiftsplikten.

VIII

Særavgifter til statskassen for budsjetterminen 2004**1. Avgift på alkohol**

§ 1

Fra 1. januar 2004 skal det i henhold til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter betales avgift til statskassen ved innførsel eller innenlandsk tilvirking av sprit, isopropanol, brennevin, vin, fruktvin, mjød og øl mv. med følgende beløp:

A. Brennevinsbasert drikk med alkoholstyrke over 0,7 volumprosent:

kr 5,54 pr. volumprosent og liter.

B. Annen alkoholholdig drikk:

1. med alkoholstyrke over 4,75 til og med 22 volumprosent alkohol; kr 3,61 pr. volumprosent og liter.

2. med alkoholstyrke;

- til og med 0,7 volumprosent alkohol avgiftslegges etter regelverket for alkoholfrie drikkevarer,
- over 0,7 til og med 2,75 volumprosent alkohol: kr 2,47 pr. liter,
- over 2,75 til og med 3,75 volumprosent alkohol: kr 9,35 pr. liter,
- over 3,75 til og med 4,75 volumprosent alkohol: kr 16,18 pr. liter.

Departementet kan gi forskrifter om den avgiftspliktige alkoholstyrken. Alkohol i essenser som innføres, avgiftsbelegges etter de satser og regler som gjelder for sprit og isopropanol, jf. § 2 bokstav e. Departementet kan

bestemme at det skal betales avgift på alkoholen også i andre varer til fortæring mv. som innføres.

Satsene i avsnittene foran gjelder også varer som ved kjøp eller som gave innføres med samtykke gitt i medhold av alkohollovgivningen.

Departementet kan gi forskrifter om forenklet avgiftsberegning for varer som reisende innfører til personlig bruk utover avgiftsfri kvote.

§ 2

Det gis fritak, refusjon eller ytes tilskudd for avgift på varer som:

- a) selges til eller innføres av utenlandske diplomatiske og konsulære tjenestemenn som nyter personlig tollfrihet,
- b) selges eller innføres til Den nordiske investeringsbanken og som er nødvendig for bankens offisielle virksomhet,
- c) fra tilvirkers eller importørs lager
  1. utføres til utlandet,
  2. leveres som proviant mv. til bruk eller salg om bord i fartøyer eller luftfartøyer i utenriks fart, eller leveres til bruk i forbindelse med utforskning og utnyttning av undersjøiske naturforekomster i havområder utenfor norsk territorialgrense, etter de samme bestemmelser som gjelder for toll,
  3. legges inn på tollager, når varene er bestemt til utførsel eller til bruk som nevnt i tolltariffens innledende bestemmelser § 24 nr. 1,
  4. kommer i retur.
- d) brukes ved fremstilling av essenser i tilfelle som nevnt i punkt c,
- e) leveres til teknisk, vitenskapelig eller medisinsk bruk og som er gjort utjenlig til drikk (denaturert) eller på annen måte finnes garantert mot å bli brukt til drikk,
- f) bringes med som reisegods eller reiseutstyr til personlig bruk,
- g) brukes som råstoff eller hjelpemiddel ved fremstilling av alkoholholdige ferdigvarer. Fritaket gjelder kun avgift på alkohol i essenser mv. som innføres,
- h) selges til eller innføres av NATO eller NATOs hovedkvarter, styrker eller personell i den utstrekning dette følger av internasjonale avtaler Norge er forpliktet av. Fritaket omfatter på tilsvarende vilkår også styrker fra landene som deltar i Partnerskap for Fred,
- i) fremstilles ved ikke ervervsmessig produksjon. Fritaket gjelder kun øl og vin til eget bruk.

Departementet kan gi forskrifter om avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 3

Departementet kan gi forskrifter om grunnlaget for avgiften og om avrunding av avgiftsbeløpene.

§ 4

Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 5

Departementet kan frita for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveiet da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

§ 6

Departementet kan gi forskrifter om at skyldig avgiftsbeløp og tilgodebeløp som er lavere enn en nærmere fastsatt grense, ikke skal betales eller tilbakebetales.

2. Avgift på tobakkvarer

§ 1

Fra 1. januar 2004 skal det i henhold til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter betales avgift til statskassen etter følgende satser av:

- a) Sigarer: kr 1,77 pr. gram av pakningens nettovekt.
Vekten av fastmunnstykke skal tas med i den nettovekt som danner grunnlaget for beregning av avgiften.
- b) Sigaretter: kr 1,77 pr. stk.
Med én sigarett menes en sigarett som har en lengde til og med 90 mm, som to regnes sigaretten dersom den har en lengde på over 90 mm, men maks 180 mm, osv.
Filter og munnstykke tas ikke med ved beregningen av lengden.
- c) Røyketobakk, karvet skråtobakk, råtobakk i forbrukerpakning: kr 1,77 pr. gram av pakningens nettovekt.
- d) Skråtobakk: kr 0,57 pr. gram av pakningens nettovekt.
- e) Snus: kr 0,57 pr. gram av pakningens nettovekt.
- f) Sigarettpapir og sigarettthylser: kr 0,027 pr. stk. av innholdet i pakningen.

Departementet kan gi forskrifter om en forenklet avgiftsberegning for varer som reisende innfører til personlig bruk utover avgiftsfri kvote.

§ 2

Varer som er ment – eller som departementet finner er tjenlig – som erstatning for forannevnte varer, kan undergis avgiftsplikt etter nærmere bestemmelse av departementet. Når slik avgiftsplikt blir pålagt, skal avgiften svares med beløp som så vidt mulig motsvarer avgiften etter § 1 for tilsvarende tobakkvare.

§ 3

Det gis fritak, refusjon eller ytes tilskudd for avgift på varer som:

- a) Selges til eller innføres av utenlandske diplomatiske og konsulære tjenestemenn som nyter personlig tollfrihet.
- b) Selges eller innføres til Den nordiske investeringsbanken og som er nødvendig for bankens offisielle virksomhet.
- c) Fra/til tilvirkers eller importørs lager
  1. utføres til utlandet,
  2. leveres som proviant mv. til bruk eller salg om bord i fartøyer eller luftfartøyer i utenriks fart, eller leveres til bruk i forbindelse med utforskning og utnyttning av undersjøiske naturforekomster i havområder utenfor norsk territorialgrense, etter de samme bestemmelser som gjelder for toll,
  3. legges inn på tollager, når varene er bestemt til utførsel eller til bruk som nevnt i tolltariffens innledende bestemmelser § 24 nr. 1,
  4. kommer i retur.
- d) Kvalitetsprøves og forbrukes i fabrikker eller på lager.

- e) Bringes med som reisegods eller reiseutstyr til personlig bruk.
- f) Selges til eller innføres av NATO eller NATOs hovedkvarter, styrker eller personell i den utstrekning dette følger av internasjonale avtaler Norge er forpliktet av. Fritaket omfatter på tilsvarende vilkår også styrker fra landene som deltar i Partnerskap for Fred. Departementet kan gi forskrifter om avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 4

Departementet kan gi forskrifter om grunnlaget for avgiften og om avrunding av avgiftsbeløpene.

§ 5

Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 6

Departementet kan frita for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveiet da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

§ 7

Departementet kan gi forskrifter om avgrensning og utfylling av bestemmelsene i §§ 1 og 2.

§ 8

Departementet kan gi forskrifter om at skyldig avgiftsbeløp og tilgodebeløp som er lavere enn en nærmere fastsatt grense, ikke skal betales eller tilbakebetales.

3. Avgift på motorvogner mv.

I. Engangsavgift på motorvogner mv.

§ 1

Fra 1. januar 2004 skal det i henhold til lov 19. juni 1959 nr. 2 om avgifter vedrørende motorkjøretøyer og båter betales avgift til statskassen:

1. ved første gangs registrering av motorvogner i det sentrale motorvognregisteret,
2. når betingelsene for avgiftsfrihet eller avgiftsnedsettelse ved første gangs registrering ikke lenger er oppfylt,
3. når en motorvogn som ikke tidligere er registrert her i landet urettmessig tas i bruk uten slik registrering,
4. når oppbygget motorvogn tas i bruk før ny registrering.

§ 2

Avgiften betales etter følgende avgiftsgrupper og satser:

Avgiftsgruppe a:

1. Personbiler,
2. varebiler klasse 1 og
3. busser under 6 meter med inntil 17 seteplasser:

kr 34,00	pr. kg av de første 1 150 kg av egenvekten,
kr 68,00	pr. kg av de neste 250 kg av egenvekten,
kr 136,01	pr. kg av de neste 100 kg av egenvekten,
kr 158,18	pr. kg av resten (vektavgift),

dessuten:

kr 10,04	pr. cm ³ av de første 1 200 cm ³ av slagvolumet,
kr 26,28	pr. cm ³ av de neste 600 cm ³ av slagvolumet,
kr 61,82	pr. cm ³ av de neste 400 cm ³ av slagvolumet,
kr 77,23	pr. cm ³ av resten (slagvolumavgift),

dessuten:

kr 131,33	pr. kW av de første 65 kW av motoreffekten,
kr 479,00	pr. kW av de neste 25 kW av motoreffekten,
kr 958,30	pr. kW av de neste 40 kW av motoreffekten,
kr 1 621,68	pr. kW av resten (motoreffektavgift).

Avgiftsgruppe b:

Varebiler klasse 2:

20 pst. av avgiften under avgiftsgruppe a.

Avgiftsgruppe c:

Campingbiler:

13 pst. av avgiften under avgiftsgruppe a.

Avgiftsgruppe d:

Kombinerte biler med tillatt totalvekt inntil 7 500 kg:

55 pst. av avgiften under avgiftsgruppe a.

Avgiftsgruppe e:

Beltebiler:

36 pst. av verdiavgiftsgrunnlaget.

Avgiftsgruppe f:

Motorsykler:

kr 9 029	pr. stk. (stykkeavgift),
----------	--------------------------

dessuten:

kr 0	pr. cm ³ av de første 125 cm ³ av slagvolumet,
kr 31,02	pr. cm ³ av de neste 775 cm ³ av slagvolumet,
kr 68,00	pr. cm ³ av resten (slagvolumavgift),

dessuten:

kr 0	pr. kW av de første 11 kW av motoreffekten,
kr 401,81	pr. kW av resten (motoreffektavgift).

Avgiftsgruppe g:

Beltedatorsykler (snøscootere):

kr 12,73	pr. kg av de første 100 kg av egenvekten,
kr 25,45	pr. kg av de neste 100 kg av egenvekten,
kr 50,89	pr. kg av resten (vektavgift),

dessuten:

kr 2,66	pr. cm ³ av de første 200 cm ³ av slagvolumet,
kr 5,30	pr. cm ³ av de neste 200 cm ³ av slagvolumet,
kr 10,60	pr. cm ³ av resten (slagvolumavgift),

dessuten:

kr 33,93	pr. kW av de første 20 kW av motoreffekten,
kr 67,85	pr. kW av de neste 20 kW av motoreffekten,
kr 135,70	pr. kW av resten (motoreffektavgift).

Avgiftsgruppe h:

Motorvogner i avgiftsgruppe a, som ved første gangs registrering her i landet blir registrert på løyveinnehaver til bruk som ordinær drosje (ikke reserve- eller erstatningsdrosje) eller for transport av funksjonshemmede:

40 pst. av avgiften under avgiftsgruppe a.

Avgiftsgruppe i:

Avgiftspliktige motorvogner som er 30 år eller eldre: kr 2 973.

Avgiftsgruppe j:

Busser under 6 meter med inntil 17 sitteplasser, hvorav minst 10 er fastmontert i fartsretningen:

35 pst. av avgiften under avgiftsgruppe a.

§ 3

Av motorvogner i avgiftsgruppe a – d og g – j skal det i tillegg til avgiften under § 2 svares en vrakpantavgift på kr 1 300 pr. motorvogn. Avgiften inngår ikke i beregningsgrunnlaget for merverdiavgiften.

Departementet kan gi forskrifter om refusjon av vrakpantavgift for motorvogn som utføres til utlandet.

§ 4

Ved beregning av avgift basert på egenvekt, slagvolum og motoreffekt benyttes de tekniske data som skal fastsettes i forbindelse med motorvognens typegodkjenning og/eller skal fremkomme i motorvognens norske vognkort.

Verdiavgiftsgrunnlaget er ved innenlandsk tilvirkning prisen fra produsent og ved innførsel tollverdien.

Fra de nevnte regler gjøres det unntak for følgende grupper:

1. Motorvogner som har vært registrert i utlandet før registrering her i landet.
2. Motorvogner som benytter stempeldrevet forbrenningsmotor i kombinasjon med elektrisk motor (hybridbiler) til framdrift. For slike motorvogner inngår verken effekten knyttet til den elektriske motoren eller vekten av elektromotor og batteripakke i avgiftsgrunnlaget.

Departementet kan gi forskrifter om fastsettelse av avgiften for disse grupper og om fradrag for bruk o.l.

§ 5

Departementet kan gi forskrifter om hvilken avgiftsgruppe den enkelte motorvogn skal henføres under.

Oppstår det avgiftsmessig tvil om hvilken avgiftsgruppe den enkelte motorvogn skal henføres under, avgjøres dette av departementet med bindende virkning.

§ 6

Det gis fritak, refusjon eller ytes tilskudd for avgift på:

1. Motorvogner som registreres på kjennemerker med gule tegn på blå reflekterende bunn.
2. Motorvogner registrert på Den nordiske investeringsbanken og som er nødvendig for bankens offisielle virksomhet.
3. Motorvogner som registreres på NATO eller NATOs hovedkvarter, styrker eller personell i den utstrekning dette følger av internasjonale avtaler Norge er forpliktet av. Fritaket omfatter på tilsvarende vilkår også styrker fra landene som deltar i Partnerskap for Fred.
4. Lett pansrete motorvogner til offentlig bruk.
5. Motorvogner til bruk utelukkende som banekjøretøy og i rally, samt motorsykler til bruk utelukkende i trial- og endurukonkurranseskjøring.
6. Ambulanser, herunder leilighetsambulanser.
7. Begravelseskjøretøy.
8. Beltemotorsykler som ved første gangs registrering her i landet blir registrert på humanitær institusjon som skal nytte kjøretøyet i ambulansetjeneste.
9. Motorvogner som bare bruker elektrisitet til framdrift.
10. Busser som ved første gangs registrering her i landet blir registrert på:
  - a) innehaver av løyve etter §§ 6 eller 9 i lov 21. juni 2002 nr. 45 om yrkestransport med motorvogn og fartøy, eller som er utleiet på kontrakt med varighet på ett år eller mer mellom innehaver av slikt løyve og selskap i samme konsern. Fritaket gjelder også busser som utfører rutetrasport basert på kontrakt med varighet på ett år eller mer inngått med myndighet eller selskap som innehar slikt ruteløyve.
  - b) institusjon eller organisasjon som tilbyr transport av funksjonshemmede mv.
11. Motorvogner som innføres som arvegods.
12. Beltevogner til Forsvaret.
13. Spesialutrustede kjøretøy til bruk for brannvesenet.

Departementet kan gi forskrifter om avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 7

Departementet kan gi forskrifter om tilbakebetaling av tilskuddsbeløp og om tilleggsberegning av særavgift og merverdiavgift hvor det:

1. innen 3 år regnet fra registreringen skjer opphør av bruken av bil som drosje eller for transport av funksjonshemmede, jf. § 2 avgiftsgruppe h,
2. innen 1 år regnet fra registreringen skjer opphør av bruken av buss i tilfelle som er gitt avgiftsfritak etter § 6 nr. 10.

§ 8

Departementet kan gi forskrifter om betaling av avgifter ved endring av en motorvogns avgiftsmessige status til en avgiftsgruppe med høyere avgiftssats, og om hva som skal anses som slik endring.

Departementet kan gi forskrifter om betaling av avgifter dersom det foretas endringer av en motorvogn som har betydning for grunnlaget for beregning av avgiften, og om hva som skal anses som en slik endring.

§ 9

Departementet kan gi forskrifter om grunnlaget for avgiften og om avrunding av avgiftsbeløpene.

§ 10

Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 11

Departementet kan frita for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveiet da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning eller også ellers en klart urimelig virkning.

§ 12

Departementet kan gi forskrifter om at skyldig avgiftsbeløp og tilgodebeløp som er lavere enn en nærmere fastsatt grense, ikke skal betales eller tilbakebetales.

II. Årsavgift

§ 1

For 2004 betales i henhold til lov 19. juni 1959 nr. 2 om avgifter vedrørende motorkjøretøyer og båter avgift til statskassen med:

1. kr 2 755 av:
  - a) personbiler med tillatt totalvekt mindre enn 12 000 kg,
  - b) varebiler,
  - c) campingbiler med tillatt totalvekt mindre enn 12 000 kg,
  - d) busser under 6 meter med inntil 17 seteplasser (minibusser),
  - e) kombinerte biler med tillatt totalvekt mindre enn 7 500 kg,
  - f) årsprøvekjennermerker for kjøretøy.
2. kr 920 av campingtilhengere med egenvekt over 350 kg.
3. kr 1 550 av motorsykler; trehjuls, lette, mellomtunge og tunge.
4. kr 1 745 av:
  - a) følgende kjøretøy med tillatt totalvekt fra 3 500 kg inntil 12 000 kg:
    - lastebiler
    - trekkbiler,
  - b) kombinerte biler med tillatt totalvekt fra 7 500 kg inntil 12 000 kg,
  - c) busser med tillatt totalvekt mindre enn 12 000 kg som ikke faller inn under nr. 1 bokstav d.

Departementet kan bestemme at mopeder, traktorer og andre kjøretøy i stedet for å betale personskadeavgift for 2004, skal betale årsavgift med 175 kroner for kjøretøy som betalte personskadeavgift med halv sats og 350 kroner for kjøretøy som betalte personskadeavgift med full sats, med mindre kjøretøyet omfattes av en avgiftsgruppe med høyere årsavgiftssats. Dette gjelder selv om kjøretøyet er unntatt etter § 2.

§ 2

Unntatt fra avgiftsplikt er:

- a) Kjøretøy som er registrert på kjennemerker med gule tegn på blå reflekterende bunn.
- b) Motorvogn som er registrert på Den nordiske investeringsbanken og som er nødvendig for bankens offisielle virksomhet.
- c) Motorvogn som er registrert på innehaver av løyve etter § 9 i lov 21. juni 2002 nr. 45 om yrkestransport med motorvogn eller fartøy som drosje (ikke reserve- eller erstatningsdrosje) eller for transport av funksjonshemmede.
- d) Motorvogn som er registrert på innehaver av løyve etter § 6 i lov 21. juni 2002 nr. 45 om yrkestransport med motorvogn eller fartøy, eller som er utleiet på kontrakt med varighet på ett år eller mer mellom innehaver av slikt løyve og selskap i samme konsern. Fritaket gjelder også motorvogn som utfører rutetransport basert på kontrakt med varighet på ett år eller mer inngått med myndighet eller selskap som innehar slikt ruteløyve.
- e) Motorvogn som er godkjent og registrert som ambulans (herunder leilighetsambulans) eller registrert som begravelleskjøretøy på begravellesbyrå o.l.
- f) Kjøretøy som er registrert på kjennemerker med lysegule typer på sort bunn.
- g) Kjøretøy som er 30 år eller eldre.
- h) Kjøretøy som dokumenteres levert senest innen avgiftens forfall til godkjent oppsamlingsplass for bilvrak eller til bilopp huggeri for vraking/hugging.
- i) Kjøretøy som er registrert på NATO eller NATOs hovedkvarter, styrker eller personell i den utstrekning dette følger av internasjonale avtaler Norge er forpliktet av. Fritaket omfatter på tilsvarende vilkår også styrker fra landene som deltar i Partnerskap for Fred.
- j) Kjøretøy som drives kun med elektrisk strøm (el-biler).

Departementet kan gi forskrifter om avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 3

For kjøretøy som er registrert pr. 1. januar eller som blir registrert i 1. halvår, og for årsprøvekjennermerker som er tildelt pr. 1. januar eller som blir tildelt i 1. halvår, skal det svares full avgift.

På vilkår departementet kan fastsette, skal det svares halv avgift på kjøretøy som:

1. dokumenteres levert til godkjent oppsamlingsplass for bilvrak eller til bilopp huggeri for vraking/hugging i første halvår, men etter avgiftens forfall,
2. registreres eller tildeles årsprøvekjennermerker i annet halvår.

§ 4

Avgift som ikke er betalt innen forfall, forhøyes med kr 250. Departementet kan gi forskrifter om innkreving av tilleggsavgiften.

§ 5

Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 6

Departementet kan fritta for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveiet da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

§ 7

Departementet kan gi forskrifter om at skyldig avgiftsbeløp og tilgodebeløp som er lavere enn en nærmere fastsatt grense, ikke skal betales eller tilbakebetales.

§ 8

Departementet kan gi forskrifter om at betalt årsavgift kan refunderes i tilfelle der motorkjøretøy stjeles i løpet av avgiftsåret.

III. Vektårsavgift

§ 1

Fra 1. januar 2004 skal det i henhold til lov 19. juni 1959 nr. 2 om avgifter vedrørende motorkjøretøyer og båter betales årsavgift til statskassen på innenlandsregistrerte kjøretøy på minst 12 000 kg etter følgende satser (kroner):

1. Vektgradert årsavgift

A. Motorkjøretøyer

Avgiftsgruppe	Luft- fjæring	Annet fjæringssystem
<i>2 aksler</i>		
12 000 – 12 999 kg	350	627
13 000 – 13 999 kg	627	1 119
14 000 – 14 999 kg	1 119	1 431
15 000 og over	1 431	2 799
<i>3 aksler</i>		
12 000 – 14 999 kg	350	350
15 000 – 16 999 kg	627	833
17 000 – 18 999 kg	833	1 342
19 000 – 20 999 kg	1 342	1 637
21 000 – 22 999 kg	1 637	2 333
23 000 og over	2 333	3 433
<i>Minst 4 aksler</i>		
12 000 – 24 999 kg	1 637	1 655
25 000 – 26 999 kg	1 655	2 388
27 000 – 28 999 kg	2 388	3 584
29 000 og over	3 584	5 148

B. Kombinasjoner av kjøretøy (vogntog)

Avgiftsgruppe	Luftfjæring	Annet fjæringssystem
<i>2 + 1 aksler</i>		
12 000 – 13 999 kg	350	350
14 000 – 15 999 kg	350	350
16 000 – 17 999 kg	350	475
18 000 – 19 999 kg	475	635
20 000 – 21 999 kg	635	1 020
22 000 – 22 999 kg	1 020	1 216
23 000 – 24 999 kg	1 216	1 914
25 000 – 27 999 kg	1 914	3 092
28 000 kg og over	3 092	5 162
<i>2 + 2 aksler</i>		
16 000 – 24 999 kg	618	974
25 000 – 25 999 kg	974	1 377
26 000 – 27 999 kg	1 377	1 861
28 000 – 28 999 kg	1 861	2 173
29 000 – 30 999 kg	2 173	3 344
31 000 – 32 999 kg	3 344	4 505
33 000 kg og over	4 505	6 659
<i>2 + minst 3 aksler</i>		
16 000 – 37 999 kg	3 656	4 952
38 000 – 40 000 kg	4 952	6 606
Over 40 000 kg	6 606	8 848
<i>Minst 3 + 1 aksler</i>		
16 000 – 24 999 kg	618	974
25 000 – 25 999 kg	974	1 377
26 000 – 27 999 kg	1 377	1 861
28 000 – 28 999 kg	1 861	2 173
29 000 – 30 999 kg	2 173	3 344
31 000 – 32 999 kg	3 344	4 505
33 000 – og over	4 505	6 659
<i>Minst 3 + 2 aksler</i>		
16 000 – 37 999 kg	3 272	4 408
38 000 – 40 000 kg	4 408	5 962
Over 40 000 kg	5 962	8 652
<i>Minst 3 + minst 3 aksler</i>		
16 000 – 37 999 kg	2 012	2 362
38 000 – 40 000 kg	2 362	3 352
Over 40 000 kg	3 352	5 132

og

2. Miljødifferensiert årsavgift for dieseldrevne kjøretøy

Vektclasser	Avgass- kravnivå			
	Ikke EURO	EURO I	EURO II	EURO III
12 000 - 19 999	5 885	3 270	2 288	0
20 000 kg og over	10 463	5 994	4 250	0

§ 2

Departementet kan gi forskrifter om hvilke fjærings-systemer som kan likestilles med luftfjæring og om fastsettelse av avgasskravnivå, herunder om krav til dokumentasjon for registreringsår og avgasskravnivå.

Departementet kan også gi forskrifter om etterberegning av avgift dersom det viser seg at et kjøretøy ikke oppfyller de krav til avgassutslipp som lå til grunn for beregning av avgiften.

§ 3

Departementet kan gi forskrifter om betaling av avgift for utenlandsregistrerte kjøretøy etter antall døgn de befinner seg i Norge (døgnavgift), herunder fastsette høyere døgnavgift for kjøretøy som er registrert i et land som krever høyere bruksavgifter av norske kjøretøy enn av dette lands kjøretøy, samt treffe gjensidige avtaler med andre land om fritak for eller nedsettelse av døgnavgiften.

§ 4

Grunnlaget for avgiften er den vekt som er oppgitt som tillatt totalvekt i motorvognregisteret, for semitrailere den del av totalvekten som faller på semitrailerens aksler. Departementet kan gi forskrifter om at avgiftsgrunnlaget kan settes lavere enn kjøretøyets tillatte totalvekt.

Hvis kjøretøyets totalvekt ikke direkte går frem av vognkortet, settes totalvekten til summen av kjøretøyets egenvekt og tillatt (registrert) lasteevne.

§ 5

Følgende kjøretøy er fritatt for vektgradert og miljø-differensiert årsavgift:

- a) traktorer,
- b) kjøretøy registrert på kjennemerker med lysegule typer på sort bunn,
- c) motorredskaper,
- d) kjøretøy som er registrert på innehaver av løyve etter §§ 4 eller 6 i lov 21. juni 2002 nr. 45 om yrkestransport med motorvogn eller fartøy, eller som er utleiet på kontrakt med varighet på ett år eller mer mellom innehaver av slikt løyve og selskap i samme konsern. Fritaket gjelder også motorvogn som utfører rute-transport basert på kontrakt med varighet på ett år eller mer inngått med myndighet eller selskap som innehar slikt ruteløyve. Som turvogn menes i denne sammen-

heng busser med over 8 sitteplasser i tillegg til fører-sete og tillatt totalvekt over 5 000 kg,

- e) kjøretøy som er 30 år eller eldre. Fritaket gjelder ikke tilhengere,
- f) kjøretøy som i forbindelse med transport av gods fraktes på jernbane (kombinert godstransport),
- g) kjøretøy som er registrert på NATO eller NATOs hovedkvarter, styrker eller personell i den utstrekning dette følger av internasjonale avtaler Norge er forpliktet av. Fritaket omfatter på tilsvarende vilkår også styrker fra landene som deltar i Partnerskap for Fred. Departementet kan gi forskrifter om avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 6

Departementet kan gi forskrifter om utskriving av avgiften i flere terminer, og om forholdsmessig beregning av avgiften ved avregistrering, vraking og omregistrering.

Departementet kan gi forskrifter om betaling av avgift basert på en dagsats på 2 pst. av full vektårsavgift med et fastsatt minstebeløp.

§ 7

Departementet kan gi forskrifter om grunnlaget for avgiften og om avrunding av avgiftsbeløpene.

§ 8

Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 9

Departementet kan frita for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveiet da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

§ 10

Departementet kan gi forskrifter om at skyldig avgiftsbeløp og tilgodebeløp som er lavere enn en nærmere fastsatt grense, ikke skal betales eller tilbakebetales.

IV. Omregistreringsavgift

§ 1

Fra 1. januar 2004 skal det i henhold til lov 19. juni 1959 nr. 2 om avgifter vedrørende motorkjøretøyer og båter betales avgift til statskassen ved omregistrering av nedenfor nevnte, tidligere her i landet registrerte motorvogner og tilhengere med følgende beløp:

	Registreringsår				
	2004 og 2003 kr	2002 kr	2001 kr	2000 til 1993 kr	1992 og eldre kr
a. Moped. Motorsykler. Beltemotorsykler					
1. Moped	550	550	550	550	550
2. Motorsykler og beltemotorsykler med motor til og med 250 cm ³ slagvolum	1 569	1 569	1 569	1 569	1 367
3. Motorsykler og beltemotorsykler med motor over 250 cm ³ slagvolum	2 615	2 615	2 615	2 615	1 367
b. Personbiler. Busser					
Egenvekt (typegodkjent):					
1. t.o.m. 800 kg	7 683	5 820	4 387	2 932	1 367
2. over 800 kg t.o.m. 1 200 kg	10 490	8 158	6 038	4 186	1 367

	Registreringsår				
	2004 og 2003	2002	2001	2000 til 1993	1992 og eldre
	kr	kr	kr	kr	kr
3. over 1 200 kg t.o.m. 1 600 kg	15 084	11 716	8 566	5 820	1 367
4. over 1 600 kg	19 536	15 084	11 029	7 528	1 367
c. Lastebiler. Trekkbiler. Varebiler. Kombi- nerte biler. Campingbiler. Beltebiler					
Egenvekt (typegodkjent):					
1. t.o.m. 1 000 kg	6 239	4 801	3 766	2 398	1 367
2. over 1 000 kg t.o.m. 2 000 kg	9 525	7 738	5 760	3 977	1 367
3. over 2 000 kg t.o.m. 3 000 kg	12 547	10 035	7 450	5 096	1 367
4. over 3 000 kg t.o.m. 4 000 kg	17 272	13 811	10 358	6 957	6 957
5. over 4 000 kg t.o.m. 5 000 kg	22 207	17 716	13 318	8 880	8 880
6. over 5 000 kg	26 810	21 492	16 064	10 803	10 803
d. Biltilhengere, herunder semitrailere og campingtilhengere, med egenvekt over 350 kg					
Egenvekt (typegodkjent):					
1. over 350 kg t.o.m. 1 000 kg	6 234	4 800	3 766	2 398	2 398
2. over 1 000 kg t.o.m. 2 000 kg	7 198	5 760	4 387	2 812	2 812
3. over 2 000 kg t.o.m. 3 000 kg	8 719	7 017	5 262	3 510	3 510
4. over 3 000 kg t.o.m. 4000 kg	11 596	9 208	7 088	4 608	4 608
5. over 4 000 kg t.o.m. 5 000 kg	16 343	13 157	9 870	6 526	6 526
6. over 5 000 kg	21 575	16 941	12 669	8 444	8 444

§ 2

Det gis fritak eller refusjon av avgift ved omregistrering av kjøretøy:

1. ved ren navneendring (bevilling for/registrering av navnebytte må foreligge),
2. på ektefelle,
3. mellom foreldre og barn som arv (fullt skifte),
4. som er 30 år eller eldre,
5. som utloddes og som tidligere har vært registrert på utlodderen,
6. som skal registreres på kjennemerker med gule tegn på blå reflekterende bunn,
7. på NATO eller NATOs hovedkvarter i Norge, styrker eller personell i den utstrekning dette følger av internasjonale avtaler Norge er forpliktet av. Fritaket omfatter på tilsvarende vilkår også styrker fra landene som deltar i Partnerskap for Fred,
8. som registreres på Den nordiske investeringsbanken og som er nødvendig for bankens offisielle virksomhet,
9. som har vært registrert på samme eier i 2 måneder eller mindre (samlet påskiltings-/registreringstid),
10. som tas tilbake av selger som følge av hevet kjøp etter kjøpslovens bestemmelser,
11. ved fusjon mellom aksjeselskaper,
12. ved omdannelse av virksomheter når tidligere og ny(e) eier(e) er identiske,
13. ved sletting av registrert eier eller medeier i motorvognregisteret.

Departementet kan gi forskrifter om avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 3

Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 4

Departementet kan fritta for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveiet da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

§ 5

Departementet kan gi forskrifter om at skyldig avgiftsbeløp og tilgodebeløp som er lavere enn en nærmere fastsatt grense, ikke skal betales eller tilbakebetales.

V. Avgift på bensin

§ 1

Fra 1. januar 2004 skal det i henhold til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter betales avgift til statskassen på bensin. Avgift betales med følgende beløp pr. liter:

- a) for blyholdig bensin: kr 4,80,
- b) for blyfri bensin: kr 3,96.

Avgiften kommer i tillegg til avgift som skal betales i henhold til Stortingets vedtak om CO₂-avgift på mineral-ske produkter.

Departementet kan gi forskrifter om hvilke produkter som omfattes av avgiftsplikten og om avgrensning og utfylling av reglene i denne bestemmelsen. Departementet kan videre gi forskrifter om at det skal betales avgift av annet flytende brennstoff som anses anvendelig som motordrivstoff. Departementet avgjør hva som er anvendelig som motordrivstoff.

§ 2

Det gis fritak, refusjon eller ytes tilskudd for avgift på bensin til følgende anvendelsesområder:

- a) Utførsel.
- b) Fly, unntatt Forsvarets fly.
- c) Diplomater m.m.
- d) Nødvendig bruk i Den nordiske investeringsbankens offisielle virksomhet.
- e) Teknisk og medisinsk formål.
- f) Som har tilknytning til utnyttelse av naturforekomster i havområder utenfor norsk territorialgrense.
- g) Båter og snøscootere i veiløse strøk.
- h) Legges inn på tollager, når varene er bestemt til utførsel eller til bruk som nevnt i tolltariffens innledende bestemmelser § 24 nr. 1.
- i) Reisegods og reiseutstyr.
- j) Motorsager og andre arbeidsredskaper med 2-taktsmotor der den benyttede bensin har særlige helse- og miljømessige egenskaper.
- k) Bensin gjenvunnet i VRU-anlegg (Vapour Recovery Unit).
- l) NATO eller NATOs hovedkvarter i Norge, styrker eller personell i den utstrekning dette følger av internasjonale avtaler Norge er forpliktet av. Fritaket omfatter på tilsvarende vilkår også styrker fra landene som deltar i Partnerskap for Fred.
- m) Kommer i retur til registrert virksomhets lager.

Departementet kan gi forskrifter om avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 3

I tilfelle misbruk kan departementet nekte avgiftsfritak eller tilskudd for kortere eller lengre tid.

§ 4

Departementet kan gi forskrifter om grunnlaget for avgiften og om avrunding av avgiftsbeløpene.

§ 5

Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 6

Departementet kan fritta for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveiet da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

§ 7

Departementet kan gi forskrifter om at skyldig avgiftsbeløp og tilgodebeløp som er lavere enn en nærmere fastsatt grense, ikke skal betales eller tilbakebetales.

VI. Avgift på mineralolje til framdrift av motorvogn (autodieselavgift)

§ 1

Fra 1. januar 2004 skal det i henhold til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter betales avgift til statskassen med kr 3,23 pr. liter mineralolje til framdrift av motorvogn. For mineralolje til framdrift av motorvogn som inneholder 0,005 pst. vektandel svovel eller mindre, be-

tales avgift med kr 2,88 pr. liter. Departementet kan gi forskrifter om hvilke produkter som omfattes av avgiftsplikten og om avgrensning og utfylling av reglene i denne bestemmelsen.

Avgiften kommer i tillegg til avgift som skal betales i henhold til Stortingets vedtak om CO₂- og svovelavgift på mineralske produkter.

§ 2

Når oljer er merket i samsvar med forskrift fastsatt av departementet, skal det ikke ilegges avgift etter § 1 første ledd.

Departementet kan i særskilte enkeltstående tilfeller bestemme at:

- a) fritak for avgiftsplikten kan skje på annen måte enn bruk av merket olje, eller
- b) avgift skal betales ved bruk av merket olje.

§ 3

På vilkår fastsatt av departementet kan det benyttes merket olje:

1. I følgende motorvogner:

- a) traktorer,
- b) motorvogner registrert på kjennemerker med lysegule typer på sort bunn,
- c) motorredskaper,
- d) tilhørende fremmede lands diplomatiske tjenestemenn som er tilsatt her og er offisielt anmeldt. Det samme gjelder for mineralolje til framdrift av motorvogn som nyttes av utsendt generalkonsul, konsul og visekonsul i den utstrekning tilsvarende norske tjenestemenn nyter samme fordel i vedkommende fremmede land,
- e) tilhørende Den nordiske investeringsbanken og som er nødvendig for bankens offisielle virksomhet,
- f) motorvogn tilhørende NATO eller NATOs hovedkvarter i Norge, styrker eller personell i den utstrekning dette følger av internasjonale avtaler Norge er forpliktet av. Fritaket omfatter på tilsvarende vilkår også styrker fra landene som deltar i Partnerskap for Fred.

2. Til annen bruk enn framdrift av motorvogn.

§ 4

Det gis fritak, refusjon eller ytes tilskudd for avgift på autodiesel som bringes med som reisegods eller reiseutstyr til personlig bruk.

Departementet kan gi forskrifter om avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 5

Departementet kan gi forskrifter om grunnlaget for avgiften og om avrunding av avgiftsbeløpene.

§ 6

Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 7

Departementet kan fritta for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveiet da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

§ 8

Departementet kan gi forskrifter om at skyldig avgiftsbeløp og tilgodebeløp som er lavere enn en nærmere fastsatt grense, ikke skal betales eller tilbakebetales.

4. Avgift på båtmotorer

§ 1

Fra 1. januar 2004 skal det i henhold til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter betales avgift til statskassen ved import og innenlandsk tilvirking av båtmotorer (framdriftsmotorer) med kr 132,00 pr. hk. Som båtmotor anses også motorblokker til slike.

Avgiftsplikten gjelder båtmotorer på minst 9 hk.

Elektriske motorer er unntatt fra avgiftsplikt.

Departementet kan gi forskrifter om avgrensning og utfylling av denne bestemmelsen.

§ 2

Det gis fritak, refusjon eller ytes tilskudd for avgift på båtmotorer som:

- a) Selges til eller innføres av utenlandske diplomatiske og konsulære tjenestemenn som nyter personlig tollfrihet.
- b) Er nødvendig for Den nordiske investeringsbankens offisielle virksomhet.
- c) Fra tilvirkers, importørs eller forhandlers lager
  1. utføres til utlandet,
  2. legges inn på tollager, når varene er bestemt til utførsel eller til bruk som nevnt i tolltariffens innledende bestemmelser § 24 nr. 1,
  3. leveres til bruk i fartøy registrert i fiskebåtregisteret (dog ikke utenbordsmotorer og hekkaggregater),
  4. leveres til bruk i fartøy mv. registrert i skipsregisteret, med unntak av fritidsbåter,
  5. kommer i retur.
- d) Innføres tollfritt i medhold av tolltariffens innledende bestemmelser § 11 pkt. 10, 12, 13 eller 14 e.
- e) Benyttes i Forsvarets marinefartøy.
- f) Selges til eller innføres av NATO eller NATOs hovedkvarter i Norge, styrker eller personell i den utstrekning dette følger av internasjonale avtaler Norge er forpliktet av. Fritaket omfatter på tilsvarende vilkår også styrker fra landene som deltar i Partnerskap for Fred.

Departementet kan gi forskrifter om avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 3

Departementet kan gi forskrifter om grunnlaget for avgiften og om avrunding av avgiftsbeløpene.

§ 4

Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 5

Departementet kan fritta for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveiet da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

§ 6

Departementet kan gi forskrifter om at skyldig avgiftsbeløp og tilgodebeløp som er lavere enn en nærmere fastsatt grense, ikke skal betales eller tilbakebetales.

5. Forbruksavgift på elektrisk kraft

§ 1

Fra 1. januar til og med 30. juni 2004 skal det i henhold til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter betales avgift til statskassen på elektrisk kraft som leveres til husholdningsbruk her i landet. Som husholdningsbruk regnes også kraft levert til hytter og fritidshus. Avgiftsatsen er 9,67 øre pr. kWh.

Departementet kan gi forskrifter om avgiftsmessig avgrensning av husholdningsbruk.

Avgift oppkreves ikke for Finnmark og følgende kommuner i Nord-Troms: Karlsøy, Kvænangen, Kåfjord, Lyngen, Nordreisa, Skjervøy og Storfjord.

§ 2

Det gis fritak, refusjon eller ytes tilskudd for avgift på kraft som:

- a) er produsert ved energigjenvinningsanlegg og leveres direkte til husholdningsbruk,
- b) er produsert i aggregat med generator som har merkeytelse mindre enn 100 kVA og leveres direkte til husholdningsbruk,
- c) er produsert i nødstrømsaggregat i tilfeller hvor den normale elektrisitetsforsyning har sviktet,
- d) leveres til NATO eller NATOs hovedkvarter, styrker eller personell i den utstrekning dette følger av internasjonale avtaler Norge er forpliktet av. Fritaket omfatter på tilsvarende vilkår også styrker fra landene som deltar i Partnerskap for Fred,
- e) leveres til Den nordiske investeringsbankens offisielle virksomhet.

Departementet kan gi forskrifter om avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 3

Departementet kan gi forskrifter om grunnlaget for avgiften og om avrunding av avgiftsbeløpene.

§ 4

Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 5

Departementet kan fritta for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveiet da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

§ 6

Departementet kan gi forskrifter om at skyldig avgiftsbeløp og tilgodebeløp som er lavere enn en nærmere fastsatt grense, ikke skal betales eller tilbakebetales.

6. Grunnavgift på fyringsolje mv.

§ 1

Fra 1. januar 2004 skal det i henhold til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter betales avgift til statskassen på mineralolje med kr 0,405 pr. liter.

§ 2

Unntatt fra avgiftsplikt er:

- a) flyparafin (jetparafin) som leveres til bruk om bord i fly,
- b) olje som pålegges avgift etter Stortingets vedtak om avgift på mineralolje til framdrift av motorvogn (autodieselavgift).

§ 3

Det gis fritak, refusjon eller ytes tilskudd for avgift på mineralolje til følgende anvendelsesområder:

1. Utførsel.
2. Skip i utenriks fart.
3. Gods- og passasjertransport i innenriks sjøfart.
4. Fiske og fangst i nære farvann.
5. Fiske og fangst i fjerne farvann.
6. Anlegg eller innretninger som har tilknytning til utnyttelse av naturforekomster i havområder utenfor norsk territorialgrense, til transport mellom land og slike anlegg eller innretninger, og for spesialskip som har oppdrag i slik virksomhet.
7. Legges inn på tollager, når varene er bestemt til utførsel eller til bruk som nevnt i tolltariffens innledende bestemmelser § 24 nr. 1.
8. Benyttes som råstoff i industriell virksomhet dersom mineraloljen i sin helhet inngår og forblir i det ferdige produkt.
9. Innføres som reisegods eller reiseutstyr.
10. Verneverdige fartøy, museumsjernbaner eller tekniske anlegg og kulturelle kulturminner på museumssektoren.
11. NATO eller NATOs hovedkvarter, styrker eller personell i den utstrekning dette følger av internasjonale avtaler Norge er forpliktet av. Fritaket omfatter på tilsvarende vilkår også styrker fra landene som deltar i Partnerskap for Fred.
12. Treforedlingsindustrien, sildemel- og fiskemelindustrien.
13. Nødvendig bruk i Den nordiske investeringsbankens offisielle virksomhet.
14. Kommer i retur til registrert virksomhets lager.

Departementet kan gi forskrifter om avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 4

Det gis fritak, refusjon eller ytes tilskudd for avgift for andel av biodiesel i mineraloljen.

Departementet kan gi forskrifter om avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 5

Departementet kan gi forskrifter om grunnlaget for avgiften og om avrunding av avgiftsbeløpene.

§ 6

Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 7

Departementet kan fritta for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveiet da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

§ 8

Departementet kan gi forskrifter om at skyldig avgiftsbeløp og tilgodebeløp som er lavere enn en nærmere fastsatt grense, ikke skal betales eller tilbakebetales.

7. Miljøavgifter på mineralske produkter mv.

A. CO₂-avgift på mineralske produkter

§ 1

Fra 1. januar 2004 skal det i henhold til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter betales CO₂-avgift til statskassen på følgende mineralske produkter i henhold til følgende satser:

1. Generell sats
  - a) Mineralolje: kr 0,51 pr. liter.
  - b) Bensin: kr 0,76 pr. liter.
2. Redusert sats, jf. § 2
  - a) Mineralolje: kr 0,30 pr. liter. For treforedlingsindustrien, sildemel- og fiskemelindustrien er satsen kr 0,26 pr. liter.
  - b) Bensin: kr 0,27 pr. liter.

Departementet kan gi forskrifter om hvilke produkter som omfattes av avgiftsplikten og om avgrensning og utfylling av reglene i denne bestemmelsen.

§ 2

Det skal betales redusert sats, gis refusjon eller tilskudd i henhold til § 1 nr. 2 til følgende anvendelsesområder:

1. Mineralolje til bruk i
  - a) Fly som flyr mellom norske flyplasser.
  - b) Anlegg eller innretninger som har tilknytning til utnyttelse av naturforekomster i havområder utenfor norsk territorialgrense, til transport mellom land og slike anlegg eller innretninger, og for spesialskip som har oppdrag i slik virksomhet.
  - c) Godstransport i innenriks sjøfart.
2. Bensin til bruk i
  - a) Fly som flyr mellom norske flyplasser, unntatt Forsvarets fly.
  - b) Anlegg eller innretninger som har tilknytning til utnyttelse av naturforekomster i havområder utenfor norsk territorialgrense, til transport mellom land og slike anlegg eller innretninger, og for spesialskip som har oppdrag i slik virksomhet.

Departementet kan gi forskrifter om avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 3

Det gis fritak, refusjon eller ytes tilskudd for avgift på produkter til følgende anvendelsesområder:

1. Generelle fritak for produkter som
  - a) Utføres.
  - b) Legges inn på tollager, når varene er bestemt til utførsel eller til bruk som nevnt i tolltariffens innledende bestemmelser § 24 nr. 1. Dette gjelder ikke når det skal betales avgift etter § 2.
  - c) Innføres som reisegods og reiseutstyr.
  - d) Benyttes som råstoff i industriell virksomhet på en slik måte at det ikke oppstår utslipp av karbon til luft eller utslippet er vesentlig lavere enn den benyttede mengde råstoff skulle tilsi.

- e) Selges til eller innføres av NATO eller NATOs hovedkvarter, styrker eller personell i den utstrekning dette følger av internasjonale avtaler Norge er forpliktet av. Fritaket omfatter på tilsvarende vilkår også styrker fra landene som deltar i Partnerskap for Fred.
  - f) Selges til eller innføres til Den nordiske investeringsbanken og som er nødvendig for bankens offisielle virksomhet.
  - g) Kommer i retur til registrert virksomhets lager.
2. Mineralolje til bruk i
- a) Skip i utenriks fart.
  - b) Fiske og fangst i fjerne farvann.
  - c) Fiske og fangst i nære farvann.
  - d) Verneverdige fartøy, museumsjernbaner eller tekniske anlegg og kulturelle kulturminner på museumssektoren.
  - e) Fly i utenriks fart.
3. Bensin til bruk for
- a) Diplomater m.m.
  - b) Tekniske og medisinske formål.
  - c) Motorsager og andre arbeidsredskaper med 2-taksmotor der den benyttede bensin har særlige helse- og miljømessige egenskaper.
  - d) Bensin gjenvunnet i VRU-anlegg (Vapour Recovery Unit).
  - e) Fly i utenriks fart.

Departementet kan gi forskrifter om avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 4

Det gis fritak, refusjon eller ytes tilskudd for avgift for andel av biodiesel i mineraloljen.

Departementet kan fastsette forskrifter om avgrensning av og vilkår for fritaket.

§ 5

Departementet kan gi forskrifter om grunnlaget for avgiften og om avrunding av avgiftsbeløpene.

§ 6

Departementet kan ved overtredelse av §§ 2 eller 3 nekte fritak, nedsettelse eller tilskudd for kortere eller lengre tid.

§ 7

Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 8

Departementet kan frita for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveiet da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

§ 9

Departementet kan gi forskrifter om at skyldig avgiftsbeløp og tilgodebeløp som er lavere enn en nærmere fastsatt grense, ikke skal betales eller tilbakebetales.

B. Svovelavgift

§ 1

Fra 1. januar 2004 skal det i henhold til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter betales svovelavgift til stats-

kassen på følgende mineralske produkter etter følgende satser:

1. Generell sats
7 øre pr. liter mineralolje for hver påbegynt 0,25 pst. vektandel svovel i olje som inneholder over 0,05 pst. vektandel svovel.
2. Redusert sats, jf. § 2
2,9 øre pr. liter mineralolje for hver påbegynt 0,25 pst. vektandel svovel i oljen. Avgift skal ikke svares for olje som inneholder 0,05 pst. vektandel svovel eller mindre.

Departementet kan gi forskrifter om hvilke produkter som omfattes av avgiftsplikten og om avgrensning og utfylling av reglene i denne bestemmelsen.

§ 2

Det skal betales redusert sats, gis refusjon eller tilskudd i henhold til § 1 nr. 2 for mineralolje til følgende anvendelsesområder:

- a) Fly som flyr mellom norske flyplasser.
- b) Anlegg eller innretninger som har tilknytning til utnyttelse av naturforekomster i havområder utenfor norsk territorialgrense, til transport mellom land og slike anlegg eller innretninger, og for spesialskip som har oppdrag i slik virksomhet.

Departementet kan gi forskrifter om avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 3

Det gis fritak, refusjon eller ytes tilskudd for avgift på produkter til følgende anvendelsesområder:

1. Generelle fritak
  - a) Utførsel.
  - b) Legges inn på tollager, når varene er bestemt til utførsel eller til bruk som nevnt i tolltariffens innledende bestemmelser § 24 nr. 1. Dette gjelder ikke når det skal betales avgift etter § 2.
  - c) Reisegods og reiseutstyr.
  - d) Utslippet av svovel til atmosfæren er mindre enn det som svovelinholdet i de benyttede produkter skulle tilsi.
  - e) Verneverdige fartøy, museumsjernbaner eller tekniske anlegg og kulturelle kulturminner på museumssektoren.
  - f) NATO eller NATOs hovedkvarter, styrker eller personell i den utstrekning dette følger av internasjonale avtaler Norge er forpliktet av. Fritaket omfatter på tilsvarende vilkår også styrker fra landene som deltar i Partnerskap for Fred.
  - g) Nødvendig bruk i Den nordiske investeringsbankens offisielle virksomhet.
  - h) Kommer i retur til registrert virksomhets lager.
2. Mineralolje til bruk i
  - a) Skip i utenriks fart.
  - b) Fiske og fangst i fjerne farvann.
  - c) Fly i utenriks fart.

Departementet kan gi forskrifter om avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 4

Det gis fritak, refusjon eller ytes tilskudd for avgift for andel av biodiesel i mineraloljen.

Departementet kan fastsette forskrifter om avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 5

Departementet kan gi forskrifter om grunnlaget for avgiften og om avrunding av avgiftsbeløpene.

§ 6

Departementet kan ved overtredelse av §§ 2 eller 3 nekte fritak, nedsettelse eller tilskudd for kortere eller lengre tid.

§ 7

Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 8

Departementet kan fritta for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveiet da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

§ 9

Departementet kan gi forskrifter om at skyldig avgiftsbeløp og tilgodebeløp som er lavere enn en nærmere fastsatt grense, ikke skal betales eller tilbakebetales.

C. Avgift på smøreolje mv.

§ 1

Fra 1. januar 2004 skal det i henhold til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter betales avgift til statskassen på smøreolje mv. med kr 1,59 pr. liter.

Departementet kan gi forskrifter om hvilke produkter som omfattes av avgiftsplikten og om avgrensning og utfylling av reglene i denne bestemmelsen.

§ 2

Det gis fritak, refusjon eller ytes tilskudd for avgift på smøreolje mv. til følgende anvendelsesområder:

- a) Utførsel.
- b) Utenriks fart.
- c) Fiske og fangst i fjerne farvann.
- d) Anlegg eller innretninger som har tilknytning til utnyttelse av naturforekomster i havområder utenfor norsk territorialgrense, til transport mellom land og slike anlegg eller innretninger, og for spesialskip som har oppdrag i slik virksomhet.
- e) Legges inn på tollager, når varene er bestemt til utførsel eller til bruk som nevnt i tolltariffens innledende bestemmelser § 24 nr. 1.
- f) Er påfylt kjøretøy, maskiner o.l. ved innførsel eller utførsel.
- g) Fly, unntatt olje til Forsvarets fly.
- h) Råstoff i industriell virksomhet som i sin helhet inngår og forblir i det ferdige produkt.
- i) Omsettes i detaljforpakninger med innhold mindre enn 0,15 liter.
- j) Verneverdige fartøy, museumsjernbaner eller tekniske anlegg og kulturelle kulturminner på museumssektoren.
- k) NATO eller NATOs hovedkvarter, styrker eller personell i den utstrekning dette følger av internasjonale avtaler Norge er forpliktet av. Fritaket omfatter på tilsvarende vilkår også styrker fra landene som deltar i Partnerskap for Fred.

l) Kommer i retur til registrert virksomhets lager.

Departementet kan gi forskrifter om avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 3

Departementet kan gi forskrifter om grunnlaget for avgiften og om avrunding av avgiftsbeløpene.

§ 4

Departementet kan i tilfelle overtredelse av § 2 nekte fritak, nedsettelse eller tilskudd for kortere eller lengre tid.

§ 5

Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 6

Departementet kan fritta for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveiet da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

§ 7

Departementet kan gi forskrifter om at skyldig avgiftsbeløp og tilgodebeløp som er lavere enn en nærmere fastsatt grense, ikke skal betales eller tilbakebetales.

8. Avgift på sluttbehandling av avfall

I

§ 1

Fra 1. januar 2004 skal det i henhold til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter betales avgift til statskassen for sluttbehandling av avfall etter de satser som framkommer av §§ 2 og 3. Departementet kan gi forskrifter om avgrensning og utfylling av reglene i disse bestemmelsene.

§ 2

Ved innlevering av avfall til deponi skal det betales avgift etter følgende satser pr. tonn avfall:

- a) kr 400 for anlegg som oppfyller kravene til dobbel bunn- og sidetetting i forskrift 21. mars 2002 nr. 375 om deponering av avfall (deponiforskriften) vedlegg I punkt 3.1-3.3, eller der det etter en risikovurdering er lempet på kravene til bunn- og sidetetting i henhold til deponiforskriften vedlegg I punkt 3.4.
- b) kr 522 for anlegg som ikke oppfyller kravene i nr. 1.

§ 3

Ved innlevering av avfall til sluttbehandling ved anlegg for forbrenning av avfall skal det betales avgift etter følgende satser pr. tonn avfall:

a)	grunnavgift	kr 83 pr. tonn
b)	tilleggsavgift	kr 250 pr. tonn

Det gis fritak, refusjon eller ytes tilskudd for tilleggsavgift for anlegg med energiutnyttelse.

§ 4

Det gis fritak, refusjon eller ytes tilskudd for avgift på avfall som:

- a) Innleveres til særskilt behandling etter forskrift 20. desember 2002 nr. 1817 om farlig avfall.

- b) Innleveres til anlegg for ombruk, gjenvinning eller sortering for gjenvinning.
- c) Består av uorganisk materiale og som legges på særskilt opplagsplass.
- d) er restavfall fra utnyttelse av returfiber i treforedlingsindustrien.
- e) Består av forurensede jord- og løsmasser, herunder avfall fra nedlagte avfallsdeponi.
- Departementet kan gi forskrifter om avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 5

Departementet kan gi forskrifter om grunnlaget for avgiften og om avrunding av avgiftsbeløpene.

§ 6

Oppstår det tvil om avgiftsplikten avgjøres spørsmålet av departementet.

Støv	HF	HCl	NO _x	SO ₂	Hg	Cd
kr 0,587 pr. gram	kr 20,77 pr. gram	kr 0,104 pr. gram	kr 0,015 pr. gram	kr 0,017 pr. gram	kr 28,10 pr. gram	kr 54,06 pr. gram

Pb	Cr	Cu	Mn	As	Ni	dioksiner
kr 64,54 pr. gram	kr 581,28 pr. gram	kr 0,31 pr. gram	kr 96,71 pr. gram	kr 9,88 pr. gram	kr 9,47 pr. gram	kr 2 392 300 pr. gram

For utslipp av CO₂ skal det betales avgift med kr 39,70 pr. tonn innlevert avfall. Anlegg som ikke brenner avfall som inneholder fossilt materiale skal ikke betale avgift for utslipp av CO₂.

9. Avgift på trikloreten (TRI) og tetrakloreten (PER)

§ 1

Fra 1. januar 2004 skal det i henhold til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter betales avgift til statskassen på trikloreten (TRI) og tetrakloreten (PER), herunder gjenvunnet TRI og PER.

Avgift etter første ledd omfatter også TRI og PER som inngår som bestanddel i andre produkter. Avgift betales bare dersom andelen TRI er over 1 vektprosent av produktets totale vekt eller andelen PER er over 0,1 vektprosent av produktets totale vekt.

Avgift svares av produktet etter følgende intervaller og satser:

	Innhold TRI/PER Pst.	kr pr. kg	
		TRI	PER
1.	Over 0,1 – t.o.m. 1		0,53
2.	Over 1 – t.o.m. 5	2,76	2,76
3.	Over 5 – t.o.m. 10	5,52	5,52
4.	Over 10 – t.o.m. 30	16,34	16,34
5.	Over 30 – t.o.m. 60	32,68	32,68
6.	Over 60 – t.o.m. 100	54,51	54,51

Ved beregning av avgift benyttes den høyeste av enten faktisk eller oppgitt andel TRI eller PER.

§ 7

Departementet kan fritta for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveiet da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

§ 8

Departementet kan gi forskrifter om at skyldig avgiftsbeløp eller tilgodebeløp som er lavere enn en nærmere fastsatt grense, ikke skal betales eller tilbakebetales.

II

Fra 1. juli 2004 gjøres følgende endringer i del I:

§ 3 skal lyde:

Ved forbrenning av avfall skal det betales avgift ved utslipp av følgende stoffer etter følgende satser:

Departementet kan gi forskrifter om hva som omfattes av avgiftsplikten og om avgrensning og utfylling av reglene i denne bestemmelsen.

§ 2

Det gis fritak, refusjon eller ytes tilskudd for avgift på varer som:

- Utføres.
- Legges inn på tollager, når varene er bestemt til utførsel eller til bruk som nevnt i tolltariffens innledende bestemmelser § 24 nr. 1.
- Gjenvinnes til eget bruk.
- Bringes med som reisegods eller reiseutstyr til personlig bruk.
- Selges til eller innføres av NATO eller NATOs hovedkvarter, styrker eller personell i den utstrekning dette følger av internasjonale avtaler Norge er forpliktet av. Fritaket omfatter på tilsvarende vilkår også styrker fra landene som deltar i Partnerskap for Fred.
- Kommer i retur til registrert virksomhets lager.

Departementet kan gi forskrifter om avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 3

Departementet kan gi forskrifter om grunnlaget for avgiften og om avrunding av avgiftsbeløpene.

§ 4

Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 5

Departementet kan fritta for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveiet da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

§ 6

Departementet kan gi forskrifter om at skyldig avgiftsbeløp og tilgodebeløp som er lavere enn en nærmere fastsatt grense, ikke skal betales eller tilbakebetales.

10. Avgift på hydrofluorkarboner (HFK) og perfluorkarboner (PFK)

§ 1

Fra 1. januar 2004 skal det i henhold til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter betales avgift til statskassen ved innførsel eller innenlandsk produksjon av hydrofluorkarboner (HFK) og perfluorkarboner (PFK), herunder gjenvunnet HFK og PFK.

Avgiftsplikten etter første ledd omfatter også HFK og PFK som inngår som bestanddel i andre varer. Departementet kan gi bestemmelser om at avgifter på HFK og PFK som inngår som bestanddel i andre varer, fastsettes på annen måte enn etter vekt og at avgiften i slike tilfeller skal betales etter sjablonsatser.

§ 2

Avgiften beregnes etter følgende satser:

Produkttyper	Kjemisk formel	Avgiftssats (kr/kg)
HFK:		
HFK-23	CHF ₃	2 144
HFK-32	CH ₂ F ₂	119
HFK-41	CH ₃ F	27
HFK-43-10 mee	C ₅ H ₂ F ₁₀	238
HFK-125	C ₂ HF ₅	513
HFK-134	C ₂ H ₂ F ₄	183
HFK-134a	CH ₂ FCF ₃	238
HFK-152a	C ₂ H ₄ F ₂	25
HFK-143	C ₂ H ₃ F ₃	55
HFK-143a	C ₂ H ₃ F ₃	696
HFK-227ea	C ₃ HF ₇	531
HFK-236fa	C ₃ H ₂ F ₆	1 154
HFK-245ca	C ₃ H ₃ F ₅	103
PFK:		
Perfluormetan	CF ₄	1 191
Perfluoretan	C ₂ F ₆	1 686
Perfluorpropan	C ₃ F ₈	1 283
Perfluorbutan	C ₄ F ₁₀	1 283
Perfluorcyklobutan	c-C ₄ F ₈	1 594
Perfluorpentan	C ₅ F ₁₂	1 374
Perfluorheksan	C ₆ F ₁₄	1 356

Hvis produkttypen er ukjent benyttes den høyeste avgiftssats av de produkttyper det kan være. Ved gassblandinger beregnes avgiften for den enkelte produkttype i blandingen. Er blandingsforholdet ukjent benyttes satsen for produkttypen med høyest sats for hele vekten.

Departementet kan gi forskrifter om avgrensning og utfylling av denne bestemmelsen.

§ 3

Det gis fritak, refusjon eller ytes tilskudd for avgift på varer som:

- Utføres.
- Bringes med som reisegods eller reiseutstyr til personlig bruk.
- Legges inn på tollager, når varene er bestemt til utførsel eller til bruk som nevnt i tolltariffens innledende bestemmelser § 24 nr. 1.
- Selges til eller innføres av NATO eller NATOs hovedkvarter, styrker eller personell i den utstrekning dette følger av internasjonale avtaler Norge er forpliktet av. Fritaket omfatter på tilsvarende vilkår også styrker fra landene som deltar i Partnerskap for Fred.
- Selges til eller innføres av utenlandske diplomatiske og konsulære tjenestemenn som nyter personlig tollfrihet.
- Selges eller innføres til Den nordiske investeringsbanken og som er nødvendig for bankens offisielle virksomhet.
- Gjenvinnes til eget bruk.
- Kommer i retur til registrert virksomhets lager.

Departementet kan gi forskrifter om avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 4

Departementet kan gi forskrifter om grunnlaget for avgiften og om avrunding av avgiftsbeløpene.

§ 5

Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 6

Departementet kan frita for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveiet da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

§ 7

Departementet kan gi forskrifter om at skyldig avgiftsbeløp og tilgodebeløp som er lavere enn en nærmere fastsatt grense, ikke skal betales eller tilbakebetales.

11. Avgift på sjokolade- og sukkervarer mv.

§ 1

Fra 1. januar 2004 skal det i henhold til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter betales avgift til statskassen på sjokolade- og sukkervarer mv. med kr 15,45 pr. kg av varens avgiftspliktige vekt. Det skal også betales avgift av slike varer uten tilsetning av sukker eller søtningsmiddel. Departementet kan gi forskrifter om hva som skal anses som avgiftspliktig sjokolade- og sukkervarer.

Departementet kan gi forskrift om forenklet avgiftsberegning for varer som reisende innfører til personlig bruk utover avgiftsfri kvote.

§ 2

Det gis fritak, refusjon eller ytes tilskudd for avgift på varer som:

- Selges til eller innføres av utenlandske diplomatiske og konsulære tjenestemenn som nyter personlig tollfrihet.

- b) Selges eller innføres til Den nordiske investeringsbanken og som er nødvendig for bankens virksomhet.
- c) Fra/til tilvirkers eller importørs lager
  1. utføres til utlandet,
  2. leveres som proviant mv. til bruk eller salg om bord i fartøyer eller luftfartøyer i utenriks fart, eller leveres til bruk i forbindelse med utforskning og utnyttning av undersjøiske naturforekomster i havområder utenfor norsk territorialgrense, etter de samme bestemmelser som gjelder for toll,
  3. legges inn på tollager, når varene er bestemt til utførsel eller til bruk som nevnt i tolltariffens innledende bestemmelser § 24 nr. 1,
  4. kommer i retur.
- d) Bringes med som reisegods eller reiseutstyr til personlig bruk.
- e) Brukes som råstoff mv. ved fremstilling av varer.
- f) Selges til eller innføres av NATO eller NATOs hovedkvarter, styrker eller personell i den utstrekning dette følger av internasjonale avtaler Norge er forpliktet av. Fritaket omfatter på tilsvarende vilkår også styrker fra landene som deltar i Partnerskap for Fred. Departementet kan gi forskrifter om avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 3

Departementet kan gi forskrifter om grunnlaget for avgiften og om avrunding av avgiftsbeløpene.

§ 4

Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 5

Departementet kan frita for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveiet da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

§ 6

Departementet kan gi forskrifter om at skyldig avgiftsbeløp og tilgodebeløp som er lavere enn en nærmere fastsatt grense, ikke skal betales eller tilbakebetales.

12. Avgift på alkoholfrie drikkevarer mv.

§ 1

Fra 1. januar 2004 skal det i henhold til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter betales avgift til statskassen på:

- a) alkoholfrie drikkevarer, pr. liter salgsvare: kr 1,58,
- b) sirup som nyttes til ervervsmessig fremstilling av alkoholfrie drikkevarer i dispensere, fontener o.l., pr. liter salgsvare: kr 9,64,
- c) kullsyre som blir solgt eller innført til tilvirkning av alkoholfrie drikkevarer som ikke skal selges, pr. kg kullsyre: kr 64,00.

Med alkoholfrie drikkevarer lekestilles i dette regelverket også drikk med alkoholstyrke til og med 0,7 volumprosent alkohol, jf. Stortingets vedtak om avgift på alkohol § 1 B nr. 2 bokstav a.

§ 2

Unntatt fra avgiftsplikten er følgende kullsyrefrie drikkevarer:

- a) råsaft, saftkonsentrat, juice, nektar, sirup, drikkevarer fremstilt av grønnsaker, vann uten tilsetning av smaksstoffer, saft av frukt og bær samt konsentrat av disse,
- b) melk, melkeprodukter,
- c) drikkevarer fremstilt av kakao og sjokolade og konsentrater av dette,
- d) varer i pulverform,
- e) korn- og soyabaserte melkeerstatningsprodukter,
- f) morsmelkeerstatning.

§ 3

Det gis fritak, refusjon eller ytes tilskudd for avgift på varer som:

- a) Selges til eller innføres av utenlandske diplomatiske og konsulære tjenestemenn som nyter personlig tollfrihet.
- b) Selges eller innføres til Den nordiske investeringsbanken og som er nødvendig for bankens offisielle virksomhet.
- c) Fra tilvirkers eller importørs lager
  1. utføres til utlandet,
  2. leveres som proviant mv. til bruk eller salg om bord i fartøyer eller luftfartøyer i utenriks fart, eller leveres til bruk i forbindelse med utforskning og utnyttning av undersjøiske naturforekomster i havområder utenfor norsk territorialgrense, etter de samme bestemmelser som gjelder for toll,
  3. legges inn på tollager, når varene er bestemt til utførsel eller til bruk som nevnt i tolltariffens innledende bestemmelser § 24 nr. 1,
  4. kommer i retur.
- d) Nytt til ervervsmessig fremstilling av annet enn drikkevarer.
- e) Bringes med som reisegods eller reiseutstyr til personlig bruk.
- f) Selges til eller innføres av NATO eller NATOs hovedkvarter, styrker eller personell i den utstrekning dette følger av internasjonale avtaler Norge er forpliktet av. Fritaket omfatter på tilsvarende vilkår også styrker fra landene som deltar i Partnerskap for Fred. Departementet kan gi forskrifter om avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 4

Departementet kan gi forskrifter om grunnlaget for avgiften og om avrunding av avgiftsbeløpene.

§ 5

Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 6

Departementet kan frita for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveiet da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

§ 7

Departementet kan gi forskrifter om avgrensning og utfylling av bestemmelsene i §§ 1 og 2.

§ 8

Departementet kan gi forskrifter om at skyldig avgiftsbeløp og tilgodebeløp som er lavere enn en nærmere fastsatt grense, ikke skal betales eller tilbakebetales.

13. Avgifter på drikkevareemballasje

§ 1

Fra 1. januar 2004 skal det i henhold til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter betales miljøavgift og grunnavgift til statskassen på følgende drikkevareemballasje og etter følgende satser pr. emballasjeeenhet:

1. Miljøavgift
  - a) Glass og metall kr 4,36
  - b) Plast kr 2,63
  - c) Kartong/papp kr 1,09

Departementet kan på nærmere vilkår fritta for, sette ned eller refundere miljøavgiften dersom emballasjen inngår i et retursystem.

2. Grunnavgift

Engangsemballasje kr 0,89

Som engangsemballasje anses emballasje som ikke kan gjenbrukes i sin opprinnelige form.

Departementet kan gi forskrifter om avgrensning og utfylling av reglene i denne bestemmelsen.

§ 2

Unntatt fra miljøavgiften er emballasje som inneholder følgende alkohol- og kullsyrefrie drikkevarer:

- a) råsaft, saftkonsentrat, juice, nektar, sirup, drikkevarer fremstilt av grønnsaker, saft av frukt og bær samt konsentrat av disse,
- b) melk, melkeprodukter,
- c) drikkevarer fremstilt av kakao og sjokolade og konsentrater av dette,
- d) varer i pulverform,
- e) korn- og soyabaserte melkeerstatningsprodukter,
- f) morsmelkerstatning.

For grunnavgiften gjelder bokstavene b-f tilsvarende.

§ 3

Det gis fritak, refusjon eller ytes tilskudd for miljø- og grunnavgift på drikkevareemballasje:

- a) med rominnhold på minst 4 liter,
- b) som selges til eller innføres av utenlandske diplomatiske og konsulære tjenestemenn som nyter personlig tollfrihet,
- c) som selges til eller innføres til Den nordiske investeringsbanken og som er nødvendig for bankens offisielle virksomhet,
- d) som fra registrert virksomhets eller importørs lager
  1. utføres til utlandet,
  2. leveres som proviant mv. til bruk eller salg om bord i fartøyer eller luftfartøyer i utenriks fart, eller leveres til bruk i forbindelse med utforskning og utnyttning av undersjøiske naturforekomster i

havområder utenfor norsk territorialgrense, etter de samme bestemmelser som gjelder for toll,

3. legges inn på tollager, når varene er bestemt til utførsel eller til bruk som nevnt i tolltariffens innledende bestemmelser § 24 nr. 1,
4. kommer i retur,
- e) bringes med som reise gods eller reiseutstyr til personlig bruk,
- f) selges til eller innføres av NATO eller NATOs hovedkvarter, styrker eller personell i den utstrekning dette følger av internasjonale avtaler Norge er forpliktet av. Fritaket omfatter på tilsvarende vilkår også styrker fra landene som deltar i Partnerskap for Fred.

Departementet kan gi forskrift om avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 4

Departementet kan gi forskrifter om grunnlaget for avgiften og om avrunding av avgiftsbeløpene.

§ 5

Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 6

Departementet kan fritta for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveiet da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

§ 7

Departementet kan gi forskrifter om at skyldig avgiftsbeløp og tilgodebeløp som er lavere enn en nærmere fastsatt grense, ikke skal betales eller tilbakebetales.

§ 8

Departementet kan vurdere overgangsordninger ved systemomlegging av avgiftene i enkelttilfeller og etter en særskilt vurdering.

14. Avgift på sukker mv.

§ 1

Fra 1. januar 2004 skal det i henhold til lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter betales avgift til statskassen på sukker mv. med kr 5,99 pr. kg av varens avgiftspliktige vekt.

§ 2

Avgiftsplikten omfatter:

1. Sukker (roe-/bete- og rørsukker).
2. Sirup og sukkeroppløsning av nevnte varer.

§ 3

Det gis fritak, refusjon eller ytes tilskudd for avgift på sukker som:

- a) Selges til eller innføres av utenlandske diplomatiske og konsulære tjenestemenn som nyter personlig tollfrihet.
- b) Selges eller innføres til Den nordiske investeringsbanken og som er nødvendig for bankens offisielle virksomhet.
- c) Fra tilvirkers eller importørs lager
  1. utføres til utlandet,
  2. leveres som proviant mv. til bruk eller salg om bord i fartøyer eller luftfartøyer i utenriks fart, eller leveres til bruk i forbindelse med utforskning

- og utnytting av undersjøiske naturforekomster i havområder utenfor norsk territorialgrense, etter de samme bestemmelser som gjelder for toll,
3. legges inn på tollager, når varene er bestemt til utførsel eller til bruk som nevnt i tolltariffens innledende bestemmelser § 24 nr. 1,
  4. kommer i retur.
- d) Nytt til ervervsmessig fremstilling av varer.
  - e) Bringes med som reisegods eller reiseutstyr til personlig bruk.
  - f) Selges til eller innføres av NATO eller NATOs hovedkvarter, styrker eller personell i den utstrekning dette følger av internasjonale avtaler Norge er forpliktet av. Fritaket omfatter på tilsvarende vilkår også styrker fra landene som deltar i Partnerskap for Fred.
  - g) Nytt til biavl.

Departementet kan gi forskrifter om avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 4

Departementet kan gi forskrifter om hvilken ervervsmessig fremstilling av varer som faller inn under § 3 bokstav d.

§ 5

Departementet kan gi forskrifter om grunnlaget for avgiften og om avrunding av avgiftsbeløpene.

§ 6

Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 7

Departementet kan fritta for eller sette ned avgiften når det oppstår enkelttilfeller eller situasjoner som ikke var overveiet da avgiftsvedtaket ble truffet og når avgiften i det spesielle enkelttilfellet får en utilsiktet virkning.

§ 8

Departementet kan gi forskrifter om avgrensning og utfylling av bestemmelsene i §§ 1 og 2.

§ 9

Departementet kan gi forskrifter om at skyldig avgiftsbeløp og tilgodebeløp som er lavere enn en nærmere fastsatt grense, ikke skal betales eller tilbakebetales.

15. Dokumentavgift

§ 1

Fra 1. januar 2004 skal det i henhold til lov 12. desember 1975 nr. 59 om dokumentavgift betales avgift til statskassen ved tinglysing av dokument som overfører hjemmel til fast eiendom, herunder bygning på fremmed grunn, med 2,5 pst. av avgiftsgrunnlaget, dog minst kr 250.

Ved tinglysing av første gangs overføring av hjemmel til eierseksjon eller til fysisk del av eiendom i forbindelse med oppløsning av borettslag og boligaksjeselskaper betales avgift med kr 1 000 pr. hjemmelsoverføring.

§ 2

Fritatt for avgift er:

- a) Gaveandel i dokument som inneholder gave, donasjon o.l. til det offentlige eller til offentlig godkjente stiftelser og legater, eller til foreninger med allmenntilgode formål og med styresete her i landet.

- b) Dokument som overfører rettigheter til fast eiendom til utenlandske diplomatiske og konsulære misjoner.
- c) Overføring av hjemmel til fast eiendom til Den nordiske investeringsbanken som er nødvendig for bankens offisielle virksomhet.
- d) Egen sameieandel ved overtagelse av fast eiendom ved oppløsning av sameie.
- e) Overføring av hjemmel til fast eiendom mellom ektefeller.
- f) Ideell arveandel etter loven i den enkelte eiendom ved overtagelse av fast eiendom på skifte eller fra uskiftet bo. Forskudd på arv regnes ikke som arveandel og heller ikke testamentarv i den utstrekning den overstiger lovens arveandel.
- g) Overføring av hjemmel til fast eiendom til forrige hjemmelshaver eller dennes ektefelle, i forbindelse med salg etter reglene om tvangssalg.
- h) Overføring av hjemmel til fast eiendom til NATO eller NATOs hovedkvarter i den utstrekning dette følger av internasjonale avtaler Norge er forpliktet av.
- i) Overføring av hjemmel til fast eiendom mellom den krets av kongefamilien som har arve- og gaveavgiftsfritak, jf. lov 19. juni 1964 nr. 14 om avgift på arv og visse gaver § 1 femte ledd.

Departementet kan gi forskrifter om avgrensning av og vilkår for fritak.

§ 3

Ved førstegangsoverføring av en selvstendig og i sin helhet nyoppført bygning som ikke er tatt i bruk, og overføring av bygg under arbeid betales avgift bare av salgsverdien av tomta dersom det blir tinglyst hjemmelsoverføring til denne.

§ 4

Oppstår det tvil om omfanget av avgiftsplikten, avgjøres spørsmålet av departementet.

§ 5

Departementet kan gi forskrifter om at skyldig avgiftsbeløp og tilgodebeløp som er lavere enn en nærmere fastsatt grense, ikke skal betales eller tilbakebetales.

IX

Inntekter ved tildeling av konsesjoner

§ 1

For 2004 kan departementet innhente inntekter ved tildeling av konsesjoner for:

- a) Oppdrett av laks og ørret,
- b) Frekvenstillatelse brukt til radioaksess.

§ 2

Inntektene innhentes ved tildeling av konsesjoner. Beløpet skal innbetales til statskassen.

§ 3

Departementet kan gi forskrifter om innbetaling og oppkreving av beløpet.

X

Avgift på frekvenser

Stortinget samtykker i at Samferdselsdepartementet i 2004 kan:

1. fastsette en avgift knyttet til disponering av frekvenser til drift av tredje generasjons system for mobilkommunikasjon (bl.a. UMTS),
2. fastsette en avgift knyttet til disponering av frekvenser til drift av andre generasjons mobilkommunikasjons-system,
3. forestå salg av 5-sifrede telefonnummer, og
4. fastsette nærmere bestemmelser om beregning og oppkreving av avgiften.

XI

Tollavgifter for budsjetterminen 2004

I

Tolltariffen slik den gjelder 31. desember 2003, herunder tolltariffens innledende bestemmelser, skal fortsatt gjelde fra 1. januar 2004 med følgende endringer:

A

I tolltariffens innledende bestemmelser gjøres følgende endringer:

§ 2 nr. 3 første, annet og tredje ledd skal lyde:

3. Varer som er omfattet av en frihandelsavtale inngått mellom Norge og en fremmed stat eller gruppe av stater kan innenfor rammen av slike avtaler innføres med redusert toll, tollfritt eller med annen tollmessig justering. Preferansetollbehandling innvilges under forutsetning av at opprinnelsesreglene til den aktuelle frihandelsavtalen er oppfylt.

Følgende frihandelsavtaler er virksomme 1. januar 2004:

- Avtalen om opprettelse av Det Europeiske Økonomiske Samarbeidsområde, EØS-avtalen
- Konvensjonen om opprettelse av Det Europeiske Frihandelsforbund
- Handelsavtalen EF – Norge
- Frihandelsavtalen EFTA – Tyrkia
- Frihandelsavtalen EFTA – Den tsjekkiske republikk (Tsjekkia)
- Frihandelsavtalen EFTA – Den slovakiske republikk (Slovakia)
- Frihandelsavtalen EFTA – Israel
- Frihandelsavtalen EFTA – Romania
- Frihandelsavtalen EFTA – Bulgaria
- Frihandelsavtalen EFTA – Ungarn
- Frihandelsavtalen EFTA – Polen
- Frihandelsavtalen EFTA – Slovenia
- Frihandelsavtalen EFTA – Estland
- Frihandelsavtalen EFTA – Latvia
- Frihandelsavtalen EFTA – Litauen
- Frihandelsavtalen Norge – Færøyene
- Interim frihandelsavtale EFTA – PLO på vegne av Den palestinske selvstyremyndighet
- Frihandelsavtalen EFTA – Marokko
- Frihandelsavtalen EFTA – Mexico
- Frihandelsavtalen EFTA – Makedonia
- Frihandelsavtalen EFTA – Jordan
- Frihandelsavtalen EFTA – Kroatia
- Frihandelsavtalen EFTA – Singapore

Tollpreferanser gis under samme forutsetninger også for varer som er omfattet av bilaterale avtaler eller unilaterale erklæringer inngått i tilknytning til disse frihandelsavtalene.

B

For industrivarer som 31. desember 2003 er oppført i tolltariffen med høyere tollsats enn 2004-satsene i nedtrappingsplanen i henhold til WTO-avtalen, reduseres tollsatsene i samsvar med det som følger av Norges forpliktelser etter nedtrappingsplanen.

C

Tollsatsene settes til null på de varenumrene i tolltariffen som er angitt i vedlegg 3 til St.prp. nr. 1 (2003-2004) Skatte-, avgifts- og tollvedtak.

II

Finansdepartementet gis fullmakt til å iverksette de tollmessige sider ved eventuelle frihandelsavtaler mellom EFTA-landene og henholdsvis Canada, Chile, Sør-Afrika, Libanon, Tunisia og Egypt.

Finansdepartementet gis tilsvarende fullmakt til å iverksette bilaterale landbruksavtaler inngått under de nevnte frihandelsavtaler.

Finansdepartementet gis fullmakt til å iverksette de tollmessige sider ved avtalen om EØS-utvidelsen.

III

Finansdepartementet gis fullmakt til å innarbeide tekniske endringer i tolltariffen.

XII

Avgift på legemiddelomsetning

Stortinget samtykker i at det av avgiftspliktig omsetning for legemiddelgrossister i 2004 skal betales avgift tilsvarende 1,3 pst.

Presidenten: Presidenten vil her minne om en korrigering som finanskomiteens leder redegjorde for i sitt innlegg i formiddag, og henviser til III og derunder § 1 Arbeidsgiveravgift. Under punkt j) har det oppstått en feil under den siste grupperingen, og det gjelder 63.12 nederst på siden. Følgende del av setningen under 63.12:

«*hvor virksomheten er begrenset til å omfatte produkter som ikke faller inn under EØS-avtalen, jf. avtalens artikkel 8.*»,

skal gjelde alle opplistede næringsgrupperinger under punkt j) og ikke bare punktet 63.12.

Til rammeområde 23 foreligger det forslag fra Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kystpartiet. Det er forslagene nr. 11, 12, 13, 14 og 15. Også disse forslagene bortfaller.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling – med den foretatte rettelse – bifaltes med 71 mot 39 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 22.21.37)

Presidenten: Da gjenstår det å votere over rammeområde 24.

Her foreligger det også mindretallsforslag som nå bortfaller. Det er forslagene nr. 16, 17, 18, 19 og 20, fra-

Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kystpartiet.

Komiteen hadde innstillet:

D. Rammeområde 24 Utbytte mv.

I

På statsbudsjettet for 2004 bevilges under:

Kap.	Post	Formål:	Kroner	Kroner
I n n t e k t e r :				
4321		Mesta AS		
	80	Utbytte	160 000 000	
5316		Kommunalbanken AS		
	70	Garantiprovisjon	13 800 000	
5616		Renter og utbytte i Kommunalbanken AS		
	81	Aksjeutbytte	32 400 000	
5625		Renter og utbytte fra Nytt innovasjons- og internasjonaliseringsselskap (jf. kap. 2421 og 5325)		
	80	Renter på lån til statskassen	485 000 000	
	81	Rentemargin, risikolåneordningen	2 000 000	
5630		Aksjer i Norsk Eiendomsinformasjon as		
	80	Utbytte	8 500 000	
5631		Aksjer i A/S Vinmonopolet		
	80	Statens overskuddsandel	25 100 000	
	81	Utbytte	2 000	
5651		Aksjer i selskaper under Landbruksdepartementet		
	80	Utbytte	750 000	
5652		Innskuddskapital i Statskog SF		
	80	Utbytte	8 500 000	
5656		Aksjer i selskaper under NHDs forvaltning (jf. kap. 950 og 3950)		
	80	Utbytte	7 471 800 000	
5680		Utbytte fra statsforetak under Olje- og energidepartementet		
	80	Utbytte, Statnett SF	450 000 000	
5685		Aksjer i Statoil ASA		
	80	Utbytte	5 133 000 000	
5692		Utbytte av statens kapital i Den nordiske investeringsbank		
	80	Utbytte	64 000 000	
		Totale inntekter		13 854 852 000

II

Garantiprovisjon fra Kommunalbanken AS

Stortinget samtykker i at Kommunalbanken AS i 2004 betaler en provisjon på statsgarantien på 0,1 pst. av bankens lån opptatt før 1. november 1999.

III

Statens overskuddsandel i A/S Vinmonopolet

Stortinget samtykker i at statens andel i 2004 av driftoverskuddet i A/S Vinmonopolet fastsettes til 40 pst. av resultatet i 2003, før ekstraordinære poster og etter vinmonopolavgiften.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes med 71 mot 39 stemmer.
(Voteringsutskrift kl. 22.22.19)

Videre var innstillet:

E. Andre vedtak

I

Endring av Stortingets skattevedtak av 2. desember 2002 for inntektsåret 2003

§ 7-2 skal lyde:

Normalrentesatsen som nevnt i skatteloven § 5-12 fjerde ledd skal være 6,5 pst. Fra 1. juli 2003 skal normalrentesatsen være 5,0 pst. Fra 1. september 2003 skal normalrentesatsen være 3,5 pst.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Videre var innstillet:

II

Stortinget ber Regjeringen utrede og legge fram for Stortinget en sak om fordelingsordningen for skatteinntekter fra kraftproduksjon med sikte på å få til en bedre fordeling mellom kommuner der turbinene står og kommuner der vannressursene ligger.

Presidenten: Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre har varslet at de ønsker å stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes med 67 mot 42 stemmer. (Voteringsutskrift kl. 22.22.59)

Votering i sak nr. 4

Presidenten: Under debatten ble det satt fram tre forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra Audun Bjørlo Lysbakken på vegne av Sosialistisk Venstreparti og Kystpartiet
- forslag nr. 2, fra Gjermund Hagesæter på vegne av Fremskrittspartiet
- forslag nr. 3, fra Magnhild Meltveit Kleppa på vegne av Senterpartiet

Det voterer først alternativt mellom innstillingen og forslaget fra Senterpartiet.

Forslaget fra Senterpartiet lyder:

«Stortinget ber Regjeringen som del av skattereformen utrede og foreslå et skattefradrag for aleneboende for å bidra til en bedre utvikling i kjøpekraft og levekår for enpersonshusholdninger.»

Komiteen hadde innstillet:

Dokument nr. 8:3 (2003-2004) – forslag fra stortingsrepresentantene Morten Lund, Ola D. Gløtvold og Magnhild Meltveit Kleppa om å utrede og innføre et skattefradrag for aleneboende som ledd i en handlingsplan for å bedre kjøpekraft og levekår for denne gruppen – avvises.

Møtet hevet kl. 22.30.

V o t e r i n g :

Ved alternativt votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra Senterpartiet bifaltes innstillingen med 102 mot 8 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 22.24.09)

Presidenten: Forslag nr. 2, fra Fremskrittspartiet, tas opp til votering.

Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen, som en del av skattereformen, drøfte hvor stor betydning en reduksjon i skatte- og avgiftsnivået vil ha spesielt for enpersonshusholdningers kjøpekraft og levekår.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 86 mot 23 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 22.24.31)

Presidenten: Forslag nr. 1, fra Sosialistisk Venstreparti og Kystpartiet, tas opp til votering. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen ta initiativ til en utredning av aleneboende og aleneforsørgeres levekår. En slik utredning bør også inneholde drøfting av behovet for politiske tiltak rettet inn mot å avhjelpe disse gruppens økonomiske situasjon.»

Arbeiderpartiet og Senterpartiet har varslet at de støtter forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti og Kystpartiet ble med 59 mot 50 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 22.25.02)

S a k n r . 5

Referat

Presidenten: Det foreligger ikke noe referat.